IHS

LVGI
Typis Simonis Rigaud
cum p

Eremi Ins

Eremi Insulae Vigrenis

REVERENDO

in Christo P

PETRO H

COELEST

Parisiensium

simo, S.

NCI

dubie

& qu

tempora

quibus

co, eximius ille Apo

vt homines volupt

quàm Dei, prurient

te auditum auertant

conuertantur; quo

ctus cœlestis sapien

bus, turbidissimos

riuulos consectari,

dinum cœno volutar

procul dubio fouen

largum luxuriosúm

librorum qui extant

REVERENDO ADMODVM in Christo Patri, Fratri

PETRO HERONIO,

COELESTINORVM Parisiensium Priori vigilantissimo, S.

INCIDIMVS haud dubie in calamitosa hæc, & quidem periculosissima tempora (Reuerende Pater) quibus arcani Euãgelici præco, eximius ille Apostolus prædixit fore, vt homines voluptatũ magis amatores quàm Dei, prurientes auribus, à veritate auditum auertant, ad fabulas autem conuertantur; quos proh dolor! derelictis cœlestis sapientiæ purissimis fontibus, turbidissimos humanæ doctrinæ riuulos consectari, & in turpissimo libidinum cœno volutari videmus; quibus proculdubio fouendis ac enutriendis largum luxuriosúmque pabulum ingens librorum qui extant, quique in singulos

dies eduntur in lucem, numerus præcipuè suppeditat. Quàm multi enim toti sunt in libris Secretorum titulo, futili certè & mendaci fuco insignitis, aut alio legibus Ecclesiasticis vetito, curiosè indagandis atque scrutandis? quorum auxilio freti, opulentam aliquam se se fortunam, quam tanto studio ambiunt, consequi posse, aut in amplissimæ dignitatis apice collocandos frustra existimant. A nonnullis libidinosa Poëtarum Figmenta noctes atque dies teri ac euolui conspicimus. Maxima pars in perlegendis Historijs Eroticis, exquisitiori elegantiâ concinnatis (non enim venena dantur nisi melle circumlita, vt rectè S. Hieronymus) solis verborum lenocinijs, & circuitibus irretita, pertinaciùs immoratur; ex quorum assidua & indefessa lectione omnes proficientes in peius, nihil inde tandem præter nugas propè aniles, & ineptas fabulas, insigni cum temporis iactura, sed non sine maximo salutis suæ dispendio referunt. In his conscribendis, & componendis haud secus ac deleterijs quibusdam, hoc infelici sæculo tantopere desudant ingeniola quædam, quæ fortia, atque elegantia imperitum vulgus, huiusque notæ homines, qui felicitatem summumque bonum sola corporis voluptate metiuntur, appellare solent? sed infirma admodum, putida

da

da, & voluptatibus liquescentia, meo quidem, & sapientum virorum iudicio, quorum omnis conatus in pestiferos, imò pudendos desinunt partus, aut potius abortus, adeo excæcauit eos malitia eorum, & princeps huius sæculi, ne veritatis æternæ lumen mentibus illorum affulgeat. Qua venenata lectione, vt pestifero afflatu Christianos animos inficit Serpens antiquus, concupiscentiæ siquidem faces admouet, libidinem & iuueniles medullas incendit, hinc tanquam ex perenni scaturigine,

Mille nocendi artes manant.

vt nemini mirum videri debeat, corruptos postea atque intoxicatos mortalium animos à sana doctrina excidere, ac tandem in omni scelerum & flagitiorum genere volutari. His artibus infensissimus humanæ salutis hostis πολύχρους καὶ πλουξέπτης illudit miseris, atque animas pretiosissimo Christi sanguine redemptas illaqueat, & in æternum rapit interitum. Quod Tibi (Reuerende Pater) *piisque omnibus dolere ex animo, sat scio, id enim facit ardentissimus quo pro Dei gloria, & proximi salute æstuas, animi zelus. Et certè, quis tantam animarum stragem nefandâ einsmodi lectione inescatarum, vt par est pensare valeat?*

Quis talia fando,

Temperet à lacrymis?

Atque vtinam tuum diuino feruore comitatum eloquium mihi suppeteret, integrum profectò hac in parte surgeret volumen; sed cum tanto oneri sustinendo impar sit mihi ingenium, hæc ego tibi liberiori campo, styloque vehementiori agitanda relinquo.

Iam verò quotusquisque est) Reuerende Pater) *qui contemptis caducis istis & terrenis cœlestia meditatur, ad bona æterna anhelet? qui Scripturæ sacræ, aut librorum qui de rebus piis tractant lectioni sedulò attendat? ea tamen est, quæ salutaris infundit sapientiæ radium, diuini amoris iaculis suauiter corda trāsfigit & accendit, compunctionem inducit, veram ingerit consolationem, atque ad virtutum indesinentem excitat profectum. Quàm multi enim lectis nonnullis piis libris ad æternarum rerum ac diuinarum speculationem eleuantur? gustato siquidem spiritu desipit omnis caro. Quàm multi in Meditationibus Sāctorum Bernardi, Anselmi, & Idiotæ Contemplationibus exardescunt, & diuini amoris flammam concipiunt, cum frigidi admodum, torpentes & tepidi ad huiusmodi libros euoluendos se se accinxissent? Quàm multi denique Diui Augustini Confessionibus, Meditationibus, aliisque eiusdem sancti Doctoris piis operibus, sicut*

cut idem B. Augustinus Paulinis Epistolis, salutem suam acceptam ferunt?

Cœlesti sic turpis amor superandus
amore,
Alterius vires subtrahit alter amor.

Eapropter delegi potissimum mandandum typis, nouâ & eleganti voluminis specie, eâque ad manum promptissimâ, Opus quod inscribitur; Meditationes, Soliloquia, & Manuale Beati Augustini, cum aliquot piis, & certè insignibus Sanctorum Patrum meditationibus; opus scilicet, vel suo, vel Autorum merito præstantissimum; quippe, vt cæteros omittam, tantus in omni disciplinarum genere fuit Magnus Augustinus, vt non immeritò tum patriam suam nobilitarit, tum sæculum, & Ecclesiam Dei illustrarit; qui summis alioqui viris, qui ante eum res humanas & diuinas tractasse visi omnibus planè vmbram sui nominis claritate induxit. Et certè si modo libellus iste incidat in manus eiusmodi σκληροκαρδίων, opitulante Dei gratiâ spero fore vt ad meliorem frugem se se recipiant, atque ab inordinato creaturarum affectu ad summè amabilem creatorem conuertantur, postquam mirabiles diuini amoris igniculos in eorum animis excitarit. Induretur enim quantumuis cor Pharaonis, tanta erit vis aquarum viuentium quæ ex

hoc libro scaturiunt, vt molliter attrita sensimque excauata cordis durities liquefieri conspiciatur.

Sed cum recens excusa à me hæc D. Augustini Opuscula, & pij aliquot Sanctorum Patrum præstantissimi tractatus, non haberent quo se duce, aut quo se late tuerentur (Reuerende Pater) *iam post tot in ijs elucubrandis exantlatos labores me mei conatus pœnituerat, nisi tuæ erga me beneuolentiæ memor, quam multis argumentis exploratam habeo, & nominis tui gloria & splendore allectus in te oculos coniecissem, qui solus labantem animum poteras erigere, vt nempe sub felicissimis Nominis tui auspiciis prodiret in publicum, quem tibi gratum fore arbitratus, audeo iam (quamuis in tanto dignitatis gradu & doctrinæ positum, religiose adiri sciam) Te, & si grauioribus curis intentum (celeberrimo enim, totoque Orbe notissimo Cælestinorum Parisiensi Cœnobio dignissimè præes) aditu meo sollicitare, tibique hoc qualecumque munus offerendo, aliter vix ingratæ memoriæ notam effugerem, puros animi erga te mei affectus patefacere. Quod tibi equidem* (Reuer. Pater) *multis nominibus debetur, tanta est enim huius libri dignitas, vtilitásque, vt in eo euulgando fas non sit eum nisi alicuius sancti pijque viri insignia præ se ferre.*

Tu mihi inter cæteros feliciter occurris, quem propter vitæ integritatem, ingenij elegantiam, syncerum iudicium, multiplicem eruditionem, amplissimamque dignitatem omnes suspiciunt atque admirantur, sic enim in te vno morum, & doctrinæ nobilitas certant, vt non facile sit statuere vtrâ sis magis commendandus. Quo etiam iustius Tibi has lucubrationes dicandas censui, ex cuius auctoritate multum pretij illis accessurum non dubitaui: multa siquidem (vt ait ille) ideo pretiosa sunt, quòd Templis dicata. Hanc vero præ cæteris editionem commendamus vt castigatissimam, accuratissimè enim, impensissimoque studio ad probatissimorum exemplarium fidem recognita est, nihilque curæ prætermisimus, quantum per temporis angustias licuit, vt auctior, & à mendis repurgata magis quam vlla alia prodiret in lucem.

Accipe ergo libenti animo (Reuerende Pater) *tanti Doctoris oracula. Accipe ex D. Bernardi labijs fauum distillantibus suaui condita sapore eloquia. Accipe D. Anselmi Meditationes peccatorum saxea corda potentius ictu fulmineo perrumpentes. Accipe denique hunc Idiotam cordis sui munditia & simplicitate cœlos rapientem. Huic Operi sis* δᾳδοῦχος, *& manudu-*

ctor. Sic demum nullla ipsi via inuia erit, imo, iter ei quocunque volet excurrenti patefiet, quod cum mihi præstare non recuses, me meósque labores in posterum tibi alacriori animo voueo, consecróque. Interim Deum Opt. Max. precor, vt dona quæ in te cumulatissime contulit, tueatur atque augeat in maiorem eorum quos tuo sapienti moderaris arbitrio, totiusque Ecclesiæ vtilitatem; déque meis tuis adiiciat. Vale,

Tuus obsequentissimus
tibique addictissimus
seruus
NOEL CHARLES.

*Parisijs die 22.
Mensis Iunii. 1634.*

MEDITATIONES S. AVGVSTINI.

CAPVT I.

Inuocatio Dei omnipotentis, ad morum & vitæ reparationem.

DOmine Deus meus, da cordi meo te desiderare, desiderãdo quærere, quærendo inuenire, inueniendo amare, amando mala mea redimere, redempta non iterare: da Domine Deus meus cordi meo pœnitentiam, spiritui contritionem oculis lachrymarum fontem, manibus eleemosynæ largitatem. Rex meus, extingue in me desideria carnis, & accende ignem tui amoris. Redemptor meus, expelle à me spiritũ superbiæ, & concede propitius thesaurum humilitatis tuæ. Saluator meus, amoue à me furorem iræ, & indulge mihi benignus scutum patientiæ. Cõditor meus, euelle à me animi rancorem, & largire mihi mitis

mentis dulcedinem. Da clementiſſime Pater mihi ſolidam fidem, ſpem congruam, charitatem continuam.

2. Rector meus, auerte à me vanitatem, mentis inconſtantiã, corporis vagationem, oris ſcurrilitatem, oculorum elationem, ventris ingluuiem, opprobria proximorum, ſcelera detractionum, curioſitatis pruriginem, diuitiarum cupidinem, potentũ tuum rapinam, inanis gloriæ appetitum, hypocriſis malum, adulationis venenum, contemptum inopum, oppreſſionem debilium, auaritiæ ardorem, inuidiæ rubiginem, blaſphemiæ mortem. Reſeca in me, factor meus, temeritatem iniquam, pertinaciam, inquietudinem, otioſitatem, ſomnolentiam, pigritiam, mentis hebetudinem, cordis cæcitatem, ſenſus obſtinationem, morum truculentiam, boni inobedientiam, conſilii repugnantiam, linguæ effrænationem, pauperum prædam, impotentum violentiam, innocentum calumniam, ſubditorum negligentiam circa domeſticos ſeueritatem, aduerſus familiares impietatem, erga proximos duritiam.

3. Deus meus, miſericordia mea, oro te per dilectum Filium tuum, da mihi miſericordiæ opera, pietatis ſtudia:

ſtudia: compati afflictis, conſulere erroneis, ſuccurrere miſeris, ſubuenire egenis, conſolari mœſtos, releuare oppreſſos, pauperes recreare, flebiles refouere, dimittere debitoribus, parcere in me peccantibus, odiẽtes me diligere, pro malis bona reddere, neminem deſpicere, ſed honorare; bonos imitari, malos cauere, virtutes amplecti, vitia reiicere: in aduerſis patientiam, in proſperis continentiam, cuſtodiam oris, & oſtiũ circunſtantiæ labiis meis: terrena calcare, cœleſtia ſitire.

CAPVT II.

Hominis accuſatio, & commendatio miſericordiæ diuinæ.

1. ECce plaſmator mei, multa rogaui, qui nec pauca promerui. Fator, heu fateor, non ſolum quæ poſtulo non debentur dona, ſed multa & exquiſita ſupplicia. Animant tamen me publicani, meretrices, & latrones; qui à faucibus hoſtis momentaneè eruti, ſinibus excipiuntur paſtoris. Tu enim factor omnium Deus, licet in cunctis operibus tuis ſis mirabilis, mirabilior tamen crederis eſſe in operibus pietatis. Vnde de temetipſo, per quendam tuum ſeruum dixiſti: Miſerationes eius ſuper omnia opera eius. Et quaſi de ſingulo

gulo loquentem, de vniuerſo populo tuo te dixiſſe confidimus: Miſericordiam autem meam non diſpergam ab eo. Nullum enim ſpernis, neminem abiicis, neminem perhorreſcis; niſi forte qui amens, te exhorruerit.

2. Ergo modo iratus non percutis, ſed te irritantibus dona, ſi quieuerint, tribuis. Deus meus, cornu ſalutis meæ, & ſuſceptor meus; ego infelix, ego te irritaui, ego malum coram te feci, furorem tuum prouocaui, iram promerui; peccaui, & paſſus es; deliqui, & adhuc ſuſtines. Si pœniteo, parcis; ſi reuertor, ſuſcipis; inſuper dum differo, præſtolaris. Reuocas errantem, inuitas repugnantem, expectas torpentem, amplexaris redeuntem. Doces ignorantem, mœrentē mulces, à ruina ſuſcitas, poſt lapſum reparas, petenti largiris, quærenti inueniris, & pulſanti aperis. Ecce Domine Deus ſalutis meæ, quid opponam, neſcio, quomodo reſpondeam, ignoro. Nullum abs te confugium, nullum à te patet latibulum. Oſtendiſti mihi bene viuendi viam, & gradiendi ſcientiam dediſti, minatus es mihi gehennam, & pollicitus es mihi paradiſi gloriam.

Nunc *Pater* miſericordiarum &

Deus totius consolationis, confige timore tuo carnes meas, quatenus quæ minaris metuendo euadam ; & redde mihi lætitiam salutaris tui, vt quæ spondes diligendo percipiã. Fortitudo mea Dñe, firmamentum meum, Deus meus, refugium meum, & liberator meus : Suggere, quid de te cogitem; doce, quibus te sermonibus inuocem, da, quibus operibus tibi placeam, scio namque, scio vnum, quo tu placaris : & aliud, quod non spernis. Est vtique tibi spiritus contribulatus sacrificium, & acceptas cor contritum & humiliatum. His me *Deus* meus, adiutor meus, dita muneribus. His contra inimicum muni protectionibus, hoc de flammis vitiorum præsta refrigerium? hoc autem desideriorum passionibus pande pium refugium.

4 *Fac* Domine virtus salutis meæ me sim de numero eorum, qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Obumbra caput meum in die belli, spes mea in die afflictionis, & salus in tempore tribulationis.

5. En *Domine* illuminatio mea, & salus mea, rogaui quibus egeo? intimaui, quæ timeo? sed remordet me conscientia, reprehendunt me cordis secreta;

secreta ; & quod amor ministrat, timor dissipat, zelus incitat, metus increpat. Acta mea formidinem, sed tua ingerit pietas fiduciam ; tua hortatur benignitas, mea tardat malignitas. Et, vt verius fatear, occurrunt memoriæ phantasmata vitiorum, quæ reuerberant audaciam præsumentium animorum.

CAPVT VII.

Hominis conquestio, qui propter inobedientiam à Domino non auditur.

1. CVm enim quis odio dignus sit, qua fronte gratiam requirit? Cui pœna debetur, qua temeritate gloriam deposcit? Lacessit iudicem, qui postposita satisfactione delicti, quærit præmiis honorari. Regi insultat obnoxius supplicio, qui donari flagitat indebito brauio? & dulcem affectum patris stultus exacerbat filius, qui post illatas contumelias ante pœnitudinē hæreditatis vsurpat celsitudinem. Quid mi Pater, me gessisse recolo? Merui mortem, & peto vitam. Commoui regem meum, cuius impudens inuoco præsidium. Contempsi iudicem, quem temerè postulo adiutorem. Insolens renui audire Patrem, quem demum præsumo habere tutorem.

2. Heu mihi quam sero venio : heu

quam tarde feſtino: heu me, quia curro poſt vulnera, dedignans incolumis præcauere iacula. Neglexi proſpicere tela, modo vero ſollicitor de morte vicina. Vulnera vulneribus inflixi, quia ſcelera ſceleribus addere non timui: Recenti cicatrices labe reſperſi, quia priſca flagitia modernis iniquitatibus reciprocaui; & quæ diuina ſolidauerat medicina, mea reſoluit prurigo phrenetica. Cutis, quæ ſuperducta vulneribus morbum celauerat, ſanie erumpente putruit: quia iterata iniquitas conceſſam miſericordiã exinaniuit. Noui quippe ſcriptum: *In quacunque hora iuſtus peccauerit, omnes iuſtitiæ eius obliuiſcentur.* Si iuſtitia abolecur iuſti ruentis, quanto magis pœnitentia peccatoris in idipſum reuertentis? Quoties vt canis redii ad vomitum, & quaſi ſus repetii volutabrum?

3. Fateor, quia mihi recordari eſt impoſſibile, quot mortalium ignorantes peccare docui, nolentibus delinquere perſuaſi, reſiſtentes coëgi, volentibus conſenſi: Quot ſane gradientibus laqueum induxi, viam quærentibus foueã retexi, quod vt patrare non horrerem, obliuiſci non metui. Sed tu iuſtus iudex ſignans peccata,

quasi in sacculo obseruasti omnes semitas meas, & cunctos gressus meos dinumerasti. Tacuisti semper, siluisti patiens fuisti. Væ mihi, demum loqueris quasi parturiens.

CAPVT IV.

Iudicis timor.

1. DEus deorum, Domine præstabilis super malitia, noui, quia manifestus venies; noui, quia non semper silebis, cum in conspectu tuo ignis exardescet, & in circuitu tuo tempestas valida ingruerit; cum aduocaris cælum desuper, & terram discernere populum tuum. Et ecce coram tot millibus populorum nudabuntur omnes iniquitates meæ, tot agminibus Angelorum patebunt vniuersa scelera mea, non solum actuum, sed etiam cogitationum, simulque loqutionum. Tot iudicibus inops astabo, quot me præcesserunt in opere bono. Tot arguentibus con[illegible]dar, quot mihi prębuerunt bene viuendi exemplar. Tot conuincar testibus, quot me monuerunt proficuis sermonibus, seque imitandos iusti dederunt actionibus. Domine mi, non suppetit, quid dicam, non occurrit, quid respondeam. Et cum iam interfim sæuo illi discrimini, torquet me conscientia, cruciant cordis

dis arcana, coarctat auaritia, accusat superbia, consumit inuidia. Inflāmat concupiscentia, infestat luxuria, dehonestat gula, ebrietas confutat, detractio lacerat, ambitio supplantat, rapacitas obiurgat, discordia dissipat, ira perturbat, lenitas dissoluit, torpor opprimit, hypocrisis fallit, adulatio frangit, fauor attollit, calumnia pungit.

2. Ecce, liberator meus de gentibus iracundis. Ecce cum quibus vixi à die natiuitatis meæ, quibus & studui, quibus & fidem seruaui. *Ipsa* me, quæ dilexeram, studia damnant, quæ laudaueram, vituperant. *Hi* sunt, quibus acquieui, amici, quibus parui, magistris & quibus seruiui, domini. Consules quibus credidi, ciues quibus cohabitaui, domestici quibus cōsensi, Heu mihi, Rex meus & Deus meus: quia incolatus meus prolongatus est. Vę mihi, illuminatio mea, qui habitaui cum habitantibus Cedar. Et cum Dauid sanctus dixerit multum, quanto magis ego infœlix dicere possum, Nimis incola fuit anima mea? Firmamentum Deus meus, non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Spes mea non est in filiis hominum. Quem, si remota pietate iudicaueris, iustum inuenies?

Et nisi præueneris miserando impiũ, non est quod glorificet pium.

3. Credo namque, salus mea, quod audiui: quoniam benignitas tua ad pœnitentiam me adducit? tui oris mihi sonuerunt nectarea labia: Nemo potest venire ad me, nisi *Pater* meus qui misit me, traxerit eum. Enimuero quia me instruxisti, tãquam propitius instructione formasti, totis medullis cordis, toto nisu mentis, rogo te omnipotens *Pater*, cum dilectissimo *Filio* tuo, teque dulcissima proles, cum serenissimo inuoco Paracleto, trahe me, quatenus post te curram in odorem vnguentorum tuorum dulciter.

CAPVT V.

Inuocatur Pater per filium

1. INuoco te Deus meus, inuoco te: quia prope es omnibus inuocantibus te in veritate. Tu enim veritas es: doce me (quæso) per clementiam tuam, sancta Veritas, te inuocare in te, quia hoc fieri quomodo oporteat, nescio? sed à te doceri, beata Veritas, humiliter implororo. Absque te enim sapere, est desipere: te verò nosse est perfectè scire. Erudi me diuina sapientia, & doce me legem tuã. Credo namque, beatus erit, quem tu erudieris, & de lege tua docueris

cum

eum. Desidero inuocare, quod quæso fiat in veritate. Quid est in Veritate inuocare Veritatem, nisi in *Filio Patrem*? Ergo sancte Pater, sermo tuus veritas est: principiumque verborum tuorum veritas: hoc quippe est verborum tuorum principium, quod in principio erat verbũ. In ipso principio te summum adoro principium. In ipso veritatis verbo, te perfecta inuoco Veritas, in qua ipsa eadem veritas, dirigas me in veritate & doceas.

2. Quid enim est dulcius, quam genitorem in nomine vnigeniti inuocare? Patrem in recordatione Filij, ad pietatẽ inflectere? Regem, charissimæ sobolis denominatione mitigare? Sic enim solent rei carceribus eripi; sic commancipati vinculis liberari; sic tristem accipientes sententiam capitis, non solum absolui, sed insuper nancisci insolitam gratiam, dummodo iratis Principibus dilectæ prolis intimauerint charitatem. Sic delinquentes seruuli euadunt supplicia dominorum, dũ pro eis interuenit dulcedo filiorum. Sic te omnipotens *Pater* per omnipotentis Filii charitatem postulo, educ de carcere, ad confitendum nomini tuo animam meam; Libera me à vinculis peccatorũ, per

coæternum flagito vnicum tibi natū meque, cui propria merita lethalem minantur sententiā, per pretiosissima ad dexteram tuam consedentis prolis interpellatione, restaura placatus ad vitam.

3. Quem enim alium dirigam intercessorem tibi, nescio, nisi hunc qui est propitiatio pro peccatis nostris: qui sedet ad dexterā tuam, interpellās pro nobis. Ecce aduocatus meus, apud te Deum Patrem. Ecce Pontifex summus, qui non alieno eget expiari sanguine: quia proprio refulget perfusus cruore. Ecce hostia sancta, beneplacens & perfecta, in odorem suauitatis oblata & accepta. Ecce agnus sine macula, qui coram se tundentibus obmutuit, quia alapis cæsus, sputis illitus, opprobriis affectus, os suum non aperuit. En, qui peccatum non fecit, peccata nostra pertulit, & languores nostros suo liuore sanauit.

CAPVT VI.

Hic repræsentat homo Patri Passionem Filij.

1. ASpice piè Pater piissimum Filium, pro me tā impia passum. Respice clementissime Rex, quis patitur, & reminiscere benignus, pro quo patitur. Nonne hic est, mi Domine, innocens

innocens ille, quem, vt seruum redimeres, filium tradidisti? Numquid auctor vitæ hic est, qui, vt ouis ad ocisionem ductus, tibique vsque ad mortem obediens factus, atrocissimæ non timuit necis genus subire? Recole totius salutis dispensator, quia hic est ipse; quem etsi ex tua virtute genuisti, meæ tamen infirmitatis participem fieri voluisti. Verè hæc est tua Deitas, quæ meam induit naturam; crucis ascendit patibulum, quæ in assumpta carne triste tulit supplicium. Reduc, Domine Deus meus, oculos tuæ Maiestatis super opus ineffabilis pietatis. Intuere dulcem natum, toto corpore extensum. Certe manus innoxias pio manantes sanguine: & remitte placatus scelera, quæ patrarunt manus meæ. Considera inerme latus crudeli perfossum cuspide, & renoua me sacro fonte, quem inde credo fluxisse.

2. Vide immaculata vestigia quæ non steterunt in via peccatorum, sed semper ambulauerunt in lege tua diris confixa clauis: & perfice gressus meos in semitis tuis, & fac me odio habere benignus omnes vias iniquitatis. Viam iniquitatis amoue à me, & fac me propitius viam veritatis eligere. Oro te Rex *Sanctorum*, per

hunc ſanctum ſanctorum, per hunc Redemptorem meum; fac me currere viam mandatorum tuorum, vt ei valeam ſpiritu vniri, qui mea non horruit carne veſtiri. Nunquid non attendis, pie Pater, adoleſcentis filii chariſſimi caput niuea ceruice deflexa precioſiſſimam reſolutum in mortem? Aſpice mitiſſime conditor, dilectæ ſobolis humanitatem, & miſerere ſuper infirmi plaſmatis debilitatem.

3 Candet nudum pectus, rubet cruentum latus, tenſa arent viſcera, decora languent lumina, regia pallēt ora, procera rigent brachia, crura pendent marmorea, rigat terebratos pedes beati ſanguinis vnda: Specta, glorioſe genitor, gratiſſimæ prolis lacerata membra; & memorare benignus, quæ mea eſt ſubſtantia. Conſpicare Dei hominis pœnam, & relaxa conditi hominis miſeriam. Vide Redemptoris ſupplicium, & redempti dimitte delictum. Hic eſt, Domine mi, quem propter peccata populi tui percuſſiſti, licet ipſe ſit dilectus in quo tibi bene placuiſti. Hic eſt ille innocens, in quo dolus non eſt inuentus, & tamen inter iniquos deputatus eſt.

Hic

CAPVT VII.

Hic recognoſcit homo ſe cauſam eſſe Paſſionis.

1. QVid commiſiſti, dulciſſime puer, vt ſic iudicareris? Quid commiſiſti, amantiſſime iuuenis, vt adeo durè tractareris? Quod ſcelus tuũ, quæ noxa tua, quæ cauſa mortis, quæ occaſio tuæ damnationis? Ego enim ſum tui plaga doloris, tuæ culpa occiſionis. Ego tuæ mortis meritum, tuæ vindictæ flagitium: Ego tuæ paſſionis liuor, tui cruciatus labor. O mirabilis cenſuræ conditio, & ineffabilis myſterii diſpoſitio? Peccat iniquus, & punitur iuſtus. Delinquit reus, & vapulat innocens. Offendit impius, & damnatur pius. Quod meretur malus, patitur bonus? quod perpetrat ſeruus, exoluit Dominus, quod cõmittit homo, ſuſtinet Deus. Quo nate Dei, quo tua deſcendit humilitas? Quo tua flagrauit charitas? Quo procedit pietas? Quo excreuit benignitas? Quo tuus attigit amor? Quo peruenit compaſſio?

2. Ego enim inique egi, tu pœna mulctaris. Ego facinus admiſi, tu vltione plecteris. Ego crimen edidi, tu torturæ ſubiiceris. Ego ſuperbiui, tu humiliaris. Ego tumui, tu attenuaris. Ego inobediens extiti, tu obediens

ſcelus inobedientiæ luis. Ego gulæ parui, tu inedia afficeris. Me ad illicitam concupiſcentiam rapuit ardor, te perfecta charitas duxit ad crucem. Ego præſumpſi vetitum, tu ſubiiſti eculeum. Ego delector cibo, tu laboras patibulo. Ego fruor deliciis, tu laniaris clauis. Ego pomi dulcedine, tu fellis guſtas amaritudinem. Mihi ridens congaudet Eva, tibi plorans cōpatitur Maria. Ecce Rex gloriæ Ecce mea impietas, & tua claret pietas. En mea iniuſtitia, & tua liquet iuſtitia.

3. Quid Rex meus, & Deus meus, quid retribuam tibi pro omnibus quæ retribuiſti mihi? Non enim inueniri poteſt in corde hominis, quod condignè talibus referatur præmijs. Numquid ſagacitas machinari poteſt humana, cui comparetur miſeratio diuina? Nec eſt creaturæ moliri officium, quo iuſtè creatoris recompenſet præſidium. Eſt autem nate Dei, in hac tua admirabili diſpenſatione, eſt cui fragilitas mea in aliquo ſuppeditet: ſi tua viſitatione cōpuncta mens, carnem ſuam crucifigat cum vitiis & concupiſcentiis. Et hoc cum à te conceditur, quaſi iam tibi incipit cōpati quia & tu pro peccato meo dignatus es mori. Sicque per interioris

hominis

hominis victoriam, te duce armabitur ad exteriorem palmam; quatenus devicta persequutione spiritali, non vereatur pro amore tui subiici gladio materiali. Ita exiguitas conditionis, si tuæ complaceat pietati, magnitudini valebit pro viribus respōdere creatoris & hæc cœlestis medicina, bone Iesu, hoc tui antidotum amoris. Oro te per antiquas misericordias tuas, infunde vulneribus meis, quod reiecta vipereæ contagionis bile reintegret me incolumitati pristinæ; quod gustato tuæ nectare suauitatis, faciat me illecebrosa mundi toto affectu despicere, & nulla eius aduersa pro te formidare, memorque perpetuæ nobilitatis, semper fastidiam ventos huius transitorij tumoris.

3. Nihil (quæso) sine te, mihi dulcescat; nihil complaceat, nil pretiosum, nihil preter te mihi arrideat speciosum. Vilescant, obsecro, absque te mihi omnia, sordeant vniuersa. Quod tibi aduersum est, sit mihi molestum & tuum beneplacitum mihi indeficiens desideriū. Tædeat me gaudere sine te, & delectet contristari pro te. Sit mihi nomen tuum refocillatio, & memoria tui consolatio: fiant mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte inuestigando iustificationes

tuas;sit mihi bonum lex oris tui, super millia auri & argenti Sit obedire tibi mihi amabile; & resistere tibi execrabile Rogo te, spes mea, per omnes pietates tuas, vt propitieris impietatibus meis. Adaperi aures meas mãdatis tuis,& ne declines(flagito) per nomen sanctum tuum in verba malitiæ cor meum, ad excusandas excusationes in peccatis. Peto etiam per admirabilem humilitatem tuam, ne veniat mihi pes superbiæ, & manus peccatoris non moueat me.

CAPVT VIII.

Hic exponit homo Deo Patri passionem Filii suam in reconciliationem.

1. Ecce omnipotens Deus Pater Domini mei dispone benignus, quo miserearis mei; quoniam quicquid preciosius inueni, deuote obtuli:quicquid charius reperi,suppliciter præsentaui. Nihil mihi reliqui, quin tuæ exposuerim Maiestati? nihil iam superest, quod adijciam: quia totam tibi delegaui spem meam?Direxi tibi aduocatum meum, dilectum Filium tuum. Misi gloriosam progeniem,inter me & te mediatorem: Misi, inquam,intercessorem, per quem confido veniam. Misi verbis Verbum, quem pro meis dixi missum factis, & numeraui tibi sanctissimæ sobolis passionem,

passionem,quam pro me credo fuisse perpessam. Credo à te missam deitatem,meam suscepisse humanitatem: in qua dignum duxit alapas, vincula, sputa, irrisiones perferre, nec non crucem,clauos, telumque suscipere. Hanc olim infantiæ vagitibus demollitam,pueritiæ pannis constrictā, iuuentutis sudoribus vexatam, ieiuniis maceratam, vigiliis afflictam, itineribus fessam, postea affectam flagris, laceratam suppliciis, deputatam cum mortis, dotatam gloria resurrectionis, cælorum gaudio induxit, & in dexteram tuæ celsitudinis collocauit. Hæc placatio mei, & propitiatio tua.

2. Hic attende pius, quem genueris filium,&quem redemeris seruum. Hic aspice factorē,& ne despicias facturā. Amplectere serenus pastorem, & respice misericors allatam propriis humeris ouem. Hic est fidelissimus pastor ille,qui ouem dudum errabūdam per abrupta montium, per præcipitia valliū, multis variisque quæsierat laboribus. Quique iā moriēti, iam per longa exilia deficienti, tandem inuentæ gaudens se supposuit, & miro sibi annisu charitatis à profunda confusionis abysso leuauit, piisque astrictam complexibus,

bus,ad nonaginta nouem vnam , quæ perierat,reportauit.

3. Ecce Domine mi rex , Deus omnipotens , ecce Paſtor bonus refert tibi quod commiſiſti ei. Suſcepit te diſponente ad ſaluandum hominem, quem tibi reſtituit omni labe immunem. Ecce tuum tibi chariſſimus natus plaſma recōciliauit , quod à te procul deuiauit. En , gregi tuo Paſtor mitis reformat , quod prædo violentus abegerat. Reddit tuis conſpectibus ſeruum , quem ſua fecerat conſcientia fugitiuum;vt qui per ſe meruit pœnam , per ſatisfactionem mereatur veniam , cuique pro culpis ſupererat gehenna , tanto duce iam confidat reuocari ad patriam. Potui per me te ſancte *Pater* offendere, ſed non valui per me placare. *Factus* eſt adiutor meus , Deus meus , tuus dilectus filius , meam participans humanitatem, vt curaret infirmitatem; quatenus , vnde cauſa emerſerat offenſionis,inde tibi immolaret ſacrificium laudis; meque per hoc redderet tuæ pietati placabilem,quo ſedens ad dexteram tuam, ſemper meæ ſubſtantiæ ſe oſtenderet eſſe conſortem. Ecce ſpes mea,ecce fiducia mea.

4. Si me pro mea, vt dignum eſt deſpicis iniquitate,reſpice me ſaltem miſericor

miſericors, pro dilectæ ſobolis charitate. Attende in filio, quo propitieris ſeruo. Vide carnis ſacramentum, & remitte carnis reatum. Quoties beatæ prolis tibi patent vulnera, deliteſcant (obſecro) ſcelera mea. Quoties rubet precioſus pio de latere ſanguis, diluatur (obſecro) labes meæ pollutionis. Et quia caro te laceſſiuit ad iram, caro te flectat (imploro) ad miſericordiam; vt, ſicut me caro ſeduxit ad culpam, caro deducat ad veniam. Multum namque eſt quod mea meretur impietas; longe autem maius, quod redemptoris mei repoſcit iure pietas. Magna enim eſt mea iniuſtitia; ſatis vero maior redemptoris iuſtitia. Quanto namque eſt ſuperior Deus homine, tanto mea malitia eſt inferior eius bonitate, in qualitate & quantitate.

5. Quid enim deliquit homo, quod non redemerit filius Dei factus homo? Quæ tanta ſuperbia tumeret, quam non tanta humilitas ſterneret? Quodnam tantum mortis imperium, quod nati Dei non deſtrueret crucis ſupplicium? Nimirum Deus meus, ſi æqua lance delicta peccantis hominis, & redimentis gratia librentur autoris: non tantum Oriens ab Occidente, ſeu inferior ſeparatur infernus

à summo cæli cardine. *Iam* lucis optime creator, iam culpis ignosce meis pro dilecti filij tui laboribus immensis. Iam eius (quæso) pietati mea impietas, eius modestiæ mea peruersitas, & eius mansuetudini mea donetur ferocitas. *Iam* sua humilitas, meam superbiam; patientia, impatientiam; benignitas, duritiam, obeditntia, inobedientiam: tranquilitas, inquietudinem, dulcedo, amaritudinem, suauitas, iram, charitas lucrifaciat crudelitatem.

CAPVT IX.

De inuocatione Spiritus sancti.

1. IAm, ô diuini amor numinis, Patris omnipotentis, prolisque beatissimæ, sancta communicatio, omnipotens paraclete Spiritus, mœrentium consolator clementissime iam cordis mei penetralibus potenti illabere virtute, & tenebrosa quæque laris neglecti latibula, coruscæ luminis fulgore habitator lætifica tuique roris abundantia, longo ariditatis marcentia squalore, visitando fœcunda. Saucia interioris hominis arcana, tui amoris iaculo, & torpentis medullas iecoris, flammis salutaribus penetrando succende, sanctique feruoris igne illustrando, intimæ mentis & corporis vniuersa

depasce

depaſce.

2. Pota me torrente voluptatis tuæ, vt nil iam mundanorum deguſtare libeat venenatæ dulcedinis *Iudica me Domine, & diſcerne cauſam meam de gente non ſancta, doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.* Credo ergo, quod quemcumque inhabitaueris, Patris ac pariter Filii domicilium condis. Beatus, qui te merebitur hoſpitem, quoniam per te *Pater & Filius apud eum facient manſionem.* Veni iam, veni benigniſſime dolentis animæ cõſolator, proteges & in opportunitatibus & in tribulatione adiutor. Veni mundator ſcelerum, curator vulnerũ, Veni fortitudo fragiliũ, releuator labentium. Veni humilium doctor, ſuperborum deſtructor. Veni orphanorum pius pater, viduarum dulcis iudex. Veni ſpes pauperum, refocillator deficientium. Veni nauigantium ſidus, naufragii portus. Veni ômnium viuentium ſingulare decus, morientium vnica ſalus. Veni ſanctiſſime Spiritus, veni, & miſerere mei, apta me tibi, & condeſcende propitius mihi; vt mea tuæ magnitudini exiguitas, roborique tuo mea imbecillitas, ſecundum multitudinem tuarum complaceat miſerationum, per *Ieſum* Chriſtum

ſtum Saluatorem meum, qui cum Patre in tua vnitate viuit & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.

CAPVT. X.

Oratio ſerui Dei, de ſe humiliter ſentientis.

1. SCio Domine, ſcio & fateor, quia non ſum dignus quem tu diligas, ſed certe tu non es indignus quem ego diligam. Indignus quidem ſum tibi ſeruire; ſed tu non es indignus ſeruitio creaturæ tuæ. Da ergo mihi Domine, vnde tu es dignus; & ego ero dignus, vnde ſum indignus. Fac me, quomodo vis, à peccatis ceſſare; vt quomodo debeo, poſſim tibi ſeruire. Concede mihi ſic cuſtodire, & regere, & finire vitam meam; vt in pace dormiam, & in te requieſcam. Præſta mihi in finem, vt me excipiat ſomnus cum requie; requies cum ſecuritate; ſecuritas in æternitate. Amen.

CAPVT XI.

Oratio ad ſanctam Trinitatem.

1. TE Deum Patrem ingenitum: te Filium vnigenitum: te Spiritum ſanctum paracletum: ſanctam & indiuiduā Trinitatem, toto corde & ore confitemur, laudamus, atque benedicimus; tibi gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

Caput

CAPVT XII.

Confessio omnipotentis Dei, & maiestatis eiusdem.

1. O Summa Trinitas virtus vna, & indiscreta maiestas; Deus noster, Deus omnipotens, confiteor tibi ego vltimus seruorum tuorum, & exiguum membrum Ecclesiæ tuæ confiteor tibi, & honorifico te debito sacrificio laudis, pro scire & posse, quod mihi tantillo donare dignatus es. Et qui exteriora mihi munera desunt, quæ possim offerre; ea quæ in me sunt vota laudationis, ex dono misericordiæ tuæ, ecce libens atque ouans offero tibi, de fide non ficta, & conscientia pura.

2. Credo igitur te toto corde Rex cæli & terræ Domine, & oro te; confiteor Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, in personis trinum, & in substantia vnum, verum Deum omnipotentem, vnius simplicis, incorporeæ, inuisibilis, & incircumscriptæ naturæ, nihil te superius aut inferius maiusue aliquid habentem, sed per omnem modũ sine deformitate perfectum, sine quantitate magnum, sine qualitate bonum, sine tempore sempiternum, sine morte vitam, sine infirmitate fortem, sine mendacio verum, sine situ vbique præsentem, sine

loco vbique totum, sine extensione
omnia implentem, sine contradictio-
ne vbique occurrentem, sine motu
omnia transcendentem, sine statu in-
tra omnia manentem, sine indigentia
omnia creantem, sine labore omnia
regentem, sine sui initio, omnibus
initia dantē, sine sui mutatione, om-
nia mutabilia facientem: In magni-
tudine infinitum, in virtute omnipo-
tentem, in bonitate summum, in sa-
pientia inæstimabilem, in consiliis
terribilē, in iudiciis iustum, in co-
gitationibus secretissimum, in verbis
veracem, in operibus sanctum, in mi-
sericordiis copiosum; Erga delinquē-
tes patientissimum, erga pœnitentes
piissimum, Semper idipsum æternum
ac sempiternum, immortalem atque
incommutabilem, quē nec spatia di-
latant, nec breuitas locorum angu-
stat, nec receptacula vlla coarctant;
nec voluntas variat, nec necessitudo
corrumpit, nec mœsta perturbant,
nec læta demulcent. Cui nec obliuio
tollit quicquam, nec memoria reddit,
nec preterita transeunt, nec futura
succedunt. Cui nec origo initium, nec
tempora incrementum, nec casus fi-
nem dabit, sed ante sæcula, & in sæ-
culis, & per sæcula in æternum viuis,
& est tibi perennis laus & æterna glo-
ria;

ia, ſumma poteſtas, & ſingularis honor perpetuum regnum, & ſine fine imperium, per infinita & indefeſſa & immortalia ſæcula ſæculorum.

CAPVT XIII.

Qualiter generi humano dignatus eſt ſubuenire Deus Pater, & de Verbi incarnatione, & gratiarum actione.

1. HVcuſque omnipotens Deus, cordis mei inſpector & ſcrutator, confeſſus ſum omnipotentiam Maieſtatis tuæ, & Maieſtatem omnipotentiæ tuæ: nunc autem qualiter humano generi ſubuenire dignatus es in fine ſæculorum, ſicut corde credo ad iuſtitiam, ita ore coram te confiteor ad ſalutem. Tu quidem Deus Pater ſolus, numquam & nuſquam legeris miſſus. De filio autem tuo ita ſcribit Apoſtolus: Cum autem venit plenitudo temporis, miſit Deus filiũ ſuũ. Cum dicit (miſit) ſatis oſtendit. quod in hunc mundum miſſus aduenit, cum de beata Maria ſemper Virgine natus, verus & perfectus homo in carne apparuit.

2. Sed quid eſt, quod de illo ille Euangeliſtarum præcipuus ait: In mundo erat, & mundus per ipſum factus eſt. Illuc vero miſſus eſt per humanitatem, vbi ſemper fuit & eſt per

 diuinitatem.

diuinitatem. Quam videlicet miſſionem opus eſſe totius ſanctæ Trinitatis corde credo, & ore confiteor. Quomodo autem nos amaſti, Pater ſancte & bone? quantum nos dilexiſti, pie conditor, qui etiam proprio filio non pepercisti, ſed pro nobis impiis tradidiſti illũ? Subditus tibi ille fuit vſque ad mortem, mortem autem crucis; tollens chirographum peccatorum noſtrorum, & affigens illud cruci, crucifixit peccatum, & occidit mortem. Vnus ille inter mortuos liber: poteſtatem habens ponendi animam ſuam pro nobis, & iterum ſumendi eam pro nobis.

3. Igitur victor & victima, & ideo victor quia victima pro nobis. Tibi ſacerdos & ſacrificium; & ideo Sacerdos, quia ſacrificium. Merito mihi ſpes valida in illo eſt, quia ſanabis omnes languores meos per eum, qui ſedet ad dexteram tuam, & interpellat pro nobis. Languores quippe mei, Domine, magni ſunt & multi: multi ſunt, & magni. Habet enim multa in me princeps mundi huius; ſcio, & fateor; ſed rogo te libera me per ſedentem ad dexteram tuam Redemptorem noſtrum, in quo nihil ſui mali potuit inuenire. Per ipſum me iuſtifica, qui peccatum non fecit, nec inuentus

uentus est dolus in ore eius. Per ipsũ caput nostrum, in quo nulla est macula, libera me membrum eius, licet exiguum & infirmum. Libera, quæso, me à peccatis, vitiis, culpis, & negligentiis meis. Reple me tuis sanctis virtutibus, & fac me bonis pollere moribus. Fac me in sanctis operibus propter nomen sanctum tuum perseuerare vsque in finem, secundum tuam voluntatem.

CAPVT XIV.

De fiducia, quam habere debet anima in Domino Iesu, atque eius passione.

1. DEsperare vtique potuissem propter nimia peccata mea, infinitas negligentias meas, nisi Verbum tuum Deus caro fieret, & habitaret in nobis. Sed desperare iam non audeo; quia cum inimici essemus, reconciliati sumus per mortem filij tui, quanto magis reconciliati salui facti sumus per eum? Omnis namque spes & totius fiduciæ certitudo mihi est in pretioso sanguine eius, qui effusus est propter nos, & propter salutem nostram. In ipso respiro, & in ipso confisus ad te peruenire desidero, nõ habens meam iustitiam, sed eam quæ est ex filio tuo Domino; nostro Iesu Christo. Vnde gratias agimus tibi,

clementissime & benignissime amator hominum Deus, qui per *Iesum* Christum filium tuum Dominum nostrum, cum non essemus, potenter fecisti nos: & cum perditi fuissemus culpa nostra, mirabiliter liberasti & recuperasti nos.

2. Gratias ago pietati tuæ, & multas tibi gratias refero ex totis præcordiis meis, qui propter tuã inenarrabilem dilectionem, qua nos miseros & indignos mirabili bonitate amare dignatus es, misisti eumdem vnigenitum tuum de sinu tuo ad publicum proficuum nostrum, saluare nos peccatores, tunc filios perditionis. Gratias ago tibi pro sancta incarnatione & natiuitate eius, & pro gloriosa genitrice sua, de qua ipse carnẽ assumere dignatus est propter nos, & propter nostram salutem; vt sicut Deus verus de Deo, ita verus homo ex homine esset. Gratias tibi ago pro passione & cruce eius, pro morte & resurrectione eius, pro ascẽsione eius in cœlum, & sede Maiestatis eius ad dexteram tuã. *Ipse* enim quadragesimo die, post resurrectionem suam ascendens, videntibus discipulis super omnes cœlos, sedemque ad dexteram tuam, Spiritum sanctum secundum promissionem suam in filios adoptio-

ni

s effudit.

3. Gratias tibi ago pro sacratissima
la effusione pretiosi sanguinis eius,
uo sumus redempti; simul & pro sa-
o sancto & viuifico mysterio corpo-
s & sanguinis eius, quo quotidie in
cclesia tua pascimur, & potamur,
luimur & sanctificamur, & vnius
ũmæ diuinitatis participes efficimur.
Gratias tibi ago pro hac tua mira
inenarrabili charitate, qua nos in-
ignos sic amasti, & saluasti, per vni-
um & dilectum filium tuũ. Sic enim
ilexisti mundum, vt vnigenitum tuũ
ares; vt omnis qui credit in eum
on pereat, sed habeat vitam æter-
am. Hæc est autem vita æterna, vt
ognoscamus te verum Deum, &
uem misisti Iesum Christum, per fi-
em rectam, & condigna fidei opera.

CAPVT XV.

De immensa charitate Patris æterni ad genus humanum.

1. O Immensa pietas, ô inæstima-
bilis charitas! vt liberares
seruum, filium tradidisti; Deus factus
est homo, vt perditus homo, de pote-
state dæmonum erueretur. Quã beni-
gnissimus amator hominum, filius
tuus Deus noster; cuius piis visceri-
bus non satis visum est, vt se inclina-
ret factus homo de vera Virgine Ma-

riā, nisi etiam subiret crucis suppliciū effuso sanguine propter nos, & propter nostram salutē. Venit pius Deus venit pro pietate & bonitate sua, venit quærere & saluum facere, quod perierat. Quæsiuit ouem perditam, quæsiuit & inuenit, & humeris suis reportauit ad caulas gregis pius Dominus, & vere multum pius *Pastor*.

2. O charitas, ô pietas! Quis audiuit talia? Quis super tanta misericordiæ viscera non obstupescat? Quis non miretur? Quis non collætetur propter nimiam charitatē tuam, qua nos dilexisti? Misisti filium tuum in similitudinem carnis peccati, vt de peccato damnaret peccatum, vt nos efficeremur iustitia tua in ipso. Ipse enim verus est agnus immaculatus, qui abstulit peccata mundi: qui mortem nostram moriendo destruxit, & vitam resurgendo reparauit.

3. Sed quid tibi retribuere possumus Deus noster, pro tantis beneficiis misericordiæ tuæ? Quas laudes, quasve gratiarum actiones? Etiamsi illa beatorum Angelorū scientia & potentia nobis foret, nihil tamen dignū tantæ pietati & bonitati tuæ, recompensare valeremus. Si certe omnia membra nostra verterentur in linguas, ad rependendū tibi debitas laudes

des

ːs nequaquam sufficeret exiguitas
ostra : supereminet enim omnem
ientiam tua inæstimabilis charitas,
iam ostendisti nobis indignis pro
la bonitate & pietate tua. Filius nā-
e tuus Deus noster, non Angelos,
d semen Abrahæ apprehendit, assi-
ilatus nobis per omnia absque pec-
ato. *Humanam* itaque non angeli-
am suscipiens naturam, & eam stola
nctæ resurrectionis & immortalita-
s glorificans, vexit super omnes cœ-
os, super omnes choros Angelorum,
uper Cherubin & Seraphin, collo-
ans ad dexteram suā. Hanc autem
audant Angeli, adorant Dominatio-
es, & omnes Virtutes cœlorum tre-
munt super se & super hominem Deū.

4. Hæc nempe mihi tota est spes
mnisque fiducia. Est enim in ipso
esu Christo Domino nostro vniuſ-
uiusque nostrum portio, caro & san-
guis. Vbi ergo portio mea regnat, ibi
me regnare credo. Vbi caro mea glo-
rificatur, illic gloriosum me esse co-
gnosco. Vbi sanguis meus domina-
tur, ibi dominari me sentio. Quamuis
peccator sim, de hac communione
gratiæ non diffido. Et si peccata mea
me prohibent, substantia mea requi-
rit. Et si delicta mea me excludūt, na-
turæ communio non repellit. Non

enim tam immitis est Deus, vt obliuiscatur hominis; & non meminerit ipsius quem ipse gestat, & quem mea causa suscepit: eius, quem mei causa requirit.

5. Mitis vero & valde benignus est Dominus Deus noster; & diligit carnem suam, mẽbra sua, & viscera sua. In ipso Deo & Domino nostro Iesu Christo dulcissimo, benignissimo atque clementissimo, in quo resurreximus, & iam cœlos ascendimus, & iam cœlestibus consedemus, caro nostra nos diligit. Habemus autem sanguinis nostri prærogatiuam in ipso. Sumus autem membra eius, & caro eius. Ipse denique est caput nostrum. Ex quo totum corpus, sicut scriptum est: Os ex ossibus meis, & carõ de carne mea & erunt duo in carne vna. Et nemo vnquam carnem suam odio habet sed fouet, & diligit eam. Mysterium hoc magnum est; ego dico in Christo, & in Ecclesia ait Apostolus.

CAPVT XVI.

De duplici Christi natura qui nobis miseretur, & pro nobis interpellat.

1. GRatias itaque ago labiis & corde, & omni qua valeo virtute, infinitæ misericordiæ tuæ, Domine Deus noster; pro omnibus miserationibus tuis, quibus mirabiliter nobis perditis

rditis subuenire dignatus es; per eũ-
em filium tuum saluatorem & recu-
ratorem nostrum, qui mortuus est
opter peccata nostra, & resurrexit
opter, iustificationem nostram: &
unc viuens sine fine sedet ad dexte-
m tuam, & interpellat pro nobis:
simul tecum miseretur; quia Deus
t ex te Patre, coæternus & consub-
antialis tibi per omnia, vnde potest
perpetuum nos saluare: sed secun-
m id, quod homo est, ex qua parte
inor te est, data est ei omnis pote-
as in cælo & in terra: vt in nomine
su omne genu flectatur, cælestium,
restrium, & infernorum; & om-
s lingua confiteatur, quia Dominus
ster Iesus Christus in gloria est tua,
eus Pater omnipotens. *Ipse* quidem
nstitutus est a te iudex viuorum &
ortuorum; tu vero non iudicas
uemquam, sed omne iudicium tuum
edisti filio tuo: in cuius pectore re-
nditi sunt omnes thesauri sapien-
æ & scientiæ.

I. Ipse autem testis & iudex est, iu-
x & testis, quem nulla peccatrix
nscientia effugere poterit. Omnia
im nuda & aperta sunt oculis eius.
c sane, qui iniuste iudicatus est,
dicabit orbem terræ in æquitate,
populos in iustitia. Benedico ergo

nomen

nomen ſanctum tuum in æternum,
glorifico ex toto corde meo, omn
potens & miſericors Dominus, p
illa inenarrrabili & mirabili coniun
ctione diuinitatis & humanitatis i
vnitate perſonæ; vt non alter Deus,
alt r homo eſſet: ſed vnus idemqu
Deus & homo, homo & Deus. Sed l
cet mirabili dignatione, Verbum ca
ro factum ſit: neutra tamen ex dua
bus naturis in aliam mutata eſt ſub
ſtantiam. Trinitatis myſterio, quar
non eſt addita perſona. Vnita quipp
eſt, non confuſa verbi Dei homini
que ſubſtantia; vt in Deũ, quod ex no
bis ſuſceptum fuerat, perueniret;
illud quod nunquam fuerat, idem
quod ſemper fuerat, permaneret.
admirabile myſterium.

3. O inenarrabile commercium
ô mira ſemperque miranda, ſemper
que amanda diuinæ propitiation
benignitas, Serui digni non fuimus
& ecce filij Dei facti ſumus; hæred
quidem Dei, cohæredes autem Chr
ſti. Vnde hoc nobis; & quis nos a
hoc perduxit? Sed rogo te, clemen
tiſſime Pater Deus, per hanc inæſt
mabilem pietatem, bonitatẽ, & char
tatem tuam, vt dignos nos faci
multis & magnis promiſſionibus eiu
... omini noſtri Ieſu Chr

ti. Mãda virtuti tuæ, & confirma hoc
quod operatus es in nobis: perfice
quod cœpiſti; vt ad plenam tuæ
pietatis gratiam mereãtur perueni-
re. Fac nos per Spiritum ſanctum in-
telligere, & mereri, & debito ſemper
honore venerari hoc magnũ pietatis
myſterium, quod manifeſtatum eſt in
carne, iuſtificatum eſt in ſpiritu, ap-
paruit Angelis, predicatum eſt genti-
bus, creditum eſt in mundo, aſſumptũ
eſt in gloria.

CAPVT XVII.

De gratia, quam habere debet homo Deo pro beneficio redemptionis.

O Quantum ſumus tibi debito-
res Domine Deus noſter, tan-
to redempti pretio, tanto ſaluati
dono, & tam glorioſo adiuti benefi-
cio! O quantum à nobis miſeris es
timendus, amandus, benedicendus,
laudandus, honorandus & glorifi-
candus, qui nos ſic amaſti, ſic ſaluaſti,
ſic ſanctificaſti, ſic ſublimaſti? Tibi
ſempe debemus omne quod poſſu-
mus, omne quod viuimus, omne quod
ſapimus. Sed quis habet quicquã non
tuum? Tu Domine Deus noſter, à quo
bona cuncta procedunt, propter te &
nomen ſanctũ tuũ da nobis de bonis
tuis, vt de bonis ac datis tuis ſeruia-
mus tibi, & in veritate placeamus,
atque

atque debitas quotidie laudes repe-
damus tibi pro tantis beneficiis mis-
ricordiæ tuæ.

2. Non enim aliunde possumus ti-
bi seruire,neque placere, nisi de tu
munere. Omne enim datum opt-
mum,& omne donum perfectum d
sursum est,descendens à Patre lum-
num:apud quem non est transmut-
tio, nec vicissitudinis obumbratio.
Domine Deus noster,Deus pie, Deu
bone, Deus omnipotens, Deus ine-
fabilis, & incircumscriptæ naturæ
Deus institutor omnium rerum,
Domini nostri *Iesu* Christi Pater,qu
eundem dilectum filium tuum Do
minum nostrum dulcissimum misis
de sinu tuo, ad publicum proficuu
nostrum suscipere vitam nostram, v
nobis donaret suã, essetque perfectu
Deus ex te Patre, & perfectus hom
ex matre:totus *Deus* & totus homo
vnus idemque Christus æternus
temporalis,immortalis, & mortalis
creator,& creatus,fortis & infirmus
victor & victus, nutritor & nutritus
pastor & ouis,temporaliter mortuus
& tecum viuens in æternum: suis di
lectoribus vitæ municipium promit
tens, suis discipulis dixit: Quod
cunque petieris *Patrem* in nomin
meo,dabit vobis.

3. Per ipsum summum Sacerdotem & verum Pontificem, & bonum *Pa*storem, qui se tibi obtulit in sacrificium, ponens animam suam pro grege suo, te rogo per ipsum, qui sedet ad dexteram tuam, & interpellat pro nobis, redemptorem & aduocatum nostrum: pietati & bonitati tuæ supplico, clementissime & amantissime, & benignissime amator hominum Deus vt des mihi cum eodem filio tuo & Spiritu sancto te in omnibus benedicere & glorificare, cum multa cordis contritione & lachrymarum fonte, cum multa reuerentia, & tremore. Quia quorum vna est substantia, vnum est & datum.

4. Sed quoniam corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam: excita (quæso) torporem meum tuis stimulis; & fac me strenue perseuerare in præceptis & laudibus tuis die ac nocte: Tribue, vt concaleat cor meum intra me: & in meditatione mea exardescat ignis. Et quia ipse tuus vnicus natus dixit: Nemo venit ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum; &: *Nemo* venit ad Patrem, nisi per me: obsecro & suppliciter rogo, trahe me semper ad ipsum; vt ipse me tandem perducat ad te illuc, vbi ipse est in dextera tua sedens: Vbi est sempi-

terna vita, sempiterne beata: Vbi est amor perfectus, & timor nullus: Vbi est dies æternus, & vnus omnium spiritus: Vbi summa & certa securitas, & secura tranquillitas: & tranquilla iucunditas, & iucunda fœlicitas, & fœlix æternitas, & æterna beatitudo, & beata tui sine fine visio & laudatio: Vbi tu cum illo, & ille tecum in communione sancti Spiritus, æternaliter ac sempiternaliter viuis & regnas Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

CAPVT XVIII.

Oratio deuotissima ad Christum.

1\. SPes mea Christe Deus, hominum tu dulcis amator.

Lux, via, vita, salus, decor, & decus omne tuorum:

Omnia pro quorum voluisti ferre salute,

Cernito vincla, crucem, vulnus, mortem atque sepulchrum.

Post tres inde dies deuicta morte resurgens.

Discipulis visus, nutantia corda reformans,

Luce quaterdena cœlorum summa petisti,

Viuis in æternum, nunc & per sæcula regnans.

Tu es Deus meus viuus & verus, Pa-

ter

ter meus ſanctus, Dominus meus pius, Rex meus magnus; paſtor meus bonus, magiſter meus vnus, adiutor meus optimus, dilectus meus pulcherrimus, panis meus viuus, ſacerdos meus in æternum, dux meus ad patriam, lux mea vera, dulcedo mea ſancta, via mea recta, ſapientia mea præclara; ſimplicitas mea pura, concordia mea pacifica, cuſtodia mea tuta; portio mea bona, ſalus mea ſempiterna, miſericordia mea magna, patientia mea robuſtiſſima, victima mea immaculata, redemptio mea ſancta ſpes mea firma, charitas mea perfecta; reſurrectio mea vera, vita mea æterna, exultatio & viſio mea beatiſſima, & ſine fine manſura: Te deprecor, ſupplico, & rogo, vt per te ambulem, ad te perueniam, in te requieſcam: qui es via, veritas & vita; ſine qua, nemo venit ad Patrem. Te enim deſidero, dulciſſimum & pulcherrimum Dominum.

2. O ſplendor paternæ gloriæ, qui ſedes ſuper Cherubim, & intueris abyſſos; lumen veridicum, intima illuminans, lumen indeficiens, in quem deſiderant Angeli proſpicere. Ecce cor meum coram te eſt; diſcute tenebras eius, vt amoris tui claritate plenius perfundatur. Da mihi Deus

meus te,redde mihi te:en amo te, &, si parum est amem validius,non possum metiri, vt sciam quantum desit mihi amoris tui ad id quod satis est: vt currat vita mea in amplexus tuos, nec auertatur,donec abscondatur in abscondito vultus tui. Hoc tamen scio,quia male mihi est præter te Domine,non solum extra me,sed in me ipso. Omnis enim copia, quæ Deus meus non est, egestas mihi est.

3. Bonum namque es, quod neque in melius neque in deterius commutari potest: Tu solus es,qui simpliciter solus es, cui non est aliud viuere, & aliud beate viuere; quia tua beatitudo tu es. Creatura vero tua, cui est aliud viuere, & aliud beate viuere, omne quod viuit,& beate viuit, non debet nisi gratiæ tuæ attribuere. Et ideo nos egemus tui, non tu nostri: quia si omnino non essemus, nihil tibi deesset ad bonum,quod tu es. Tibi itaque Domino Deo nostro semper adhærere necesse habemus, vt per continuum auxilium tuum sancte, & pie, & recte viuere valeamus. Pondere siquidē fragilitatis nostræ deorsum trahimur:dono autem tuo accendimur, & sursum ferimur: inardescimus & imus,ascēdimus; ascēsiones in corde facimus;& cantamus cantici

graduum : igne tuo bono inardeſcimus, & imus.

4. Quo iam ſurſum imus ad pacem Hieruſalem ? quoniam iucũdatus ſum in his quæ dicta ſunt mihi : in domum Domini ibimus. Illic collocauit nos volũtas bona, vt nihil velimus aliud, quam permanere illic in æternum. Sed quia dum ſumus in corpore, peregrinamur à te Domine, non habemus hic ciuitatem manentem, ſed futuram inquirimus : noſter autem municipatus in cœlis eſt. Ideo duce gratia tua, ingredior in cubile cordis mei: & canto tibi amatoria, rex meus & Deus meus, gemens inenarrabiles gemitus, in loco peregrinationis meæ : vbi cantabiles mihi factæ ſunt iuſtificationes tuæ.

5. Et recordans *Hieruſalem*, extendo in eam ſenſum cordis: Hieruſalem patriam meam, *Hieruſalem* matrem meam; teque ſuper eam regnatorem, illuſtratorem, patrem, tutorem, patronum, rectorem, paſtorem, caſtas & fortes delicias, ſolidum gaudium, & omnia bona ineffabilia ſimul omnia : quia vnum ſummum & verum bonum. Et non auertar, donec in eius pacem matris chariſſimæ, vbi ſunt primitiæ ſpiritus mei, colligas totum, quod ſum à diſperſione & de-

formitate hac ; & conformes atque confirmes in æternum, Deus meus, misericordia mea.

CAPVT XIX.

Hic distinguit sapientiam quæ domus Dei est, & sapientiam quæ diuina est.

1. HÆc est domus tua Deus non terrena, neque vlla cœlesti mole corporea, sed spiritalis & particeps æternitatis, quia sine labe manet in æternum: statuisti enim eam in sæculum sæculi: præceptum posuisti, & non præteribit. Hæc tamen tibi Deo coæterna, quia non sine initio facta est. Prior quippe omnium creata est sapientia. Non vtique illa sapientia Patri Deo planè coæterna & coæqualis, per quam creata sunt omnia, & in quo principio factum est cœlum & terra; sed profectò sapientia, quæ creata est spiritualis natura, scilicet, quæ contemplatione luminis lumen est. Dicitur enim & ipsa (quamuis creata) sapientia. Sed quantum distat inter lumen illuminans, & lumen quod illuminatur, tantum differt inter te summam sapientiam quæ es creans, & istam quæ creata est: sicut inter iustitiam iustificantem, quæ tu Deus noster es, & iustitiam quæ iustificatione nostra facta est. Nam & nos sumus,

mus dicti iustitia Dei Patris, in te filio eius Domino nostro, testante Apostolo.

2. Ergo, quia prior omnium creata est quædam sapientia, quæ creata est mens rationalis & intellectualis, castæ scilicet ciuitatis tuæ matris nostræ, quæ sursum est, & libera est, & æterna in cœlis. Quibus cœlis? Nisi qui te laudant cœli cœlorum, quia hoc est & cœlum cœli Domino. Et si non inuenimus tempus ante illam, quæ creaturam temporis antecessit; quia prior omnium creata est: ante illam tamen es tu Deus æternus creator omnium: à quo est ipsius creaturæ perpetuitas; à quo facta sumpsit exordium, quamuis non temporis, quia nondum erat tempus, ipsius tamen conditionis suæ; vnde ita est abs te Domino Deo nostro, vt aliud sit plane quam tu; licet nec ante illam, nec in illa inueniamus tempus. Est enim idonea faciem tuam semper videre, nec vspiam deflectitur ab ea. Quo fit, vt nulla mutatione varietur. Inest tamen ipsi mutabilitas: qua tenebresceret & frigesceret, nisi amore grandi cohærens tibi, tanquam super meridiem luceret & ferueret ex te.

3. Denique tam casto amore cohæret tibi Deo vero, & vero æterno,

vt quamuis tibi non sit coæterna, per nullius tamen temporis varietates & vicissitudines à te resoluatur, & defluat, sed in tui solius verissima contemplatione requiescat. Quoniam tu Deus diligenti te quantum præcipis, ostendis te, & sufficit ei. Vnde non declinat à te, nec à se: sed semper in eodem statu manet, te indesinenter videndo, te indeficienter amãdo, verum lumen, & castũ amorem. O beata ista & sublimis creatura creaturarum: maxime beata, inhærendo semper beatitudini tuæ; fœlix, & nimium fœlix, te sempiterno inhabitatore, atque illustratore suo.

4. Nec inuenio quid licentius appellandum existimemus cœlum cœli Domino, quam domum tuam, contemplantem delectationem tuam sine defectu, & absque affectu egrediendi in aliquid, mentem puram concordissime vnam; stabilimentum pacis beatorum spirituum: *In cœlestibus* sunt ista cœlestia. Vnde intelligat anima, cuius peregrinatio lõginqua facta est, si iam sitit tibi; si iam factæ sint lachrymæ suæ panes sui, si iam petat vnam & hanc requirat, vt inhabitet in domo tua per omnes dies vitæ suæ. Et quæ vita eius, nisi tu? Et qui dies eius, nisi æternitas tua? Sicut anni tui,

qui non deficient. *Hic* ergo intelligat anima, quæ potest, quam longe super omnia tempora sis æternus: quando domus tua, quæ peregrinata non est, quamuis tibi non sit coæterna, indesinenter tamen & indeficienter cohærendo tibi, nullam temporis patitur varietatem; teque semper perseuerantissima castitate hauriens immutabilitatem suam, nusquam & nunquam exierit ex te sibi præsente, ad quem toto affectu se tenet; non habens futurum quod expectet: nec in præteritum transiens, quod meminerit: per nullas vices variatur, & in nulla tempora extenditur.

CAPVT XX.

Hic orat homo, vt ipsa quoque domus Dei oret pro eo.

1. O Domus Dei luminosa & speciosa, dilexi decorem tuum, & locum habitationis gloriæ Domini Dei mei possessoris & fabricatoris tui: Tibi suspiret peregrinatio mea nocte ac die, tibi inhiet cor meum; tibi intendat mens mea, ad societatem beatitudinis tuæ peruenire desideret anima mea! Dico ei qui fecit te vt possideat me in te, quia ipse fecit me & te. Imo tu dic, tu roga eum, vt dignum me faciat participatione gloriæ tuæ. Sanctam enim societatem tuam, &

admirabilem pulchritudinem tua[m] non per meritum requiro; sed p[er] sanguinem eius quo redemptus su[m] adipisci non despero. Tantum adi[u]uent me merita tua, subueniant prau[i]tati meæ sanctæ & purissimæ oratio[nes] tuæ, quæ inefficaces apud Deu[m] nullatenus esse possunt.

2. Erraui, fateor, sicut ouis perdit[a] & incolatus meus prolongatus es[t] atque procul proiectus sum à faci[e] Domini Dei mei, in hanc exilij cæci[tatem]. Vbi expulsus à paradisi gaudii[s] deploro quotidie mecum super mise[rias] captiuitatis meæ lugubre carmen ingentésque lamentationes, cum re[cordor] tui mater Hierusalem, du[m] stant pedes mei in atriis tuis sancta & decora Sion, necdum interiora tu[a] conspicere in propatulo valens, sed i[n] humeris pastoris mei, structoris tu[i] spero me reportari tibi, vt tripudie[m] tecum illo inenarrabili gaudio, qu[o] lætantur illi, qui tecum sunt cora[m] ipso Deo & Saluatore nostro. Qu[i] dissoluit inimicitias in carne sua, [&] pacificauit omnia quæ in cœlis sun[t] & quæ in terra, sanguine suo.

3. Ipse enim est pax nostra, qui fec[it] vtraque vnum. Qui duos ex aduers[o] venientes parietes coniungens, in [s]beatitudinis tuæ permanentem fœli-

citatem

tatem, pari modo & eadem mensura
: nobis daturum promisit, dicens;
runt æquales Angelis Dei in cœlis.
) Hierusalem domus Dei æterna,
ost Christi dilectionem, tu esto læti-
a & consolatio mea : dulcis memo-
a tui beati nominis sit releuatio
œroris, tædiorumque meorum.

CAPVT XXI.

Quantis amaritudinibus vita ista sit respersa.

TÆdet enim me Domine valde vitæ huius, & istius ærumnosæ
eregrinationis. Vita hæc, vita cadu-
ı, vita incerta, vita laboriosa, vita
nmunda, vita domina malorum,
gina superborum, plena miseriis
: erroribus, quæ non est vita dicen-
a, sed mors; in qua momentis sin-
ulis morimur, per varios mutabili-
tis defectus, diuersis generibus
ıortium.

2. Nunquid ergo hoc, quod viui-
ıus in hoc mundo, dicere possumus
itam? quam humores tumidant, do-
ɔres extenuant & ardores exsiccant,
ëra morbidant, escæ inflant, ieiunia
ıacerant, ioci dissoluunt, tristitiæ
ɔnsumunt: solicitudo coarctat:
curitas hebetat: diuitiæ inflant &
ctant, paupertas deiicit, iuuentus
tollit, senectus incuruat, infirmitas
frangit,

frangit, mœror deprimit. Et his malis omnibus, mors furibunda succedit, simulque cunctis gaudiis istius miseræ vitæ, ita finem imponit, vt quum esse desierit, non fuisse putetur. Mors ista vitalis, & vita mortalis, licet his aliisque sit resperfa amaritudinibus: proh dolor, quam plurimos suis capit illecebris! & quam multos suis falsis promissionibus decipit.

3. Et cum ita per se sit falsa & amara, vt etiam suos cæcos amatores latere non valeat: tamen infinitam stultorum multitudinem, aureo calice quem in manu habet, potat, & prorsus inebriat. Fœlices illi, & ipsi rari, qui familiaritatem eius recusant, perfunctoria gaudia spernunt, foc[illegible] abiiciunt: ne cum pereunte [illegible] ce & ipsi perire cogantur.

CAPVT XXII.

De fœlicitate vitæ, quam præparauit Deus diligentibus se.

1. O Tu vita, quam præparauit Deus iis, qui diligunt eum, vita vitalis, vita beata, vita secura, vita tranquilla, vita pulcra, vita munda, vita casta, vita sancta, vita ignara mortis, nescia tristitiæ, vita sine labe, sine dolore, sine anxietate, sine corruptione, sine perturbatione, sine varietate & mutatione, vita totius elegantiæ

antiæ & dignitatis pleniſſima: vbi on eſt aduerſarius impugnans, vbi ulla peccati illecebra, vbi eſt amor erfectus, & timor nullus, vbi dies ternus, & vnus omnium ſpiritus, bi Deus facie ad faciem cernitur, & oc vitæ cibo mens ſine defectu ſaiatur.

2. *Libet* me tuæ intendere clariati, delectant mè bona tua auido orde: Quanto plus valeo mecum onſiderare, tanto plus amore lanueo: tuo vehementi deſiderio, tuaue dulci memoria admodum deector. *Libet* itaque, libet cordis in e oculos attollere, ſtatum mentis rigere, affectum animi conformare. ibet ſane de te loqui, de te audire de e ſcribere, de te conferre; de tua eatitudine & gloria quotidie legere, c lecta ſæpius ſub corde reuoluere: vt el ſic poſſim ab huius mortalis peituræque vitæ ardoribus, periculis, c ſudoribus, ſub tuæ vitalis auræ ulci refrigerio tranſire, & tranſiens, n ſinu tuo feſſum caput dormiturus el paululum reclinare.

3. Huius rei gratia Scripturarum anctarum amœna prata ingredior, viridiſſimas ſentẽtiarum herbas exaando carpo, legendo comedo, freuentando rumino, atque congregando,

gando, tandem in alta memoriæ fe
repono: vt tali modo tua dulcedi
deguſtata, minus iſtius miſerri
vitæ amaritudines ſentiam.

4. O tu vita fœliciſſima! ô regnu
verè beatum, carens morte, vaca
fine! Cui nulla tempora ſuccedu
per æuum: Vbi continuus ſine no
dies neſcit habere tempus: Vbi vict
miles illis hymnidicis Angeloru
ſociatus choris, cantat Deo ſine ce
ſatione canticum de canticis Sio
Nobile perpetua caput amplecten
corona, vtinam conceſſa mihi pecc
torum venia, moxque hac carnis ſa
cina depoſita, in tua gaudia vera
requiem habiturus intrarem: & tu
ciuitatis præclara atque ſpecioſa mo
nia, coronam vitæ de manu Domi
accepturus ingrederer: vt illis ſan
ctiſſimis choris intereſſe, & cum bea
tiſſimis ſpiritibus gloriæ conditor
aſſiſterem, vt præſentem Chriſti vu
tum cernerem, vt illud ſummum &
ineffabile, & in circumſcriptum lu
men ſemper aſpicerem: ſicque null
metu mortis affici, ſed de incorruptio
nis perpetuæ munere lætari poſſe
ſine fine.

CAPVT

CAPVT XXIII.

De fœlicitate animæ sanctæ hinc exeuntis.

Fœlix anima, quæ terreno resoluta corpore libera, cœlum petit, secu-
a est & tranquilla, non timet hostem,
eque mortem. Habet enim præsen-
em, cernitque indesinenter pulcher-
imum Dominum, cui seruiuit, quem
ilexit, & ad quem tandem læta &
loriosa peruenit. Hanc vero tantæ
eatitudinis gloriam nulla dies mi-
uet, nullus improbus poterit aufer-
e. Viderunt eam filiæ Sion, & beatis-
mam prædicauerunt. Reginæ & con-
ubinæ laudauerunt eam, dicentes:
Quæ est ista, quæ ascendit de deserto,
eliciis affluens, innixa super dile-
tum suum? Quæ est ista, quæ progre-
itur sicut aurora consurgens, pulchra
t Luna, electa vt Sol, terribilis vt
astrorum acies ordinata? Quam læta
xit, festinat, currit, cum dilectum
uum sibi dicentem attonitis auribus
udit: Surge, propera amica mea,
peciosa mea, & veni: iam hyems
ransiit, imber abiit, & recessit: flores
pparuerunt in terra nostra; tempus
utationis aduenit, vox turturis audita
st in terra nostra, ficus protulit gros-
os suos, vineæ florentes dederunt
dorem suum.

2. Surge

2. Surge propera amica mea, for
mosa mea, columba mea, in fora
minibus petræ, in cauernis maceriæ
ostende mihi faciem tuam, sonet vo
tua in auribus meis. Vox enim tu
dulcis, & facies tua decora. Veni ele
cta mea, speciosa mea, columba mea
immaculata mea, sponsa mea veni, &
ponam in te thronum meum, qui
concupiui speciem tuam. Veni, vt læ
teris in conspectu meo cum Angeli
meis, quorum societas tibi à me re
promissa est. Veni post multa pericu
la & labores: intra in gaudium Domi
ni tui, quod nemo tollet à te.

CAPVT XXIV.

Oratio ad Sanctos, vt nobis succurran in periculis.

1. FOelices sancti Dei omnes; qu
iã pertransiistis huius mortalita
tis pelagus, & peruenire meruistis a
portum perpetuæ quietis, securita
tis, pacis, securi & tranquilli, semper
que festiui atque gaudentes estis. Ob
secro vos per vestram charitatem
qui securi estis de vobis, soliciti esto
te de nobis. Securi estis de vestra in
marcessibili gloria, soliciti estote d
nostra multiplici miseria. Per ipsu
vos rogo, qui vos elegit, qui vos t

l

es fecit; de cuius pulchritudine iam satiamini; de cuius immortalitate iam immortales facti estis: de cuius beatissima visione semper gaudetis. Estote iugiter memores nostri, subuenite nobis miseris, quia adhuc in salo huius vitæ circumstantibus agitamur procellis.

2. Vos portæ pulcherrimæ, quę in magnam surrexistis altitudinem, adiuuate nos vile pauimentum longe inferius iacentes. Date manum, & erigite iacentes super pedes, vt conualescentes de infirmitate, fortes efficiamur in bello; intercedite & orate constanter atque indesinenter pro nobis miseris, multumque negligentibus peccatoribus: vt per vestras orationes, vestro sancto consortio coniungamur; quia aliter salui esse non possumus. Sumus namque valde fragiles, & nullius virtutis homũciones, animalia ventris & carnis mancipia, in quibus vix aliquod virtutis vestigium apparet. Et tamen sub Christi confessione positi ligno crucis ferimur, nauigantes per hoc mare magnum & spatiosum. Vbi sunt reptilia, quorum non est numerus. Vbi sunt animalia pusilla cum magnis. Vbi est draco sæuissimus, semper paratus ad deuo-

randum. Vbi sunt loca periculosa scylla & charybdis, & alia innumerabilia; in quibus naufragantur incau & in fide dubij.

3. Orate Dominum, orate piissim orate omnia agmina Sanctorum, & vniuersi cœtus beatorum, vt vestri precibus meritisque adiuti, salua nau & integris mercibus, peruenire me feamur ad portum perpetuæ salutis & quietis, & continuæ pacis, & nun quam finiendæ securitatis.

CAPVT XXV.

Animæ desiderium ad ciuitatem supernam Hierusalem.

1. MAter Hierusalem, ciuitas sanct Dei, charissima sponsa Christ te amat cor meum, pulchritudinen tuam nimium desiderat mens mea O quam decora, quam gloriosa, quan generosa tu es. Tota pulchra es, & macula non est in te, Exulta & lætar formosa filia Principis, quia concu piuit Rex speciem tuam, & amau decorem tuum speciosus forma pr filiis hominum. Sed qualis est dile ctus tuus ex dilecto, ô pulcherrima Dilectus meus candidus & rubicun dus, electus ex millibus. Sicut malu inter ligna syluarum, sic dilectu meus inter filios. Sub vmbra illiu quem desideraui ecce læta sedeo, &

fruct

ctus eius dulcis gutturi meo. Dile-
us meus misit manum suam per fo-
men, & venter meus intremuit ad
ctum eius.

2. In lectulo meo per noctem quæ-
ui quem diligit anima mea: quæsiui
inueni: Teneo, nec dimittam illum
nec introducat me in domum suam
in cubiculum suum, gloriosa geni-
ix mea. Ibi enim dabis mihi dulcis-
ma vbera tua abundantius, & perfe-
ius, & satiabis me satietate mirifica,
a vt nec esuriam, nec sitiam in
ternum. Fœlix anima mea semper-
ue fœlix in sæcula: si intueri meruero
oriam tuam, beatitudinem tuam,
lchritudinem tuam, portas & muros
os, & plateas tuas, & mansiones tuas
ultas, nobilissimos ciues tuos, &
rtissimum Regem tuum Dominum
strum in decore suo. Muri namque
i ex lapidibus pretiosis, portæ tuæ
margaritis optimis, plateæ tuæ ex
ro purissimo; in quibus iucundum
leluya sine intermissione concini-
r; mansiones tuæ multæ quadris la-
dibus fundatæ, sapphiris constructæ,
terculis coopertæ aureis: in quas
illus ingreditur, nisi mundus: nullus
abitat inquinatus.

3. Speciosa facta es & suauis in de-
ciis tuis, mater Hierusalem. Nihil

in te tale,quale hic patimur: qual
in hac misera vita cernimus. Ne
sunt in te tenebræ, aut nox aut qua
libet diuersitas temporum. Non l
cet in te lux lucernæ, aut splend
Lunæ,vel iubar stellarum; sed De
de Deo,lux de luce. Sol iustitiæ sem
per illuminat te. Agnus candidus
immaculatus,lucidum & pulcherr
mum est lumen tuum. Sol tuus
claritas tua,& omne bonum tuum
huius pulcherrimi Regis indeficie
contemplatio. Ipse Rex regum
medio tui, & pueri eius in circui
eius.

4. Ibi hymnidici Angelorũ chor
Ibi societas supernorum ciuium. I
dulcis solemnitas omnium, ab h
tristi peregrinatione ad tua gaud
redeuntium. Ibi Prophetarum pr
uidus chorus. Ibi duodenus Apost
lorum numerus. Ibi innumerabiliu
Martyrum victor exercitus. Ibi sa
ctorum Confessorum sacer conue
tus. Ibi veri & perfecti Monachi. Il
sanctæ mulieres, quæ voluptates s
culi & sexus infirmitatem vicerun
Ibi pueri & puellæ, qui annos su
sanctis moribus transcenderunt. I
sunt oues, & agni, qui iam huius vo
luptatis laqueos euaserunt; exultan
omnes in propriis mansionibus: Di
pa

par est gloria singulorum, sed communis est lætitia omnium.

5. Plena & perfecta ibi regnat charitas; quia Deus est ibi omnia in omnibus, quem sine fine vident, & semper videndo in eius amore ardent, amant & laudant, laudant & amant. Omne opus eorum laus Dei sine fine, sine defectione, sine labore. Fœlix ego & verè in perpetuum fœlix! si post resolutionem huius corpusculi, audire meruero illa cantica cœlestis melodiæ, quæ cantantur ad laudem Regis æterni, ab illis supernæ patriæ ciuibus, beatorumque spirituum agminibus. Fortunatus ego nimiumque beatus, si & ego ipse meruero cantare ea, & assistere regi meo, Deo meo, & duci meo: & cernere eum in gloria sua, sicut ipse polliceri dignatus est, dicens: Pater, volo vt quos dedisti mihi sint mecum, vt videant claritatem meam, quam habui apud te ante constitutionē mundi. Et alibi: Qui mihi ministrat, me sequatur; & vbi sum ego, illic & minister meus erit. Et iterum: Qui diligit me, diligetur à Patre meo: & ego diligam eum, & manifestabo ei me ipsum.

CAPVT XXVI.

Hymnus de gloria Paradisi Petri Damia Cardinalis Ostiensis, ex dictis B. Augustini.

1. AD perennis vitæ fontem me sitiuit arida.
Claustra carnis præsto frangi clau quærit anima.
Gliscit, ambit, eluctatur exul, fr patria,
Dum pressuris ac ærumnis se gem obnoxiam,
Quam amisit cum deliquit conten platur gloriam,
Præsens malum auget boni perdi memoriam.
2. Nam quis promat, summæ pac quanta sit lætitia?
Vbi viuis margaritis surgunt ædifi cia:
Auro celsa micant tecta, radiant tri clinia.
Solis gemmis pretiosis hæc structur nectitur,
Auro mundo tanquam vitro vrbis vi sternitur.
Abest limus, deest fimus, lues null cernitur.
Hyems horrens, æstas torrens, illi nunquam sæuiunt.
Flos perpetuus rosarum, ver agi perpetuum,

3. Canden

3. Candent lilia, rubeſcit crocus, ſudat balſamum.
Virent prata, vernant ſata, riui mellis influunt.
Pigmentorum ſpirat odor, liquor & aromatum.
Pendent poma floridorum non lapſura nemorum.
Non alternat Luna vices, Sol vel curſus ſiderum.
Agnus eſt fœlicis vrbis lumen inocciduum.
Nox & tempus deſunt ei, diem fert continuum.
Nam & ſancti quique velut Sol præclarus rutilant.
4. Poſt triumphum coronati mutuo coniubilant,
Et proſtrati pugnas hoſtis iam ſecuri numerant:
Omni labe defœcati, carnis bella neſciunt.
Caro facta ſpiritalis, & mens, vnum ſentiunt.
Pace multa perfruentes, ſcandala non perferunt.
Mutabilibus exuti repetunt originem,
Et præſentem veritatis contemplantur ſpeciem.
5. Hinc vitalem viui fontis hauriunt dulcedinem.

Inde ſtatum ſemper iidem exeunte capiunt.

Clari, viuidi, iocundi, nullis peccant caſibus.

Abſunt morbi ſemper ſanis, ſenectus iuuenibus.

Hinc perenne tenent eſſe; nam tranſire tranſiit.

Inde virent, vigent, florent, corruptela corruit.

Immortalitatis vigor, mortis ius abſorbuit.

Qui ſcientem cuncta ſciunt, quid neſcire nequeunt?

Nam & pectoris arcana penetrans alterutrum.

6. Vnum volunt, vnum nolunt; vnitas eſt mentium:

Licet cuique ſit diuerſum pro labore meritum,

Charitas hæc ſuum facit, quod dum amat alterum,

Proprium ſic ſingulorum commune fit omnium.

Vbi corpus, illic iure congregantur Aquilæ,

Quo cum Angelis & ſanctæ recreentur animæ.

Vno pane viuunt ciues vtriuſque patriæ,

Auidi, & ſemper pleni, [quod habent, deſiderant.]

[Non

Non ſatietas faſtidit, neque fames cruciat

Inhiantes ſemper edunt, & edentes inhiant.

7. Nouas ſemper harmonias vox meloda concrepat.

Et in iubilum prolata mulcent aures organa.

Digna per quem ſunt victores Regi dant præconia.

Fœlix cæli quæ præſentem Regem cernit anima,

Et ſub ſede ſpectat alta orbis volui machinam,

Solem, Lunam, & globoſa cum planetis ſydera.

Chriſte palma bellatorum, hoc in municipium.

Introduc me poſt ſolutum militare cingulum.

Fac conſortem donatiui beatorum ciuium.

Proba vires inexhauſto laboranti prælio:

Vt quietem poſt præcinctum debeas emerito,

Teque merear potiri ſine fine præmio. Amen.

CAPVT XXVII.

Laus continua, quam facit anima, ex contemplatione supernæ diuinitatis.

1. BEnedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius. Benedicite Domino omnia opera eius, in omni loco dominationis eius: benedic anima mea Domino. Laudemus Deum, quem laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt potestates: cui Cherubin & Seraphin incessabili voce proclamant: Sanctus, Sanctus, Sanctus. Iungamus voces nostras vocibus Angelorum sanctorum, & communem Dominum laudemus pro modulo nostro.

2. Illi enim laudant Dominum purissime & incessanter: qui semper inhærent contemplationi diuinæ, non per speculum & in ænigmate, sed facie ad faciem. Sed quis dicere vel cogitare sufficiat, qualis sit in conspectu Domini Dei omnipotentis illa beatorum spirituum cælestiumque virtutum innumerabilis multitudo? Quæ sit in eis fine fine festiuitas visionis Dei? Quæ lætitia sine defectu? Quis amoris ardor non crucians, sed

sed delectans? Quod sit in eis desiderium visionis Dei cum satietate, & satietas cum desiderio: in quibus nec desiderium pœnam generat, nec satietas fastidium parit? Quomodo inhærendo summæ beatitudini sint beati? Quomodo coniuncti vero lumini, facti lux sunt? Quomodo semper aspicientes incommutabilem Trinitatem, mutati sunt in incommutabilitatem?

3. Sed quando illam Angelicæ dignitatis celsitudinem comprehendere poterimus, quando nec ipsius animæ nostræ naturam inuestigare valemus? Qualis est ista, quæ carnem viuificare potest, se autem in sanctis cogitationibus, vt volet, constringere non potest? Qualis est ista, tam fortis, tam infirma, tam parua, tam magna, quæ rimatur secreta Dei, & cælestia contemplatur: atque humanis commodis multarum artium peritiam perspicaci ingenio adinuenisse probatur? Qualis ergo est ista, quæ tam multa de cæteris nouit, & se, qualiter facta sit, prorsus ignorat? Licet enim nonnulla ambigua, à quibusdam super eius origine proferantur, inuenimus tamen eam esse quendam intellectualem spiritum, per creatoris potentiam factum, immortaliter iuxta

modum,

modum suum viuentem; mortale corpus, quod sustinet, viuificantem, mutabilitati subiectum, obliuioni deditum: quem timor sæpe afficit, lætitia extollit. O res mira, omnique stupore dignissima! De Deo quidem creatore omnium, qui est incomprehensibilis & ineffabilis, excelsa & mirabilia nimis, omni remota ambiguitate legimus, loquimur, & scribimus. De Angelis autem & animabus quidquid dicimus, non tam euidenter approbare possumus. Sed transeat ab his animus, & transcendat omne quod creatum est; currat, & ascendat, & volitet, & pertranseat: & in eum, qui creauit omnia, quantum potest oculos fidei dirigat. Faciam ergo gradus ascensionis in corde meo, & per ipsos ascendam animam meam, & per ipsam mentem meam ascendam ad Dominum meum, qui capiti meo desuper manet.

5. Quidquid visibiliter cernitur, quidquid spiritaliter imaginatur forti manu, ab intuitu cordis & mentis procul remoueatur. Solus intellectus purus & simplex incedens, rapido volatu ad ipsum perueniat conditorem Angelorum, & animarum, & omnium rerum. Mens illa beata, quæ ima

ima deserit, summa petit: quæ ponit in arduis sedem habitationis suæ, & de summis rupibus contemplatur Solem iustitiæ, Aquilinis obtutibus. Nihil enim tam pulchrum atque iocundum, quam ipsum solum mentis intuitu, & cordis auiditate, contemplari Deum, & miro modo inuisibiliter cernere inuisibilem; sicque aliam, non istam gustare dulcedinem; * inspicere aliam, non istam lucem. *Lux* enim ista, quæ loco clauditur, tempore finitur, noctium interruptione variatur: & quam communem cum vermibus & pecoribus habemus, in comparatione illius summæ lucis non est lux dicenda, sed nox.

CAPVT XXVIII.

Quid sit quodammodo Deum cernere & tenere, & qualiter sit de Deo sentiendum.

1. QVamquam autem illa summa & incommutabilis essentia, lux vera, lux indeficiens, lux Angelorum, à nemine conspici valeat in hac vita, quod solum præmium Sanctis reseruatur in cœlesti gloria: illud tamen credere, & intelligere, & sentire, & ardenter inhiare, quodammodo illum cernere est atque tenere. Sonet itaque vox super Angelos, & homo intenta mente contempletur *Deum*, verbis

verbis, quibus poteſt, ſuas illi dicat laudes. Iuſtum namque eſt, vt creatura ſuum laudet creatorem. Ipſe enim ad laudandum ſe nos creauit, qui noſtris non indiget laudibus.

2. Eſt autem virtus incomprehenſibilis nullius indigens, ipſe ſibi ſufficiens: Magnus Dominus Deus noſter & magna virtus eius, & ſapientiæ eius non eſt numerus. Magnus Dominus Deus noſter, & laudabilis valde. Hunc itaque mens diligat, lingua canat, manus ſcribat; atque in his ſanctis ſtudiis, fidelis animus ſe totum exerceat. Huius videlicet cœleſtis theoriæ ſuauiſſimis dapibus, vir deſideriorum & cœleſtium contemplator aſſidue reficiatur; vt hoc cœleſti pabulo ſaginatus, clamet clamore magno, clamet totis medullis cordis, clamet in iubilo, & ardentiſſimo mentis deſiderio dicat.

CAPVT XXIX.

Oratio explicans plurimas Dei proprietates.

1. O Summe, optime, omnipotentiſſime, miſericordiſſime, iuſtiſſime, ſecretiſſime, præſentiſſime, pulcherrime, & fortiſſime, ſtabilis & incomprehenſibilis: inuiſibilis, omnia videns; immutabilis, omnia mutans;

mutans; immortalis, inlocalis, interminus, incircumscriptus, nusquam finitus; inæstimabilis, ineffabilis, inscrutabilis, immotus omnia mouens; ininuestigabilis, indicibilis, metuendus atque terribilis, honorandus atque timendus, venerandus atque reuerendus; nunquam nouus, nunquam vetus, innouans omnia, & in vetustatem perducens superbos, & nesciunt.

2. Semper agens, semper quietus, colligens, & non egens; omnia portans sine onere; omnia implens sine inclusione; omnia creans, protegens, nutriens, & proficiens; quærens, cum nihil desit tibi; amans nec æstuas, zelans & securus es. Pœnitet te, & non doles; irasceris, & tranquillus es; opera mutas, sed non consilium; recipis, quod non inuenis & nunquam amisisti; nunquam inops, & gaudes lucris; nunquam auarus, & vsuras exigis; supererogatur tibi vt debeas.

3. Et quis habet quicquam non tuum? Reddis debita nihil debens donas debita, nihil perdens. Qui solus viuificas omnia; qui creasti omnia, qui vbique totus, qui sentiri potes: qui nusquam dees, & tamen ab iniquorum cogitationibus longe es. Qui nec ibi dees, vbi longe es: quia

vbi non es per gratiam, ades per vindictam. Qui omnia tangis, nec tamen omnia tangis æqualiter. Quædam enim tangis vt sint, non tamen vt viuant, sentiant, & discernant. Quædam vero tangis vt sint, & viuant, non tamen vt sentiant & discernant. Quędam vero tangis vt sint, viuant & sentiant, non tamen vt discernant. Quædam vero tangis vt sint, viuant, sentiant, & discernant. Et cum tibimetipsi nunquam dissimilis sis, dissimiliter tamen tangis dissimilia: qui vbique semper præsens es, & inueniri vix potes.

4. Quem stantem sequimur, & apprehendere non valemus. Qui tenes omnia, imples omnia, circumplecteris omnia, superexcedis omnia, sustines omnia. Neque ex alia parte sustines, atque ex alia parte superaris: neque ex alia parte imples, & ex alia circumplecteris: sed circumplectendo imples, & implendo circumplecteris; sustinendo superexcedis, & superexcedendo sustines. Qui doces corda fidelium sine strepitu verborum. Qui attingis à fine vsque ad finem fortiter, & disponis omnia suauiter! Qui locis non distenderis, nec temporibus variaris. Neque habes accessus & recessus, sed habitas lucem inaccessibilem,

inaccessibilem, quam nullus hominum vidit, nec videre potest. In te manens quietus, vbique circumis totum, vbique prorsus totus. Non enim scindi vel diuidi poteris; quia vere vnus es: nec in partes efficeris; quia totus totum tenes, totum imples, totum illustras & possides,

5. Huius videlicet mysterij immensam profunditatem mens humana concipere non potest, nec oratoria lingua enarrare, neque diffusi sermones, nec bibliothecarum volumina queunt explicare. Si totum mundum libri repleant, tua scientia inenarrabilis explicari non potest; quoniam vere indicibilis es, nullo modo scribi potes, neque concludi, qui es fons lucis diuinæ, & Sol claritatis çternæ. Magnus enim es sine quantitate, & ideo immensus: bonus es sine qualitate, & ideo vere & summe bonus: & nemo bonus, nisi tu solus, cuius voluntas est opus, cuius velle posse est.

6. Qui omnia de nihilo creasti, quę sola voluntate tua fecisti. Qui omnem creaturam tuam absque indigentia aliqua possides, & sine labore gubernas; & absque tædio regis, & nihil est quod perturbet ordinem imperij tui, vel in summis, vel in imis.

Qui in omnibus locis sine loco haberis: & omnia contines sine ambitu; & vbique es præsens sine situ & motu. Qui nec mali auctor es: quod facere non potes qui nihil non potes: neque vnquam te aliquid fecisse pœnituit: nec vllius commotionis animi tui tempestate turbaris: nec totius terræ pericula damnum tuum est. Nulla flagitia vel scelera probas aut imperas.

7. Nunquam mentiris, quia æterna veritas es. Cuius vnius bonitate facti sumus, & iustitia pœnas luimus, & clemētia liberamur. Nam nihil cæleste, nihil igneum, nihil terrenum, nihilque quod corporis sensus attingat, pro te colendum est, qui vere es, quod es, & non mutaris. Cui maxime specialiter conuenit illud quod Græci dicunt, On, Latini Est; quod semper idem ipse es, & anni tui non deficient. Hæc & alia multa docuit me sancta mater Ecclesia, cuius factus sum membrum per gratiam tuam. Docuit me sane, te solum, & vnum, & verum Deum, non esse corporeum & passibilem. Nihilque de substantia tua vel natura, vllo modo esse violabile, aut commutabile, aut compositum vel factum. Et ideo certum est, corporeis oculis te non posse cerni: sed

nec ab vllo mortalium in propria essentia aliquando potuisse videri. Hinc etenim patenter datur intelligi, quod vnde Angeli te intuentur, inde & nos post hanc vitam te videbimus. Sed nec ipsi profecto te videre possunt sicuti es: nulli denique alij tota, nisi sibi soli, nota est omnipotens Trinitas.

CAPVT XXX.

De pluralitate personarum & vnitate in Deo.

1. TV vero vnitas es diuinitatis, personarum pluralitate multiplex, numerabiliter es innumerabilis: ac idcirco mensurabiliter immensurabilis, & ponderabiliter imponderabilis. Non enim summæ bonitatis, quæ tu ipse es, profitemur originem: ex qua omnia, per quam omnia, in qua omnia: sed eius participatione dicimus omnia bona. Nam tua diuina essentia semper caruit ac caret materia: licet non careat formâ, forma scilicet informata, forma formarum, forma formosissima, quam dum imprimis quasi sigillum rebus singulis, eas sine tui augmenti aut tui detrimenti mutabilitate, procul dubio à te facis deferri. Quidquid autem in natura creaturarum est, creatura tua est.

2. O vna Trinitas, & trina vnitas Deus, cuius omnipotentia omnia possidet, & regit, & implet quæ creauit: Nec ideo te implere omnia dicimus vt te contineant, sed vt ipsa potius à te contineantur: nec particulatim imples omnia: nec vllatenus ita putandum est, vt vnaquæque creatura pro magnitudine portionis suæ capiat te, id est, maxima maius, & minima minus, cum sis potius ipse in omnibus, siue omnia in te. Cuius omnipotentia concludit vniuersa, nec euadendi potentiam tuam quis aditum inuenire poterit. Qui enim te non habet placatum, nequaquam euadet iratum. Sicut scriptum est: Neque ab Oriente, neque ab Occidente, neque à desertis montibus; quoniam Deus iudex est. Et alibi: Quo ibo à spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam?

3. *Immensitas* diuinæ magnitudinis tuæ ista est; vt intelligamus te intra omnia, sed non inclusum: extra omnia, sed non exclusum. Et ideo interior es, vt omnia contineas: & ideo exterior es, vt incircumscriptæ magnitudinis tuæ immensitate omnia concludas. Per id ergo quod interior es, ostenderis esse creator: per id vero quod exterior es, gubernator

omnium demonstraris. Ac ne omnia quæ creata sunt sine te essent, interior es; exterior vero, vt omnia includantur à te non locali magnitudine potentiali presentia; qui vbique præsens es, & omnia tibi præsentia, quamuis quidam hæc intelligant, quidam vero non intelligant.

4. Inseparabilis ergo naturæ tuæ vnitas, separabiles non potest habere personas: quia sicut es trinitas in vnitate, & vnitas in trinitate, sic separationem non potes habere personarum. Nominantur quidem illæ personæ aliquando singulæ, sed ita te voluisti Deus Trinitas inseparabilem ostendere in personis, vt nullum tibi nomen sit in qualibet persona, quod non ad aliam secundum relationis regulam referatur. Sicut Pater ad *Filium*, & Filius ad Patrem; sic Spiritus sanctus ad Patrem & Filium verissimè refertur. Ea vero nomina, quæ substantiam, vel personam, vel potentiam, vel essentiam tuam significant, vel quidquid propriè dicitur Deus, omnibus personis æqualiter conueniunt: vt Deus magnus, omnipotens, æternus, & omnia quæ naturaliter de te Deo dicuntur. Non est ergo aliquod naturæ nomen, quod sic tibi Deo *Patri* conuenire valeat,

tri, aut Filio, aut Spiritui ſancto conuenire nequeat. Dicimus te Patrem naturaliter eſſe Deum, ſed naturaliter eſt & Filius Deus; naturaliter eſt & Spiritus ſanctus Deus: non tamen tres Dij, ſed vnus naturaliter Deus, Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus.

5. Idcirco inſeparabilis es, ſancta Trinitas Deus, in perſonis ſenſu intelligenda: quamuis voce ſeparabilia habeas nomina: quia pluralem numerum in naturæ nominibus nullatenus recipis. In hoc enim oſtenditur, perſonas non poſſe diuidi in ſancta Trinitate, quæ vnus Deus verus eſt: quia cuiuſlibet perſonæ nomen, ſemper ad alteram reſpicit perſonam. Si Patrem dico, Filium oſtendo: ſi Filium nomino, Patrem prædico: ſi Spiritum ſanctum appello alicuius eſſe Spiritum neceſſe eſt intelligi, ſcilicet Patris & Filij. Hæc eſt enim fides vera, veniens de ſana doctrina: Hæc certe eſt fides Catholica & orthodoxa, quam me docuit Deus in ſinu matris Eccleſiæ gratia ſua.

CAPVT XXXI.

Oratio ad ſanctam Trinitatem.

1. INuocat itaque, Domine, te fides mea, quam dediſti mihi propter bonitatem tuam ad ſalutionem

nem meam. Fidelis autem anima ex fide viuit: tenet in spe, quod videbit in re. Inuocat te Deus meus casta cõscientia mea, & suauis amor fidei meæ, quam excussis ignorantiæ tenebris, ad veritatis intelligentiam perduxisti: & quam à stulta sæculi amaritudine eruisti, atque adhibita tuæ dulcedinis charitate, iucundam mihi & mellifluam reddidisti. Inuocat te, beata Trinitas, vox clara & sincerus amor fidei meæ; quam ab ipsis enutriẽs cunabulis, illuminasti sẽper per illustrationem gratiæ tuæ; & quam adaugens confirmasti in me, per documenta matris Ecclesiæ. Te inuoco, beata & benedicta & gloriosa vna Trinitas: *Pater* & *Filius*, & *Spiritus sanctus*: Deus Dominus, paracletus, charitas, gratia, communicatio.

2. Genitor, genitus, regenerans, verum lumen ex lumine vero, vera illuminatio. *Fons*, flumen, irrigatio. Ab vno omnia, per vnum omnia, in vno omnia. A quo, per quem, in quo omnia. Viuens vita, vita à viuente, viuentium viuificator. Vnus à se, vnus ab vno, vnus ab ambobus. On à se, on ab altero, on ab vtroque. Verax Pater, veritas Filius, veritas *Spiritus sanctus*. Vna ergo Pater lo-

gos, paracletusque) essentia; vna virtus, vna bonitas, vna beatitudo: à quo, per quem, & in quo beata sunt omnia, quæcunque beata sunt.

CAPVT XXXII.

Quod Deus vera & summa vita est.

1. DEus, vera & summa vita; à quo, per quem, & in quo viuunt omnia, quæcunque vere & beate viuunt. Deus bonum & pulchrum; à quo per quem, & in quo bona & pulchra sunt omnia, quæcunque bona & pulchra sunt. Deus, cuius nos fides excitat, spes erigit, charitas iungit. Deus, qui peti te iubes, & inueniri te facis, & pulsanti aperis. Deus, à quo auerti, cadere est: ad quem conuerti, surgere est: in quo manere, consistere est. Deus, quem nemo amittit, nisi deceptus; nemo quærit, nisi admonitus; nemo inuenit, nisi purgatus. Deus, quem nosse, viuere est; cui seruire, regnare est; quem laudare, salus & gaudium animæ est. Te labiis & corde, omnique qua valeo, virtute laudo; benedico atque adoro, tuæque clementiæ & bonitati, pro vniuersis beneficiis tuis, gratias refero, & hymnum gloriæ tuæ cano: Sanctus, Sanctus, Sanctus.

2. Te inuoco, ô beata Trinitas, vt venias

venias in me, & templum me facias dignum gloriæ tuæ. Rogo Patrem per Filium: rogo Filium per Patrem: rogo Spiritum sanctum per Patrem & Filium; vt omnia vitia elongentur à me, & omnes sanctæ virtutes plantentur in me. Deus immense, à quo omnia, per quem omnia, in quo omnia facta sunt, visibilia & inuisibilia: qui opera tua extra circundas, & intra reples: supra regis, & infra fers: custodi me opus manuum tuarum in te sperantem, & in tua solummodo misericordia confidentem. Custodi me, quæso, hic & vbique, nunc & semper, intus & foris, ante & retro, supra & infra, circumcirca; ita vt in me nullus pateat locus insidiis inimicorum.

3. Tu es Deus omnipotens, custos & protector omnium in te sperantiũ: sine quo nemo est tutus, nemo de periculis liberatus. Tu es Deus, & non est alius Deus præter te, neque in cœlo sursum, neque in terra deorsum: qui facis magnalia, & mirabilia, & inscrutabilia, quorum non est numerus. Te decet laus, te decet honor, te decet hymnus. Tibi omnes Angeli, tibi cœli & vniuersę potestates hymnos dicunt, & laudes indesinenter concinunt: vtpote Creatori creaturæ. Domino serui, Regi

Regi milites; Te ſanctam & indiuiduam Trinitatem omnis creatura magnificat, omnis ſpiritus laudat.

CAPVT XXXIII.

Laus Angelorum & hominum.

1. Tibi ſancti & humiles corde, tibi ſpiritus & animæ iuſtorum, tibi omnes ſuperni ciues, & cũcti beatorum ſpirituum ordines, gloriam & honorem ſuppliciter adorantes concinunt ſine fine. Laudant te, Domine, illi ſuperni ciues magnifice & honorabiliter. *Laudat* te homo, magna portio creaturæ tuæ. Sed & ego peccator homuncio, deſiderio magno cupio te laudare, amare te opto amore præcipuo. Deus meus, vita mea, fortitudo mea, & laudatio mea, dignare me laudare te. Da mihi lumen in corde, verbum in ore; vt cor meum meditetur gloriam tuam, & lingua mea tota die cantet laudes tuas.

2. Sed quia non eſt pulchra laus in ore peccatoris, & quia vir pollutus labiis ego ſum; munda, obſecro, cor meum ab omni inquinamento: ſanctifica me, ſanctificator omnipotens, interius & exterius: & fac me dignum laudibus tuis. Suſcipe benigne & acceptabiliter de manu cordis, & de mentis amore, ſuſcipe ſacrificium

labiorum meorum, fiatque acceptabile in conspectu tuo, & ascendat ad te in odorem suauitatis. Memoria tua sancta, & dulcedo tua beatissima, possideat totam animam meam, atque in inuisibilium amorem rapiat eam Transeat de visibilibus ad inuisibilia, de terrenis ad cœlestia, de temporalibus ad æterna transeat: & videat visionem mirabilem.

3. O æterna Veritas & vera charitas, & chara Æternitas, tu es Deus meus, ad te suspiro nocte ac die; tibi inhio, tibi intẽdo, ad te peruenire desidero. Qui nouit te, nouit veritatem, nouit æternitatem. Tu veritas super omnia præsides, quem videbimus sicuti est, cum pertransierit hæc vita cæca & mortalis; in qua dicitur nobis, vbi est Deus tuus? Et ego dico: Deus meus vbi es? Respiro in te paululum, cum effundo super te animam meam in voce exultationis, & confessionis sonus epulãtis, & festiuitatem celebrantis, & adhuc tristis es, quia relabitur, & fit abyssus: quin potius, sentit se adhuc esse abyssum. Dixit ei fides mea, quam accendisti in nocte ante pedes meos.

4. Quarè tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo: lucerna pedibus meis verbum eius

Spera & perseuera, donec pertranseat nox mater iniquorum, donec pertranseat ira Domini, cuius fuimus aliquando filij, (fuimus enim aliquando tenebræ,) donec pertranseat iste impetus aquarum: residua adhuc trahimus in corpore propter peccatum mortuo: donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ. Sperabo in Domino, manè astabo, & contemplabor, semperque confitebor ei. Manè astabo, & videbo salutare vultus mei Deum meum; qui viuificabit mortalia corpora nostra, propter inhabitantem spiritum eius in nobis, vt iam simus lux, dum adhuc spe salui facti sumus, & filij lucis & filij diei, non noctis neque tenebrarum. Fuimus enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in te Deus noster, & tamen adhuc per fidem, necdum per speciem. Spes quæ videtur, non est spes.

5. Laudant te Domine illi populi Angelorum tuorum immortales, & glorificant nomen tuum cœlestes virtutes; quæ non habent opus legere hanc scripturam nostram, & cognoscere te sanctam & indiuiduam Trinitatem. Vident enim faciem tuam semper, & ibi legunt sine syllabis temporum, quid velit æterna voluntas tua, legunt, eligunt & diligunt; semperque

perque legunt, & nunquam præterit id quod legunt. Eligendo & diligendo legunt ipsam immutabilitatem consilij tui, & non clauditur codex eorum, nec plicabitur liber eorum, quoniam tu ipse illis hoc es, & eris in æternum. O beatæ nimium illæ cœlorum virtutes, quæ laudare te possunt sancte & purissime, cum nimia dulcedine & ineffabili exultatione. Inde laudant vnde gaudent; quia semper vidēt vnde gaudere valeāt & laudare.

6. Nos vero mole carnis pressi, & procul à vultu tuo in hac peregrinatione positi, atque per mundanas varietates distenti, digne laudare nequimus; laudamus tamen per fidem, non per speciem: illi vero Angelici spiritus per speciem, non per fidem. Hoc enim caro facit, vt multo aliter laudemus quam illi. Sed licet diuersis modis laudes dicamus, tu tamen vnus es Deus creator omnium, cui sacrificium laudis in cœlo & in terra offertur; peruenturi tamen sumus misericordia tua ad eorum consortium, cum quibus te semper videbimus, & sine fine laudabimus. Tribue Domine, vt donec in hoc fragili corpore positus sum, laudet te cor meum, laudet te lingua mea, & omnia ossa mea dicant: Domine, quis similis tui?

7. Tu

7. Tu es Deus omnipotens, quem trinum in personis, & vnum in substantia Deitatis, & colimus & adoramus, Patrem ingenitum, Filium de Patre vnigenitum, Spiritum sanctum de vtroque procedentem, & in vtroque permanentem; sanctam & indiuiduam Trinitatem; vnum Deum omnipotentem. Qui cum non essemus potẽter fecisti nos:& cũ perditi fuissemus culpa nostra, pietate & bonitate tua mirabiliter recuperasti nos: Ne sinas nos esse ingratos, obsecro, tantis beneficiis, & indignos tam multis miserationibus; te deprecor, supplico & rogo, auge fidem, auge spem, auge charitatem.

8. Fac nos per ipsam gratiam tuã semper in fide stabiles, & in opere efficaces: vt per fidem rectam & condigna fidei opera, ad vitam te miserante perueniamus æternam: vt ibi videntes gloriam tuam sicuti est, adoremus Maiestatem tuam, & dicamus pariter, quos dignos feceris videre gloriam tuam. Gloria Patri, qui creauit nos: Gloria Filio, qui redemit nos; Gloria Spiritui sancto, qui sanctificauit nos: Gloria summæ & indiuiduæ Trinitati cuius opera inseparabilia sunt, cuius imperium sine fine manet. Te decet laus, te decet hymnus;

ius, tibi debetur omnis honor, tibi
benedictio & claritas, tibi gratiarum,
actio, tibi honor, virtus & fortitudo.
Deo nostro in sæcula sæculorum
Amen.

CAPVT XXXIV.

Hic conqueritur homo, quod non compungitur in contemplatione, ex quo Angeli quoque tremunt Deum videntes.

IGnosce Domine, ignosce pie, ignosce & miserere; parce & ignorantiæ meæ, & multæ imperfectioni meæ. Noli me tanquam temerarium reprobare, quod audeam seruus, vtinam vel bonus, & non etiam inutilis & malus; & ideo valde malus, quia te omnipotentem Deum nostrum terribilem & nimis metuendum, sine cordis contritione & lacrymarum fonte, sine reuerentia debita & tremore, laudo, benedico atque adoro. Si enim Angeli te adorantes & laudantes tremunt, mira exultatione repleti; ego peccator, dum tibi assisto, laudes dico, sacrificium offero; cur non corde paueo, vultu palleo, labiis tremo, toto corpore inhorresco; sicque obortis lachrymis, coram te indesinenter lugeo? Volo id non valeo quia nequeo, quod desidero. Hinc enim mecum vehe-

menter

menter admiror, dum te nimis terribilem oculis fidei cerno: Sed quis hoc, fine ope gratiæ tuæ? Vniuersa enim salus nostra, magna misericordia tua.

2. Miserum me, quomodo sic insensata facta est anima mea: vt non terreatur terrore nimio, dum stat ante Deum, & suas illi laudes decantat? Miserum me, quomodo sic induruit cor meum; vt oculi mei indesinenter non producant flumina lachrymarum, dum seruus sermocinatur coram Domino suo, homo cum Deo, creatura cum creatore, qui factus est ex limo, cum eo qui omnia fecit ex nihilo? Ecce Domine, pone me ante te, & quid in secretis de me sentio, paternis auribus non taceo. Tu diues in misericordia, & largus in præmiis, da mihi de bonis tuis, vt ex eis seruiam tibi. Non enim aliunde possumus seruire, neque tibi placere, nisi de tuo munere.

3. Confige, quæso, timore tuo carnes meas, lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum. Vtinam sic te timeret peccatrix anima mea, quomodo ille vir sanctus, qui dixit: Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum. Dator enim bonorum Deus, da mihi inter laudes tuas fontem

tem lacrymarum, simul cum cordis puritate, & mentis iubilatione, vt perfecte te diligens & dignè te laudans, ipso cordis palato sentiam, gustem & sapiam, quàm dulcis & suauis es, Domine, sicut scriptum est: Gustate & videte quoniam suauis est Dominus. Beatus vir, qui sperat in eo; beatus populus, qui scit iubilationem: beatus vir, cuius est auxiliũ abs te, ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrymarum, in loco quem posuit. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Beati qui habitant in domo tua, Domine; in sæcula sæculorum laudabunt te.

CAPVT XXXV.

Oratio cor multum mouens ad deuotionem & diuinum amorem.

1. IEsu nostra redemptio, amor & desiderium, Deus de Deo; adesto mihi famulo tuo. Te inuoco, ad te clamo clamore magno, in toto corde meo. Te inuoco in animam meam: intra in eam, & coapta eam tibi, vt possideas eam sine ruga, & sine macula. Mundissimo namque Domino, mũdissima debetur habitatio. Sanctifica ergo me vas tuum, quod fecisti: de malitia euacua, imple de gratia, & plenum conserua: ita vt dignum habitationis tuæ efficiar tem-

pium hic & in perpetuum. Dulcissime benignissime, amãtissime, charissime potentissime, desideratissime, preciosissime, amabilissime, pulcherrime tu melle dulcior, lacte & niue candidior, nectare suauior, gemmis & auro preciosior, cunctisque terrarum diuitiis & honoribus mihi charior.

2. Quid dico, Deus meus, vna spes mea, tam grandis misericordia mea? Quid dico dulcedo felix & secura? Quid dico, dum talia dico? Dico, quod valeo, sed non dico, quod debeo. Vtinam possem talia dicere qualia hymnidici Angelorum chori. O quam libenter me in tuis laudibus totum effunderem! O quam deuotissime illa cœlestis melodiæ cantica ad laudem & gloriam nominis tui in medio Ecclesiæ infatigabiliter perorarem? Sed quia talia non possum, nunquid tacebo? Væ tacentibus de te, qui ora mutorum resoluis, & linguas infantium facis disertas. Væ tacentibus de te, quoniam ipsi loquaces muti sunt, cum non tuas laudes dicunt.

3. Quis digne te laudare potest, ineffabilis virtus, & sapientia Patris? Et quoniam nulla inuenio verba quibus te sufficienter valeam expli-

car

tare cunctipotens & omniscium
Verbum; dicam interim, quod valeo,
donec iubeas me venire ad te, vbi
possum dicere quod te decet, & me
oportet. Et ideo suppliciter rogo, vt
non respicias tātum ad id quod mo-
do dico, sed ad id quod dicere opto.
Cupio enim desiderio magno de te
eloqui, quod oportet & decet: quia
te decet laus, te decet hymnus, tibi-
que debetur omnis honor. Scis ergo
occultorū cognitor Deus, quoniā non
solum, terra, & omnibus quæ in ea
sunt tu mihi charior es, sed etiā ipso
cœlo & omnibus quæ in eo sunt tu
mihi acceptabilior, tu mihi amabi-
lior es. Diligo enim te super cælum &
terram, & cætera omnia quæ in eis sūt,
immo nisi amore nominis tui, quæ
transitoria sunt, procul dubio aman-
da non sunt. Amo te Deus meus amo-
re magno, magisque te amare cupio.

4. Da mihi vt amem te semper
quantum volo, & quantum debeo, vt
tu solus sis tota intentio mea, & om-
nis meditatio mea. Te mediter per
dies sine cessatione, te sentiam per
soporem, in nocte te alloquatur spi-
ritus meus, tecum fabuletur mens
mea. Lumine sanctæ visionis tuæ il-
lustretur cor meum, vt te rectore, te
duce ambulem de virtute in virtu-

tem, tandemque videam te Deum deorum in Sion nunc quidem per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem, vbi cognoscam te sicut & cognitus sum. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Beati qui habitant in domo tua, Domine; in sæcula sæculorum laudabunt te. Rogo itaque te, Domine, per omnes miserationes tuas, quibus de morte æterna liberati sumus, mollifica cor meum durum & lapideum saxeum & ferreum, tua sacratissima & potenti vnctione, & fac me per ignem compunctionis coram te omni hora hostiam viuam fieri.

5. Fac me in tuo conspectu cor contritum & humiliatum semper habere, cum lachrymarum abundantia. Fac me ex toto desiderio, huic mundo funditus extingui, & transeuntium rerum obliuisci, præ magnitudine timoris & amoris tui, vsque adeo, vt de temporibus nec lugeã, nec gaudeã, nec metuam aliquid temporale nec diligã, nec blãdis corrũpar, nec aduersis cõcutiar. Et quia tua valida est vt mors dilectio, absorbeat (quæso) mentem meam ab omnibus quę sub cœlo sunt, ignita & melliflua vis amoris tui; vt tibi soli inhæream, solaque tuæ suauita-

ti

tis memoria pascar.

6. Descendat, Domine, descendat (precor) descendat in cor meum odor tuus suauissimus, ingrediatur amor tuus mellifluus. Veniat mihi tui saporis mira & inenarrabilis fragrantia, quæ sempiternas in me suscitet concupiscentias; & ex corde meo perducat venas salientis aquæ in vitam æternam. Immensus es, Domine, & ideo sine mensura debes amari & laudari ab iis, quos tuo precioso sanguine redemisti. Amator hominum benignissime, clementissime Domine, & æquissime iudex cui omne iudicium dedit Pater, sapientissimo tuæ æquitatis iudicio discernis hoc rectum & iustum esse, vt filij huius sæculi noctis & tenebrarum, præstantiori desiderio, virtute atque studio, diligant & quærant perituras diuitias, & fugitiuos honores; quam nos serui tui diligamus te Deum nostrum, per quem facti & redempti sumus.

7. Si enim homo hominem tanta diligit dilectione, vt alter alterum vix patiatur abesse; si sponsa sponso tanto conglutinatur mẽtis ardore, vt præ magnitudine amoris nulla perfrui valeat requie, chari sui absẽtiam nõ sine magno mœrore ferẽs;

qua ergo dilectione, quo studio, quo feruore anima, quam desponsasti tibi fide & miserationibus, debet diligere te verum Deum, & pulcherrimum sponsum: qui nos sic amasti & saluasti, qui pro nobis tot, tanta, & talia fecisti? Quanquam autem hæc infima habeant suas delectationes, suosque amores: non tamen tali modo delectant sicut tu Deus noster. In te enim delectatur iustus, quia amor tuus suauis est & quietus. Nam pectora, quæ possides, dulcedine & suauitate & tranquillitate reples. Et contra amor sæculi & carnis anxius est & perturbatus: animas certe quas ingreditur, quietas esse non patitur; semper enim suspicionibus, perturbationibus, varijsque timoribus solicitat eas.

8. Tu itaque es delectatio rectorum, & merito: quies enim valida est apud te, & imperturbabilis vita. Qui intrat in te, bone Domine, intrat in gaudium Domini sui, & non timebit amplius; sed habebit se optime in optimo loco, dicens: Hæc requies mea in sæculum sæculi: hic habitabo, quoniam elegi eam. Et illud: Dominus regit me, & nihil mihi deerit; in loco pascuæ ibi me collocauit. Dulcis Christe, bone Iesu, reple semper

per (quæso) cor meum inextinguibili dilectione tua, continua recordatione tua, adeo, vt sicut flamma vrens, totus ardeam in tui amoris dulcedine; quem & aquæ multæ in me nunquam possint extinguere. Fac me dulcissime Domine amare te; & desiderio tui deponere pondus omnium carnalium desideriorum, & terrenarum concupiscentiarum grauissimam sarcinam, quæ impugnant & aggrauant miserã animam meam; vt post te expeditè in odore vnguentorum tuorum currens, vsque ad tuæ pulchritudinis visionem efficaciter satiandus, quantocius te quoque duce merear peruenire.

9. Duo enim amores, alter bonus, alter malus; alter dulcis, alter amarus, non se simul in vno capiunt pectore. Et ideo si quis præter te aliud diligit, non est charitas tua Deus in eo. Amor dulcedinis, & dulcedo amoris: Amor non crucians, sed delectans; amor sincere casteque permanens in sæculum sæculi; amor, qui semper ardes, & nunquam extingueris; dulcis Christe, bone Iesu, charitas, Deus meus: accende me totum igne tuo, amore tui, suauitate & dulcedine tua, iocunditate & exultatione tua, voluptate & concupiscen-

tia tua, quæ sancta est & bona, casta & munda, tranquilla est & secura; vt totus dulcedine amoris tui plenus, totus flamma charitatis tuæ succensus, diligam te Deum meum ex toto corde meo, totisque medullis præcordiorum meorum, habens te in corde, in ore, & præ oculis meis semper & vbique; ita vt nullus pateat in me locus adulterinis amoribus.

10. Audi Deus meus, audi lumen oculorum meorum: audi quæ peto, & da, quæ petam, vt audias me. Pie & misericordissime Domine, ne efficiaris mihi inexorabilis propter peccata mea, sed propter bonitatem tuã suscipe preces serui tui: & da mihi effectum petitionis meæ, & desiderij mei; intercedente, & orante, & impetrante gloriosa Virgine genitrice tua Maria Domina mea, cum omnibus Sanctis tuis. Amen.

CAPVT XXXVI.

Oratio deuotissima ad laudes habendas.

1. CHriste Domine, verbum Patris, qui venisti in hunc mundũ peccatores saluos facere: rogo te per indulgentissima misericordiæ tuæ viscera, emenda vitam meam meliora actus, compone mores: tolle de

me,

me, quod mihi nocet, & tibi displicet: & da, quod nosti tibi placere, & mihi prodesse. Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine, nisi tu solus? Tu es Deus omnipotens infinitæ pietatis: qui iustificas impios, & viuificas mortuos propter peccatum: qui mutas peccatores; & non sunt. Tolle ergo de me quidquid tibi displicet in me. Imperfecta enim mea plurima vident oculi tui. Mitte, quæso, manũ pietatis tuæ in me: & tolle de me, quidquid offendit oculos pietatis tuę in me. Coram te Domine est sanitas & infirmitas mea: illam (precor) serua, istam sana.

2. Sana me Domine, & sanabor: saluum me fac, & saluus ero: Tu, qui infirma sanas, & sanata conseruas: Tu qui solo nutu tuo restauras diruta & collapsa. Si enim dignaris in agro tuo corde meo serere bonum semen, necesse est, vt manu pietatis tuæ spinas prius euellas vitiorum meorum. Dulcissime, benignissime, amantissime, charissime, desideratissime, amabilissime, pulcherrime; infunde, obsecro, multitudinem dulcedinis tuæ & charitatis tuæ, pectori meo; vt nihil terrenum, nihil carnale desiderem vel cogitem: sed te so-

lum amem, te solum habeam in corde & in ore meo. Scribe digito tuo in pectore meo, dulcem memoriam tui melliflui nominis, nulla vnquam obliuione delendam. Scribe in tabulis cordis mei voluntatem tuam, & iustificationes tuas; vt te immensæ dulcedinis Dominum & præcepta tua semper & vbique habeam præ oculis meis. Succende mentem meam igne illo tuo quem misisti in terram, & voluisti vehementer accendi; vt sacrificium spiritus contribulati & cordis contriti, obortis lachrymis quotidie offeram tibi.

3. Dulcis Christe, Bone Iesu, sicut desidero, sicut tota mente mea petos da mihi amorem tuũ sanctum & castum; qui me repleat, teneat, totumque possideat. Et da mihi euidens signum amoris tui, irriguum lachrymarum fontem iugiter emanantem; vt ipsæ quoque lachrymæ, tuum in me testentur amorem, ipsæ prodant, ipsæ loquantur, quantum te diligit anima mea: dum præ nimia dulcedine amoris tui, nequit se à lachrymis continere.

4. Reminiscor, pie Domine, illius bonæ mulieris Annæ, quæ ad tabernaculum rogatura pro filio venit: de qua scriptura refert, quod vultus eius

eius post lachrymas & preces, non sunt amplius in diuersa mutati. Sed memor tantæ virtutis, tantæque constantiæ, dolore torqueor, & verecundia confundor: quia me miserum, nimis deorsum iacere intueor. Si enim ita fleuit, & in fletu perseuerauit mulier, quæ quærebat filium, quomodo plāgere & in planctu persistere debet anima mea, quæ quærit & amat Deum, & ad eum peruenire desiderat: Quomodo gemere ac flere debet talis anima, quæ quærit Deum die ac nocte? quæ præter Christum nihil vult amare? Mirum quippe est, si iam non factæ sunt ei lachrymæ suæ panes die ac nocte. Respice ergo & miserere mei: quia dolores cordis mei multiplicati sunt. Da mihi consolationem tuam cœlestem, & noli spernere peccatricem animam, pro qua mortuus es. Da mihi, quæso, lachrymas ex toto affectu internas, quæ peccatorum meorum possint soluere vincula, & cœlesti iocunditate semper repleant animam meam. Si non cum veris & perfectis Monachis, quorum vestigia nequeo imitari: saltem cum deuotis mulieribus, quantulamcunque portionem in regno tuo merear adipisci.

5. Venit quoque mihi in

mentem alterius mulieris deuotio mira; quæ te in ſepulchro iacentem, pio amore quærebat; quæ recedentibus diſcipulis de ſepulchro, non recedebat: quæ ſedebat ibi triſtis, & mœrens, & diu multumque flebat: & ſurgens, multis lachrymis iterum iterumque antra deſerti ſepulchri vigilantibus oculis explorabat, ſi forte alicubi te videre poſſet, quem feruenti deſiderio quærebat. Iam certe ſemel & iterum ingreſſa ſepulchrum viderat: ſed nimium amanti non ſatis erat; virtus enim boni operis perſeuerantia eſt. Et quia præ cæteris dilexit, & diligendo fleuit, & flendo quæſiuit, & quærendo perſeuerauit: ideo prima omnium te inuenire, te videre, & te alloqui meruit.

6. Et non ſolum hæc, ſed etiam ipſis diſcipulis glorioſæ reſurrectionis tuæ prænuncia extitit; te præcipiente, & clementer monente. Vade dic fratribus meis vt vadant in Galilæam; ibi me videbunt. Si ergo ita fleuit, & in fletu perſeuerauit mulier, quæ viuentem cum mortuis quærebat, quę te manu fidei tangebat: quomodo plangere & in planctu perſiſtere debet anima, quæ te redemptorem ſuum iam cœlo præſidentem

dentem & vbique regnantem, corde credit, ore confitetur? Quomodo ergo gemere & flere debet talis anima; que toto corde diligit, teque toto desiderio videre concupiscit? Solum confugium, & vnica spes miserorum, cui nunquam sine spe misericordiæ supplicatur.

7. Præsta mihi hanc gratiam propter te, & propter nomen sanctum tuum: vt quoties de te cogito, de te loquor, de te scribo, de te lego, de te confero: quoties tui reminiscor, tibi assisto, laudes, preces, & sacrificium offero: toties obortis lachrymis, in conspectu tuo copiose & dulciter fleam, ita vt efficiantur mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte. Tu quidem Rex gloriæ, & omnium virtutum magister docuisti nos verbo & exemplo gemere & flere, dicens: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Tu fleuisti defunctum amicum, & lachrymatus es valde super perituram ciuitatem.

8. Rogo te bone Iesu per illas preciosissimas lachrymas tuas, & per omnes miserationes tuas, quibus mirabiliter nobis perditis subuenire dignatus es: da mihi gratiam lachrymarum, quam multum desiderat, & appetit anima mea; quia sine dono

tuo non poſſum habere eam : ſed per Spiritum ſanctum tuum, qui dura corda peccatorum mollit, & ad fletum compungit. Da mihi gratiam lacrymarum, ſicut dediſti patribus noſtris, quorum veſtigia debeo imitari; vt plangam me in omni vita mea, ſicut ipſi ſe planxerunt nocte ac die. Propter merita & orationes eorum, qui tibi placuerunt & deuotiſſime ſeruierunt: miſerere mei miſerrimi & indigni ſerui tui: & da mihi gratiam lachrymarum. Da mihi irriguum ſuperius, & irriguum inferius; vt ſint mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, efficiarque in conſpectu tuo, Deus meus, per ignem compunctionis, holocauſtum pingue & medullatum, mactter totus in ara cordis mei, & tanquam pinguiſſimum holocauſtum aſſumar tibi in odorem ſuauitatis.

9. Da mihi, dulciſſime, fontem irriguum, fontemque perſpicuum, in quo lauetur aſſidue iſtud inquinatum holocauſtum. Licet enim me totum tibi obtulerim opitulante gratia tua, in multis tamen quotidie offendo propter nimiam fragilitatem meam. Da ergo mihi gratiam lachrymarum, benedicte & amabilis Deus; præcipue ex multa dulcedine amoris

amoris tui,& commemoratione miſericordiarum tuarũ, præpara hanc menſam famulo tuo in conſpectu tuo, da mihi eam in poteſtatem, vt quoties volo, ſatier ex ea.

10. Tribue pro pietate & bonitate tua, vt iſte calix tuus inebrians & præclarus, ſatiet ſitim meam; vt inhiet tibi ſpiritus meus,& ardeat mens mea in amore tuo, oblitus vanitatis & miſeriæ. Audi Deus meus; audi lumen oculorum meorum; audi quæ peto, & da vt petam quod audias,& pie exorabilis Domine,ne efficiaris mihi inexorabilis propter peccata mea: ſed propter bonitatem tuã ſuſcipe preces ſerui tui,& da mihi effectum petitionis meæ & deſiderij mei, precibus & meritis glorioſæ Virginis Mariæ Dominæ meæ & omnium Sanctorum. Amen.

CAPVT XXXVII.

In iſta oratione mens humana copioſius compungitur, ſi in quiete dicatur.

1. IEſu Domine, Ieſu pie, Ieſu bone, qui mori dignatus es propter peccata noſtra, & reſurrexiſti propter iuſtificationem noſtrã: rogo te per glorioſam reſurrectionem tuã, reſuſcita me de ſepulchro vitiorum & peccatorum meorum omnium; &

da mihi quotidie partem in resurre-ctione prima: vt in resurrectione tua merear veraciter percipere portionem. Dulcissime, benignissime, amantissime, charissime, preciosissime, desideratissime, amabilissime, pulcherrime, ascendisti in cœlum cum triumpho gloriæ tuæ, & sedes ad dexteram Patris, rex potentissime. Trahe me sursum ad te, vt curram post te in odorem vnguentorum tuorum; curram & non deficiam, te trahente, te ducente, me currente. Trahe os sitientis animæ; in superna fluenta æternæ satiatis; imo trahe me ad te fontem viuum, vt inde pro captu meo bibam vnde semper viuam, Deus meus, vita mea.

2. Tu enim dixisti ore tuo sancto & benedicto: Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Fons vitæ, da sitienti animæ semper bibere ex te; vt secundum sanctam & veridicam promissionem tuam, de ventre meo fluant aquæ viuæ. Fons vitæ, reple mentem meam torrente voluptatis tuæ: & inebria cor meum sobria ebrietate amoris tui: vt obliuiscar quæ vana sunt & terrena, & te solum iugiter habeam in memoria mea, sicut scriptum est: Memor fui Dei, & delectatus sum.

3. Da

3. Da mihi Spiritum sanctum tuum, quem significant illæ aquæ, quas sitientibus daturum te promiseras. Da, quæso, toto desiderio & omni studio tendere, quò te ascendisse post resurrectionem die quadragesimo credimus; vt in præsenti quidem miseria solo tenear corpore; tecum autem sim cogitatione semper & auiditate: vt ibi sit cor meum vbi tu es, thesaurus meus desiderabilis & incomparabilis, multumque amabilis. In hoc enim magno huius vitæ diluuio, vbi circumstantibus agitamur procellis, & non inuenitur fida statio & locus eminentior, vbi pes columbæ valeat aliquatenus requiescere; nusquam tuta pax, nusquam secura quies: vbique bella & lites, vbique hostes: foris pugnæ, intus timores.

4. Et quia altera pars sumus cœli altera terræ, corpus quod corrumpitur aggrauat animam: Idcirco animus meus, socius & amicus meus fatigatus de via, veniens languet & iacet; discissus atque laceratus ab iis, quas pertransierat, vanitatibus: esurit & sitit valde: & non habeo quod ponam ante illum, quia pauper sum & mendicus. Tu Domine Deus meus diues omnium bonorum,

& dapium supernæ satietatis opulentissime largitor: da lasso cibum, collige dispersum, reintegra scissum. En stat ad ostium & pulsat. Obsecro per viscera misericordiæ tuæ, quibus visitasti nos oriens ex alto: aperi pulsanti, misero manũ pietatis tuæ porrige; & iube propitiabili dignatione, vt ingrediatur ad te, requiescat in te, reficiatur de te viuo cœlestique pane; quo satiatus resumtisque viribus, ad superiora conscendat, & de hac valle lachrymarum, penna sancti desiderij raptus, ad cœlestia regna volitet.

5. Assumat, Domine, assumat (rogo) spiritus meus pennas vt aquilæ, & volitet & non deficiat; volet & perueniat vsque ad decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ: vt ibi super mensam refectionis ciuium supernorum pascatur de occultis tuis in loco pascuæ tuæ, iuxta fluenta plenissima: requiescat in te Deus meus cor meum, cor mare magnum, tumens fluctibus. Tu, qui imperasti ventis & mari, & facta est tranquillitas magna: veni & gradere super fluctus cordis mei, vt tranquilla & serena fiant omnia mea, quatenus vnũ Dominum bonũ meum amplectar te, & dulce lumen oculorũ meorum contempler te, sine tumul-

tuantium

tuantium cognitionum cæca caligine. Confugiat Domine mens mea sub vmbra alarum tuarum ab æstibus cogitationum huius sæculi, vt in tui refrigerij temperamento absconsa, læta-bunda cantet & dicat: *In pace in idipsum dormiam & requiescam.*

6. Dormiat (obsecro) Domine Deus meus, dormiat memoria mea ab omnibus malis: iniquitatem odiat, iustitiam diligat. Quid enim pulchrius, quidue dulcius, quam inter tenebras huius vitæ multasque amaritudines, diuinæ dulcedini inhiare, & æternæ beatitudini suspirare: illicque teneri mentem, vbi vera habere gaudia certissimum est? Dulcissime, amātissime, benignissime, charissime, preciosissime, desideratissime, amabilissime, pulcherrime, quando te videbo? Quando apparebo ante faciem tuam? Quando satiabor de pulchritudine tua? Quando educes me de hoc carcere tenebroso, vt confitear nomini tuo: ita vt deinceps non compungar?

7. Quando transibo in illam admirabilem & pulcherrimam domum tuam vbi personat vox lætitiæ & exultationis, in tabernaculis iustorum? Beati qui habitant in domo

tua, Domine; in fæcula fæculorum laudabunt te. Beati & vere beati, quos elegisti & assumpsisti in illam cœlestem hæreditatem. Ecce Sancti tui, Domine, florent ante te sicut lilium. Replentur enim ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potas eos; quoniam tu es fons vitæ, & in lumine tuo vident lumen: vsque adeò, vt ipsi videlicet lumen illuminatum per te Deum illuminantem sicut Sol effulgeant in conspectu. O quam mira, quam pulchra, quam acceptabilia sunt domus tuæ habitacula! Domine virtutum! concupiscit intrare in ea hæc peccatrix anima mea. Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.

8. Vnam petii à Domino, & hanc requiram: vt inhabitem in domo domini omnibus diebus vitæ meæ. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam? quando videbo Deum meum, quem sitit anima mea? Quando videbo eum in terra viuentium? In ista enim terra morientium videri non potest mortalibus oculis. Quid faciam miser ego, grauedine compedis mortalitatis mea-

constrictus ? Quid faciam ? Dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino: non habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Noster autem municipatus in cœlis est.

9. Heu mihi! quia incolatus meus prolongatus est: habitaui cum habitantibus Cedar, multum incola fuit anima mea. Quis dabit mihi pennas sicut columbæ: & volabo, & requiescam? Nihil mihi tam dulce, quam cũ Domino meo esse. Mihi autem adhærere Deo bonum est. *Da* mihi, Domine, donec his fragilibus assisto membris, tibi adhærere, sicut scriptum est: Qui adhæret Domino, vnus spiritus est cum eo. *Præbe* mihi, rogo, contemplationis pennas, quibus indutus, ad te volitem sursum; & quia omne sinistrum deorsum iacet, tene mentem meam, ne ad ima tenebrosæ vallis corruat: ne interueniente vmbra terræ, à te vero iustitiæ Sole separetur; & obducta tenebris nebula prohibeatur alta respicere. Idcirco sursum tendo ad pacis gaudia, lucisque delectabilem & serenissimum statum.

10. Tene cor meum manu tua, quia sine te ad altiora non rapitur. Illuc festino, vbi summa pax regnat,

& iugis tranquillitas rutilat. Tene & rege spiritum meum, & assume illum secundum voluntatem tuam: vt te duce ascendat in illam regionem vbertatis, vbi pascis *Israel* in æternum pabulo veritatis Vt ibi vel rapida cogitatione attingat te summam sapientiam, super omnia manentem, cuncta transeuntem & omnia gubernantem. Sed volitanti ad te animæ, multa sunt quæ obstrepunt. *Iussu* tuo Domine conticescant mihi omnia. Ipsa sibi anima mea sileat, omnia pertranseat, omnia que creata sunt transcendat à se, & perueniat ad te: atque in te solo creatore omnium oculos fidei figat, tibi inhiet, tibi intendat: te meditetur, te contempletur; te sibi ante oculos ponat, te sub corde reuoluat, verum & summum bonum, & gaudium sine fine mansurum.

11. Multæ denique sunt contemplationes, quibus anima deuota tibi mirabiliter pascitur, sed in nulla earũ ita delectatur & requiescit anima mea sicut in te & quando te solum cogitat & contemplatur. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam mirabiliter inspiras cordibus amatorum tuorum? Quam mira suauitas amoris tui, quo perfruuntur il-

li, qui nihil præter te diligunt, nihil quærunt, nihil etiam cogitare concupiscunt. Felices illi, quibus tu solus spes es! & omne opus eorum, oratio! Beatus qui sedet solitarius, & tacet; & stat super custodiam suam iugiter die ac nocte: vt adhuc in hoc fragili corpusculo positus, prælibare valeat aliquatenus dulcedinem tuam.

12. Rogo te per illa salutifera vulnera tua, quæ passus es in cruce pro salute nostra, è quibus emanauit ille preciosus sanguis, quo sumus redempti: Vulnera hanc animam meam peccatricem, pro qua etiam mori dignatus es: Vulnera eam igneo & potentissimo telo tuæ nimiæ charitatis. Viuus est enim sermo Dei & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti. Tu sagitta electa, & gladius acutissimus, qui durum scutum humani cordis penetrare tua potentia vales; confige cor meum iaculo tui amoris, vt dicat tibi anima mea. Charitate tua vulnerata sum: ita vt ex ipso vulnere amoris tui vberrimæ fluant lachrymæ die ac nocte.

13. Percute Domine, percute (obsecro, hanc durissimam mentem meã pia & valida cuspide dilectionis tuę, & altius ad intima penetra potenti virtute; & sic de capite meo educ a-

quam immensam, & de oculis meis verum fontem lachrymarum iugiter manãtem, ex nimio affectu, & deside-rio visionis pulchritudinis tuæ: vt lugeam die ac nocte, nullam in præsenti vita recipiens consolationem, donec te in cœlesti thalamo merear videre dilectum & pulcherrimum sponsum meum, Deum & Dominum meum. Vt ibi videns gloriosam, admirabilem & pulcherrimam faciem tuam omni dulcedine plenam, cum iis quos elegisti, maiestatem tuam supplex adorem: & illic tandem cœlesti & ineffabili repletus iubilo æternæ exultationis, exclamem cum diligentibus te, dicens: *Ecce quod concupiui iam video, quod speraui iam teneo, quod desideraui iam habeo.* Illi namque in cœlis iunctus sum, quem in terris positus tota virtute dilexi; tota charitate amplexus sum, cui toto amore inhæsi: ipsum laudo, benedico atque adoro. Qui viuit & regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

CAPVT XXXVIII.

Oratio in tribulatione.

1. MIserere Domine, miserere pie, miserere mihi miserrimo peccatori indigna agenti, & digna patienti; assidue peccanti, & tua fla-

gella

gella quotidie sustinenti. Si penso malum quotidie quod feci, non est tantum quod patior: grauius est quod commisi: leuius est quod tolero. *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum: omnia iudicia tua iusta sunt & vera. Iustus & rectus tu es Domine* Deus noster, & non est vlla iniquitas in te. Non enim iniuste neque crudeliter affligis nos peccatores, omnipotens & misericors Domine; qui cũ non essemus, potenter fecisti nos: & cum perditi fuissemus culpa nostra, pietate & bonitate tua mirabiliter reparasti nos.

2. Scio & certus sum, quod vita nostra non temerariis motibus agitur: sed à te Domino Deo nostro disponitur & gubernatur. Vnde tibi cura est de omnibus, præcipuè de seruis tuis, qui totam spem suam posuerunt in sola misericordia tua. Idcirco obsecro & suppliciter rogo, vt non facias mihi secundum peccata mea, quibus iram tuam merui: sed secundũ magnam misericordiam tuam, quæ superat etiam peccata totius mundi. Tu Domine, qui exterius flagella irrogas: da semper interius indeficientem patientiam, ita vt laus tua non recedat de ore meo. Miserere mei Domine, miserere mei, & ad-

iuua me,ſicut tu noſti quod mihi neceſſe in corpore & in anima : ſcis omnia, potes omnia, qui viuis in ſæcula.

CAPVT XXXIX.

Oratio multum deuota ad Filium.

1. DOmine Ieſu Chriſte, fili Dei viui, qui in cruce expanſis manibus, propter mortalium omnium redemptionem hauſiſti calicem Paſſionis, mihi hodie præbere digneris auxilium. Ecce pauper venio ad te diuitem, miſer ad miſericordem : ne recedam vacuus vel contemptus. Eſuriens incipio; ne deſinam de te ieiunus. Famelicus accedo, ne recedam impaſtus. Et ſi antequam comedam ſuſpiro, da vel poſt ſuſpiria vt comedam. In primis, dulciſſime Ieſu, corã magnificentia tuæ ſuauitatis, confiteor aduerſum me iniuſtitiam meam. Ecce Domine, quia in peccatis fui conceptus & natus : & tu me abluiſti & ſanctificaſti : & ego poſtea me maioribus ſordidaui peccatis. Fui enim in neceſſariis natus, poſtea in ſpontaneis volutatus.

2. Sed tuæ Domine miſerationis non immemor : tuliſti me de domo patris mei carnalis, & de tabernaculis peccatorum : & inſpiraſti mihi vt ſequerer te, cum generatione quærentium

entium faciem tuam, ambulantium semitam rectam, commorantium inter lilia castitatis, & tecum discumbentium in cœnaculo altissimæ paupertatis. Et ego tot beneficiorum ingratus post acceptum baptismum multa commisi illicita, multa perpetraui nefanda: & vbi peccata emendare debui, peccata peccatis addidi. Hæc sunt mala mea, Domine, quibus exhonoraui te:& maculaui me (quem ad imaginem & similitudinem tuam creasti) superbia, vana gloria, & cæteris aliis malis multis, quibus vexatur & affligitur, laceratur & destruitur infelix anima mea.

3. Ecce Domine iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: & sicut onus graue grauatæ sunt super me. Et nisi tu, cui proprium est misereri semper, & parcere, dexteram tuæ maiestatis supponas, mergi cogor miserabiliter in profundum. Attende Domine Deus, & vide, quoniam sanctus; & ecce insultat aduersum me inimicus meus, dicens: Deus dereliquit eum; persequar & comprehendam eum: quia non est qui eripiat. Et tu Domine vsquequo? Conuertere, & eripe animam meam, saluum me fac propter misericordiam tuam. Miserere filio tuo, quem in

dolore non modico peperisti; & noli attendere malum meum, vt obliuiscaris bonũ tuum. Quis est pater, qui filium non liberet? aut quis filius, quem pater pietatis baculo non corripiat?

4. Ergo pater & Domine, licet peccator sim, non possum non esse filius tuus: quia tu me fecisti & refecisti, sicut peccaui, emenda me; & prius flagello emendatum, trade me filio tuo. Nunquid obliuisci potest mater infantem vteri sui? Et certe si illa oblita fuerit, tu pater promisisti te non obliuisci. Ecce clamo, & non exaudis me; dolore crucior, & non consolaris me. Quid dicam, vel quid faciam miserimus? Ego tanto destitutus solatio, proiectus sum à facie oculorum tuorum. *Heu* me, de quanto bono in quantum malum cecidi! Quo tendebam, & quo deueni? Vbi sum, & vbi non sum? Ad quem aspiraui, & nunc in quibus suspiro? Quæsiui bona, & ecce turbatio. Ecce iam morior, & Iesus non est mecum. Et certe melius est mihi non esse, quam sine Iesu esse. Melius est non viuere, quam viuere sine vita.

5. Et tu Domine Iesu, vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ? Nunquid irasceris

irasceris mihi in finem? Placare obsecro, & miserere mei, & non auertas faciē tuā à me: qui pro me redimēdo, non auertisti faciē tuam ab increpātibus & conspuentibus in te. Fateor, quia peccaui, & conscientia mea meretur damnationem, & pœnitentia non sufficit ad satisfactionem: sed certum est, quod misericordia tua superat omnem offensionem. Noli, quæso, piissime Domine scribere aduersum me amaritudines meas, vt intres in iudicium cum seruo tuo; sed secundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam. Væ mihi misero! cum venerit dies iudicij, & aperti fuerint libri conscientiarum: cum dicetur de me: Ecce homo, & opera eius. Quid faciam tunc, Domine Deus meus, cum cœli reuelabunt iniquitatem meam, & aduersum me terra consurget? Ecce nihil respondere potero, sed demisso capite præ confusione, coram te stabo trepidus & confusus.

6. Heu me miserum, quid dicam? Clamabo ad te Domine Deus meus, Quare tacens consumor? Veruntamen si locutus fuero, non quiescet dolor meus: & si tacuero, amarissima amaritudine crucior interius. Plange

anima

anima mea, ficut vidua fuper virum pubertatis tuæ. Vlula mifera, & plora, quoniam dimifit te fponfus tuus, id eft, Chriftus. *Ira* omnipotentis ne irruas fuper me, quia nunquam capi poffes in me. Certe non eft in toto me, quod poffet tolerare te. Miferere ne defperem, fed defperando refpirem. Et fi ego commifi vnde me damnare potes; tu non amififti vnde faluare foles.

7. Tu Domine non vis mortem peccatorum, nec lætari in perditione morientium: imo vt mortui viuerent, tu mortuus es, & mors tua peccatorum mortem occidit: & fi ipfi te moriente vixerunt. Obfecro te Domine, vt ego, te viuente, non moriar. Mitte manum tuam de alto, & libera me de manu inimicorum meorum; ne fupergaudeant mihi, & dicant: Deuorauimus eum. Quis vnquam, bone Iefu, de tua mifericordia diffidat; qui cum inimici tui effemus, redemifti nos in fanguine tuo, & reconciliafti nos Deo? Ecce fub tuæ mifericordiæ vmbra protectus, ad thronum gloriæ veniam poftulans curro, clamans, & pulfans, donec miferearis mihi. Si enim ad veniam nos vocafti veniam non quærentes, quanto magis veniam impetrabimus poftulantes

postulantes?

8. Ne memineris dulcissime Iesu, tuæ iustitiæ aduersus peccatorem tuum: sed esto memor benignitatis tuæ aduersus creaturam tuam. Ne memineris iræ aduersus reum, sed memor esto miserationis tuæ aduersus miserum. Obliuiscere superbum prouocantem, & respice miserum inuocantem. Quid enim est *Iesus*, nisi Saluator? Ergo Iesu per temetipsum exurge in adiutorium mihi, & dic animæ meæ: salus tua ego sum. Multum Domine de tua bonitate præsumo, quoniam tu ipse doces petere, quærere, & pulsare. Et ideo tua oratione admonitus, peto, quæro, & pulso.

9. Et tu Domine, qui iubes petere, fac accipere; consulis quærere, & inuenire; doces pulsare, aperi pulsanti: & confirma me infirmum, restaura me perditum, suscita me mortuum; & omnes sensus meos, cogitatus & actus dirigere & gubernare digneris in beneplacito tuo, vt de cætero tibi seruiam, tibi viuam, tibique me tradam. Scio Domine mi, quia ex hoc quod me fecisti, debeo tibi me ipsum; & quia me redemisti, & pro me homo factus es, deberem tibi plus quam me; si haberem quanto tu maior es,

pro quo dedisti teipsũ. Ecce nec plus habeo, nec quod habeo dare tibi possum sine te, sed accipe me tu, & trahe me ad te; vt tuus sim imitatione & dilectione, sicut tuus sum conditione & creatione. Qui viuis & regnas in sæcula.

CAPVT XL.

Oratio vtilis.

1. DOmine Deus omnipotens qui es trinus & vnus, qui es semper in omnibus; & eras ante omnia, & eris semper in omnibus. Deus benedictus in sæcula, tibi commendo hodie & omni tempore animam meam, corpus meum, visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum: omnes cogitationes meas, affectiones, locutiones, actiones: omnia exteriora & interiora, sensum & intellectum, memoriam meam, fidem & credulitatem meam, & perseuerantiam meã; in manus potentiæ tuæ; vt custodias ea diebus & noctibus, horis atque momentis. Exaudi me Trinitas sancta, & conserua me ab omni malo, & ab omni scandalo, & ab omni mortali peccato, ab omnibus insidiis, & infestationibus dæmonum, & inimicorum visibilium & inuisibilium; per orationes Patriarcharum, per merita Prophetarum, per suffragia Apostolorum, per constantiam

Martyrum

Martyrum, per fidem Confessorum, per castitatem Virginum, & per intercessionem omnium Sanctorum, qui tibi placuerunt ab initio mundi.

2. Expelle à me instantiam mentis, & auge compunctionem cordis; minue superbiam meam, & perfice in me humilitatem veram: suscita in me fletum, mollifica cor meum durum & lapideum: Libera me Domine & animam meam ab omnibus insidiis inimici, & conserua me in tua voluntate. Doce me Domine voluntatem tuam facere, quia Deus meus es tu. Da mihi Domine sensum perfectum & intellectum, vt suscipere valeam profundam benignitatem tuam. Illud da mihi petere quod te audire delectet, & mihi expediat. Da mihi lachrymas ex toto affectu, quæ peccatorum meorum possint dissoluere vincula.

3. Audi Dominus meus & Deus meus. Audi quæ peto; & da vt quod peto, exaudias si despicis, pereo; si respicis, viuo. Si iustitiam meam requiris, mortuus fœteo: si cum misericordia respexeris, fœtentem resuscitas de sepulchro. Quod odis in me, longe fac à me, & castitatis ac continentiæ spiritum insere in me, vt quod

cùmque petiero in ipsa petitione te nō offendam. Tolle à me quod nocet, & præbe quod iuuet. Præsta mihi Domine medicinam, vnde mea possint curari vulnera. Da mihi Domine timorem tuum, cordis compunctionem, mentis humilitatem, & conscientiam puram. Præsta, mihi, Domine, vt fraternam semper tenere valeam charitatem, & mala mea non obliuiscar, aliena non requiram.

4. Parce animæ meæ, parce malis meis, parce peccatis meis, parce criminibus meis. Visita me infirmum, cura me ægrum, sana me languentem, & suscita me mortuum; Da mihi Domine, cor, quod te timeat; mentem, quæ te diligat; sensum, qui te intelligat; aures, quæ te audiant; oculos, qui te videant. Miserere mei Deus, miserere mei, & respice me de sede sancta Maiestatis tuæ; & tenebras cordis mei radio splendoris tui illumina. Da mihi Domine discretionem discernendi inter bonum & malum. & concede, vt sensum habeam vigilem. Peto à te Domine remissionem omnium peccatorum meorum, à quo & per quem mihi fiat propitiatio in tempore necessitatis & angustiæ meæ.

5. Sancta & immaculata Virgo Dei genitrix Maria, & mater Domi-

ni nostri Iesu Christi, interuenire pro me digneris apud illum, cuius meruisti effici templum. Sancte Michael, sancte Gabriel, sancte Raphael, sancti chori Angelorum, atque Archangelorum, Patriarcharum, atque Prophetarum, Apostolorum, Euangelistarum, Martyrum, Confessorum, Sacerdotum, Leuitarum, Monachorum, Virginum, omniumque iustorum, & per illum qui vos elegit, & de cuius contemplatione gaudetis, vos rogare præsumo, vt pro me culpabili, ipsi Deo supplicare dignemini; quatenus de faucibus diaboli & de morte perpetua merear liberari. Largiri mihi digneris Domine perpetuã, secundum clementiam ac benignissimam misericordiam tuam.

6. Da Domine Iesu Christe sacerdotibus concordiam, regibus, episcopis & principibus iuste iudicantibus tranquillitatem & pacem. Oro *Domine* pro vniuersa sancta Ecclesia Catholica, pro viris & fœminis, pro religiosis, & sæcularibus, pro omnibus rectoribus Christianorum, cunctisque in te credentibus, qui pro tuo amore sancto laborant, vt perseuerantiam boni operis obtineant. *Præsta* Domine Rex æterne Virginibus castitatem, Deo dicatis conti-

nentiam, coniugatis sanctimoniam, pœnitentibus indulgentiam, viduis & orphanis sustentationem, pauperibus protectionem, peregrinantibus reditum, lugentibus consolationem, defunctis fidelibus requiem sempiternam, nauigantibus in portum venire salutis; optimis, vt in bonitate semper consistant; bonis & medioeribus, vt meliores fiant; praue agentibus & delinquentibus, vt cito se corrigant. O dulcissime & misericordissime Domine Iesu Christe: fili Dei viui, redemptor mundi, inter omnes & per omnia me miserum peccatorem confiteor.

7. Sed tu clementissime *Pater* & summe, qui omnium misereris, non me patiaris à tua misericordia fieri alienum. Et tu *Domine* Rex regum, qui inducias viuendi præstas, corrigendi mihi deuotionem tribue. Excita in me mentem, quæ te requirat; te desideret, & te (qui es vbique totus trinus & vnus) semper præ omnibus amet, te timeat, tuamque voluntatem faciat. *Præcipue* ergo te *Domine* sancte Pater deprecor, qui es benedictus & gloriosus per omnia sæcula, vt omnes qui mei memoriam faciunt in suis orationibus, & qui indignis orationibus meis se commendauerunt

dauerunt, & qui mihi aliquod charitatis officium & pietatis studium impenderunt: seu & illos, qui consanguinitate ac cognationis affectu sunt mihi propinqui; tam & illos, qui nunc consistunt in corpore, quam & illos qui teguntur funere, misericorditer gubernare digneris, ne pereant.

8. Omnibus etiam Christianis viuis adiutorium præstare digneris: & defunctis fidelibus absolutionem, & requiem sempiternam, per æterna sæcula. Nec non & illud magnopere supplico Domine, qui es *alpha* & *omega*, vt cum extrema dies mea finisque vitæ meæ aduenerit, tu ipse mihi sis misericors iudex contra malignum accusatorem diabolum; & sis mihi perpetuus defensor, aduersus insidias hostis antiqui; & in societatem Angelorum, omniumque Sanctorum in sancto paradiso tuo, perseuerare facias. Qui es benedictus in sæcula sæculorum.

CAPVT XLI.

Oratio deuota de recordatione passionis Christi.

1. DOmine Iesu Christe redemptio mea, misericordia mea, salus mea: te laudo, tibi gratias ago; quamuis valdè impares tuis benefi-

eiis, quamuis multum expertes deuotionis, quamuis macras à desiderata pinguedine dulcissimi tui affectu; tamen qualescunque gratias, non quales scio me debere, sed sicut potest conari, tibi persoluit anima mea. Spes cordis mei, virtus animæ meæ, compleat tua potentissima dignitas, quod conatur mea tepidissima imbecillitas, vita mea, tu finis intentionis meæ. Et si nondum merui tantum, quantum debitor sum amare, vtique saltem desidero te amare quantum debeo.

2. *Illuminatio mea*, tu vides conscientiam meam: quia Domine ante te est omne desiderium meum, & tu donas si quid bene vult conscientia mea. Si bonum est, Domine, quod inspiras; imo, quia bonum est, vt te velim amare, da, quod me facis velle. Da, vt quantum iubes; tantum te merear amare. Laudes & gratias refero, ne sit mihi donum tuum infructuosum, quod tua spontanea dedisti voluntate. Perfice quod incœpisti, & dona quod me benigne præueniendo immeritum desiderare fecisti. Conuerte, benignissime, meum torporem in feruentissimum tui amorem. Ad hoc clementissime, tendit hæc oratio mea, hæc memoria & meditatio

meditatio beneficiorum tuorum, vt accendas in me tuum amorem.

3. Tua me, Domine, bonitas creauit; tua misericordia creatum ab originali peccato mundauit; tua patientia post illam emundationem Baptismi, in aliis peccatorum sordibus inuolutum hactenus tolerauit, nutriuit, & expectauit. Expectas tu bone Domine correctionem, expectat anima mea ad pœnitendum, ad bene viuendum tuæ gratiæ inspirationem. Deus meus, creator meus, tolerator & nutritor meus, te sitio, te esurio, te desidero, ad te suspiro, & concupisco, & sicut pupillus benignissimi patris orbatus præsentia, flens & eiulans incessanter, eius dilectam faciem toto corde amplectitur: sic ego non quantum debeo, sed quantum queo, memor passionis tuæ, memor alaparum tuarum, memor flagellorum, memor vulnerum tuorum, memor qualiter pro me occisus es, qualiter conditus, qualiter sepultus, simul memor tuæ gloriosæ resurrectionis, & admirabilis ascensionis, hæc indubitata fide teneo, exilij mei ærumnas defleo, spero tui aduentus solam consolationem, ardenter desidero tui vultus gloriosam contemplationem.

4. Heu mihi! quia videre non potui Dominum Angelorum, humiliatum ad conuersationem hominum, vt homines exaltaret ad conuersationem Angelorum, cum Deus offensus moriebatur, vt peccator viueret. Heu, quod tam admirabili, tam inæstimabili pietati præsens obstupescere non merui! Cur, ô anima mea te præsertim non transfigit gladius doloris acutissimi, cum ferre non posses vulnerari lancea latus tui Saluatoris? cum videre nequires violari clauis pedes, & manus tui plasmatoris? cum horrore effundi sanguinem tui Redemptoris?

5. Cur non es inebriata lachrymarum amaritudine, cum ille potaretur amaritudine fellis? Cor non es compassa castissimæ Virgini dignissimæ matri eius, dignissimæ Dominę tuę? Domina mea misericordissima, quos fontes dicam erupisse de tuis pudicissimis oculis, cum attenderes vnicum filium tuum innocentem coram te ligari, flagellari, & mactari? Quos fletus credam perfudisse piissimum tuum vultum, cum suspiceres eundem filium tuum, Deum & Dominum tuum in cruce sine culpa extendi, & carnem de carne tua ab impiis crudeliter dissecari? Quibus singul

singultibus æstimabo purissimum pectus tuum vexatum esse, cum tu audires: Mulier, ecce filius tuus. Et discipulus: Ecce mater tua. Cum acciperes discipulum pro magistro, seruum pro domino.

6. Vtinam cum felice Ioseph Dominum meum de cruce deposuissem, aromatibus condidissem, in sepulchro collocassem; vt saltem prosecutus vel consecutus essem, vt tanto funeri non defuisset aliquid mei obsequij. Vtinam cum beatis mulieribus, corusca visione Angelorum essem territus? & audissem nuntium Dominicæ resurrectionis nuncium meæ consolationis, nuncium tam expectatum, nuncium tam desideratum. Vtinam, inquam, audissem ex ore Angeli Nolite timere vos: Iesum quæritis crucifixum; surrexit, non est hic. Benignissime, suauissime, serenissime, quando restaurabis mihi, quia non vidi illam beatæ tuæ carnis incorruptionem? Quia non fui deosculatus loca vulnerum, fixuram clauorum, quia non respersi lachrymis gaudii, cicatrices corporis veri? Admirabilis, inæstimabilis, incomparabilis, quando consolaberis & compesces me a dolore meo? Non enim cadit in me dolor meus, quandiu pe-

regrinus sum à Domino meo.

7. Heu mihi Domine! heu animæ meæ! Recessisti consolator animæ meæ, nec vale dixisti. Ingrediens vias tuas benedixisti tuis, nec affui, Eleuatis manibus à nube susceptus es in cœlum, nec vidi. Angeli promiserunt te rediturum, nec audiui. Quid dicam? quid faciam? quo vadam? vbi eum quæram? vel quando inueniam? Quem rogabo? quis nunciabit dilecto, quia amore langueo? Defecit gaudium cordis mei, versus est in luctum risus meus. *Defecit caro mea & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea, Deus, in æternum.* Renuit consolari anima mea, nisi de te dulcedo mea. Quid enim mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Te volo, te spero; te quæro: tibi dixit cor meum: Quæsiui vultum tuum, vultum tuum Domine requiram; ne auertas faciem tuam à me.

8. Amator hominum benignissime, tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. Mi aduocate tutissime miserere mei, orphani derelicti; pupillus factus sum absque patre, anima mea quasi vidua. Respice orbitatis & viduitatis meæ lachrymas, quas tibi offero donec redeas. Eia iã Domine, eia appare mihi, & consola-

tus ero: Exhibe præsentiam tuam, & consecutus ero desiderium meum. Reuela gloriam tuam, & erit perfectum gaudium meum: Sitiuit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum: quando veniam, & apparebo ante faciem Domini.

9. Quando venies, consolator meus? Quem expectabo? O si quando videbo gaudium meum, quod desidero! O si satiabor cum apparuerit gloria mea, quam esurio! O si inebriabor ab vbertate domus tuæ, ad quam suspiro! Si potabis me torrente voluptatis tuæ, quem sitio! Sint mihi Domine interim lachymæ meæ panes die ac nocte, donec dicatur mihi: Ecce Deus tuus; donec audiat anima mea: Ecce sponsus tuus. Pasce interim me singultibus meis, refocilla me doloribus meis. Veniet fortasse redemptor meus, quia bonus est; nec tardabit, qui pius est. Ipsi gloria in secula sæculorum. Amen.

Meditationum finis.

DIVI
AVGVSTINI
HIPPONENSIS.
EPISCOPI,

Liber Soliloquiorum anim ad Deum.

CAPVT I.

De ineffabili dulcedine Dei.

COgnoſcam te Domin cognitor meus: cogno cam te virtus animæ me: Oſtende te mihi, conſola tor meus: videam te lumc oculorum meorum. Veni gaudium ſp ritus mei; videam te, lætitia cordis me Diligam te, vita animæ meæ. Appa mihi delectatio mea magna, ſolatiu meum dulce: Domine Deus meus, vi ta mea, & gloria tota animæ me: Inueniam te, deſiderium cordis mei teneam te, amor animæ meæ. An plectar te ſponſe cœleſtis, exultati mea ſumma intus & extra. Poſſideam t

beatitud

beatitudo sempiterna ; possideam te in medio cordis mei, vita beata , dulcedo summa animæ meæ. Diligam te Domine fortitudo mea, Dominus firmamentum meum, & refugium meũ , & liberator meus. Amem te Deus meus, adiutor meus , turris fortitudinis mihi, & spes mea dulcis in omni tribulatione mea. Amplectar te bonum, sine quo nihil bonum ; fruar te optimũ, sine quo nihil est optimum. Aperi penetralia aurium mearũ, verbo quod est penetrabilius omni gladio ancipiti, vt audiam vocem tuam. Intona, Domine, desuper voce grandi & forti. Tonet mare & plenitudo eius , commoueatur terra , & omnia quæ in eis sunt.

2. Illustra oculos meos lux incomprehensibilis ; fulgura coruscatiõnem , & dissipa eos , vt non videant vanitatem. Flumina multiplica , & conturba eos ; vt appareant fontes aquarum , & reuelentur fundamenta orbis terrarum. Tribue visum , lux inuisibilis , qui te videat. Crea nouum olfactum , odor vitæ , qui post te currat in odorem vnguentorum tuorum. Gustũ sana, qui sapiat & cognoscat & discernat , quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine ; quam abscondisti timentibus te ,

siue

siue his, qui pleni sunt charitatis tuæ. Da cor, quod te cogitet, animum, qui te diligat: mentem, quæ te recolat: intellectum, qui te intelligat: rationem, quæ tibi semper summo delectabili fortiter adhæreat. Te semper amor sapiens diligat. O vitá, cui omnia viuunt: vita, quæ das mihi vitam: vita, quæ es meá vita, per quam viuo, sine qua morior: vita per quam resuscitor, sine qua pereo: vita, per quam gaudeo, sine qua tribulor: Vita vitalis, dulcis & amabilis, semper memorialis, Vbi quæso es? Vbi te inueniam, vt in me deficiam, & in te subsistam? Prope estó in animo, prope in corde, prope in ore, prope in auribus, prope in auxilio: quia amore langueo: quia sine te morior: quia te recolens suscitor. Odor tuus me recreat, memoria tua me sanat: sed satiabor cum apparuerit gloria tua vita animæ meæ. Concupiscit & deficit anima mea de memoria tua; quando veniam & ápparebo tibi letitia mea?

3. Quare faciem tuam auertis, gaudium meum per quod gaudeo? Vbi est absconditus pulcher quem desidero? Odorem tuum haurio, viuo, & gaudeo: te autem non video. Vocem tuam audio, & reuiuisco. Sed cur

cur faciem tuam abscondis? Forte dicis: Non videbit me homo, & viuet. Eia Domine moriar, vt te videam: videam, vt hic moriar. Nolo viuere, volo mori: dissolui cupio, & esse cum Christo. Mori desidero, vt videam Christum, viuere renuo, vt viuam cum Christo. O Domine Iesu, accipe spiritum meum: vita mea, suscipe animam meam: Gaudium meum, attrahe cor meum. Dulcis cibus meus, comedam te. Caput meum, dirige me: lumen oculorum meorum, illumina me: melos meum, tempera me. Odor meus viuifica me. Verbum Dei, recrea me. Laus mea, lætifica animam serui tui. Intra in eam, gaudium meum, vt in te gaudeat. Intra in eam, dulcedo summa, vt dulcia sapiat. Lumen æternum, illustra super eam, vt te intelligat, cognoscat & diligat. Ob hoc enim non te diligit, Domine, si non diligit, quia non te cognoscit: & te ideo non cognoscit, quia non intelligit. Et idcirco non intelligit; quia lumen tuum non comprehendit: & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.

4. O lux mentis, ô lucens veritas, ô vera claritas, quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum; Venientem quidem, sed non

diligentem;

diligentem : quia qui diligit mundum, inimicus Dei constituitur. Expelle tenebras desuper faciem abysfi mentis meæ, vt videat te intelligendo, vt cognoscat te comprehendendo, vt diligat te cognoscendo. Quisquis enim cognoscit te, diligit te, se obliuiscitur; amat te plusquam se; relinquit se, & venit ad te, vt gaudeat de te. Hinc est ergo Domine, quod non tantum diligo quantum debeo, quia non plene cognosco te; sed quia parum cognosco; parum diligo, & quia parum diligo, parum in te gaudeo. Sed à te vero gaudio interiori per exteriora recedens, dum te solo careo, adulterinas amicitias in his exterioribus quæro. Et sic miser ego, cor meum, quod tibi soli debui toto amore totoque affectu impendere, vanis dedi: & ideo vanus effectus sum, dum vanitatem dilexi. Hinc etiam est, Domine, quod in te non gaudeo & tibi non adhæreo. Quia ego in exterioribus, tu in interioribus: ego in temporalibus, tu in spiritalibus: ego in transitoriis animo diffundor, cogitatione versor, loquutione implicor: & tu Domine in æternis habitas, & æternitas es. Tu in cœlo, ego in terra: Tu diligis alta, ego infima: Tu cœlestia, ego te-

terrestria. Et quando poterunt hæc contraria conuenire?

CAPVT II.

De miseria & fragilitate hominis.

1. MIser ego, quando poterit obliquitas mea tuæ rectitudini adæquari? Tu Domine diligis solitudinem, ego multitudinem: tu silentium, ego clamorem: tu veritatem, ego vanitatem: tu munditiam, ego immunditiam sequor. Quid plura Domine? Tu vere bonus, ego malus: tu pius, ego impius: tu sanctus, ego miser: tu iustus, ego iniustus: Tu lux, ego cæcus; tu vita, ego mortuus: tu medicina, ego æger: tu gaudium, ego tristitia. Tu summa veritas, ego vniuersa vanitas: vt omnis homo viuens. Heu quid igitur ô Creator dicam? Audi ô Creator. Creatura tua sum, iam perij: creatura tua sum, iam morior. Factura tua sum, iam ad nihilum redigor. Plasma tuum sum: Manus tuæ Domine fecerunt me, & plasmauerunt me; manus inquam illæ quæ affixæ clauis sunt pro me. Opus manuum tuarum Domine ne despicias; vulnera manuum tuarum precor vt aspicias, Ecce in manibus tuis *Domine* Deus descripsisti me. Lege ipsam scripturã, & salua me. En ad te suspiro

creatura tua : Creator es, crea me. En ad te clamo factura tua : vita es, viuifica me. En ad te respicio tuum plasma: Plasmator es, restaura me. Parce mihi Domine, nihil enim sunt dies mei.

2. Quid est homo, vt possit alloqui Deum factorem suum? *Parce* mihi colloquenti tibi. Ignosce seruo tuo, qui præsumit loqui tanto Domino: *Legem* non habet necessitas. Dolor me compulit dicere: calamitas quam patior, cogit me exclamare: Ægrotus sum, ad medicum clamo: cæcus sum, ad lucem propero: mortuus sum, ad vitam suspiro. Tu es medicus, tu lux, tu vita; Iesu Nazarene, miserere mei; fili Dauid miserere mei: fons misericordiæ. Audi, qui ad te clamat infirmum. *Lux* quæ transis, expecta cæcum; præbe ei manum, vt ad te veniat, & in lumine tuo videat lumen. Vita viuens, reuoca mortuum. Quid sum ego, qui loquor tecum? Væ mihi Domine, parce mihi Domine. Ego cadauer putridum, esca vermium, vas fœtidum, cibus ignium. Quid sum ego, qui loquor tecum? Væ mihi Domine, parce mihi Domine. Infœlix ego homo. Homo, inquam natus de muliere, breui viuens tempore, repletus multis miseriis: homo (inquam

(inquam) vanitati similis factus, comparatus iumentis insipientibus, & iam similis factus illis.

3. Quid iterũ ego? Abyssus tenebrosa, terra misera; filius iræ, vas aptũ in cõtumeliã, genitus per immũditiam, viuens in miseria, moriturus in angustia. Heu miser, quid sũ heu, quid futurus sũ? Vas sterquilinij; concha putredinis, plenus fœtore & horrore: cæcus, pauper, nudus, plurimis necessitatibus subditus; ignorans introitum & exitum meum. Miser & mortalis, cuius dies, sicut vmbra prætereunt; cuius vita, sicut vmbra lunatica euanescit, sicut flos in arbore crescit, & statim marescit; nunc floret, & statim aret. Vita (inquam) mea vita fragilis, vita caduca, vita quæ quanto magis crescit, tanto magis decrescit: quanto magis procedit, tanto magis ad mortem accedit. Vita fallax & vmbratica, plena laqueis mortis. Nunc gaudeo, statim tristor; nunc vigeo, sæpe infirmor; nunc viuo, statim morior; nunc felix appareo, semper miser; nunc rideo, iam fleo. Sicque omnia mutabilitati subiacent, vt nihil vix vna hora in vno statu permaneat. Hinc timor; hinc tremor; hinc fames, hinc sitis; hinc calor, hinc frigus; hinc languor, inde dolor exube-

rat. Subsequitur his importuna mors, quæ mille modis quotidie miseros homines rapit. Hunc necat febribus, illum opprimit doloribus: hunc consumit fames, illum sitis extinguit; hunc suffocat aquis, illum interimit laqueo. Illum perimit flammis, alium dentibus bestiarum ferocium vorat: hunc trucidat ferro, illum veneno corrumpit; alterum tantum repentino terrore miseram vitam finire compellit. Et nunc super hæc omnia magna miseria; quia cum nihil sit certius morte, ignorat tamen homo finem suum. Et cum stare putat, colliditur; & perit spes eius. Nescit enim homo quando, vel vbi, vel quomodo moriatur, & tamen certum, quod eum mori oporteat.

4. Ecce Domine quam magna miseria hominis, in qua sum, nec timeo. Quam grandis calamitas quam patior, nec doleo, & ad te non clamo. Clamabo Domine antequam transeam, si forte non transeam, sed in te maneam. Dicam ego, dicam miseriam meam: confitear, nec erubescam ante vilitatem meam. Adiuua me fortitudo mea, per quam subleuor; succurre virtus per quam sustentor: veni lux, per quam video:

deo: appare gloria, per quam gaudeo: appare vita, in qua viuam, ô Domine Deus meus.

CAPVT III.

De admirabili lumine Dei.

1. O Lux quam videbat quando oculis clausis, docebat filium suum Tobias viam vitæ. *Lux* quam videbat Isaac interius, quando caligantibus oculis exterius filio futura narrabat. Lux (inquam) inuisibilis, cui omnis abyssus humani cordis est visibilis. Lux, quam Iacob videbat, quando sicut tu intus docebas, filiis exterius ventura prædicebat. Ecce tenebræ sunt super faciem abyssi mentis meæ, tu es lumen. Ecce caligo tenebrosa super aquas cordis mei, tu es veritas.

2. O Verbum, per quod facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil! Verbum quod es ante omnia, ante quod nihil. Verbum creans omnia, sine quo omnia nihil. Verbum regens omnia, sine quo nihil sunt omnia: verbum quod dixisti in principio, fiat lux, & facta est lux. Dic etiã mihi, fiat lux. & facta sit lux: & videam lumen, & cognoscam quidquid non est lumen: quia sine te, mihi tenebræ lumen, & lumen tenebræ ponuntur. Et

sic sine tua luce non est veritas. Adest error, adest vanitas; non est discretio adest confusio : adest ignorantia, non est scientia: adest cæcitas, non est visio : adest inuium, non est via : adest mors, non est vita.

CAPVT IV.

De mortalitate humanæ naturæ.

1. ECce Domine, quia lux non est, mors est : immo non est mors, quia nihil est mors; nam per ipsam ad nihilum tendimus, dum nos nihil facere per peccatum non formidamus. Et iuste quidem hoc Domine, nam digna factis recipimus dum ad nihilum deuenimus, tanquam aqua decurrens; quia sine te factum est nihil, & nos faciendo nihil, facti sumus nihil; quia sine te sumus nihil, per quem facta sunt omnia, sine quo factum est nihil. O Domine Verbum! O Deus Verbum, per quod facta sunt omnia, sine quo factum est nihil. Væ mihi misero toties obcæcato; quia tu lux, & ego sine te! Væ mihi misero toties vulnerato, quia tu salus, & ego sine te! Væ mihi misero toties infatuato; quia tu es veritas, & ego sine te! Væ mihi misero toties oberrato quia tu via, & ego sine te! Væ mihi misero toties mortuo; quia tu vita

&

& ego sine te! Væ mihi misero toties annihilato; quia tu es Verbum, per quod facta sunt omnia, & ego sine te, sine quo factum est nihil.

2. O Domine Verbum! ô Deus Verbum! qui es lux, per quam facta est lux; qui es via, veritas, & vita; in quo non sunt tenebræ, error, vanitas, neque mors. Lux, sine qua tenebræ; via, sine qua error; veritas, sine qua vanitas; vita sine qua mors. Dic verbum Domine, fiat lux, vt videam lucem, & vitem tenebras; videam viam, & vitem inuium; videam veritatem, & vitem vanitatem; videam vitam, & vitem mortem. Illuminare Domine lux mea illuminatio mea, & salus mea, quem timebo: Dominus meus, quem laudabo: Deus meus, quem honorabo, pater meus, quem amabo, sponsus meus, cui me seruabo. Illuminare (inquam) illuminare lux huic cæco tuo, qui in tenebris & in vmbra mortis sedet; & dirige pedes eius in viam pacis, per quam ingrediar in locum tabernaculi admirabilis vsque ad domum Dei, in voce exultationis & confessionis. Vera enim confessio est via per quam ingrediar ad te viã, per quã egrediar ab inuio & reuertar ad te viam, quia tu es vera via vitæ.

CAPVT V.

Quid sit nihil fieri.

1. CONfitear ergo, confitear tibi Pater Domine cæli & terræ, miseriam meam: vt me venire liceat ad misericordiam tuam. Miser quippe factus sum, & ad nihilum redactus sum, & nesciui, quia tu es veritas, & ego non eram tecum: vulnerauerunt me iniquitates meæ, & non dolui; quia tu es vita, & ego non eram tecum. Ad nihilum duxerunt me, quia tu es Verbum, & ego non eram tecum: per quem facta sunt omnia, sine quo factum est nihil: & ideo sine te factus sum nihil, quia est nihil, quod ad nihilum ducit. Omnia per ipsum facta sunt, quæcunque facta sunt, & qualia facta sunt. Vidit Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Omnia quæcunque sunt, per Verbum facta sunt: & quæcunque per Verbum facta sunt, valde bona sunt. Quare bona sunt? quia omnia per Verbum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quia nihil bonum sine summo bono est. Sed malum est, vbi non est illud bonum, quod vtique nihil est: quia nihil aliud est malum, quam priuatio boni: sicut nihil aliud est cæcitas, quam priuatio luminis.

2. Malum itaque nihil est; quia sine Verbo factum est, sine quo factum est nihil. Illud autem malum est, quod priuatur illo bono, per quod omnia facta sunt, quæcunque sunt. At quæ non sunt, per ipsum facta non sunt, & ideo nihil sunt. Et ideo mala sunt, quæ facta non sunt: quia omnia quæcunque facta sunt, per Verbum facta sunt; & omnia per Verbum bona facta sunt. Cum igitur omnia per Verbum facta sunt, mala per ipsum non sunt. Restat igitur, quod omnia, quæ facta non sunt, bona non sunt; quia omnia quæcunque facta sunt, bona sunt, & ideo mala sunt, quæ facta non sunt: & ideo nihil sunt, quia sine Verbo factum est nihil. Malum igitur nihil est, quia factum non est. Sed qualiter malum est, si factum non est? Quia malum priuatio boni est, per quod factum bonum est. Esse ergo sine Verbo malum est quod esse non est, quia sine ipso nihil est. Sed quid est separari à Verbo?

3. Si hoc quæris scire, audi, quid est Verbum. Verbum Dei dicit: Ego sum via, veritas, & vita. Separari ergo à Verbo, est esse sine via, sine veritate, sine vita, & ideo sine ipso nihil, & ideo malum, quia separatur

à Verbo, per quod facta sunt omnia valde bona. Separari autem à Verbo,per quod omnia facta sunt, nihil aliud est, quã deficere:& à facto trãsire in defectum; quia sine ipso est nihil. Quoties ergo à bono deuias, à Verbo te separas, quia ipsum est bonum:& ideo nihil efficeris, quia sine Verbo es,sine quo factum est nihil. Nunc igitur *Domine* illuminasti me lux, vt viderem te; vidi, & cognoui me,quia toties nihil factus sum, quoties à te separatus sum, quia bonum, quod tu es, oblitus sum, & ideo malus effectus sum. Væ mihi misero, vt quid hoc non cognoscebam, quia te deserens nihil fiebam! Sed quid hoc quæro, si nihil eram, quomodo cognoscere nolebam? Scimus quia nihil est:& quod nihil est,non est, & quod non est, bonum non est, quia nihil est. Si ergo nihil fui; cum sine te fui, quasi nihil fui,& velut idolum, quod nihil est. Quod quidem aures habet, & non audit: nares habet, & non odorat: oculos habet, & non videt: os habet & non loquitur: manus habet, & non palpat:pedes habet, & nõ ambulat:& omnia lineamenta habet membrorum sine sensu eorum.

CAPVT

CAPVT VI.

De casu animæ in peccatis.

1. CVm igitur fui sine te, non fui, sed nihil fui; & ideo cæcus eram, surdus & insensibilis: quia nec bonum discernebam, nec malum fugiebam: nec dolorem vulnerum sentiebam, nec tenebras meas videbam, quia eram sine te vera luce, quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum. Væ mihi! vulnerauerunt me, & non dolui: traxerunt me, & non sensi: quia nihil eram, quia sine vita eram, quæ est Verbum, per quod facta sunt omnia. Ideo Domine lux mea, inimici mei de me fecerunt quæcunque voluerunt; percusserunt, nudauerunt, polluerunt, corruperunt, vulnerauerunt, & occiderunt me: quia recessi à te, & factus sum nihil sine te.

2. Heu Domine vita mea, qui fecisti me! lux mea, qui direxisti me! Defensor vitæ meæ miserere mei, & resuscita me Domine Deus meus, spes mea, virtus mea, fortitudo mea, consolatio mea, in die tribulationis meæ respice inimicos meos, & eripe me: fugiant à facie mea qui oderunt me, & ego viuam in te, per te. Ipsi enim Domine considerauerunt me: & videntes me sine te, despexerunt me

me. Diuiserunt sibi vestimenta mea virtutum, quibus ornaueras me: fecerunt sibi viam per me: sub pedibus suis conculcauerunt me, fæcibus peccatorum polluerunt templum sanctum tuum, posuerunt me desolatum, & mœrore confectum. Ibam post eos cæcus & nudus, & illaqueatus funibus peccatorum. Trahebant me post se in circuitu de vitio in vitium, & de luto in lutum: & ibam absque fortitudine ante faciem subsequentis. Seruus eram, seruitutem amabam: cæcus eram, & cæcitatem desiderabam: vinctus eram, & vincula non horrebam. Amarum dulce, & dulce amarum credebam.

3. Miser eram, nec cognoscebam; & hoc quia sine Verbo eram, sine quo factum est nihil; per quod omnia conseruantur, sine quo omnia annihilantur. Sicut enim omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil; sic per ipsum omnia conseruantur, quæcunque sunt siuè in cœlo, siue in terra, siue in mari, & in omnibus abyssis. Nec pars parti in lapide adhæret, nec in aliquo creaturum: nisi quia per Verbum conseruantur, per quod omnia facta sunt. Adhæream ergo tibi Verbum vt conserues me, quia vbi à te recessi, perii

in me, nisi quia tu, qui me feceras, refecisti me. Ego peccaui, tu me visitasti, ego cecidi, tu me erexisti; ego ignoraui, tu me docuisti: ego non vidi, tu me illuminasti.

CAPVT VII.

De multiplicibus beneficiis Dei.

1. MIser ego, Deus meus, quantum teneor diligere te ostende mihi; quantum debeo laudare te, demonstra mihi; quantum debeo placere tibi, innotesce mihi. Intona Domine desuper voce grandi & forti, in interiorem aurem cordis mei; doce me, & salua me: & collaudabo te, qui creasti me cum nihil essem; qui illuminasti me, cum in tenebris essẽ; qui resuscitasti me, cum mortuus essem: qui pauisti me à iuuentute mea omnibus bonis tuis. Hunc inutilem vermem, fœtentem peccatis, nutris omnibus optimis donis tuis.

2. Aperi mihi, ô clauis Dauid! qui aperis, & nemo claudit illi, cui tu aperis: claudis & nemo aperit illi, cui tu claudis. Aperi mihi ostium luminis tui, vt ingrediar, & videam, & cognoscam: & confitear tibi in toto corde meo, quia misericordia tua magna est super me, & eruisti animam meam ex inferno inferiori. Domine Deus noster, quam admirabile & laudabile

est

est nomen tuum in vniuersa terra! Ecquid est homo, quod memor es eius: aut filius hominis, quoniam visitas eum? Domine spes Sanctorum, & turris fortitudinis eorum. Deus vita animæ meæ, per quam viuo, sine qua morior. Lumen oculorum meorum, per quod video, sine quo orbor. Gaudium cordis mei & lætitia spiritus mei, diligam te toto corde meo, & toto animo meo, & totis medullis & visceribus meis: quia tu prior dilexisti me.

3. Et vnde hoc mihi, ô Creator cœli & terræ, & abyssi, qui bonorum meorum non indiges, vnde hoc mihi, quia dilexisti me? O sapientia, quæ aperis os mutorum! ô Verbum, per quod facta sunt omnia: aperi os meũ, da mihi vocem laudis, vt enarrem omnia beneficia tua, quæ mihi Domine à principio contulisti. Ecce enim sum, quia tu creasti me: & quod me creares, & in numero creaturarum tuarum numerares, ab æterno tu præordinasti, antequam quicquam faceres à principio, antequam extenderes cælos, necdum erant abyssi, adhuc terram non feceras, nec montes fundaueras, necdum fontes eruperant. Antequam hæc omnia quæ fecisti per Verbum, faceres, me creaturam tuam

tuam fore, certiſſima veritatis tuæ prouidentia præuidiſti, & eſſe me creaturam tuam voluiſti.

4. Et hoc vnde mihi Domine benigniſſime, Deus altiſſime, pater miſericordiſſime, creator potentiſſime, & ſemper mitiſſime; quæ mea merita, quæ mea gratia? vt complaceret ante conſpectum tuæ magnificæ maieſtatis, creare me? Non eram, & creaſti me: nihil fueram, & de nihilo me aliquid feciſti. Quale autem aliquid? Non ſtillam aquæ, non ignem, nón auem, vel piſcem, non ſerpentem, vel aliquid ex brutis animalibus, non lapidem vel lignum. Non ex eorum genere, quæ tantum habent eſſe. Vel ex eorum quæ tantum eſſe poſſunt, & creſcere. Non ex eorum genere, quæ tantum eſſe & creſcere & ſentire poſſunt. Sed ſuper omnia hæc voluiſti me eſſe ex his, quæ tantum habent eſſe, quia ſum: & ex his, quæ tantum habent eſſe & creſcere, quia ſum, & creſco: & ex his quæ ſunt, creſcunt & ſentiunt; quia ſum, creſco, & ſentio. Et paulo minus parem me creaſti Angelis, quia rationem te cognoſcendi cum ipſis à te communem accepi. Sed paulo minus vtique dixi. Nam illi tuam fœlicem notitiam iam habent per ſpeciem, ego autem per

ſpem; illi facie ad faciem, ergo per ſpeculum in ænigmate; illi plene, ego autem ex parte.

CAPVT VIII.

De dignitate hominis futura.

1. SEd cum venerit, quod perfe- ctum eſt euacuabitur, quod ex parte eſt; quando iam reuelata facie tuam faciem videbimus. Quid iam prohibebit nos non eſſe minores paulo minus ab Angelis, quos tu Domine corona ſpei, quæ ornata eſt gloria & honore, coronaueris: quos tu nimis, quaſi amicos tuos, honorificaueris; immo per omnia pares, & æquales Angelis? Nempe & hoc veritas tua dicit: Æquales ſunt Angelis & filij Dei ſunt. Quidni filii Dei ſunt ſi pares fiunt Angelis? Vere quidem erunt filij Dei, quia filius hominis factus eſt filius Dei. Hoc vtique conſideranti mihi, fiducia eſt dicere, Non homo minor paulo minus eſt ab Angelis, non vtique tantum æqualis Angelis, ſed ſuperior Angelis; quia homo Deus, & Deus homo, non Angelus.

2. Et dicam propter hoc, hominem eſſe creaturam dignitatem, quia Verbum, quod erat in principio Deus apud Deum: Verbum, per quod Deus dixit, fiat lux, & facta eſt lux, Angeli-

Angelica scilicet natura: Verbum, per quod Deus creauit omnia in principio; idem Verbum caro factum est, & habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius. Ecce gloria per quam glorior, quando sane glorior. Ecce gaudium; per quod gaudeo, quando sane gaudeo. Domine Deus meus, vita & tota gloria animæ meæ. Confiteor ergo tibi Domine Deus meus: cum me creasti rationis capacem, Angelis quodammodo parem creasti; quia perfici possum per Verbum tuum, vt veniam ad æqualitatem Angelorum, vt habeam adoptionem filiorum, per vnigenitum Verbum tuum Domine; per filium tuum dilectum, in quo tibi bene complacuit; per vnicum cohæredem & consubstantialem tibi, & coæternum, Iesum Christum vnicum Dominum redemptorem nostrum, illuminatorem & consolatorem nostrum, aduocatum nostrum apud te, & lumen oculorum nostrorum, qui est vita nostra, & Saluator noster, & spes vnica nostra, qui nos dilexit magis quam se, per quem habemus fiduciam repositam & firmam apud te spem, & accessum veniendi ad te: Quoniam dedit potestatem filios Dei fieri his, qui credunt in nomine eius.

3. Laudem tribuam nomini tuo Domine, qui me ad imaginem & similitudinem tuam creando, tantæ gloriæ fecisti me fore susceptibilem, vt possim filius Dei fieri. Hoc vtique non possunt arbores, non possunt lapides, non generaliter omnia quæ mouentur vel crescunt in aëre, vel in mari, vel in terra: quia non dedisti eis potestatem per Verbum tuum filios Dei fieri, quia rationem non habent. Nam & hæc potestas in ratione consistit, per quam cognoscimus Deum. Dedit autem hanc potestatem hominibus, quos creauit rationabiles ad imaginem & similitudinem suam. Et ego vtique Domine per tuam gratiam homo sum: & filius tuus esse possum per gratiam: quod illi non possunt.

4. Vnde hoc mihi Domine, veritas sũma, veraque summitas, & principium omnium creaturarum? Vnde hoc mihi Domine, vt possim fieri filius Dei, quod illi non possunt? Tu es qui manes in æternum, qui omnia creasti simul. Simul creasti hominem & iumenta, lapides & virentia terræ. Non enim præcesserant merita, nulla eorũ antecessit gratias: quia omnia tua tantum bonitate creasti, & pares omnes creaturæ fuére in meritis,

qui

quia omnium nulla fuére merita. Et vnde ergo magis tua bonitas in hac, creatura tua, quam fecisti rationalem, quam in omnibus aliis, quæ sunt sine ratione, apparuit? Quare non ego, sicut omnes illæ: aut cur non omnes illæ sicut ego? aut ego solus sicut illæ? Quæ mea merita? quæ mea gratia? vt me filium tuum posse fieri susceptibilem creares, quod illis omnibus denegares? Absit Dñe, vt hoc sentiam. Tua tantum gratia, tua tantum bonitas hoc fecit, vt essem particeps dulcedinis eius. Illa igitur gratia, qua me de nihilo creasti; illam, quæso Domine, da mihi gratiam, vt tibi de hoc referam gratiam.

CAPVT IX.

De omnipotentia Dei.

1. OMnipotens manus tua semper vna & eadem creauit in cœlo Angelos & in terra vermiculos: non superior in illis, non inferior in istis. Sicut enim nulla alia manus Angelum, ita nulla posset creare vermiculum: Sicut nulla cœlum, ita nulla posset creare minimum arboris folium: sicut nulla corpus, ita nulla vllum capillum album posset facere, aut nigrum: sed omnipotens manus tua, cui omnia pari modo

sunt possibilia.

2. Nec enim possibilius est ei creare vermiculum, quam Angelum; nec inpossibilius est extendere cœlum quam folium; nec leuius formare capillum, quam corpus; nec difficiliu fundare terram super aquas, quam aquas super terram. Sed omnia quæcunque voluit, fecit, sicut voluit in cœlo & in terra, & in mari, & in omnibus abyssis, & me inter omnia, sicut v[illegible] potuit, & sciuit. Potuit quide[illegible] manus tua Domine me lapidem [illegible] lau[illegible]m, vel serpentem, vel bellua[illegible] iquam creare: & sciuit: sed noluit propter suam bonitatem. Quare ergo ego non sum lapis vel arbor, vel aliqua bellua? Quia sic ordinauit bonitas tua: & vt hoc ordinaret non præcesserunt merita mea.

CAPVT X.

De incomprehensibili laude Dei.

1. VNde hoc mihi Domine, vnd mihi laudes ad laudandum te? Sicut enim fecisti me sine me, sicut complacuit ante te; ita laus tibi e sine me, sicut complacet ante te. *L*aus tua Domine tu ipse es. *L*audent t opera tua secundum multitudinem magnitudinis tuæ. *L*aus tua Domine incomprehensibilis est: corde no

com

comprehenditur, ore non mensuratur, aure non percipitur: quia ista transeunt, & laus tua Domine manet in æternum. Cogitatio incipit, & cogitatio finitur; vox sonat, & vox transit; auris audit, & auditus desinit; laus vero tua in æternum stat.

2. Quis ergo est, qui te laudet? Quis homo annunciet laudem tuam? Laus tua perpetua est, transitoria non est. *Hic te laudat*, qui te ipsum laudem tuam credit. Hic te laudat, qui seipsum noscit in tuam laudem non posse pertingere. *Laus* tua perpetua est, quæ nunquam transit; in te est laus nostra, in te laudabitur anima mea. Non nos laudamus te, sed in te, & per te, & in te: & nobis etiam est laus in te. Tunc veram habemus laudem, quando à te habemus laudem, quando lux approbat lucem: quia tu vera laus, tribuis veram laudem. Quoties autem ab alio quam à te quærimus laudem, toties tuam amittimus laudem: quia illa transitoria est, sed tua æterna. Si transitoriam quærimus, æternam amittimus laudem. Si æternam volumus, transitoriam non amemus. *Laus* æterna Domine Deus meus; à quo omnis laus, sine quo nulla est laus. Non valeo laudare te sine

te. Habeam te, & laudabo te. Quis enim ego sum Domine per me, vt laudem te? Puluis & cinis ego sum, canis mortuus & fœtens ego sum, vermis & putredo ego sum. Quis ego sum, vt laudem te Domine Deus fortissime spirituum vniuersæ carnis, qui inhabitas æternitatem.

3. Nunquid tenebræ laudabunt lucem, aut mors vitam? Tu lux, ego tenebræ: tu vita, ego mors. Nunquid vanitas veritatem laudabit? Tu es veritas, ego verò homo similis factus vanitati. Quid ergo Domine laudabo te? Nunquid miseria mea laudabit te? Nunquid fœtor laudabit odorem? Nunquid mortalitas hominis, quæ hodie est, & cras tollitur, laudabit te. Nunquid laudabit te homo putredo, & filius hominis vermis? Nunquid laudabit te Domine, qui in peccatis conceptus est, & natus, & nutritus? Non est enim speciosa laus in ore peccatoris. Laudet te Domine Deus meus incomprehensibilis potentia tua, incircumscriptibilis sapientia tua & ineffabilis bonitas tua. Laudet te supereminens clementia tua, superabundans misericordia tua, sempiterna quoque virtus & diuinitas tua. Laudet te omnipotentissima fortitudo tua, summa quoque benignitas tua & cha-

ritas tua, per quam creasti nos, Domine Deus, vita animæ meæ.

CAPVT XI.

De spe erigenda ad Deum.

1. EGo autem creatura tua sub umbra alarum tuarum sperabo in bonitate tua, qua creasti me. Adiuua creaturam tuam, quam creauit benignitas tua: Non pereat in malitia mea, quod operata est bonitas tua: non pereat in miseria mea, quod fecit summa clementia tua. Quæ est enim vtilitas in creatione tua, si descendam in corruptionem meam? Nunquid enim vanè Deus constituisti omnes filios hominum? Creasti me Domine; rege quod creasti. Opera manuum tuarũ ne despicias Deus. Me fecisti de nihilo: si me non regis Domine, iterum reuertar ad nihilum. Sicut enim Domine non eram, & de nihilo fecisti me; sic si me non regis, adhuc ad nihilum redigar in me.

2. Adiuua me Domine, vita mea, ne peream in malitia mea. Si non creasses me, Domine, non essem: quia creasti me, iam sum. Si non regis, iam non sum. Non enim mea merita, non mea gratia te coegerunt, vt creares me, sed benignissima bonitas tua, & clemẽtia tua. Illa charitas tua Domi-

ne Deus meus, quæ te ad creationem cogit, ipsa (quæso) modo cogat te ad regendum. Quid enim prodest, quod te compulit charitas tua ad creandum, si peream in miseria mea, & non me regat dextera tua? Hæc te cogat Domine Deus meus clementia ad saluandum quod creatum est, quæ te compulit creare quod creatum non est. Ipsa te vincat charitas ad saluandum, quæ te vicit ad creandum, quia nec nunc minor est, quia ipsa charitas tu ipse es, qui semper idem es: non est abbreuiata manus tua Domine, vt saluare nequeat; neque aggrauata est auris tua, vt non audiat; sed peccata mea diuiserunt inter me & te, inter tenebras & lucem, inter imaginem mortis & vitam, inter vanitatem & veritatem, inter lunaticam hanc vitam meam, & sempiternam tuam.

CAPVT XII.

De laqueis concupiscentiarum

1. HÆ sunt vmbræ tenebrarum, quibus operior in hac abysso caliginosi carceris huius; in qua prostratus iaceo, donec aspiret dies & inclinentur vmbræ, fiatque lux in firmamento virtutis tuæ. Vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia: dicatque, Fiat lux, & effugentur

tur tenebræ : & appareat arida, germinetque terra herbam virentem, & facientem semen, & fructum bonum iustitiæ regni tui. Domine pater & Deus, vita per quam omnia viuunt, & sine qua omnia mortua computantur, ne derelinquas me in cogitatu maligno, & extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi : aufer à me concupiscentias, & animo irreuerenti & infrunito ne tradas me ; sed posside cor meum, vt te cogitet semper.

2. Illumina oculos meos, vt te videant, & non extollantur ante te gloria sempiterna : sed humiliter sentiant non in mirabilibus super se ; & quæ à dextris sunt videant, & non quæ à sinistris abs te. Et palpebræ tuæ præcedant gressus meos ; nam & palpebræ tuæ interrogant filios hominum. Allide concupiscentiam meam dulcedine tua, quam abscondisti timentibus te ; vt concupiscam te concupiscentiis sempiternis : ne vanis illectus & deceptus interior gustus, ponat amarum dulce, & dulce amarum, tenebras lucem, & lucem tenebras ; vt liberari in medio tot decipularum possim ab inimico super faciem viæ huius positarum, ad capiendas animas peccatorum, quibus plenus est

totus mundus. Quod is qui vidit, sub silentio non transiuit, inquiens: Quicquid enim est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ.

3. Ecce Domine Deus meus, mũdus totus plenus est concupiscentiarum laqueis, quos parauerunt pedibus meis, & quis effugiet hos laqueos? Profectò à quo tu abstuleris extollentiam oculorum suorum, vt non eum capiat concupiscentia oculorum: & à quo tu abstuleris carnis concupiscentiam, ne eum capiat carnis concupiscentia: & à quo tu abstuleris animum irreuerentem & infrunitum, ne eum callide decipiat superbia vitæ. O quam fœlix, cui hæc tu facies! quippe transibit immunis.

4. Nunc redemptor te precor per te, adiuua me, ne corruam in conspectu aduersariorum meorum, captus laqueis eorum, quos parauerunt pedibus meis, vt incuruent animam meã. Sed erue me virtus salutis meæ, ne sibi risum exhibeant de me inimici tui, qui oderunt te. Exurge Domine Deus meus, fortis meus, & dissipentur inimici tui, & fugiant qui oderũt te, à facie tua. *Sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie* tuæ;

tua: & ego abſcondar in abſcondito faciei tuæ, & gaudeam cum filiis tuis, ſatiatus omnibus bonis. Et tu Domine Deus pater orphanorum: & tu mater pupillorum tuorum, audi eiulatum filiorum tuorum: & extende alas tuas, vt fugiamus ſub eis à facie inimici. Turris fortitudinis Iſrael, qui non dormitas neque dormis cuſtodiens *Iſrael*: quia non dormit neque dormitat hoſtis, qui impugnat Iſrael.

CAPVT XIII.

De miſeria hominis, & beneficiis Dei.

1. O Lux quam non videt alia lux, lumen, quod non videt aliud lumen: Lux quæ obtenebrat omnem lucem; & lumen, quod excæcat omne extraneum. *Lux*, à qua omnis lux; lumen à quo omne lumen. *Lumen*, ad quod omne lumen eſt tenebra: ad quod omnis lux obſcuritas. *Lux*, cui omnes tenebræ lumen, cui omnis obſcuritas lux. *Lux* ſuprema, quam cæcitas non obnubilat; quam caligo non hebetat, quam tenebræ non obſcurant, quam nulla obſtantia claudit, quam nunquam ſeparat aliqua vmbra. Lux, quæ illuminas omnia tota ſimul, ſemel, & ſemper: abſorbe me in claritatis abyſſum, vt videam

deam vndique te in te, & me in te, & cuncta sub te. Ne derelinquas me, ne accrescant vmbræ ignorantiæ meæ, & multiplicentur delicta mea. Sine te enim omnia sunt mihi tenebræ, omnia mala; quia nihil bonum sine te, vero, solo, & summo bono.

2. Hoc confiteor, hoc scio, Domine Deus meus, quia vbicunque sum sine te, male est mihi præter te; non solum extra me, sed etiam in me: quia omnis copia, quæ non est *Deus* meus, mihi est egestas. Satiabor tunc cum apparuerit gloria tua. Et tu Domine vita mea beata, fac vt miseriam meam confitear tibi, ex quo ab vnitate bonitatis tuæ, summo & vno bono temporalium rerum multiformitas lapsum me per carnales sensus dissipauit, & ab vno in multa diuisit; & facta est mihi abundantia laboriosa, & egestas copiosa: dum aliud & aliud sequebar, & à nullo implebar: dum non in me inueniebam te incommutabile & singulare indiuisum vnum bonum: quod consecutus, non egeo: quod consecutus, non doleo: quod possidens, satiatur totum desiderium meum.

3. Heu miseria super miseriam: cum misera anima mea à re refugit, cum quo semper abundat & gaudet:

&

& sequitur mundum, cum quo semper eget & dolet. Mundus clamat, deficio: tu Domine clamas, reficio; & miseria mea praua magis sequitur deficientem, quam reficientem. Plane infirmitas mea hæc est. Medice spirituum sana illam? vt confitear tibi, salus animæ meæ, toto corde meo super omnibus beneficiis tuis, quibus pascis me à iuuentute mea, & vsque in senectam & senium. Te deprecor per te ipsum, ne derelinquas me: fecisti me cum non essem, redemisti me cum periissem: perieram, mortuus fueram; ad mortuum descendisti, mortalitatem suscepisti; ad seruum Rex descendisti; vt seruum redimeres, teipsum tradidisti. Vt ergo viuerem, tu mortem suscepisti, mortem vicisti. Me instaurasti, cum te humiliasti.

4. Perieram, abieram, in peccatis venundatus eram: venisti pro me, vt redimeres me: & tantum me dilexisti, vt sanguinem tuum in pretium dares pro me: dilexisti me Domine plus quam te; quia mori voluisti pro me. Tali pacto, iam caro pretio, reduxisti me de exilio, redemisti me de seruitio; retraxisti me de supplicio; vocasti me nomine tuo; signasti me sanguine tuo: vt memoriale tuum

semper

ſemper eſſet apud me, & nunquam recederet à corde meo qui pro me non receſſit à cruce. Vnxiſti me oleo tuo, quo tu vnctus fuiſti; vt à te Chriſto dicerer Chriſtianus. Et in manibus tuis deſcripſiſti me, vt ſemper ſit memoria mea apud te, ſi tamen memoria tua iugiter fuerit apud me. Sic igitur gratia tua ſemper & miſericordia præuenerunt me. De multis namque & magnis periculis ſæpe liberaſti me, liberator meus. Quando erraui, ad viam reduxiſti me: quando ignoraui, docuiſti me: quando peccaui, corripuiſti mê: quando triſtis fui, conſolatus es me: quando deſperaui, confortaſti me: quando cecidi, erexiſti me: quando ſteti, tenuiſti me: quãdo iui, deduxiſti me; quando veni, ſuſcepiſti me: quando dormiui, cuſtodiſti me: quando clamaui, exaudiſti me.

CAPVT XIV.

Quod Deus perpetua intentione conſiderat opera & intentiones hominum.

1. HÆc enim & multa alia beneficia feciſti mihi Domine Deus meus, vita animæ meæ, de quibus dulce eſſet mihi ſemper loqui, ſemper cogitare, ſemper tibi gratias agere: vt poſſim te ſemper pro omnibus

tibus bonis tuis laudare, & amare te toto corde meo, & tota anima mea, & tota mente mea, & tota fortitudine mea, simul ex omnibus medullis & intimis cordis mei, & omnium compagum mearum. Beata dulcedo Domine Deus meus, omnium qui delectantur in te. Sed imperfectum meũ viderunt oculi tui. Oculi, inquam, tui multo lucidiores sunt Sole, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi; & in omni loco contemplantur semper bonos & malos.

4. Cum enim cunctis præsideas, singula implens, totus semper vbique præsens, cunctorumque curam agens, quæ creasti: quia nihil odisti eorum, quæ fecisti: sic gressus meos semitasque consideras, & die noctuque super custodiam meam vigilas, omnes semitas meas diligenter notans. Speculator perpetuus, veluti si totius creaturæ tuæ cæli & terræ oblitus tantum me solum consideres, & nihil, sit tibi curæ de aliis. Neque enim tibi crescit lux incommutabilis visionis tuæ, si tantum vnum aspicias; neque minuitur, si innumera videas & diuersa. Quia sicut vnum totum simul perfecte consideras, sic singula quælibet, licet diuersa, perfecte simul totaque

taque totus conspicit visus tuus. Sed sicut omnia, sic vnum: & sicut vnum, sic singula totus simul sine diuisione vel commutatione vel diminutione consideras. Itaque totus tu in toto tempore sine tempore, totum me simul semperque consideras, ac si nihil aliud considerare habeas,

3. Sic igitur super custodiam meam stas, sicut si omnium oblitus sis, & mihi soli intendere velis. Semper quippe te præsentem exhibes, semper te paratum offers, si me paratum inuenis. Quocunque iero, tu me Domine non deseris, nisi prior ego te deseram. Vbicunque fuero, non recedis: quoniã vbique es, vt quocunque iero, inueniam te, per quem possum esse, ne peream sine te, cum sine te esse non possim. Fateor quidem, quia quicquid facio & quæcunque facio, ante te facio; & illud quicquid est quod facio, melius tu vides, quam ego, qui facio. Quicquid enim semper operor, tu pariter semper præsens assistis, vt pote perpetuus inspector omnium cogitationum, intentionum, delectationum, & omnium operationum mearum. Domine ante te est semper omne desiderium meum, ante te tota cogitatio mea.

4. Tu Domine vides vnde veniat spiritus,

ſpiritus, vbi ſit, & quo vadat; quia tu es omnium ſpirituum ponderator. Et vtrum radix ſit dulcis, an amara, de qua foris pulchra folia emittuntur, tu iudex interius melius ipſe noſti, & etiam medullas radicum ſubtilius perſcrutaris. Et non ſolum intentionem, ſed radicis eius medullam intimam diſertiſſima tuæ lucis veritate colligis, numeras, intueris, & conſignas; vt reddas vnicuique non ſolummodo ſecundum opera vel intentionem, ſed etiam ſecundum ipſam interiorem abſconditam medullam radicis, de qua procedit intentio operantis. Ad quod tendo, cum operor, quidquid cogito, & in quocunque delector, tu vides: aures tuæ audiunt, oculi tui vident & conſiderant: ſignas, attendis, notas, & ſcribis in libro tuo, ſiue bonum fuerit, ſiue malum: vt reddas poſtea pro bono præmia, & pro malo ſupplicia: quando aperientur libri, & iudicabuntur ſecundum hæc, quæ fuerunt ſcripta in libris tuis.

5. Hoc eſt forte, quod iam dixiſti nobis: Conſiderabo nouiſſima eorum, & quod de te Domine dicitur: Vniuerſorum finem ipſe conſiderat, quoniam tu quidem in omnibus quæ agimus, finem intentionis

magis quam actum operationis attendis. Cumque hæc diligenter considero, Domine Deus meus terribilis & fortis, timore pariter & ingenti rubore confundor: quoniam nobis magna est indita necessitas iuste recteque viuendi, quia cuncta facimus ante oculos iudicis cuncta cernentis.

CAPVT XV.

Quod homo per se nihil potest sine diuina gratia.

1. FOrtissime magnipotens Deus spirituum vniuersæ carnis, cuius oculi sunt super omnes vias filiorum Adam, à die natiuitatis eorum vsque in diem exitus eorum, vt reddas vnicuique secundum opera eorũ, bona vel mala; ostende mihi, vt confitear tibi paupertatem meam: quoniam dixi, quod diues essem, & nullius egerem: & nesciebam quoniam pauper eram, cæcus, nudus, miser, & miserabilis. Credebam enim me fore aliquid, cum nihil essem. Dixi, sapiens efficiar, & stultus factus sum. Cogitabam me esse prudentem, & deceptus sum: & video nunc, quia donum tuum est, sine quo nihil possumus facere: quia nisi tu Domine custodieris ciuitatẽ, frustrà vigilat, qui custodit eã. Sic docuisti me, vt cognos-

cerem me: quia dereliquisti me, & probasti me, non propter te quod cognosceres me; sed propter me, vt cognoscerem me. Nam, vt dixi, Domine, credebam me aliquid fore ex me, existimabam me sufficere per me: nec percipiebã, quoniam tu regebas me: donec aliquantulum te elongasti à me, & cecidi statim in me, & vidi & cognoui, quoniam tu regebas me: & quod cecidi, fuit ex me: & quod surrexi, fuit ex te.

2. Aperuisti mihi oculos lux, & excitasti & illuminasti me: & vidi, quoniam tentatio est vita hominis super terram: & quod gloriari non valeat ante te omnis caro, nec iustificatur omnis viuens: quoniam si quid boni est, parui vel magni, donum tuũ est, & nostrum non nisi malum est. Vnde igitur gloriabitur omnis caro? nunquid de malo? Hæc non est gloria, sed miseria. Sed nunquid gloriabitur de bono? n quid de alieno? Tuum Domine est bonum, tua est gloria. Qui enim de bono tuo gloriam sibi quærit, & non tibi quærit, hic fur est & latro: & similis est diabolo, qui voluit furari gloriam tuam. Qui enim laudari vult de tuo dono, & non quærit in illo gloriam tuam, sed suam; hic licet propter tuum donum lau-

detur ab omnibus, à te tamen vituperantur: quia de dono tuo, non tuam sed suam gloriam quæsiuit. Qui autem ab hominibus laudatur vituperante te, non defendetur ab hominibus iudicante te, nec liberabitur condemnante te.

3. At tu Domine formator meus ex vtero matris meæ, non me sinas cadere in illam exprobrationem, vt exprobretur mihi furari voluisse gloriam tuam: tibi enim sit gloria, cuius est omne bonum: nobis autem confusio faciei & miseria, quorum est omne malum, nisi tu volueris misereri. Misereris quippe Domine: misereris omnium, & nihil odisti eorum, quæ fecisti, & das nobis de bonis tuis, & ditas nos Domine Deus inopes optimis donis tuis. Quoniam diligis pauperes, & diuites facis eos diuitiis tuis. Ecce nunc Domine pauperes nos filij tui sumus, & pusillus grex tuus: aperi nobis ianuas tuas, & edent pauperes, & saturabuntur: & laudabunt te, qui requirunt te. Scio etiam Domine, & confiteor docente te; quoniam illi soli, qui cognoscunt se pauperes, & confitentur tibi paupertatem suam, ditabuntur à te: quoniam qui se diuites existimant, cum sint pauperes, à tuis diuitiis

diuitiis inuenientur exclusi.

4. Ego igitur confiteor tibi Domine Deus meus paupertatem meam, & sit tibi tua gloria tota, quoniam tuum est omne bonum per me gestum. Domine confiteor vt docuisti me, nihil aliud sum quam vniuersa vanitas, & vmbra mortis, & abyssus quædam tenebrosa, & terra inanis & vacua, quæ sine tua benedictione non germinat? fructumquoque non facit, nisi confusionem, peccatum & mortem. Si quid boni vnquam habui, à te recepi: quicquid boni habeo, tuum est, vel à te habeo. Si quando steti, per te steti; sed quando cecidi, per me cecidi; & semper in luto iacuissem, nisi tu me erexisses, semper cæcus fuissem, nisi tu me illuminasses. Quando cecidi, nunquam surrexissem, nisi tu mihi manum porrexisses. Postquam me etiã erexisti, sẽper cecidissem, nisi tu me sustinuisses, Sæpius perissem, nisi me gubernasses.

5. Sic semper, Dñe, sic semper gratia tua & misericordia tua præuenit me; liberans me ab omnibus malis, saluãs à præteritis, suscitãs à præsentibus & muniens à futuris. Præcidens etiam ante me laqueos peccatorũ, tollẽs occasiones & causas; quia nisi tu & hoc mihi fecisses, ego omnia peccata

mundi fecissem. Quoniam scio Domine, quod nullum peccatum est, quod vnquam fecerit homo, quod non possit facere alter homo, si creator desit à quo factus est homo. Sed quod non facerem, tu fecisti; quod abstinerem, tu iussisti; & quod tibi crederem, gratiam tu infudisti. Tu namque Domine regebas me tibi & mihi. Vt adulterium & omne aliud peccatum non committerem, gratiam & lumen donasti.

CAPVT XVI.

De Diabolo, & multiplicibus tentationibus eius.

1. Tentator defuit, & vt deesset, tu fecisti: locus & tempus defuit, & vt hæc deessent tu fecisti. Affuit tentator, non defuit locus, nõ defuit tempus: sed vt non consentirem, tu me tenuisti. Venit tentator tenebrosus, vt est: & vt eum despicerem, tu me confortasti. Venit tentator armatus & fortis: & vt me non vinceret, tu eum refrenasti, & me roborasti. Venit tentator transfiguratus in Angelum lucis, & vt me non deciperet, tu eum increpasti: & vt eum cognoscerem, tu me illuminasti. Ipse enim est draco ille magnus & rufus, serpens antiquus, vocatus Diabolus & Satanas, habens capita septem

septem & cornua decem; quem creasti ad illudendum huic mari magno & spatioso, in quo reptant animalia quorum non est numerus: & animalia pusilla & magna, id est, diuersa demoniorum genera, qui nihil aliud die noctuque operantur, nisi quod circũeunt, quærentes quem deuorent, nisi tu eripias.

2. Ipse enim est antiquus ille draco; qui ortus est in paradiso voluptatis: qui cauda sua trahit tertiam partem stellarum cæli, & eas mittit in terram; qui veneno suo corrumpit aquas terræ, vt bibentes homines moriantur: & qui sternit sibi aurum quasi lutum, quod influat *Iordanis* in os suum: & habet fiduciam qui factus est, vt nullum timeat. Et quis defendet à morsibus eius? Quis eruet ab ore eius, nisi tu *Domine*, qui confregisti capita draconis magni? Adiuua nos: Prætende *Domine* super nos alas tuas, vt fugiamus sub eis à facie draconis huius, qui nos persequitur, & scuto libera nos à cornibus eius. Hoc enim est continuum studium eius, hoc vnicum desiderium eius, vt animas quas creasti, deuoret.

3. Et ideo *Deus* meus ad te clamamus, libera nos ab aduersario nostro

quotidiano : qui siue dormiamus, siue vigilemus, siue comedamus, siue bibamus, siue quodcunque opus operemur omnibus modis, instat die ac nocte fraudibus & artibus, nunc palam, nunc occulte, sagittas venenatas contra nos dirigens, vt interficiat animas nostras. Et tamen Domine pessima insania nostra; quia cum continue videamus contra nos draconem ore aperto, paratum ad deuorandum, nihilominus dormimus & lasciuimus in pigritiis nostris, tanquam securi ante eum; qui nihil aliud desiderat, quam vt nos perdat. *Inimicus* vt occidat, semper vigilat sine somno: & nos, vt custodiamus nos, nolumus euigilare à somno.

4. Ecce tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos, & omnes vias nostras variis repleuit decipulis, ad capiendas animas nostras. Ecquis effugiet? Laqueos posuit in diuitiis; laqueos posuit in paupertate; laqueos tetendit in cibo, in potu, in voluptate, in somno & in vigilia; laqueos posuit in verbo & in opere, & in omni via nostra. Sed tu Domine libera nos de laqueo venantium, & à verbo aspero, Et confiteamur tibi, dicentes: Benedictus Dominus, qui

qui non dedit nos in captionem dentibus eorum. Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium. Laqueus contritus est, & nos liberati sumus.

CAPVT XVII.

Quod Deus est lux iustorum.

1. ET tu quidem Domine, lux mea, illumina oculos meos, vt videam lumen; & ambulem in lumine tuo, & non impingam in laqueos eius. Quis enim euadet laqueos istos multos, nisi videat eos? Et quis videbit eos, nisi quem illuminaueris lumine tuo? Ipse enim pater tenebrarum, laqueos suos abscondit in tenebris suis vt capiantur in eis omnes, qui sunt in tenebris suis; qui sunt filij tenebrarum harum, non videntes lumen tuum; in quo qui ambulat uon timebit. Qui enim ambulat in die, non offendit; qui autem in nocte ambulat, offendit: quia lux non est in eo. Tu lux *Domine*, tu lux filiorum lucis; tu dies, qui nescis occasum; in qua ambulant filij tui sine offensione; & sine qua, omnes qui ambulant, in tenebris sunt, quia te lucem mundi non habent.

2. Ecce quotidie cernimus, quia quo magis à te vero lumine quis elō-

gatur, eo magis peccatorum inuoluitur tenebris; & quo magis est in tenebris, eo minus videt laqueos in via sua, & ideo minus cognoscit, & idcirco sæpius capitur, & cadit in eis; & quod est horribilius, etiã se cecidisse ignorat. Qui vero suum casum ignorat, eo minus curat surgere, quanto se existimat adhuc stare. Tu vero lux mentis, Domine Deus meus, nunc illumina oculos meos, vt videam & cognoscam; ne corruam in conspectu aduersariorum meorum. Etenim in exterminium nostrum laborat inimicus noster, quem petimus vt facias liquefieri à facie nostra, sicut cera liquescit à facie ignis. Quoniam Domine ipse est latro primus & vltimus, qui consilium fecit vt raperet gloriam tuam, quoniam inflatus & elatus crepuit, & cecidit in faciem suam, & deiecisti eum de monte sancto tuo, & de medio lapidum ignitorum, in quorum medio ambulauit.

3. Et nunc vita mea Domine Deus meus, ex quo cecidit, non cessat persequi filios tuos; & in odium tuum, ô Rex magne, cupit perdere hanc creaturam tuam, quam creauit omnipotens bonitas tua ad imaginem tuam; vt possideat gloriam tuam, quam ipse perdidit

perdidit per superbiam suam. Sed contere eum fortis noster, antequam nos agnos tuos deuoret: & illumina nos vt videamus laqueos, quos ipse parauit; & euadamus ad te, ô lætitia Israel Et hæc omnia tu Domine melius nosti, qui nosti contentionem eius, & ceruicem eius durissimam. Nec hoc dico vt ostendam tibi; quia omnia vides,& nulla te latet cogitatio;Sed ante pedes tuæ maiestatis, de inimico meo querimoniam facio, Iudex æterne:vt & ipsum damnes, & nos filios tuos salues,quorum fortitudo tu es.

4. Versutus est enim Domine iste hostis & tortuosus, nec facile deprehendi possunt circuitus viæ eius, nec cognosci species vultus eius nisi tu illumines. Nam nunc hic, nunc illic: nunc agnum, nunc lupum, nunc tenebras,nunc lucem in se ostendit; & singulis quibuslibet qualitatibus, locis, & temporibus, secundum varias rerum mutationes, varias exhibet, tentationes. Nam vt tristes decipiat, tristatur & ipse: vt gaudentes illudat, fingit se & ipse gaudere: vt spiritales defraudet,in Angelum lucis se transfigurat: vt fortes comprimat, apparet agnus: vt mites deuoret, apparet, lupus. Hæc quidem omnia secundum

similitudinem variarum tentationum effici habet, vt terreat alios à timore nocturno, alios à negotio perambulante in tenebris, alios & ab incursu, alios à dæmonio meridiano. Et ad hæc quis idoneus, vt cognoscat? & astutias eius quis cognouit? Quis reuelabit speciem indumenti eius? & gyrum dentium eius quis agnoscet?

5. En abscondit sagittas suas in pharetra, & laqueos suos abscondit sub specie lucis; & hoc difficilius perpenditur: nisi à te Domine spes nostra lumen assumamus, vt videamus omnia. Nam non solum in carnis operibus, quæ de facili cognoscuntur; nec tantum in ipsis vitiis; sed in ipsis spiritalibus exercitiis, laqueos abscondit subtiles: & sub virtutum colore ipsa vitia induit, & transmutat se in Angelum lucis. Hæc & multa alia nititur contra nos ipse filius Belial, ipse *Satan*, *Domine Deus noster*. Et nunc vt leo, nunc vt draco, manifeste & occulte, intus & extra, die ac nocte insidiatur, vt rapiat animas nostras: Et tu eripe nos Domine, qui saluas sperantes in te; vt ipse de nobis doleat, & tu lauderis in nobis. Domine *Deus* noster.

CAPVT

CAPVT XVIII.

De beneficiis Dei.

1. EGo autem filius ancillæ tuæ, qui me commendaui manui tuæ, iam his meis pauperculis confessionibus confitear tibi, liberator meus, toto corde meo: & recolam ad mentem meam omnia bona, quæ fecisti mihi à iuuentute mea, in omni vita mea. Scio namque quod ingratitudo multum tibi displiceat; quæ est radix totius mali spiritalis, & ventus quidam desiccans & vrens omne bonum; obstruens fontem diuinæ misericordiæ tuæ super hominem; qua & mala mortua iam oriuntur, & viua iam opera moriuntur, & vltra non adipiscuntur. Et ego Domine gratias tibi agam, ne sim ingratus tibi, liberator meus, quoniam liberasti me. Quoties me iam absorbuerat ille draco, & tu Domine ab ore eius extraxisti me.

2. Quoties ego peccaui, & ipse paratus fuit deglutire me: sed tu Domine Deus meus defendisti me. Cum contra te inique agebam, cum tua mandata frangebam, stabat ipse paratus vt me raperet ad infernum, sed tu prohibebas. Ego te offendebam, & tu me defendebas. Ego te non timebam, & tu me custodiebas. A te recedebam,

&

& inimico meo me exhibebam : tu ipsum ne me acciperet, deterrebas. Hæc mihi tu Domine Deus meus beneficia conferebas, & ego miser non cognoscebam. Sic enim me multoties à faucibus diaboli liberasti, de ore leonis eripuisti, & ab inferno licet nescientem, me multis vicibus reduxisti. Descendi enim vsque ad portas inferni, & ne illuc intrarem, tu me tenuisti.

3. Appropinquabam vsque ad portas mortis, & ne me ipsæ caperent, tu fecisti. De morte etiam corporis sæpius eruisti me Saluator meus, cum graues morbi tenerent me, cum fui in periculis multis per mare, per terras; ab igne & gladio, & ab omni periculo liberans, semper mihi astãs & misericorditer saluans. Sciebas tu quidem Domine, quia si tunc mors me occupasset, infernus animam meã suscepisset, & perpetuo damnatu fuissem. Sed tua misericordia & tua gratia præuenit me, eripiens me d morte corporis & de morte animæ Domine Deus meus. Hæc & mult alia mihi tua beneficia exhibuisti, & ego eram cæcus, & non cognoui, do nec illuminasti me. Nunc igitur lu animæ meæ, Domine Deus meus, vi ta mea, per quam viuo; lumen oculo

ru

rum meorum, per quod video; en illuminasti me, & cognosco te: quia viuo per te, & gratias ago tibi, licet viles & exiles, & impares beneficiis tuis, quales habet mea fragilitas, offero. Quoniam tu es solus *Deus* meus, creator meus benignus, qui amas nostras animas, & nihil odisti eorum quæ fecisti. En ego primus inter peccatores quos saluasti, vt exemplum aliis tribuam benignissimæ pietatis tuæ.

4. Confitear beneficia tua magna, quoniam eripuisti me de inferno inferiori, semel, & secundo, & tertio, & centies, & millies, & ego semper ad infernum tendebam, & tu me semper reducebas, & iuste millies damnasses me, si voluisses. Noluisti, quia amas animas, & dissimulas peccata hominum propter pœnitentiam. Domine Deus meus, multæ misericordiæ in omnibus viis tuis. Nunc ergo video hæc Domine Deus meus, & cognosco per lumen tuum, & deficit anima mea in misericordia tua magna, quæ est super me: quoniam eripuisti animam meam ex inferno inferiori, & me ad vitam reduxisti. Totus enim eram in morte, totum me resuscitasti. Tuum igitur sit totum id, quod viuo: & totus totum me ti-

bi offero. Totus spiritus, totum cor, totum corpus, tota vita mea viuat tibi, vita mea dulcis: quoniam totum me liberasti, vt totum me possideres: totum me refecisti, vt totum me rehaberes. Diligam igitur te Dñe, virtus mea: diligam te, ineffabilis exultatio mea: & viuat iam non mihi, sed tibi. Tota vita mea, quæ perierat in miseria mea, resuscitata est in misericordia tua, qui es Deus misericors & miserator, & multæ misericordiæ in millia his, qui diligunt nomen tuum.

5. *Idcirco* Domine Deus meus sanctificator meus, iussisti in lege tua vt diligam te toto corde meo, tota anima mea, tota mente mea, tota fortitudine mea, & totis viribus meis, & etiam ex intimis medullis cordis mei omnibus horis & momentis, quibus fruor bonis misericordiæ tuæ; quoniam semper perirem, nisi quia semper regis me; semper morerer, nisi quia semper me viuificas; & omni momento me tibi obligas, dum omni momento mihi tua magna beneficia præstas. Sicut ergo nulla hora est vel punctum in omni vita mea, quo tuo beneficio non vtar: sic nullū debet esse momentū, quo te non habeam ante oculos, in mea memoria; & te non diligā ex omni fortitudine mea

Sed nec hoc valeo, nisi tu dederis mihi: cuius est omne donum bonum, & omne datum optimum, descendens à Patre luminum; apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obũbratio. Non enim est volentis, neque currentis, sed tui miserentis, vt diligamus te. Tuum est Domine hoc donum, cuius est omne bonum. Iubes te diligi; da quod iubes, & iube quod vis.

CAPVT XIX.

De feruore dilectionis vel charitatis.

1. AMo te Deus meus magisque semper amare cupio; quia tu es reuera omni melle dulcior, omni lacte nutribilior, & omni luce clarior. Idcirco super omne aurum & argentum & lapidem preciosum es mihi charior. Displicebat enim mihi quicquid agebam in sæculo, præ dulcedine tua, & decore domus tuæ, quam dilexi. O ignis qui semper ardes, & nunquam extingueris! O amor qui semper ferues, & nunquam tepescis, accende me! Accēdar (inquam) totus à te, vt totus diligam te. Minus enim te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat. Diligam te Domine, quoniam tu prior dilexisti me. Et vnde mihi verbum, vt explicem signa dilectionis tuæ

maximæ erga me, propter innume
beneficia tua, quibus à principio
ducasti me?

2. Post beneficium nempe cre-
tionis; quando in principio de nil
lo ad imaginem tuam creasti me; h
norificans & exaltans me inter e
creaturas, quas fecisti & nobilita
lumine vultus tui, quo signasti supe
liminare cordis mei, quo ab insen
bilibus pariter & sensibilibus bru
discreuisti me, & paulo minus ab A
gelis minuisti. Parum & hoc fuit an
conspectum diuinitatis tuæ. Quonia
quotidianis & singularibus maxim
que donariis tuorum beneficiorum
me sine intermissione nutriuisti;
quasi filium tuum paruulum tenellu
vberibus tuæ consolationis lactasti
confortasti me. Vt enim tibi totus se
uirem, omnia quæcunque fecisti,
meum seruitium tradidisti.

CAPVT XX.

Quod Deus subiecit omnia seruituti hominum.

1. Omnia pedibus hominis sul
iecisti, vt solus homo tot
tibi subiiceretur. Et vt tuus tot
homo esset, super omnia opera tu
dominatus est homo. Exteriora nem
pe pro corpore cuncta creasti, ipsu
ve

vero corpus pro anima, animam ve-
ro pro te: vt tibi soli vacaret, & te so-
lum amaret: possidens te ad solatiũ,
inferiora vero ad seruitium. Quicquid
enim cœli ambitu continetur, infe-
rius ab anima humana est; quæ facta
est, vt summum bonum superius pos-
sideret, cuius possessione beata fieret:
cui si adhæserit, cunctorum mutabi-
lium inferiorum necessitudines super-
grediens, illius, summæ maiestatis,
cuius æmulatur speciem, æternæ im-
mortalitatis faciem cum serenitate
videbit. Tunc vero illis bonis optimis
fruetur in domo Domini, quorum cõ-
paratione cuncta hæc quæ hic cerni-
mus, velut nihilum computantur. Il-
la sunt, quæ oculus non vidit, nec au-
ris audiuit, nec in cor hominis ascen-
derunt, quæ præparauit Deus diligen-
tibus se. Et hæc quidem Domine da-
turus es animæ. His etiam quotidie
lætificas animas seruorum tuorum,
qui amas animas.

2. Quid miror hæc, Domine Deus
meus? Imaginem quippe tuam ho-
norificas, & similitudinem tuam, ad
quam creatæ sunt. Nam & corpori
nostro, licet adhuc corruptibili &
ignobili, vt videret, dedisti cæli cla-
ritatem per manum ministrorum

tuorum indefessorum Solis & Lunæ quæ præcepto tuo iugiter die ac nocte deseruiunt filiis tuis: vt spiraret, largitus es aëris puritatem: vt audiret, sonorum varietates: vt odoraret, odorum suauitates: vt gustaret, saporum qualitates: vt contrectaret, dedisti corpulentorum omnium grossitates. Adiuuamenta suis necessitatibus dedisti iumenta: volucres quoque cæli, & pisces maris, & fructus terræ ad reficiendum impendisti. Medicinas de terra propter singulas quasque suas corruptelas creasti. Singula solatia singulis malis obuiantia præparasti: quoniam es misericors & miserator, & nouisti figmentum nostrum figulus noster, & nos omnes quasi lutum in manu tua.

CAPVT XXI.

Quod ex consideratione bonorum temporalium, colligitur magnitudo cœlestis consilij.

1. EN aperiatur mihi misericordia tua magna lumine tuo: illustra (quæso) magis adhuc, vt mihi magis aperiatur. Nã ex his minimis tua magna, & ex his visibilibus, tua inuisibilia comprehendimus, Domine Deus

Domin

Domine pro hoc corpore ignobili & corruptibili, tam magna & innumera beneficia præstas à cœlo & ab aëre, à terra & mari, à luce & tenebris, à calore & vmbra, rore & imbre, ventis & pluuijs, volucribus & piscibus, bestiis & arboribus, & multiplicitate herbarum & germinum terræ, & cunctarum creaturarum tuarum ministerio nobis successiue per sua tempora ministrantium, vt alleues fastidium nostrum; qualia, quæso, & quam magna & innumerabilia erunt illa bona, quæ præparasti diligentibus te in illa cœlesti patria, vbi te videbimus facie ad faciem? Si tanta facis nobis in carcere, quid ages in palatio?

2. Magna & innumerabilia sunt opera tua Domine, rex cælorũ. Cum enim sint hæc omnia valde bona & delectabilia, quæ bonis pariter malisque communia tradidisti: qualia futura sunt illa, quæ solis bonis recondidisti? Si tam innumera & varia dona tua, quæ nunc amicis pariter tribuis, & inimicis: quàm magna & innumerabilia, quam dulcia & delectabilia, quæ solis tuis es largiturus amicis? Si tanta solatia in hac die lachrymarũ, quãta conferes in die nuptiarũ? Si tanta delectabilia continet

carcer, quāta quæso continet patri[illegible] Oculus non vidit Deus absque te, q[illegible] præparasti diligentibus te. Secu[illegible] dū enim magnam multitudinē magi[illegible] ficentiæ tuæ, est etiam multitu[illegible] magna dulcedinis tuæ, quam absco[illegible] disti timentibus te :

3. Magnus enim tu es, Domi[illegible] Deus meus, & immensus; nec est [illegible] nis magnitudinis tuæ, nec est num[illegible] rus sapientiæ tuæ, nec est mensu[illegible] benignitatis tuæ, nec est finis, n[illegible] numerus, nec mensura retribution[illegible] tuæ; sed sicut magnus es tu, ita ma[illegible] gna sunt donaria tua: quoniam tu ip[illegible] se es præmium, & donum omnium le[illegible] gitimorum tuorum pugnatorum.

CAPVT XXII.

Quod diuina dulcedo omnem præsentem mundi amaritudinem tollit.

1. HÆc sunt beneficia magn[illegible] tua, Domine Deus, sanctifi[illegible] cator sanctorum tuorum, quibus re[illegible] pleturus es inopiam esurientium fi[illegible] liorum tuorum. Quoniam tu es spe[illegible] desperatorum & consolatio desola[illegible] torum. Tu corona spei, quæ ornat[illegible] es gloria, præparata vincentibus. Tu famelicorum satietas æterna, danda esurientibus. Tu consolatio sempiterna,

terna, qui solis illis te tribuis, qui consolationem huius mundi pro tua perpetua consolatione contemnunt. Nam qui hic consolantur, indigni tua consolatione habentur. Sed qui hic cruciantur, à te consolantur: & qui participant passionibus, participant & consolationibus. Nemo enim potest in vtroque sæculo consolari; nec potest quis hic & in futuro gaudere: sed vnum necesse est vt perdat, qui alterum voluerit possidere.

2. Hæc vbi considero Domine consolator meus, in hac vita renuit consolari anima mea, vt digna habeatur tuis consolationibus æternis; quia iustum est, vt amittat te, quicũque in aliquo alio magis consolari elegit, quam in te. Et obsecro summa veritas te per te, non permittas me in aliqua consolatione vana consolari quam in te. Sed peto vt omnia mihi amarescant? vt tu solus dulcis appareas animæ meæ, qui es dulcedo inæstimabilis, per quam cuncta amara dulcorantur.

3. Tua enim dulcedo Stephano lapides torrentis dulcorauit. Tua dulcedo craticulam beato *Laurentio* dulcem fecit. Præ tua dulcedine ibant Apostoli gaudentes à conspectu Concilij, quoniam digni habiti

sunt pro nomine tuo contumeliam pati. Ibat Andreas securus ad crucem & gaudens, quoniam ad tuam dulcedinem properabat. Hæc tua dulcedo ipsos Apostolorum principes sic repleuit, vt pro ipsa crucis patibulum vnus eligeret: alter quoque caput ferienti gladio supponere non timeret. Pro hac emenda Bartholomæus propriam pellem dedit. Pro hac quoque gustanda veneni poculum intrepidus Ioannes potauit. Hanc vero vt gustauit Petrus, omnium inferiorum oblitus, clamauit quasi ebrius, dicens: *Domine, bonum est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula: hic moremur*, te contemplemur, quia nullo alio indigemus. Sufficit nobis Domine videre te, sufficit (inquit) tanta dulcedine satiari. Vnam enim stillam dulcedinis ille gustauit, & omnem aliam fastidiuit dulcedinem. Quid putas dixisset si magnam illam multitudinem dulcedinis diuinitatis tuæ gustasset, quam abscondisti timentibus te? Hanc tuam dulcedinem ineffabilem & illa gustauerat virgo, de qua legimus, quod lætissima & glorianter ibat ad carcerem, quasi ad epulas inuitata. Hanc vt reor & ipse gustauerat qui dicebat: *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti*

sti timentibus te! Quique monebat: Gustate & videte, quoniam suauis est Dominus. Hæc est enim illa beatitudo Domine Deus noster, quam expectamus daturum te nobis, pro qua tibi Domine continue militamus: pro qua mortificamur tota die, vt in tua vita tibi viuamus.

CAPVT XXIII.

Quod tota spes nostra, & desiderium cordis nostri debeat esse in Deum.

1. TV autem Domine expectatio Israel, desiderium ad quod suspirat cor nostrum quotidie, festina; ne tardaueris. Surge, propera, & veni, vt educas nos de isto carcere ad confitendum nomini tuo, vt gloriemur in lumine tuo. Aperi aures tuas clamoribus, lachrymarum pupillorum tuorum, qui clamant ad te. Pater noster, da nobis hodie panem nostrum quotidianum, in cuius fortitudine ambulemus die ac nocte, vsquequo perueniamus ad montem sanctum tuum Oreb. Et ego paruulus inter paruulos familiæ tuæ, Deus Pater & virtus mea: quando veniam, & apparebo ante faciem tuam? vt qui nunc tibi confiteor ad tempus, ex tunc confitear tibi in æternum. Beatus ero, si fuero admissus ad videndum claritatem tuam.

Quis mihi hoc tribuat, vt ad hoc venire permittas me.

2. Scio Domine, ſcio, & confiteor me indignum, vt intrem ſub tectum tuum; ſed fac propter honorem tuum, & ne confundas in te ſperantem ſeruum tuum. Et quis intrabit ſanctuarium tuum, ad conſiderandas potentias tuas, niſi tu aperias? Quis autem aperiet ſi tu clauſeris? Si enim deſtruxeris, nemo eſt qui ædificet. Et ſi incluſeris hominem, nemo eſt qui aperiat. Si continueris aquas, omnia ſiccabuntur. Et ſi miſeris eas, ſubuertent terram. Si omnia quæ feciſti, ad nihilum redigas, quis contradicet tibi? Porro ſempiterna bonitas miſericordiæ tuæ, qua feciſti omnia quæcunque voluiſti. Tu nos feciſti; fabricator mundi, regè nos. Tu nos creaſti; ne ſpernas nos, qui opera tua ſumus. Et quidem Domine Deus noſter, nos lutum & vermiculi, non valemus in tuas æternitates intrare, niſi tu induxeris, qui de nihilo cuncta creaſti.

CAPVT

CAPVT XXIV.

Quod ſalus noſtra ex Deo eſt.

1. EGo autem opus manuum tuarum confiteor tibi in timore tuo, quia non in arcu meo ſperabo, & gladius meus non ſaluabit me: ſed dextera tua, & brachium tuum, & illuminatio vultus tui. Alioquin deſperarem, quoniam ſpes mea tu es, qui creaſti me, quoniam non derelinquis ſperantes in te. Tu quippe Domine Deus noſter, ſuauis & patiens, in miſericordia diſponens omnia. Nam ſi peccauerimus, tui ſumus, ſi non peccauerimus tui ſumus, quoniam apud te ſumus computati. Nos enim folium vniuerſi, & vanitas eſt omnis homo viuens, & ventus eſt vita noſtra ſuper terram. Ne iraſcaris, ſi cadimus pupilli tui, quoniam tu noſti figmentum noſtrum, Domine Deus noſter.

2. Num Deus inæſtimabilis fortitudinis, contra folium quod à vento rapitur, oſtendere vis potentiam tuam, & ſtipulam ſiccam perſequeris? Num damnabis, Rex Iſrael æterne, canem mortuum? Num damnabis culicem vnum? Audiuimus de miſericordia tua Domine, quoniam tu mortem non facis, nec lætaris in perditione morientium. Propter hoc Domine

Domine oramus te, ne permittas dominari quod non fecisti huic creaturæ tuæ quam fecisti. Si enim doles de perditione, quid te prohibet Domine, quia omnia potes, ne semper læteris de nostra saluatione? Si vis, potes me saluare; ego autem etsi vellem, non possem. Magna est multitudo miseriarum mearum mecum.

3. Velle quippe mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Velle quod bonum est, non possum, nisi tu velis, nec quod volo possum nisi tua potentia me confortet: & quod possum, aliquando nolo, nisi tua voluntas fiat sicut in cœlo & in terra. Et quod volo & possum, ignoro, nisi tua sapientia me illustret. Et si etiam sciam quandoque volens, quandoque valens, imperfecta & vacua transit sapientia mea, nisi adiuuet vera sapientia tua.

4. In tua autem voluntate cuncta sunt posita, & non est qui possit resistere voluntati tuæ, Domine vniuersorum, principatum tenens omnis carnis; & quæcunque vis, facis, in cælo & in terra, in mari, & in omnibus abyssis. *In* nobis igitur fiat voluntas tua, super quibus inuocatum est nomen tuum: ne pereat hoc nobile plasma tuum, quod creasti propter honorem tuum. *Et* quis homo natus

natus de muliere, qui viuat & non videat mortem, & eripiat animam suã de manu inferi? nisi tu solus eripias, vita vitalis omnis vitæ, per quem omnia viuunt.

CAPVT XXV.

Quod voluntas humana inefficax sit ad bona opera, sine diuina gratia.

1. ETenim iam tibi confessus sum, laus vitæ meæ Domine Deus meus, virtus salutis meæ. Sperabam aliquando in virtute mea, quæ tamen non erat virtus. Et cum sic volui currere, vbi magis stare credebam, ibi magis cecidi, factusque sum magis retro, & non ante: & quod credebam consequi, magis elongatum est à me. Sic per multa similia vires meas probans, cognosco nunc quia illuminasti me, quoniam quod magis credidi posse per me, minus semper potui. Dicebam enim, hoc faciam, illud perficiam; nec hoc, nec illud faciebam. Aderat volontas, non erat facultas; aderat facultas, non aderat voluntas; quoniam de meis viribus confidebam.

2. Nunc autem confitebor tibi Domine Deus meus, Pater cœli & terræ, quia non in fortitudine sua roborabitur vir, vt glorietur ante te stulta præsumptio omnis carnis. Non

enim

enim eſt hominis velle quod poſſit: aut poſſe quod velit, vel ſcire quod velit & poſſit: ſed potius à te greſſus hominis diriguntur, illorum (inquam) qui non à ſe, ſed à te dirigi ſe confitentur. Obſecramus itaque per viſcera miſericordiæ tuæ, velis Domine ſaluare quod creaſti: quoniam ſi vis, potes nos ſaluare: & in tua voluntate virtus eſt noſtræ ſalutis.

CAPVT XXVI.

De antiquis beneficiis Dei.

1. RECORDARE miſericordiæ tuæ antiquæ, qua nos à principio in benedictionibus tuæ dulcedinis præueniſti, antequam enim naſcerer ego filius ancillæ tuæ, Domine ſpes mea ab vberibus matris meæ, tu me præueniſti præparans mihi ſemitas, quibus incederem, & venirem ad gloriam domus tuæ, Prius quam me formares in vtero, nouiſti me: & antequam exirem de vulua, quidquid tibi placuit præordinaſti de me. Quæ & qualia ſunt in libro tuo ſcripta de me in ſecreto conſiſtorij tui, ego quidem ignoro, vnde & valde timeo.

2. Tu vero noſti, quoniam quod ego per ſucceſſus dierum & temporum hinc ad mille annos huius temporalitatis expecto, in conſpectu æternitatis tuæ iam factum eſt: & quod

quod futurum est, iam factum est. Ego autem stans in hac nocte tenebrosa hæc ignorans, timor & tremor venerunt super me: dum video mihi vndique imminere multa pericula, à multis quoque hostibus venari, multitudineque innumerarum miseriarum in hac vita me circundari. Et nisi in his tantis malis adforet mihi tuum adminiculum, desperarem.

3. Sed spes mihi magna subest de te, mitissime Princeps, Deus meus: & consideratio multitudinis miserationum tuarum, quæ apud te sunt, subleuat mentem meam. Et præcedentia signa misericordiæ tuæ, quæ me antequam nascerer, præuenerunt, & nunc specialiter in me effulserunt, de futuris benignitatis tuæ melioribus & perfectioribus muneribus, quæ amicis tuis reseruas, spem meam admonent; vt in te lætetur, Domine Deus meus, lætitia sancta & viua, qua semper lætificas iuuentutem meam.

CAPVT XXVII.

De Angelis deputatis ad custodiam hominum.

1. DIlexisti enim me, vnice amor meus, antequam diligerem te: & ad imaginem tuam creasti me, omnibus

nibus creaturis tuis præposuisti me. Quam dignitatem tunc quidem servo, cum nouerim te, propter quem fecisti me.

2. Insuper facis Angelos tuos spiritus propter me; quibus mandasti, vt custodiant me in omnibus viis meis: ne forte offendam ad lapidem pedem meum. Hi enim sunt custodes, super muros ciuitatis tuæ nouæ Hierusalem, & montes in circuitu eius: vigilantes & custodientes vigilias noctis super gregem tuum: ne quando rapiat vt leo animas nostras, dum non esset qui eriperet, ille antiquus serpens aduersarius noster diabolus, qui quasi leo rugiens semper circumit quærens quem deuoret. Hi sunt ciues beatæ ciuitatis supernæ Hierusalem, quæ sursum est mater nostra, in ministerium missi propter eos qui hæreditatem capiunt salutis: vt eos liberent ab inimicis suis: & custodiãt in omnibus viis suis: confortent quoque & moneant, & orationes filiorum tuorum offerant, in conspectu gloriæ maiestatis tuæ.

3. Diligunt nempe conciues suos, per quos suæ ruinæ scissuras instaurari expectant. Ideoque magna cura, & vigilanti studio, adsunt nobis omnibus horis & locis succurrẽtes;

tes, & prouidentes necessitatibus nostris, & soliciti discurrentes inter nos & te Domine: gemitus nostros atque suspiria referentes ad te, vt impetrent nobis facilem tuæ benignitatis propitiationem, & referant ad nos desideratam tuæ gratiæ benedictionem. Ambulant enim nobiscum in omnibus viis nostris; intrant & exeunt nobiscum: attente considerantes, quam pie, quamque honeste in medio prauæ nationis conuersemur; quantoque studio & desiderio quæramus regnum tuum & iustitiam eius; quantoque timore & tremore seruiamus, & exultemus tibi in lætitia cordis nostri. Adiuuant laborantes, protegunt quiescentes, hortantur pugnantes, coronant vincentes; congaudent gaudentibus, pro te (inquam) gaudentibus; compatiuntur patientibus, pro te (inquam) patientibus.

4. Grandis est cura de nobis: magnus est affectus dilectionis eorũ erga nos: & hoc totum propter honorem tuæ inæstimabilis charitatis, qua dilexisti nos. Diligunt enim quos tu diligis; custodiunt quos tu custodis: & deserunt quos tu deseris; nec diligunt operantes iniquitatem, quoniam & tu odisti omnes operantes iniquitatem, & perdes omnes qui lo-

quuntur mendacium. Quoties bene agimus, gaudent Angeli, & triſtantur dæmones. Quoties verò à bono deuiamus, diabolum lætificamus, & Angelos tuos ſuo gaudio defraudamus. Gaudium eſt enim eis ſuper vno peccatore pœnitentiam agente: ſed diabolo, ſuper vno iuſto pœnitentiam deſerente. Da igitur, da *Pater* eis ſemper gaudere de bonis, vt & tu ſemper per eos lauderis in nobis; & nos cum eis in vnum ouile tuum adducamur, vt confiteamur ſimul nomini ſancto tuo, creator hominum & Angelorum.

5. Hæc ipſe commemorans; coram te confiteor, laudans te; quoniam beneficia tua magna ſunt hæc, quibus nos honorificaſti; dans nobis Angelos tuos ſpiritus in miniſterium noſtrum. Dederas enim quidquid cœli ambitu continetur; & quaſi parua reputas hæc quæ ſub cœlo ſunt, niſi adderes etiam ea, quæ ſunt ſuper cœlos. Laudent te Domine de hoc omnes Angeli tui: confiteantur tibi de hoc omnia opera tua, & ipſi Sancti tui tibi benedicant. O honorificentia noſtra, nos nimis honorificans, & ditans, multis muneribus decoraſti! admirabile eſt enim nomen tuum *Domine* in vniuerſa terra. Quid eſt enim

nim homo, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Dixisti enim veritas antiqua: Deliciæ meæ esse cum filiis hominum. Nonne homo putredo, & filius hominis vermis? Nonne vniuersa vanitas omnis homo viuens? Et dignum ducis super huiusmodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum in iudicium?

CAPVT XXVIII.

De profunda prædestinatione, & præscientia Dei.

1. DOce me abyssus profundissima, creatrix, sapientia, quæ librasti in pondere montes & colles in statera; & molem terræ tribus digitis appendisti. Suspende molem corporalitatis huius quam gero, tribus inuisis digitis tuis ad te, vt videam & cognoscam quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra. Lux antiquissima, quæ lucebas ante omnem lucem, in montibus sanctis æternitatis antiquæ; cui nuda & aperta erant omnia antequam fierent: Lux quæ odio habes omnem maculam, vt pote mundissima & immaculatissima, quæ tibi deliciæ cum homine? quæ conuentio lucis ad tenebras? Vbi enim sunt in homine deliciæ tuæ? Vbi præparasti tibi in me dignum san-

ctuarium maiestatis tuæ, ad quod introiens habeas delicias delectationis tuæ? Mundum enim cœnaculum decet te mundans virtus, quæ non nisi à mundis cordibus videri potes, multo magis nec haberi.

2. In homine autem vbi est templum tam mundum, vt te suscipiat, qui regis mundum? Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu, qui solus es mundus? Ab immundo enim quis mundabitur? Nam & secundum legem, quam dedisti patribus nostris in igne comburenti montem & in nube tegente aquam tenebrosam; quicquid tetigerit immundus, immundum erit. Omnes autem nos quasi pannus menstruatæ, de massa corrupta & immunda venientes, maculam immunditiæ nostræ, quam celare, saltem tibi qui omnia vides, non possumus, in frontibus enim portamus, quare mũdi esse non possumus nisi tu mundaueris, qui solus es mundus. Mundas autem de nobis, filiis hominum, eos in quibus tibi complacuit habitare; quos ab inaccessibilibus profundis secretis iudiciorum incomprehensibilium sapientiæ tuæ semper iustorum, licet occultorum, sine eorum meritis prædestinasti ante mundum; vocasti

vocaſti de mundo, iuſtificaſti in mundo, & magnificas eos poſt mundum. Non omnibus autem hoc facis, quod admirantur tabeſcentes omnes ſapientes terræ.

3. Et ego Domine hoc conſiderãs expaueſco, & obſtupeſco de altitudine diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ tuæ; ad quam ego non pertingo: & incomprehenſibilia iudicia iuſtitiæ tuæ, quoniam ex eodem luto, alia quidem facis vaſa in honorem, alia vero in contumeliam ſempiternam. Quos igitur tibi elegiſti de multis in templum ſanctum tuum, ipſos mundas, effundens ſuper eos aquam mũdam, quorum nomina numerumque tu noſti; qui ſolus numeras multitudinem ſtellarum, & omnibus eis nomina vocas: qui etiam ſcripti ſunt in libro vitæ: qui nequaquam perire poſſunt; quibus omnia cooperantur in bonum, etiam ipſa peccata. Cum enim cadunt, non colliduntur, quia tu ſupponis manum tuam; cuſtodiens omnia oſſa eorum, vt vnum ex eis non conteratur.

4 Attamen mors peccatorum peſſima; illorum, inquam, quos antequam faceres, cœlum & terram, ſecundum abyſſum multam iudiciorũ tuorum occultorum, ſemper autem

iustorum, præsciuisti ad mortem æternam; quorum dinumeratio nominum & meritorum prauorum apud te est; qui numerum arenę maris dinumerasti, & dimensus es profundum abyssi; quos reliquisti in immunditiis suis; quibus omnia cooperantur in malum, & ipsa etiam oratio vertitur in peccatum; vt si etiam vsque ad cœlos ascenderint, & caput eorum nubes tetigerit, & inter sidera cœli collocauerint nidum suum, quasi sterquilinium in fine perdentur.

CAPVT XXIX.

De illis qui prius sunt iusti, & postea impij efficiuntur, & è conuerso.

1. MAgna enim sunt hæc iudicia tua, Dñe Deus, iudex iuste & fortis; qui iudicas ęquitatem, & inscrutabilia facis & profunda: quæ cum considero contremiscunt omnia ossa mea. Quoniam non securatur homo viuens super terram, vt seruiamus tibi pie & caste cunctis diebus vitæ nostrę in timore, & exultemus tibi cum tremore; vt non sit seruitium sine timore, neque gaudium sine tremore: & non gloriatur accinctus æque vt discinctus: neque glorietur ante te omnis caro, sed pauescat & contremiscat à facie tua: cum ignoret

ret homo, vtrum amore an odio dignus sit, sed in futurum omnia reseruantur incerta.

2. Vidimus enim multos Domine, & audiuimus à patribus nostris (quod vtique sine magno tremore non recolo, sine multo timore non confiteor) ascendisse primitus quodammodo vsque ad cœlos, & inter sidera nidum suum collocasse: postmodum autem cecidisse vsque ad abyssos, & animas eorum in malis obstupuisse. Vidimus stellas de cœlo cecidisse ab impetu ferientis caudæ draconis. Et eos qui iacebant in puluere terræ, à facie subleuantis manus tuæ Domine mirabiliter ascendisse. Vidimus viuos morientes,& mortuos à morte surgentes: & eos, qui inter filios Dei ambulabant in medio lapidum ignitorum, quasi lutum ad nihilum defluxisse. Vidimus lucem obtenebrasse,& de tenebris lucem processisse: quia publicani & meretrices præcedunt incolas in regno cœlorum, filij autem regni eijciuntur in tenebras exteriores.

3. Quare autem ista omnia, nisi quia in montem illum ascenderunt, in quem primus ascendit Angelus, & descendit diabolus? Quos autem præ-

destinasti, ipsos & vocasti, & sanctificasti, & mundasti, vt dignum habitaculum sint tuæ maiestatis: cum quibus & in quibus sunt tibi deliciæ sanctæ & mundæ, in quibus tu delectaris, & lætificas iuuentutem eorum: habitans cum eis in memoria eorum, vt ipsi templum sanctum tuum sint, quod magnæ dignitatis & commendatio est humanitatis nostræ.

CAPVT XXX.

Quod anima fidelis sit sanctuarium Dei.

1. ANima enim, quam creasti non de te, sed per verbum tuum, non ex qualibet elementorum materia, sed ex nihilo: quæquidem rationalis, intellectualis, spiritualis semper viuens, semper in motu; (quam signasti lumine vultus tui, & consecrasti virtute lauacri tui;) ita facta est capax maiestatis tuæ, vt à te solo & à nullo alio possit impleri. Quando autem te habet, plenum est desiderium eius; & iam nihil aliud quod desideretur exterius restat. Dum autem aliquid exterius desiderat, manifestum est quod te non habet interius; quo habito, nihil est quod vltra desideret.

2. Cum enim sis summum & omne

ne bonum, non habet quod desideret amplius, sed possidet te omne bonum. Quod si non desiderat omne bonum, restat vt desideret aliquid, quod non est omne bonum, ergo nec summum bonum: ergo nec Deum sed potius creaturam. Cum autem creaturam desiderat, continuam famem habet, quia licet, quod desiderat de creaturis adipiscatur, vacua tamen remanet; quia nihil est, quod eam impleat, nisi tu, ad cujus imaginem est creata. Imples autem tu eos, qui nihil aliud desiderant præter te, & facis eos dignos te, sanctos, beatos, immaculatos, & amicos Dei; qui omnia reputant vt stercora, vt lucrifaciant te solum.

3. Hæc est enim beatitudo, quam homini contulisti. Hic est honor, quo eum inter omnes creaturas & super omnes honorificasti, vt sit admirabile nomen tuum in vniuersa terra. Ecce Domine Deus meus, summe, optime, omnipotentissime, inueni locum vbi tu habitas; quia in anima quam creasti ad imaginem & similitudinem tuam: quæ te solum quærit & desiderat: quia non in illa, quæ te non quærit nec desiderat.

CAPVT XXXI.

Quod neque per sensus exteriores, neque interiores inueniri potest Deus.

1. EGo erraui sicut ouis que perierat, quærens te exterius, qui es interius. Et multum laboraui quærens te extra me: & tu habitas in me si tamen ego desiderem te. Circuiui vicos & plateas ciuitatis huius mundi quærens te, & non inueni: quia male quærebam foris, quod erat intus. Misi nuncios meos, omnes sensus exteriores, vt quærerem te, & non inueni; quia male quærebam. Video enim lux mea Deus, qui illuminasti me, quia male te per illos quærebam; quia tu es intus: & tamen ipsi, vbi intraueris, nesciuerunt.

2. Nam oculi dicunt, si coloratus non fuit, per nos non intrauit. Aures dicunt, si sonitum non fecit, per nos non transiuit. Nasus dicit, si non oluit, per me non venit. Gustus dicit, si non sapuit, per me non introiuit. Tactus etiam addit, si corpulentus non est, nihil me de hac re interroges. Non ista igitur sunt in te, Deus meus. Non enim speciem corporis, non decus temporis, non candorem lucis, non colorem, non dulcium melodiarum cantus, & quæcunque dulce sonantia; non florum & vnguentorum, vel aromatum

aromatum odores: non mella vel manna gustui delectabilia: non cætera ad tangendum vel amplexandum amabilia: nec omnia alia sensibus his subiecta quæro, cum Deum meum quæro. Absit vt ista crediderim Deum meum, quæ etiam à brutorum sensibus comprehenduntur.

3. Et tamen cum Deum meum quæro, quæro nihilominus quandam lucem super omnem lucem, quam non capit oculus: quandam vocem super omnem vocem, quam non capit auris: quendam odorem super omnem odorem, quem non capit naris: quendam dulcorem super omnem dulcorem quem non capit gustus: quendam amplexum super omnem amplexum, quē non capit tactus. Ista enim lux fulget, vbi locus non capit: ista vox sonat, vbi spiritus non rapit: odor iste redolet, vbi flatus non spargit: sapor ipse sapit, vbi non est edacitas: amplexus iste tangitur, vbi non diuellitur. Hic est Deus meus, & non æstimabitur alius ad illum. Hoc quæro, cum Deum meum quæro. Istud amo, cum Deum meum amo.

4. Sero te amaui pulchritudo tam antiqua & tam noua: sero te amaui: & tu intus eras; & ego foris: & ibi te quærebam, & in ista formosa, quæ fecisti,

fecisti, deformis irruebam. Mecum eras, & ego tecum non eram. Ea me tenebant longe à te, quæ esse non poterant, nisi in te. Circumibam enim omnia quærens te, & propter omnia derelinquens me. Interrogaui terram si esset Deus meus: & dixit mihi, quod non; & omnia quæ in ea sunt, hoc idem confessa sunt. Interrogaui mare, & abyssos, & reptilia quæ in eis sunt, & responderunt: Non sumus Deus tuus; quære super nos eum. Interrogaui flabilem aërem, & inquit vniuersus aër cum omnibus incolis suis: Fallitur Anaximenes; non sum ego Deus tuus. Interrogaui cœlum, Solem, *Lunam*; & stellas; Neque nos sumus Deus tuus, inquiunt.

5. Et dixi omnibus his, qui circumstant fores carnis meæ: Dicite mihi de Deo meo, quod vos nescitis: dicite mihi aliquid de illo. Et clamauerunt omnes voce grandi; Ipse fecit nos. Interrogaui proinde mundi molem: Dic mihi, si es Deus meus, annon; Et respondit voce forti: Non sum (inquit) ego, sed per ipsum sum ego; quem quæris in me, ipse fecit me: supra me quære eum, qui regit me, qui fecit te. Interrogatio creaturarum, profunda est consideratio ipsarum; responsio earum, attestatio ipsarum

ipsarum de Deo quoniam omnia cla-
mant: Deus nos fecit, Quoniam vt
ait Apostolus; inuisibilia Dei per ea
quæ facta sunt, à creatura mundi in-
tellecta conspiciuntur.

6. Et redii à me, & intraui in me,
& aio ad me: Tu quis es? Et respon-
di mihi: Homo rationalis & morta-
lis. Et incepi discutere quid hoc esset:
& dixi: Vnde hoc tale animal, Domi-
ne Deus meus? vnde nisi abs te? Tu
fecisti me, & non ego ipse me. Quis
tu? Tu, per quem viuo ego: Tu, per
quem viuunt omnia. Quis tu? Tu
Domine Deus meus verus, & solus
omnipotens, & æternus, & incompre-
hensibilis, & immensus. Qui sem-
per viuis, & nihil moritur in te; im-
mortalis enim es, habitans æternita-
tem: mirabilis oculis Angelorum, in-
enarrabilis, imperscrutabilis, & in-
nominabilis. Deus viuus & verus,
terribilis & fortis, nesciens princi-
pium neque finem, principium om-
nium atque finis: qui es ante primor-
dia sæculorum, & ante omnes sæcu-
lorum origines. Tu es Deus meus, &
Dominus omnium bonorum quæ
creasti: & apud te omnium stabilium
stant causæ; & omnium mutabilium
apud te immutabiles stant & manent
origines; & omnium rationalium &
irra

irrationalium atque temporaliu sempiternæ viuunt rationes.

7. Dic mihi supplici seruo tuo Deus meus, dic misericors misero tu dic quæso per miserationes tuas. Vnd hoc tale animal, nisi abs te ? An qui quam sese faciendi erit artifex ? A aliunde quam à te traditur esse & v uere ? Nonne tu es summum esse, quo est omne esse? Quicquid enim es à te est, quia sine te nihil est. Nonn tu es fons vitæ, à quo fluit omnis vita Quicquid enim viuit, per te viuit quia sine te nihil viuit. Tu ergo Do mine omnia fecisti. Quæro, quis fec me ? Tu Domine fecisti me, sine qu factum est nihil. Tu factor meus. Eg opus tuum. Gratias tibi ago, *Domin* Deus meus, per quem viuo ego, & pe quem omnia viuunt, quoniam fec sti me. Gratias tibi plasmator meu quia manus tuæ fecerunt me, & pla mauerunt me. Gratias tibi lux mea quoniam illuminasti me, & inueni t & me. Vbi inueni me, ibi cognou me: vbi inueni te, ibi cognoui te, vl autem cognoui te, ibi illuminasti m Gratias tibi lux mea, quoniam illu minasti me.

8. Quid est, quod dixi, cognoui te Nonne tu es Deus incomprehensib is & immensus? *Rex* Regum, & Do minu

minus Dominantium? qui solus habes immortalitatē, & lucem habitas inaccessibilem; quem nullus hominum vidit; sed nec videre potest. Nonne tu es Deus absconditus & imperscrutabilis maiestatis, solus tui ipsius maximus cognitor, & mirabilis contemplator? Quis enim cognouit, quod nunquam vidit? Dixisti enim in veritate tua: Non videbit me homo, & viuet. *Dixit* & præco tuus per veritatem tuam: Deum nemo vidit vnquā. Quis ergo cognouit, quod nunquam vidit? *Dixit* etiam veritas tua: Nemo nouit Filium nisi Pater; neque Patrem quis nouit, nisi Filius. Sola trinitas tua soli sibi integre nota est, quæ exsuperat omnem sensum.

9. Quid est ergo quod dixi, homo vanitati similis; quia cognoui te? Quis enim cognouit te, nisi tu te? Tu quippe solus Deus omnipotens, superlaudabilis, & supergloriosus, & superexaltatus, & altissimus, & superessentialis, in sanctissimis & diuinissimis eloquiis nominaris. Quoniam super omnem essentiam intelligibilem siue intellectualem, atque sensibilem, & super omne nomen quod nominatur, non solum in hoc sæculo, sed etiam in futuro, superessentialiter

tialiter & superintelligibiliter esse dignoscaris: Quoniam superessentiali & occulta diuinitate, super omnem rationem, intellectum, & essentiam, inaccessibiliter & imperscrutabiliter habitas in teipso: vbi lux inaccessibilis, & lumen imperscrutabile & incomprehensibile & inenarrabile, ad quod non attingit aliquod lumen. Quoniam incontemplabile, & inuisibile, & superrationale, & superintelligibile,&superinaccessibile&superincommutabile, & superincommunicabile creditur: Quod nullus vnquam Angelorum vel hominum vidit, sed nec videre potest. Hoc est cœlum tuum Domine, cœlũ celans, superarcanum, superintelligibile, superrationale, & superessentiale lumen, de quo dicitur: Cœlum cœli Domino.

10. Cœlum cœli, cui terra est omne cœlum, quia supermirabiliter exaltatum est super omne cœlum. Ad quod etiam terra est ipsum cœlum Empyreum. Hoc enim est cœlum cœli Domino: quia nulli notum, nisi Domino. Ad quod nemo ascendit, nisi qui de cœlo descendit. Quia nemo nouit Patrem, nisi Filius; & eorum Spiritus. Et nemo nouit Filium, nisi Pater, & eorum Spiritus. Soli

quidem

quidem tibi Trinitas integre nota es. Trinitas sancta. Trinitas supermirabibilis, & superinenarrabilis, & superinscrutabilis, & superinaccessibilis, superincōprehensibilis, superinintelligibilis, superessentialis, superessentialiter exuperans omnem sensum, omnem rationem, omnem intellectum, omnem intelligentiam, omnem essentiam supercælestium animorum; quam neque dicere, neque cogitare, neque intelligere, neque cognoscere possibile est, etiam oculis Angelorum.

11. Vnde ergo cognoui te Domine Deus altissime super omnem terram, super omne cœlum? quem neque Cherubin perfecte cognoscunt, neque Seraphin: sed alis contemplationum suarum velatur facies, sedenti super solium excelsum & eleuatum clamantes & dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum; plena est omnis terra gloria tua. Expauit Propheta, & dixit: Væ mihi quia tacui; quia vir pollutus labiis ego sum. Et expauit cor meum, & dixi: Væ mihi, quia non, tacui; quia vir pollutus labiis ego sum: Sed dixi, cognoui te. Veruntamen Domine, væ tacentibus de te: quoniam loquaces muti fiunt sine te. Et ego

Domine Deus meus non tacebo, quoniam fecisti me, & illuminasti me: & inueni me, & cognoui te, quoniam illuminasti me.

12. *Sed* qualiter cognoui te? Cognoui te in te. Cognoui te, non sicut tibi es, sed cognoui te, sicut mihi es: & non sine te, sed in te; quia tu es lux quæ illuminasti me. Sicut enim tibi es, soli tibi cognitus es; sicut mihi es, secundum gratiam tuam, & mihi cognitus es. Sed quid mihi es? Dic mihi misericors famulo tuo misero: dic mihi per miserationes tuas, quid mihi es? Dic animæ meæ, *Salus tua ego sum, noli abscondere à me faciem tuam, ne moriar.* Sine me loqui apud misericordiam tuam, me terram & cinerem: sine me loqui apud misericordiam tuam quoniam misericordia tua magna est super me: loquar enim ad Deum meum cum sim puluis & cinis. *Dic* mihi supplici tuo, dic mihi misericors misero tuo, dic per miserationes tuas, quid mihi es? Et intonasti desuper voce grandi in interiorem aurem cordis mei; & rupisti surditatem meam, & audiui vocem tuam; & illuminasti cæcitatem meam, & vidi lucem tuam: & cognoui quoniam Deus meus es tu; *Propterea* dixi, quod cognoui te.

13. Cognoui enim te, quoniam Deus meus es tu. Cognoui te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum. Erat enim tempus quando non cognoscebam te. Væ tempori illi, quando non cognoscebam te. Væ cæcitati illi, quando non videbam te. Væ surditati illi, quando non audiebam te. Cæcus & surdus per formosa quæ fecisti, deformis irruebam. Et mecum eras, & tecum non eram; & ea me tenebant longe à te, quæ non essent, nisi essent in te. Illuminasti me, lux mundi: & vidi te, & amaui te. Nemo quippe te amat, nisi qui te videt; & nemo te videt, nisi qui te amat. Sero te amaui, pulchritudo tam antiqua & tam noua, sero te amaui. Væ tempori illi, quando non amaui te.

CAPVT XXXII.

Confessio veræ fidei.

1. GRatias tibi ago lux mea, quia illuminasti me; & cognoui te. Qualiter cognoui te? Cognoui te solum Deum viuum & verum creatorem meum: cognoui te, creatorem cœli & terræ, visibilium omnium &, inuisibilium, Deum verum, omnipotentem, immortalem & inuisibilem, incircumscriptum, interminabilem, æternum, inaccessibilem incompre-

henſibilem, imperſcrutabilem, incommutabilem, immenſum, infinitum, principium omnium viſibilium & inuiſibilium creaturarum, per quem omnia facta ſunt, per quem cuncta ſubſiſtunt elementa. Cuius maieſtas ſicut principium nunquam habuit, ſic nec deſinet in æternum. Cognoui te vnum ſolum verum Deū æternum, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum; tres quidem perſonas, ſed vnam eſſentiam, omnino ſimplicem indiuiſamque naturam; & Patrem à nullo, Filium à Patre ſolo, & Spiritum ſanctum pariter ab vtroque; abſque initio, ſemper & ſine fine Deum trinum & vnum, ſolum & verum Deū omnipotentem: vnum vniuerſorum principium, creatorem omnium viſibilium & inuiſibilium, ſpiritalium & temporalium; qui tua omnipotenti virtute, ſimul ab initio temporis vtrāque de nihilo condidiſti creaturam, ſpiritalem & corporalem, Angelicam videlicet & mundanam, ac deinde humanam, quaſi communem, ex corpore & ſpiritu conſtitutam.

2. Cognoui te, & confiteor te Deū Patrem ingenitum, te Filium à Patre genitum, te Spiritum ſanctum paracletum, neque genitum, neque ingenitum

genitum, sanctam & indiuiduam Trinitatem, in tribus coæqualibus personis consubstantialibus & coæternis; Trinitatem in vnitate, & vnitatem in Trinitate, corde credens ad iustitiam, & ore confitens ad salutem. Cognoui te verum Deum & Dominum nostrum *Iesum Christum*, filium *Dei* vnigenitum, creatorem, saluatorem, & redemptorem meum, & totius humani generis; quem confiteor ex Patre genitum ante sæcula, Deum de *Deo*, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, non factum sed genitum, consubstantialem & coæternum Patri & Spiritui sancto, per quem omnia facta sunt à principio: firmiter credens & veraciter confitens, te Deum vnigenitum Iesum Christum, propter salutem hominum à tota Trinitate communiter incarnatum, & ex Maria perpetua virgine, Spiritus sancti cooperatione conceptum, verum hominem factum, ex anima rationali & humana carne subsistentem.

3. Qui cum secundum diuinitatem vnigenitus Dei impassibilis sis, pariter & immortalis; propter nimiam dilectionem tuam, qua dilexisti nos, idem ipse Dei filius secundum humanitatem factus es passibilis & morta-

lis. Qui propter salutem humani generis, vnice fili Dei, in ligno crucis pati dignatus es passionem & mortem, vt nos à morte perpetua liberares. Atque ad inferos, vbi sedebant in tenebris patres nostri, auctor luminis descendisti: & die tertia gloriosus victor ab inferis ad superos resurrexisti; resumens sacrum corpus, quod pro peccatis nostris mortuum iacuerat in sepulchro: & viuificans secundum scripturas die tertia, vt ipsum in Patris dextera collocares. Assumpta namque tecum ex inferis captiuitate, quam captiuauerat antiquus hostis humani generis inimicus, verus Dei Filius cum nostræ carnis substantia, id est, cum anima & carne humana ex Virgine gloriosa assumpta, super omnes cælos ascendisti, transcendens omnes ordines Angelorum: vbi sedes ad dexteram Dei Patris, vbi est fons vitæ, & lumen inaccessibile, & pax Dei, quæ exsuperat omnem sensum.

4. Ibi te Deum verum & hominem *Iesum* Christum adoramus, & credimus, confitentes te *Patrem* habere Deum; indeque te venturum Iudicem in fine sæculi expectamus, vt iudices viuos & mortuos, & reddas omnibus bonis & malis secundum opera

opera ſua, quæ operati ſunt in hac vita, vel præmium, vel ſupplicium; prout vnuſquiſque dignus fuerit requie vel ærumna. Reſurgent enim in illa die à voce virtutis tuæ omnes homines, quotquot humanam animam acceperunt in carne ſua, quam hic habuerunt; vt totus homo pro meritis vel gloriam ſuſcipiat, vel gehennam. Tu es ipſa vita, & reſurrectio noſtra, quem ſaluatorem expectamus, Dominum Ieſum Chriſtum; qui reformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratum corpori claritatis ſuæ.

5. Cognoui te Deum & vnum Spiritum ſanctum Patris & Filij ab vtroque pariter procedentem, conſubſtantialem & coæternum Patri & Filio, paracletum & aduocatum noſtrum, qui ſuper eundem Deum & Dominum noſtrum *Ieſum* Chriſtum in columbæ ſpecie deſcendiſti, & ſuper Apoſtolos in linguis igneis apparuiſti. Qui & omnes Sanctos & electos Dei à principio, tuæ gratiæ munere docuiſti, & ora Prophetarum vt enarrarent mirabilia regni Dei, aperuiſti: qui ab omnibus Sanctis Dei cum Patre & Filio ſimul adoraris, & glorificaris. Inter quos & ego filius ancillæ tuę, toto corde

meo glorifico nomen tuum; quoniam illuminasti me. Tu enim es vera lux, lumen veridicum ignis Dei, & magister spirituum: qui vnctione tua doces nos omnem veritatem, Spiritus veritatis; sine quo impossibile est placere Deo, quoniam tu ipse Deus es ex Deo, & lux de luce procedens, à Patre luminum ineffabiliter, & ab eius filio Domino nostro Iesu Christo: quibus consubstantialis, & coæqualis, & coæternus, existens in vnius Trinitatis essentia, superessentialiter cōglorîaris & conregnas.

6. Cognoui te vnum *Deum* viuum & verum, Patrem, & Filium; & Spiritum sanctum, trinum quidem in personis, sed vnum in essentia: quem confiteor, adoro, & glorifico toto corde meo, verum *Deum*, solum, sanctum, immortalem, inuisibilem, incommutabilem, inaccessibilem, imperscrutabilem; vnum lumen, vnum solem vnū panem, vnam vitam, vnum bonū, vnum principium, vnum finem, vnum creatorem cœli & terræ; per quem omnia viuunt, per quem omnia subsistunt, per quem omnia gubernantur, reguntur, & viuificantur, quæ in cœlis sunt, & quæ in terris, & quæ sub terra, præter quem non est Deus in

in cœlo & in terra.

7. Sic cognoui te Domine Deus cognitor meus, sic cognoui te. Cognoui te per fidem tuam, quam inspirasti mihi, lux mea, lumen oculorum meorum, Domine Deus meus, spes omnium finium terræ, gaudium lætificans iuuentutem meam, & bonum sustentans senectutem meam. In te enim Domine iubilant omnia ossa mea, dicentia: Domine quis similis tibi? Quis similis tibi in diis Domine? Non quem fecit manus hominum, sed qui fecisti manus hominum. Simulachra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum; non sic operator hominum. Omnes dij gentium dæmonia; Dominus autem cœlos fecit, Dominus ipse est Deus. Dij qui non fecerunt cœlum & terram pereant de cœlo & de terra; Deum qui creauit cœlum & terram, cœli & terra benedicant.

CAPVT XXXIII.

De confessione propriæ vilitatis.

1. QVis similis tibi etiam in diis Domine? Quis similis tibi? Magnificus in sanctitate, terribilis atque laudabilis, & faciens mirabilia? Sero te cognoui lumen verum, sero

te cognoui. Erat autem nubes magna & tenebrosa ante oculos vanitatis meæ: ita vt videre non possem solem iustitiæ, & lumen veritatis. Inuoluebar in tenebris, filius tenebrarum; tenebras meas amabam: quia lumen non cognoscebam. Cæcus eram, & cæcitatem amabam, & ad tenebras per tenebras ambulabam. Quis inde me eduxit, vbi eram homo cæcus, sedens in tenebris & vmbra mortis?

2. Quis accepit manum meam, vt inde me educeret? Quis est ille illuminator meus? Non enim quærebam eum, & ipse quæsiuit me: non vocabam eum, & ipse vocauit me. Quis est ille? Tu es Domine *Deus* meus, misericors & miserator, Pater misericordiarum, & *Deus* totius consolationis. Tu sancte *Domine* Deus meus, quem confiteor toto corde meo, gratias agens nomini tuo. Non te quærebam, tu me quæsiuisti; non te inuocabam, tu me vocasti.

3. Vocasti enim me nomine tuo. Intonasti desuper voce grandi, in interiorem aurem cordis mei, fiat lux, & facta est lux; & discessit nubes magna, & liquefacta est tenebrosa, quæ operuerat oculos meos: & vidi lucem tuam, & cognoui vocem tuam, & dixi: Vere *Domine* tu es Deus meus, qui eduxisti

eduxisti me de tenebris & vmbra mortis; & vocasti me in admirabile lumen tuum, & ecce video. Gratias tibi illuminator meus. Et conuersus sum, & vidi tenebras, in quibus fueram; & abyssum tenebrosam, in qua iacueram: & contremui, & expaui, & dixi: Væ, væ tenebris meis, in quibus iacui; Væ, væ cæcitati illi, in qua videre non poteram lumen cœli! Væ, væ præteritæ ignorantiæ meæ, quando non cognoscebam te Domine! Gratias tibi ago, illuminator & liberator meus, quoniam illuminasti me, & cognoui te. Sero cognoui te, veritas antiqua, sero te cognoui, veritas æterna. Tu eras in lumine, & ego in tenebris, & non cognoscebam te: quia illuminari non poteram sine te, & non est lux extra te.

CAPVT XXXIV.

Consideratio diuinæ maiestatis.

1. Sancte sanctorum, Deus inæstimabilis maiestatis, Deus deorum, & Dominus dominorum, mirabilis, inenarrabilis, inexcogitabilis; quem contremiscunt in cœlo angelicæ Potestates; quem adorant omnes Dominationes & Throni, & omnes Virtutes pauent à conspectu tuo; cuius potentiæ & sapientiæ non est numerus; qui fundasti mundum super nihilum,

nihilum, & mare colligasti in aëre quasi in vtre, omnipotentissime, sanctissime, fortissime Deus spirituum vniuersæ carnis: à cuius conspectu fugit cœlum & terra; ad cuius nutum omnia se subijciunt elementa: te adorent & glorificent omnes creaturæ tuæ.

2. Et ego filius ancillæ tuæ, per fidem tuam flecto ceruicem cordis mei, sub pedibus Maiestatis tuæ, gratias agens: quoniam dignatus es per tuam misericordiam illuminare me. Lumen verum, lumen sanctum, lumen delectabile, lumen admirabile, lumen superlaudabile, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, & etiam oculos Angelorum. Ecce video, gratias ago. Ecce video lumen cœli, interlucet oculis mentis meæ radius desuper, à facie luminis tui, & lætificat omnia ossa mea. O si perficeretur in me! Auge quæso luminis auctor, auge quæso, quod interlucet in me. Dilatetur, obsecro, dilatetur ex te.

3. Quid est hoc, quod sentio? Quis est ignis, qui calefacit cor meum? Quæ est lux, quæ irradiat cor meum? O ignis, qui semper ardes, & nunquam extingueris, accende me! O lux, quæ semper luces, & nunquam

nunquam obfuscaris, illumina me! O vtinam arderem ex te! Ignis sancte, quam dulciter ardes, quam secrete luces, quam desideranter aduris! Væ iis, qui non ardent ex te: Væ illis, qui non illuminantur ex te: O lumem veridicum, illuminans omnem mundum, cuius lux implet mundum.

4. Væ cæcis oculis, qui te non vident, sol illuminans cœlum & terram, Væ caligantibus oculis, qui te videre non possunt. Væ auertentibus oculis, vt videant veritatem, Væ non auertentibus, vt non videant vanitatem: nequeunt enim oculi assueti tenebris, summæ veritatis radios intueri; nec sciunt de lumine aliquid æstimare, quorum est in tenebris habitatio. Tenebras vident, tenebras diligunt, tenebras approbant: de tenebris euntes in tenebras, nesciunt vbi corruant. Miseri, qui nesciunt quid amittant, & miseriores vtiq; qui sciunt quid amittant, qui cadunt apertis oculis, & descendunt in infernum viuentes.

5. O lux beatissima, quæ non nisi à purgatissimis oculis videri potes. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Munda me, mundans virtus, sana oculos meos, vt sanis

oculis

oculis te contempler, quem non nisi sani oculi intuentur. Aufer, quæso, squamas caliginis antiquæ, radio tuæ illuminationis, splendor inaccessibilis, vt te videre valeam irreuerberatis obtutibus, & in lumine tuo videam lumen. Gratias tibi ago, lux mea. Ecce video. *D*ilatetur, obsecro, visus meus Domine ex te. Reuela oculos meos, vt considerem mirabilia de lege tua: qui es mirabilis in Sãctis tuis, Gratias tibi ago, lumen meũ. Ecce video, sed per speculum in ænigmate. Sed quando facie ad faciem? Quando veniet dies lætitiæ & exultationis, in qua ingrediar in locũ tabernaculi admirabilis, vsque ad domum Dei: vt videam videntem me facie ad faciem, & satietur desideriũ meum?

CAPVT XXXV.

De desiderio & siti animæ ad Deum.

1. QVemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad te Deum fontem viuum: quando veniam, & apparebo ante faciem tuam? O fons vitæ vena aquarum viuentium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ, de terra deserta, inuia & inaquosa, vt videam

deam virtutem tuam & gloriam tuam, & satiem ex aquis misericordiæ tuæ sitim meam? Sitio Domine; fons vitæ es: satia me. Sitio Domine, sitio te Deum viuum. O quando veniam, & apparebo Domine ante faciem tuam? Putasne videbo diem illam, diem inquam iocunditatis & lætitiæ, diem quam fecit Dominus, vt exultemus in ea?

2. O dies præclara & pulchra, nesciens vesperum, non habens occasum: in qua audiam vocem laudis, vocem exultationis & confessionis: in qua audiam: Intra in gaudium Domini tui. Intra in gaudium sempiternum in domum Domini Dei tui; vbi sunt magna & inscrutabilia, & mirabilia, quorum non est numerus. Intra in gaudium sine tristitia, quod continet æternam lætitiam. Vbi erit omne bonum, & non erit aliquod malum. Vbi erit quicquid voles, & non erit quidquid noles. Vbi erit vita vitalis, dulcis, & amabilis, semperque memorialis. Vbi non erit hostis impugnans, nec vlla illecebra, sed summa & certa securitas, secura tranquillitas, & tranquilla iocunditas, iocunda fœlicitas, fœlix æternitas, æterna beatitudo, & beata Trinitas, & Trinitatis vnitas, & vnitatis deitas,

&

& deitatis beata visio; quæ est gaudium Domini Dei tui.

3. O gaudium super gaudium: gaudium vincens omne gaudium, extra quod non est gaudium! Quando intrabo in te, vt videam Deum meum, qui habitant in te? Ibo illuc, & videbo visionem hanc grandem. Quid est, quod me detinet? Heu me, quia incolatus meus prolongatus est! Heu me, quandiu dicetur mihi: Vbi est Deus tuus? quandiu dicetur mihi, Expecta, reexpecta! Et nunc quæ est expectatio mea? Nonne Domine Deus meus? Saluatorem expectamus Dominum nostrum *Iesum* Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ? Expectamus Dominum, quādo reuertatur à nuptiis, vt inducat nos ad suas nuptias. Veni Domine, & noli tardare. Veni Domine Iesu Christe, veni visitare nos in pace: Veni, & educ vinctos de carcere, vt lætemur coram te corde perfecto. Veni saluator noster. Veni desideratus cunctis gentibus, ostende faciem tuam, & salui erimus. Veni lux mea, redemptor meus; educ de carcere animam meam, ad confitendum nomini sancto tuo.

4. Quandiu miser jactabor in flu-

ctibus mortalitatis meæ clamans ad
te Domine, & non exaudis? Audi cla-
mantē Domine de hoc mari magno,
& adduc me ad portum fœlicitatis æ-
ternæ. Fœlices, qui de periculo maris
huius educti ad te Deum, portum tu-
tissimum, peruenire meruere. O vere
fœlices, qui de pelago ad litus, de exi-
lio ad patriam, de carcere ad palatiū
peruenerunt, optata iam quiete beati;
qui brauium illud perpetuæ gloriæ,
quod hic per multas tribulationes
quæsierunt, iam fœlici iocunditate
adepti, lætantur in perpetuum. O vere
beati, ô terque quaterque beati qui
iam omnium malorum exuti, securi
de sua immarcessibili gloria, ad re-
gnum decoris peruenire meruerunt,
ad æternum regnum, regnum omnium
seculorum; vbi lumen indeficiens, &
pax Dei, quæ exsuperat omnem sen-
sum: In quo sanctorum animæ re-
quiescunt, & lætitia sempiterna super
capita eorum, gaudium & exultatio-
nem obtinebunt, & fugiet dolor &
gemitus.

5. O quam gloriosum est regnum in
quo tecum Domine regnāt omnes
sancti, amicti lumine sicut vestimen-
to, habentes in capite suo coronā de
lapide precioso! O regnum beatitu-
dinis sempiternæ, vbi tu Domine

ſpes ſanctorum, & diadema gloria,
facie ad faciem videris à Sanctis; læ-
tificans eos vndique in pace tua, qu
exſuperat omnem ſenſum. Ibi gau
dium infinitum, lætitia ſine triſtitia
ſalus ſine dolore, via ſine labore, lu
ſine tenebris, vita ſine morte, omn
bonum ſine omni malo. Vbi iuuen
tus nunquam ſeneſcit, vbi vita te-
minum neſcit, vbi decor nunquam pa
leſcit, vbi amor nunquam tepeſci
vbi ſanitas nunquam marceſcit; vb
gaudium nunquam decreſcit, vbi do
lor nunquam ſentitur, vbi gemitu
nunquam auditur, vbi triſte nihil vide
tur, vbi lætitia ſemper habetur, vb
malum nullum timetur, quoniam ib
ſummum bonum poſſidetur, quod eſt
videre ſemper faciem Domini virtu
tum.

6. Fœlices igitur, qui de naufra
ga vita præſenti; ad tanta gaudia ia
peruenire meruerunt. *Infœlices* he
nos & miſeri, qui per huius maris ma
gni fluctus procelloſaſque voragin
nauem trahimus; ignorantes an a
portum ſalutis peruenire valeamu
Infœlices inquam, quorum vita eſt i
exilio, via in periculo: finis in dubio
neſcientes finem noſtrum: quia omni
in futurum reſeruantur incerta. Ad
huc in pelagi fluctibus verſamur, ſuſ
piran

pirantes ad te portum maris. O patria nostra, patria secura, a longe te videmus, ab hoc mari te salutamus, ab hac valle ad te suspiramus, & nitimur cum lachrymis si quomodo ad te perueniamus.

7. Spes humani generis Christe, Deus de *Deo*, refugium nostrum, & virtus, cuius lumen a longe inter caliginosas nebulas super maris procellas, quasi stellæ maris radius oculos nostros irradiat, vt dirigamur ad te portum: Guberna Domine nauem nostram tua dextera clauo crucis tuæ, ne pereamus in fluctibus: ne nos demergat tempestas aquæ, ne absorbeat nos profundum: sed virtute crucis tuæ trahe nos ab hoc pelago, ad te solamen vnicum nostrum, quem a longe, quasi stellam matutinam & solem iustitiæ, vix lachrymantibus oculis in litore cælestis patriæ nos expectantem videmus.

8. En ad te clamamus redempti; sed & nunc exules tui, quos pretioso sanguine redemisti. Exaudi nos Deus salutaris noster, spes omnium finium terræ, & in mari longe. *In mari turbulento versamur.* Tu in litore stans, aspicis pericula nostra: saluos nos fac propter nomen tuum. Da nobis Domine inter scyllam & charybdim ita

tenere medium, vt vtroque periculo euitato, salua nave & mercibus, securi perueniamus ad portum.

CAPVT XXXVI.

De gloria cœlestis patriæ.

1. CVm ergo peruenerimus ad te sapientiæ fontem, ad te lumen indeficiens, ad te lucem inextinguibilem: vt te non iam per speculum in ænigmate, sed facie ad faciem videamus; tunc satiabitur in bonis desiderium nostrum; quia nihil erit exterius quod desideretur, nisi tu Domine summum bonum. Qui eris præmium beatorum, & diadema decoris eorum, lætitia sempiterna super capita eorum: pacifica eos intus & extra in pace tua, quæ exsuperat omnem sensum. Ibi videbimus, amabimus, & laudabimus. Videbimus in lumine tuo lumen tuum, quoniam apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen. Quale autem lumen? Lumen immensum, lumen incorporeum, incorruptibile, incomprehensibile: lumen indeficiens, lumen inextinguibile, lumen inaccessibile, lumen increatum, lumen veridicum, lumen diuinum; quod illuminat oculos Angelorum; quod lætificat iuuentutem Sanctorum; quod est lumen luminum;

luminum, & fons vitæ; quod es tu Domine Deus meus.

2. Tu es quippe lumen, in cuius lumine videbimus lumen, te scilicet in te, in splendore vultus tui, quando te videbimus facie ad faciem. Quid est videre facie ad faciem, nisi quod ait Apostolus: Cognoscere sicut & cognitus sum: cognoscere veritatem tuam, & gloriã tuam? Hoc est cognoscere faciem tuã, cognoscere Patris potentiã, Filij sapientiam, Spiritus sancti clementiam, ipsius summæ Trinitatis vnam & indiuidam essentiam. Videre enim faciem Dei viui, hoc est summum bonum, gaudium Angelorum atque omnium Sanctorum, præmium vitæ æternæ, gloria spirituum, lætitia sempiterna, corona decoris, brauium felicitatis, requies opulenta, pulchritudo pacis, intimum & externum gaudium, paradisus Dei: Hierusalem cœlestis, vita beata plenitudo beatitudinis, gaudium æternitatis; pax Dei, quę exuperat omnem sensum.

3. Hæc est plena beatitudo, & tota glorificatio hominis, videre faciem Dei sui, videre eum, qui fecit cœlum & terram, videre eum, qui fecit eũ, qui saluauit eum, & qui glori-

ficauit eum. Videbit eum cognoscen-
do, amabit diligendo, laudabit pos-
sidendo. Ipse enim erit hæredita
populi sui, populi Sanctorum, popul
quem redemit. *Ipse* possessio fœlici-
tatis eorum, ipse præmium & merce
expectationis. Ero, inquit, merce
tua magna nimis, magnum enim ma
gna decent. Vere Domine Deu
meus, magnus es tu nimis super om
nes *Deos*, & merces tua magna ni
mis. Neque enim magnus es tu, &
parua merces tua: sed vt magnus e
tu, ita magna merces tua: quoniam
non aliud es tu, & aliud merces tua
Sed tu ipse magnus nimis: tu ipse
merces magna nimis: tu ipse coro
nator es, & corona: tu ipse promisso
es & promissio. Tu remunerator &
munus: tu præmiator & præmium
fœlicitatis æternæ.

4. Tu ergo coronator es & co
rona, Deus meus, & diadema spe
meæ, quæ ornata est gloria: lume
lætificans, lux renouans, decor ador
nans: spes mea magna, desideriun
cordis Sanctorum, & desideratus co
rum. Visio ergo tua tota merces, es
totum præmium, & totum gaudium
quod expectamus. Hæc est enim vita
æterna, hæc est inquam sapientia
tua. Hæc est vita æterna, vt cognos-
camus

tamus te ſolum verum Deum,& quem miſiſti Ieſum Chriſtum. Cum igitur videbimus te ſolum Deum, Deum verum, Deum viuum, omnipotentem, ſimplicem,inuiſibilem,incircumſcriptibilem, incomprehenſibilem: & Filium tuum vnigenitum, conſubſtantialem, & coæternum tibi Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, quem pro ſalute noſtra miſiſti in mundum, in virtute Spiritus ſancti,trinum in perſonis,& vnum in eſſentia, Deum ſanctum ſolum,extra quem non eſt Deus; tunc habebimus quod nunc quærimus, vitam æternam, gloriam ſempiternam,quam præparaſti diligentibus te, quam abſcondiſti timentibus te,quam daturus es quærentibus faciem tuam ſemper.

5. Et tu Domine Deus meus, formator meus ex vtero matris meæ, quæ me recommendauit manui tuæ, non me permittas amplius ex vno diſtrahi in multa: ſed collige me de exterioribus ad me de me ad te;vt dicat tibi ſemper cor meũ: Exquiſiuit te facies mea;faciem tuã Domine requiram,faciem Dñi virtutum, in qua ſola conſiſtit tota gloria ſempiterna beatorum. Quam quidem videre, vita æterna eſt,& gloria ſẽpiterna Sanctorum. Lætetur ergo cor meum, vt

timeat nomen tuum. Lætetur cor quærentiũ Dñm, sed multo magis cor inuenientium. Si enim lætitia est in quærendo, qualis lætitia est in inueniẽdo? Quæram ergo semper ardenter & indesinẽter faciem tuam, si quando tandem aperiatur mihi ostium & porta iustitiæ, vt intrem in gaudium Domini mei. *Hæc porta Domini; iusti ingredientur per eam.*

CAPVT XXXVII.

Oratio ad sanctam Trinitatem.

1. O Tres coæquales & coæternæ personæ, Deus vnus & verus, Pater, & Filius, & *Spiritus sãctus*; qui solus habitas æternitatem, & lucẽ inaccessibilem. Qui fundasti terrã in potentia tua, & regis orbem terræ prudentia tua. Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth. Terribilis & fortis, iustus & misericors, admirabilis, laudabilis, amabilis. Vnus Deus, tres personæ; vna essentia; potentia, sapientia, bonitas, vna, & indiuisa Trinitas. Aperi mihi clamanti portas iustitiæ, & ingressus in eas, confitebor tibi Domino.

2. En ad ostium tuũ, summe, pater familias, mendicus pulso. Iube aperiri pulsãti, qui dixisti: Pulsate, & aperietur vobis. Pulsant enim ad ostiũ tuũ, Pater misericordissime, desideria rugientium

gientium præcordiorum meorum, & clamores lachrymarum oculorum meorum. Ante te est omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus. Et tu Dñe non auertas faciem tuam amplius à me, nec declines in ira à seruo tuo. Pater misericordiarum, audi eiulatum pupilli tui, & porrige manum tuam optimam adiutricem; vt retrahat me de profundis aquarum & de lacu miseriæ, & de luto fæcis: ne peream vidente misericordia oculorum tuorum, aspiciente clementia viscerum tuorum: sed euadam ad te Dominum Deum meum, vt videam diuitias regni tui, & intuear faciem tuam semper, & laudem dicam nomini tuo sancto. Domine, qui facis mirabilia; qui cor meum lætum facis memoria tua; qui illuminas iuuentutem meam: ne despicias senectutem meam; sed iubilare facias ossa mea, & reuiuiscere facias vt Aquilæ canos meos. Omnis gloria, omnis laus, omnis virtus, omnis potentia, omnis magnificentia, omnis beatitudo, omnis clementia sit Deo Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Amen.

Soliloquiorum Finis.

MANVALE

D. AVGVSTINI,

SEV LIBELLVS DE Contemplatione Chriſti, ſiue de verbo Dei, quo ſopita cæleſtis deſiderij memoria renouetur.

PRÆFATIO.

QVONIAM in medio laqueorum poſiti ſumus, facile à cæleſti deſiderio frigeſcimus. Quapropter aſſiduo indigemus munimento, vt expergefacti ad Deum noſtrum verum & ſummum bonum, cum defluimus, recurramus. Idcirco non præſumptionis temeritate, ſed magna Dei mei dilectione, huic opuſculo ad laudem eius operam dedi; vt ex elegantioribus dictis ſanctorum Patrum, breue & manuale verbum de Deo meo mecum ſemper haberem; ex cuius lectionis igne quo-

ties

ties tepesco, in eius accendar amorem. Nunc adesto mihi Deus meus quem quæro, quem diligo, quem corde, & ore, & qua valeo virtute, laudo atque adoro.

2. Mens mea deuota tibi tuo amore succensa, tibi suspirans, tibi inhians, te solum videre desiderans: nihil habet dulce nisi de te loqui, de te audire, de te scribere, de te conferre, tuam gloriam frequenter sub corde reuoluere: vt tua suauis memoria sit inter hos turbines aliqua repausatio mea. Te ergo inuoco, desideratissime, ad te clamo clamore magno in toto corde meo. Et cum te inuoco, vtique te in me ipso inuoco. Quoniam omnino non essem, nisi tu esses in me: & nisi ego essem in te, non esses in me. In me es quoniam in memoria mea manes: ex ea cognoui te, & in ea inuenio te, cum reminiscor tui, & delector in te, a te: ex quo omnia, per quem omnia, & in quo omnia.

CAPVT I.

De mirabili essentia Dei.

1. TV Domine cælum & terram imples, omnia portans sine onere, omnia implens sine inclusione. Semper agens, semper quietus.

Colligens,

Colligens, & non egens. Quærens: cum nihil desit tibi. Amans, nec æstuans: zelans, & securus es: pœnitet te, & non doles. Irasceris, & tranquillus es. Opera mutas, sed non mutas consilium. Recipis quod inuenis, & nunquã amisisti. Nunquam inops, & gaudes lucris. Nunquam auarus, & vsuras exigis. Supererogas, cui non debes: vel semper supererogatur tibi, vt debeas.

2. Et quis habet quicquam non tuum? Reddis debita, nulli debens. Donas debita, nihil perdens. Qui vbique es, & vbique totus. Qui sentiri potes, & videri non potes. Qui nusquam dees, & tamen ab iniquorum cogitationibus longe es. Qui nec ibi dees, vbi longe es: quia vbi non es per gratiam, ades per vindictam. Qui vbique præsens es, & vix inueniri potes. Quem stantem sequimur, & apprehendere non valemus. Qui tenes omnia, imples omnia, circumplecteris omnia, superexcedis omnia, sustines omnia.

3. Qui corda fidelium doces sine strepitu verborum. Qui locis non distenderis, nec temporibus variaris, nec habes accessus & recessus: qui habitas lucem inaccessibilem, quem nullus hominum vidit, nec videre potest.

teſt. *In* te manens quietus vbique circumis totum. Non enim ſcindi & diuidi potes, quia vere vnus es: nec partes efficeris, ſed totus totum tenes, totum imples, totum illuſtras & poſſides.

CAPVT II.

De indicibili ſcientia Dei.

1. SI totum mundum libri repleant, tua ſcientia inenarrabilis non poteſt enarrari. Quoniam vero indicibilis es, nullo modo ſcribi poteris, nec concludi. Tu es fons lucis diuinæ, & Sol claritatis ęternæ. Magnus es ſine quantitate, & ideo immenſus. Bonus ſine qualitate, & ideo vere & & ſumme bonus, & nemo bonus, niſi tu ſolus. Cuius voluntas, opus eſt: cuius velle, poſſe eſt. Qui omnia quæ ex nihilo creaſti, ſola voluntate feciſti. Qui omnem creaturam tuam abſque indigentia aliqua poſſides, & ſine labore gubernas, & abſque tædio regis, & nihil eſt quod conturbet ordinem imperij tui, vel in ſummis, vel in imis.

2. Qui in omnibus locis ſine loco haberis; & omnia contines ſine ambitu, & vbique pręſens es ſine ſitu & motu. Qui nec mali auctor es, quod facere non potes. Qui nihil non potes, nec vnquam quicquam te feciſſe pœnituit.

pœnituit. Cuius bonitate facti sumus, & iustitia pœnas luimus, & clementia liberamur. Cuius omnipotentia omnia gubernat, regit & implet, quæ creauit. Nec ideo te implere omnia dicimus, vt te contineant; sed ipsa potius a te continentur. Nec particulatim imples omnia, nec vllatenus ita putandum est, vt vnaquæque res pro magnitudine suæ portionis capiat te: id est, maxima maius, minima minus; cum sis potius ipse totus in omnibus, & omnia in te. Cuius omnipotentia omnia concludit, nec euadendi potentiam tuam quis aditum inuenire poterit. Qui enim te non habet placatum, nequaquam euadet iratum.

CAPVT III.

De desiderio animæ sentientis Deum.

1. TE igitur clementissime Deus inuoco in animam meam, quã præparas ad capiendum te ex desiderio, quod inspiras ei. *Intra*, rogo, in eam, & coapta eam tibi, vt possideas illam quam fecisti, & refecisti; vt habeam te velut signaculum super cor meum. Quæso piissime, inuocantem te non deseras: quia priusquam te inuocarem, me vocasti, & quæsisti; vt ego seruus tuus te quære-

rem,

rem, quærendo inuenirem, & inuentum amarem. Quæsiui & inueni te Domine, & amare desidero. Auge desiderium meum, & da quod peto; quoniam si cuncta quæ fecisti mihi dederis, non sufficit seruo tuo, nisi teipsum dederis. Da ergo teipsum mihi: Deus meus redde te mihi. En amo te, & si parum est, amem validius. Tuo ergo amore teneor, tuo desiderio flagro, tua dulci memoria delector.

2. Ecce dum tibi mens mea suspirat, & tuam ineffabilem pietatem meditatur, ipsa carnis sarcina minus grauat, cogitationum tumultus cessat, pondus mortalitatis & miseriarum more solito non hebetat; silent cuncta, tranquilla sunt omnia. Cor ardet, animus gaudet, memoria viget, intellectus lucet: & totus spiritus ex desiderio visionis tuæ accensus, inuisibilium amore rapi se videt. Assumat spiritus meus pennas vt Aquilæ; volet, & non deficiat: volet, & perueniat vsque ad decorem domus tuæ, & thronum gloriæ tuæ; & ibi super mensam refectionis ciuium supernorum pascatur de occultis tuis, in loco pascuæ iuxta fluenta plenissima. Tu esto exultatio nostra, qui es spes nostra, salus atque redemptio.

Tu esto nostrum gaudium, qui es futurum præmium. Te semper quærat anima mea: & tu præsta, vt quærendo non deficiat.

CAPVT IV.

De miseria animæ, quæ Dominum nostrum Iesum Christum non amat, nec quærit.

1. VÆ miseræ animæ, quæ Christum non quærit nec amat, arida manet & misera. Perdit quod viuit, qui te Deum non diligit. Qui curat viuere non propter te, Domine, nihil est, & pro nihilo est. Qui tibi viuere recusat, mortuus est. Qui tibi non sapit, desipit. Misericordissime, tibi me commendo, reddo, & concedo, per quem sum, viuo, & sapio: in te confido, spero, & totam spem meam pono; per quem resurgam, viuam, & requiescam. Te cupio, diligo, & adoro: cum quo manebo, regnabo, & beatus ero. Anima quę te non quærit, nec diligit, mundum diligit, peccatis seruit, & vitiis subiecta est: nunquam quieta, nunquam secura est. Famuletur tibi semper mens mea, piissime. Suspiret tibi semper peregrinatio mea: ardeat in amore tuo cor meum.

2. Requiescat in te Deus meus anima mea; contempletur te in mentis

tis excessu: cantet laudes tuas in iubilatione: & hæc sit in hoc exilio meo consolatio mea. Confugiat mens mea sub vmbra alarum tuarum, ab æstibus cogitationum sæculi huius. Repauiet in te cor meum, cor mare magnum tumens fluctibus. O diues omnium bonarum dapum, supernæ satietatis opulentissime largitor Deus, da lasso cibum, collige dispersum, libera captiuum, & reintegra scissum. En stat ad ostium, & pulsat. Obsecro per viscera misericordiæ tuæ, quibus visitasti nos oriens ex alto, iube pulsanti misero aperiri, vt liberis gressibus ingrediatur ad te, & requiescat in te, & reficiatur de te pane cœlesti. Tu enim es panis, & fons vitæ: tu lumen claritatis æternæ: tu omnia ex quibus viuunt recti, qui diligunt te.

CAPVT V.

De desiderio animæ.

DEus, lumen cordium te videntium, & vita animarum te amantium, & virtus cogitationum te quærentium: da, vt sancto amori tuo inhæream. Veni rogo, in cor meum, & ab vbertate voluptatis tuæ inebria illud, vt obliuiscar ista temporalia. Pudet ac piget me talia pati, qualia mundus iste agit. Triste est mihi quod video, graue est omne

quod de transitoriis audio. Adiuua me Domine Deus meus, & da lætitiam in corde meo: veni ad me vt videam te, Sed angusta est mihi domus animæ meę, quousque venias ad eam, & dilatetur à te. Ruinosa est, refice eā. Habet plurima, quæ offendant oculos tuos; fateor, & scio: sed quis mundabit eam, aut cui alteri prǽter te clamabo? Ab occultis meis munda me Domine & ab alienis parce seruo tuo.

2. Fac me dulcis Christe, bone *Iesu*, fac me, rogo, amore & desiderio tuo deponere onus carnalium desideriorum, & terrenarum concupiscentiarum. Dominetur carni anima, animæ ratio, rationi gratia tua, & tuæ me interius & exterius subde voluntati. Tribue mihi, vt laudet te cor meum, & lingua mea, & omnia ossa mea. Dilata mentem meam, & attolle intuitum cordis mei; vt vel rapida cogitatione spiritus meus attingat te æternam sapientiam super omnia manentem. Dissolue me oro, à vinculis, quibus constrictus teneor; vt relinquens omnia ista, tibi festinem, tibi soli inhæream, tibi soli intendam.

CAPVT

CAPVT VI.

De fœlicitate animæ à terreno carcere resolutæ.

1. FElix anima, quæ terreno resoluta carcere, libera, cælum petit; quæ te dulcissimum Dominum facie ad faciem cernit; quæ nullo metu mortis afficitur, sed de incorruptione perpetuæ gloriæ lætatur. Tranquilla est & secura; iam non timet hostem nec mortem. Habet iam te piũ Dominum, quem diu quæsiuit, semperque amauit: hymnidicis sociata choris, melliflua perpetuæ festiuitatis carmina, ad laudem gloriæ tuæ, rex Christe, bone Iesu, in æternum cecinit. Inebriatur enim ab vbertate domus tuæ; & torrente voluptatis tuæ potas eam. Fœlix societas supernorum ciuium, & gloriosa solemnitas omnium ad te redeũtium ab huius nostræ peregrinationis tristi labore, ad amœnitatem pulchritudinis, ad formositatem totius splendoris, atque dignitatem totius elegantiæ; vbi te iugiter, Domine, tui ciues cernunt. Nihil omnino, quod conturbet mentem, ibidem auribus audire datur.

2. Quæ cantica? Quæ organa? Quæ cantilenę? Quæ melodiæ ibi sine fine decantantur? Sonant ibi semper

melliflua hymnorum organa, suauissima Angelorum melodia, cantica canticorum mira; quæ ad laudem & gloriam tuam à supernis ciuibus decantantur. Amaritudo, & omnis fellis asperitas, in regione tua locum nō habent. Nō enim est ibi malus, neque malitia. Non est aduersarius & impugnās, nec est vlla peccati illecebra. Nulla est ibi indigentia, dedecus nullum, rixa nulla, nullum improperium, causatio nulla, nullus timor, nulla inquietudo, nulla pœna, nulla dubietas, nulla violentia, nulla discordia; sed est ibi pax summa, charitas plena, iubilatio & laus Dei æterna, sine fine secura requies, & gaudium semper in Spiritu sancto.

3. O quam fortunatus ero, si audiuero iocundissimas ciuium tuorum cantilenas, carmina melliflua, laudes summæ Trinitati debito honore promentia! Sed & nimium fœlix, si ego ipse meruero cantare canticum Domino Iesu Christo, de dulcibus canticis Sion.

CAPVT VII.

De gaudio paradisi.

1. O Vita vitalis, vita sempiterna & sempiterne beata! Vbi gaudium sine mœrore, requies sine labore, dignitas sine tremore, opes sine amissione,

ſione, ſanitas ſine languore, abundantia ſine defectione, vita ſine morte, perpetuitas ſine corruptione, beatitudo ſine calamitate: vbi omnia bona in charitate perfecta; vbi ſpecies & viſio facie ad faciem, vbi plena ſciētia in omnibus & per omnia; vbi ſumma Dei bonitas cernitur, & lumen illuminans à Sanctis glorificatur; vbi præſens maieſtas Dei conſpicitur: & hoc vitæ cibo ſine defectu, mens intuentium ſatiatur; vident ſemper, & videre deſiderant; ſine anxietate deſiderant, & ſine faſtidio ſatiantur.

2. Vbi verus Sol iuſtitiæ mira ſuæ pulchritudinis viſione omnes reficit; & ita vniuerſos cœleſtis patriæ ciues illuminat, vt luceant ipſi: lumen videlicet illuminatum per diuinum lumen, Illuminans vltra omnem Solis noſtri ſplendorem, atque cunctarum ſtellarum claritatem: Immortali adhærentes Deitati, ac per hoc immortales & incorruptibiles facti; iuxta promiſſionem Domini Saluatoris; Pater, quos dediſti mihi, volo vt vbi ego ſum, & illi ſint mecum, vt videāt claritatem meam; & omnes vnū ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te, & ipſi in nobis vnum ſint,

CAPVT VIII.

De regno cœlorum.

1. REgnum cœlorum, regnum fœlicissimum, regnum carẽs morte, & vacans fine; cui nulla tempora succedunt per æuum. Vbi continuus sine nocte dies nescit habere tempus, vbi victor miles post laborem, donis ineffabilibus cumulatur, nobile perpetua caput amplectente corona.

2. Vtinam remissa peccatorum mole me vltimum seruorum Christi, iuberet diuina pietas hanc carnis sarcinam deponere! vt in suæ ciuitatis gaudia æterna repausandus transirem, sanctissimis supernorum choris interessem, cum beatissimis spiritibus gloriæ conditoris assisterem, præsentem Dei vultum cernerem, nullo mortis metu tangerer, de perpetuæ immortalitatis incorruptione securus gauderem, & scienti omnia coniunctus omnem ignorantiæ cæcitatem amitterem: terrena cuncta parvipenderem, conuallem lachrymarum istam intueri vel reminisci vlterius non dignarer, vbi vita laboriosa, vita corruptibilis, vita omni amaritudine plena, vita domina malorum, ancilla infernorum.

3. Quam humores tumidant, dolores extenuant, ardores exsiccant,

aëra

aëra morbidant, escæ inflant, ieiunia macerant, ioci soluunt, tristitiæ consumunt, solicitudo coarctat, securitas hebetat, diuitiæ iactant, paupertas deijcit, iuuentus extollit, senectus incuruat, infirmitas frangit, mœror deprimit; diabolus insidiatur, mundus adulatur, caro delectatur, anima excæcatur, totus homo conturbatur. Et his tot & tantis malis mors furibunda succedit; vanisque gaudiis ita finem imponit, vt cum esse desierint, nec fuisse putentur.

CAPVT IX.

Quomodo post nimios ploratus mœstam animam consolatur Deus.

1. SEd quas laudes, quasue gratiarum actiones, tibi referre valeamus Deus noster; qui nos etiam inter has tantas mortalitatis nostræ ærumnas, non desinis consolari mira visitatione gratiæ tuæ? Ecce me miserum multis mœroribus plenum, dum vitæ meę finem timeo, dum peccata mea considero, dum iudicium tuum formido, dum mortis horam cogito, dum supplicia tartari horreo, dum opera mea, qua districtione & discussione à te pensentur, ignoro, dum quo fine illa clausurus sim, penitus nescio.

2. Dumque hæc & alia multa me-

cum sub corde retracto, consolaturus ades solita pietate Domine Deus, & inter has querelas nimiosque ploratus ac profunda cordis suspiria assumis mœstam & anxiam mentem super alta iuga montium, ad areolas vsque aromatum, & collocas me in loco pascuæ, secus riuulos dulcium aquarum; vbi præparas in conspectu meo mensam multiplicis apparatus, quæ fatigatum spiritum repauset, & cor triste lætificet quibus tandem refocillatus deliciis multarum miseriarum mearum oblitus, & leuatus super altitudinem terræ, in te vera pace quiesco.

CAPVT X.

De dulcedine diuini amoris.

1. AMo te Deus meus, amo te, & magis atque magis amare volo. Da mihi Domine Deus meus speciose præ filiis hominum, vt desiderem te, vt amem te quantum volo, & quantum debeo. Immensus es, & sine mensura debes amari? præsertim à nobis, quos sic amasti, sic saluasti, pro quibus tanta & talia fecisti.

2. O amor, qui semper ardes, & nunquam extingueris! dulcis Christe, bone Iesu, charitas Deus meus, accende me totum igne tuo, amore tuo,

tuo, dulcedine tua, dilectione tua, deſiderio tuo, charitate tua, iocunditate & exultatione tua, pietate & ſuauitate tua, voluptate & concupiſcentia tua; quæ ſancta eſt & bona, quæ caſta eſt & munda; vt totus dulcedine amoris tui plenus, totus flamma tuæ charitatis vaporatus, diligam te Dominum meum dulciſſimum & pulcherrimum, ex toto corde meo, ex tota anima mea, ex totis viribus meis & ex omni intentione mea; cum multa cordis contritione, & lachrymarum fonte; cum multa reuerentia & tremore: habens te in corde & in ore, & præ oculis meis ſemper & vbique; ita vt nullus in me adulterinis amoribus pateat locus.

CAPVT XI.

De præparatione noſtræ redemptionis.

PVlcherrime Ieſu Chriſte, rogo te per illam ſacratiſſimam effuſionem pretioſi ſanguinis tui quo redempti ſumus, da mihi cordis contritionem & lachrymarum fontem præcipue dum preces & orationes tibi offero. Dum tuæ laudis tibi pſalmodiam decanto. Dum myſterium noſtræ redemptionis, manifeſtum miſericordiæ tuæ indicium, recolo & profero. Dum ſacris altaribus licet indignus aſſiſto: cupiens tibi offerre

illud mirabile & cæleste sacrificium, omni reuerentia & deuotione dignum; quod tu Domine Deus meus sacerdos immaculate instituisti, & offerre præcepisti in commemorationem tuæ charitatis: mortis scilicet & passionis pro salute nostra, pro quotidiana nostræ fragilitatis reparatione.

2. Confirmetur mens mea inter tanta mysteria, dulcedine præsentiæ tuæ; sentiat te sibi adesse, & lætetur coram te, ignis qui semper luces, amor qui semper ardes; dulcis Christe, bone Iesu, lumen æternum & indeficiens: panis vitæ, qui nos reficis & in te non deficis; quotidie comederis,& sẽper integer manes: resplende mihi, accẽde me, illumina,& sãctifica vas tuum: de malitia euacua, imple de gratia, & plenum conserua; vt ad salutem animæ meæ manducem cibum carnis tuæ: quatenus manducando te, viuam de te, viuam per te, perueniam ad te,& repausem in te.

CAPVT XII.

De gaudio.

1. O Dulcedo amoris, & amor dulcedinis; comedat te venter meus,& nectare tui amoris repleantur viscera mea, & eructet mens mea

verbum

erbum bonum. Charitas Deus meus
iel dulce, lac niueum, cibus es gran-
ium, fac me crescere in te; vt sano
alato possis manducari à me. Tu es
ita mea, qua viuo; spes, cui inhæreo;
loria, quam adipisci desidero. Tu
iihi cor tene, mentem rege, intelle-
tum dirige, amorem erige, animum
ispende, & in suprema fluenta os si-
ientis spiritus trahe.

2. Taceat, quæso, tumultus car-
is; conticescant phantasiæ terrarum
t aquarum, aëris & poli. Taceant som-
ia, & imaginariæ reuelationes: om-
is lingua, omne signum, & quicquid
ranseundo fit. Sileat sibi & ipsa ani-
na, & trãseat se non cogitãdo se, sed te
Deus meus: quoniã tu es reuera tota
pes & fiducia mea. Est enim in te Deo
& Domino nostro Iesu Christo dul-
issimo & benignissimo atque clemẽ-
issimo vniuscuiusque nostrum &
ortio, & sanguinis & caro. Vbi ergo
ortio mea regnat, ibi regnare me
redo Vbi sanguis meus dominatur,
bi dominari me confido. Vbi caro
nea glorificatur, ibi gloriosum me
sse cognosco. Quãuis peccator sim,
e hac tamen communione gratiæ
on diffido. Et si peccata mea pro-
ibent, substantia mea requirit. Et
delicta propria me excludunt, na-

curæ communio non repellit.

CAPVT XIII.

Quod Verbum incarnatum sit causa spei nostræ.

1. NOn enim tam inimicus est Dominus, vt non diligat carnem suam, membra sua, & viscera sua. Desperare vtique potuissem propter nimia peccata mea & vitia, culpas & infinitas negligentias meas, quas egi, & quotidie indesinenter ago, corde, ore & opere, & omnibus modis, quibus humana fragilitas peccare potest; nisi verbum tuum Deus meus caro fieret, & habitaret in nobis.

2. Sed desperare iam non audeo, quoniam subditus ille tibi vsque ad mortem, mortem autem crucis, tulit chirographum peccatorum nostrorum, & affigens illud cruci, peccatum crucifixit, & mortem. In ipso autem securus respiro, qui sedet ad dexteram tuam, & interpellat pro nobis. *In ipso* confisus, ad te peruenire desidero, in quo iam resurreximus & reuiximus, iam in cœlum conscendimus, & in cœlestibus considemus. Tibi laus, tibi gloria, tibi honor, tibi gratiarum actio.

CAPVT

CAPVT XIV.

Quòd quanto maior sit de Deo meditatio, tanto sit & dulcior.

1. PIissime Domine, qui sic nos amasti, & saluasti; sic viuificasti & sublimasti: Piissime Domine, quam dulcis est memoria tua! Quanto magis in te meditor, tanto es mihi dulcior & amabilior. *Idcirco* delectant me valde bona tua puro mentis intuitu, & dulcissimo pij amoris affectu, in loco peregrinationis meæ, iuxta modulū meū. Interim quādiu his fragilibus subsisto membris, mirā tuā dilectionem & pulchritudinem indesinenter cupio desiderare & considerare: tuæ enim charitatis iaculo vulneratus sum: tuo vehementer desiderio flagro; ad te peruenire cupio, te videre desidero. Idcirco super custodiam meam stabo, & vigilantibus oculis psallam spiritu, psallam & mēte; & totis viribus meis te factorē & refectorem meum collaudabo. Polum penetrabo mente, & desiderio tecum ero; vt in præsenti quidem miseria solo corpore tenear: tecum autem cogitatione & auiditate, atque omni desiderio sim semper: quatenus ibi sit cor meum, vbi tu es thesaurus meus desiderabilis, incomparabilis, multùmque amabilis.

2. Sed

2. Sed ecce Deus meus piissime & misericordissime, dum tuæ immens[æ] bonitatis & pietatis gloriam consi-derare volo, cor meum non suffici[t]: excedit enim omnem sensum huma-næ mẽtis tuum decus, tua pulchritu-do, tua virtus, tua gloria, tua magni-ficentia, tua maiestas, & tua charitas. Sicut inæstimabilis est tuæ glori[æ] splendor, ita ineffabilis est æter[næ] tuæ charitatis benignitas; qua illos quos de nihilo creasti, adoptas in fi-lios, & tibi coniungis.

CAPVT XV.

Quod desiderandæ sint pro Christo tri-bulationes in hac vita.

1. O Anima mea, si quotidie opor-teret nos tormenta perferre; ipsam gehennam longo tempore to-lerare, vt Christum in gloria sua vi-dere possemus, & sanctis eius sociari; nonne dignum esset pati omne quod triste est, vt tanti boni tantæque glo-riæ participes haberemur? Insidient ergo dæmones, parent suas tentatio-nes; frangant corpus ieiunia, pre-mant carnem vestimenta, labore[s] grauent, vigiliæ exsiccent: clamet in me iste, inquietet me ille vel ille; fri-gus incuruet, conscientia murmure[t], calor vrat, caput doleat, pectus ar-deat, infletur stomachus, pallesc[at] vultu[s]

ultus; infirmetur totum corpus, deciat in dolore vita mea & anni mei n gemitibus; ingrediatur putredo in ssibus meis, & subter me scateat: vt equiescam in die tribulationis, & ascendam ad populum accinctum nostrum.

2. Quæ enim erit iustorum gloaliquam grandis Sanctorum lætititia, um vnaquæque facies fulgebit vt Sol? 'um ordinibus distinctis, populum um Dominus in regno Patris sui œperit recensere: & meritis atque peribus singulorum promissa præmia eltituet; pro terrenis cœlestia, pro emporalibus sempiterna, pro modicis nagna? Reuera cumulus fœlicitatis rit, cum Dominus adducet suos Sanos in visione paternæ gloriæ, & faet in cælestibus considere, vt sit omia in omnibus.

CAPVT XVI.

Quomodo regnum cœlorum possit acquiri.

1. O Felix iocunditas, & iocunda fœlicitas, Sanctos videre, cum anctis esse, & esse sanctum: Deum idere, & Deum habere in æternum & vltra! Hæc sedula mente cogitemus, hæc toto desiderio desideremus, vt ad eos cito peruenire valea-

mus. Si quæras, quomodò istud po-
test fieri, vel quibus meritis, quibusue
auxiliis? Audi: Res ista posita est in
potestate facientis: quoniam regnum
cœlorum vim patitur.

2. Regnum cœlorum, ô homo, a-
liud non quærit precium, nisi teip-
sum: tantum enim valet, quantum es:
Te da, & habebis illud. Quid turbari
de precio? Christus semetipsum tra-
didit, vt acquireret te regnum Dei
Patri. Ita tu temetipsum da, vt sis re-
gnum eius: ac non regnet peccatum
in tuo mortali corpore, sed spiritus in
acquisitione vitæ.

CAPVT XVII.

Quid sit, & quid habeat Paradisus.

1. O Anima mea reuertamur ad
ciuitatem cœlestem; in qua
scripti sumus, & ciues decreti. Sicut
enim ciues Sanctorum, & domestici
Dei, & sicut hæredes Dei, cohære-
des autem Christi; consideremus
inclytam nostræ vrbis fœlicitatem in
quantum considerare possibile est.
Dicamus ergo cum Propheta: O
quam gloriosa dicta sunt de te, ci-
uitas Dei! sicut lætantium omnium
habitatio est in te. Fundaris enim
exultatione vniuersæ terræ: Non est
in te senectus, nec senectutis miseria:
Non est in te mancus, neque claudus
neque

neque gibbosus, neque deformis; dum omnes occurrunt in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.

2. Quid hac vita beatius, vbi non est paupertatis metus, non ægritudinis imbecillitas? Ibi nemo læditur, nemo irascitur, nemo inuidet, cupiditas nulla exardescit. Nullum cibi desiderium. Nulla honoris aut potestatis pulsat ambitio. Nullus ibi diaboli metus, insidiæ dæmonum nullæ, terror gehennæ procul. Mors neque corporis, neque animæ; sed immortalitatis munere iucunda vita. Nulla erunt tunc mala, nusquam discordia, sed cuncta conuenientia, quia omnium sãctorum vna erit concordia. Pax cuncta & lætitia continet, tranquilla sunt omnia & quieta. Iugis splendor; non vt est ille qui nunc est sol; sed tanto clarior, quanto felicior; quia ciuitas illa (vt legitur) non egebit Sole, neque Luna, sed Dñs omnipotens illuminabit eam, & lucerna eius est Agnus. Vbi Sancti fulgebunt vt stellæ, in perpetuas æternitates, & sicut splendor firmamenti, qui erudiunt multos.

3. Quapropter nox ibi nulla, nullæ tenebræ, concursus nubium nullus, nec frigoris ardorisue asperitas vlla, sed talis erit rerum temperies, quam

nec oculus vidit, nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit, nisi illorum qui ea perfrui digni inueniũtur quorum nomina scripta sunt in libro vitæ. Verum super hæc omnia est consociari choris Angelorum & Archangelorum, atque omnium cœlestium virtutum; intueri Patriarchas & Prophetas, videre Apostolos atque omnes Sanctos, videre etiam parentes nostros. Gloriosa sunt hæc; sed multo gloriosius est, præsentem Dei vultum cernere, & incircumscriptum lumen videre. Superexcellens gloria erit, cum Deum videbimus in se ipso videbimus & habebimus in nobis quem cernere finis non erit.

CAPVT XVIII.

Quod homo non valet Deo vicem reddere nisi per amorem.

1. ANima insignis Dei imagine, illustris similitudine, habet in sese ex Deo, quo admoneatur semper aut stare cum eo, aut ad eum redire, si mota suis affectibus, imo defectibus, fuerit. Et non solum habet vnde respirare queat in spe veniæ & misericordiæ; sed etiam vnde audeat aspirare ad nuptias Verbi: & cum Deo inire fœdus societatis, atque cum rege Angelorum ducere suaue iugum amoris

2. Hæc omnia facit amor, si anima exhibeat se similem Deo per voluntatem; cui similis est per naturam, diligens sicut dilecta est. Solus enim est amor ex omnibus animæ motibus, sensibus atque affectibus, in quo potest creatura, et si non ex æquo, respondere auctori, vel ipsi mutuam rependere vicem. Amor vbi venerit, cæteros in se omnes traducit, & captiuat affectus. Amor per se sufficit, per se placet, & propter se. Ipse meritum, ipse præmium, ipse causa, ipse fructus, ipse vsus. Per amorem enim coniungimur Deo.

3. Amor facit vnum spiritum de duobus. Amor facit idem velle, & idem nolle. Amor facit prius mores componere, postmodum omnia quæ adsunt, tanquam non adsint considerare: tertiò vero loco, munda cordis acie, superna & interna conspicere. Per amorem primùm in sæculo bene geruntur honesta, postmodum etiam honesta sæculi despiciuntur, ad extremum etiam Dei intima conspiciuntur.

CAPVT XIX.

Quid in nobis Deus requirat sibi simile.

1. DEus Pater charitas est, Deus Filius dilectio est, Spiritus san-

ctus amor Patris & Filij est. Hæc charitas & hæc dilectio aliquid simile requirit in nobis; scilicet charitatem, qua velut quadam affinitate consanguinitatis, ei sociemur, & coniungamur. Amor dignitatis nescius, reuerentiam nescit. Quia amat, per seipsum fiducialiter accedit ad Deum, familiariterque loquitur ei, nihil timens, nihil hæsitans. Perdit quod viuit, qui non diligit. Qui autem diligit, oculos suos semper habet ad Deum, quem diligit, quem desiderat, in quo delectatur, in quo pascitur, in quo impinguatur.

2. Iste talis sic deuotus, ita cantat, ita legit, & in omnibus operibus suis sic est prouidus & circumspectus, quasi Deus adsit præsens ante oculos eius, sicut re vera adest. Ita orat, quasi sit assumptus & præsentatus ante faciem maiestatis in excelso trono; vbi millia millium ministrant ei, & decies centena millia adsistunt ei. Animam, quam visitat amor, expergefacit dormientem. Monet & emollit eam, & vulnerat cor eius. Tenebrosa illuminat, clausa reserat, frigida inflammat: mentem asperam & irascibilem & impatientem mitigat: vitia fugat, carnales affectus comprimit:

mit: mores emendat, reformat & innouat spiritum. *Lubricæ* ætatis motus actuque leues coercet. Hæc omnia facit amor cum præsens est: cum vero abscesserit, ita incipit anima iacere languida, ac si cacabo bullienti subtraxeris ignem.

CAPVT XX.

De confidentia animæ amantis Deum.

1. MAgna res est amor, quo anima per semetipsã fiducialiter accedit ad Deũ, Deo constanter inhæret, Deum familiariter percontatur, consultatq; de omni re. Anima quæ amat Deũ, nil aliud potest cogitare, nil loqui; cætera contemnit, omnia fastidit. Quicquid meditatur, quicquid loquitur, amorẽ sapit, amorem redolet, ita amor Dei eã sibi vẽdicauit. Qui vult habere notitiã Dei, amet. Frustra accedit ad legendũ, ad meditãdum, ad prædicandũ, ad orandũ, qui non amat. Amor Dei amorem animæ parit, & eam intendere sibi facit. Amat Deus, vt ametur. Cum amat, nil aliud vult quam amari, sciens, amore esse beatos, qui se amauerint.

2. Anima amans, cunctis suis renunciat affectionibus, & tota soli incumbit amori: vt possit respondere amori, in redhibendo amore. Et cum

tota se effuderit in amorem, quantum est ad illud fontis perenne profluuium? Non pari vbertate concurrunt amor & amans, anima & Deus, creator & creatura: tamen si ex toto se diligit, nihil deest, vbi totum est. Non timeat anima, quæ amat? paueat, quæ non amat.

2. Anima amans fertur votis, trahitur desideriis, dissimulat merita; maiestati oculos claudit, aperit voluptati, ponens se in salutari, & fiducialiter agens in eo. Amore anima secedit, & excedit à corporeis sensibus, vt sese non sentiat, quæ Deum sentit. Hoc fit cum mens ineffabili Dei illecta dulcedine quodammodo sese sibi furatur; immo rapitur atque labitur à seipsa, vt Deo fruatur ad iucunditatem. Nihil tam iucundum, nisi esset tam modicum. Amor dat familiaritatem Dei, familiaritas ausum, ausus gustum, gustus famem. Anima quam tangit amor Dei, nihil aliud potest cogitare, nil desiderare; sed frequenter suspirat, dicens: Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus meus.

CAPVT

CAPVT XXI.

Quid fecerit Deus propter hominem.

1. DEus amore venit ad homines, venit in homines, factus est homo. Amore Deus inuisibilis, seruis suis factus est similis. Amore vulneratus est propter delicta nostra. Tuta & firma requies est infirmis & peccatoribus in vulneribus Saluatoris. Securus illic habito, patent mihi viscera per vulnera. Quicquid ex me mihi deest, vsurpo mihi ex visceribus Domini mei: quoniam misericordiæ affluunt; nec desunt foramina, per quæ affluant; per foramina corporis, patent mihi arcana cordis. *Patet* magnum pietatis sacramentum. *Patent* viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto.

2. Vulnera Iesu Christi plena sunt misericordia, plena pietate, plena dulcedine, & charitate. *Foderunt* manus eius, & pedes eius, & latus eius lancea perforauerunt. Per has rimas licet mihi gustare, quam suauis est *Dominus* Deus meus; quoniam reuera suauis & mitis & multæ misericordiæ est omnibus eum inuocantibus in veritate, omnibus inquirentibus, & maxime diligentibus. Copiosa redemptio data est nobis in vulne-

ribus Iesu Christi Saluatoris nostri. Magna multitudo dulcedinis plenitudo gratiæ, & perfectio virtutum.

CAPVT XXII.

De recordatione vulnerum Iesu Christi Domini nostri.

1. CVm me pulsat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi. Cum me premit caro mea, recordatione vulnerũ Domini mei resurgo. Cũ diabolus mihi parat insidias, fugio ad viscera misericordiæ Dñi mei, & recedit à me. Si ardor libidinis moueat mẽbra mea, recordatione vulnerũ Dñi nostri Filij Dei extinguitur. In omnibus aduersitatibus non inueni tam efficax remedium, quã vulnera Christi. In illis dormio securus, & requiesco intrepidus.

2. Christus mortuus est pro nobis. Nihil tã ad mortẽ amarũ, quod morte Christi non sanetur. Tota spes mea est in morte Dñi mei. Mors eius, meritum meum, refugium meum, salus vita, & resurrectio mea: meritũ meum miseratio Dñi. Non sũ meriti inops, quamdiu ille miserationum Dominus non defuerit. Et si misericordiæ Domini multæ, multus ego sum in meritis. Quanto ille potentior est ad saluandum, tanto ego sum securior.

CAPVT

CAPVT XXIII.

Quod recordatio vulnerum Christi est efficax remedium contra omnes aduersitates.

1. PEccaui peccatum grande, & multorum sum mihi conscius delictorum. Nec sic despero, quoniam vbi abundauerunt delicta, superabundauit & gratia. Qui de venia peccatorum suorum desperat, negat Deum esse misericordem. Magnam iniuriam Deo facit, qui de eius misericordia diffidit. Quantum in se est, negat Deum habere charitatem, veritatem, & potestatem, in quibus tota spes mea consistit: scilicet in charitate adoptionis, in veritate promissionis, & in potestate redemptionis. Murmuret iam quantum voluerit insipiens cogitatio mea, dicens: Quis enim es tu? & quanta est gloria illa, quibusue meritis illam obtinere speras? Et ego fiducialiter respondebo: Scio cui credidi; quia in charitate nimia adoptauit me in filium: quia verax est in promissione, potens in exhibitione, & licet ei facere, quod vult.

2. Non possum terreri multitudine peccatorum, si mors Domini in mentem meam venerit; quoniam peccata mea illum vincere non possunt. Claui & lancea clamãt mihi,

quod vere reconciliatus sum Christo, si eum amauero. Longinus aperuit mihi latus Christi lancea, & ego intraui, & ibi requiesco securus. Qui timet, amet: quoniam charitas foras mittit timorem. Nullum tam potens est, & tam efficax contra ardorem libidinis medicamentum, quam mors Redemptoris mei. Extendit brachia sua in cruce, & expandit manus suas, paratus in amplexus peccatorum. Inter brachia Saluatoris mei & viuere volo, & mori cupio. Ibi securus decantabo. Exaltabo te Domine quoniam suscepisti me, nec delectasti inimicos meos super me. Saluator noster caput inclinauit in morte, vt oscula daret suis dilectis. Toties Deum osculamur, quoties in eius amore compungimur.

CAPVT XXIV.

Meditatio animæ ad amorem Christi.

1. O Anima mea, insignita Dei imagine, redempta Christi sanguine, desponsata fide, dotata spiritu, ornata virtutibus, deputata cum Angelis! Dilige illum, à quo tantum dilecta es. Intende illi, qui intendit tibi. Quære quærentem te. Ama amatorem tuum, à quo amaris: cuius amore præuenta es, qui est causa amori

ioris tui. Ipse est meritum, ipse
æmium, ipse fructus, ipse vsus, ipse
nis. Esto sollicita cum sollicito, cum
acante vacans, cum mundo munda,
am sancto sancta. Qualis apparueris
eo, talis oportet vt appareat tibi.
eus suauis & mitis, & multæ mise-
cordiæ, suaues, mites, dulces, hu-
iiles & misericordes requirit. Ama
lum qui eduxit te de lacu miseriæ,
de luto fæcis.

2. Elige illum amicum tuum præ
mnibus amicis tuis, qui cum omnia
ibtracta fuerint, solus tibi fidem ser-
abit. *In* die sepulturæ tuæ, cum om-
es amici tui recedent à te, ille te non
erelinquet: sed tuebitur à rugienti-
us præparatis ad escam, & conducet
per ignotam regionem, atque per-
ucet ad plateas supernæ Sion, & ibi
ollocabit te cum Angelis ante fa-
iem maiestatis suæ, vbi audies illud
ngelicum melos: *Sanctus, Sanctus,*
anctus, &c. Ibi est canticum lætitiæ,
ox exultationis & salutis, gratiarum
ctio & vox laudis, atque Alleluya in
erpetuum. *Ibi* est cumulus felicitatis,
upereminens gloria, & superabun-
ans lætitia, & omnia bona.

3. O anima mea, suspira ardenter,
lesidera vehementer; vt possis per-

uenire

uenire in illam superham ciuitatē, d qua tam gloriosa dicta sunt: in qua sicut lætantium, omnium habitatio est Amore potes ascendere. Amanti nihil est difficille, nihil impossibile. Anima quæ amat, ascendit frequenter, & currit familiariter per plateas cœlestis Hierusalem: visitando Patriarchas & Prophetas, salutando Apostolos, admirando exercitus Martyrum & Confessorum, chorosque Virginum speculando. Cœlum, & terra, & omnia quæ in eis sunt, non cessant mihi dicere vt amem Dominum Deum meum.

CAPVT XXV.

Nihil potest animæ sufficere præter summum bonum.

1. COr humanū in desiderio æternitatis non fixum, nūquam stabile potest esse; sed omni volubilitate volubilius, de alio in aliud transit, quærens requiem vbi non est. In his autem caducis & transitoriis, in quibus eius affectus captiui tenentur, veram requiem inuenire non valet, quoniam tantæ est dignitatis, vt nullum bonum præter summum bonum ei sufficere possit. Tantæ est enim libertatis, vt in aliquod vitium cogi nō possit. Propterea vnicuique propria voluntas est causa suæ damnationis

vel saluationis ; & ideo nihil ditius
bona voluntate Deo offertur. Bona
voluntas Deum ad nos deducit, &
nos in eum dirigit. Per bonam vo-
luntatem, Deum diligimus, Deum
diligimus; ad Deum currimus, ad Deum
peruenimus, & eum possidemus.

2. O bona voluntas, per quam ad
Dei similitudinem reformamur, &
i similes efficimur. Ita amabilis est
Deo bona voluntas, vt ipse in corde
habitare non velit, in quo bona vo-
luntas non fuerit. Bona voluntas, il-
lius summæ maiestatis Trinitatem
ad se inclinat. Sapientia namque ad
cognitionē veritatis illam illuminat:
Charitas ad desiderium bonitatis
inflammat: Paternitas in ea custodit
quod creauit, ne pereat.

CAPVT XXVI.

Quid sit cognitio veritatis.

1. QVid est cognitio veritatis? Pri-
mo, cognoscere teipsum; &
quod esse debes, esse studeas; quod
item corrigendum est, corrigas.
Deinde, cognoscere & amare crea-
torem tuum. Hoc enim est totum
hominis bonum. Vide ergo, quam
ineffabilis est diuinæ charitatis erga
nos dilectio. De nihilo nos creauit,
quicquid habemus donauit. Sed
quia

quia plus diliximus datum quam datorem, creaturam quam creatorem, cecidimus in laqueum diaboli, & facti sumus eius serui. Deus vero misericordia motus, misit Filium suum quo redimeret seruos; misit etiam Spiritum sanctum, quo seruos adoptaret in filios: Filium dedit in pretium redemptionis, Spiritum sanctum in priuilegium amoris, se denique totum seruat hæreditatem adoptionis.

2. Ita Deus vt piissimus & misericordissimus, pre desiderio vel amore hominis, non solum sua, verum etiam & seipsum impendit; vt hominem recuperaret, non tam sibi, quam homini ipsi. Vt homines ex Deo nascerentur, primò ex ipsis natus est Deus. Quis est tam durus, quem non emolliat amor Dei sic hominem præueniens; tamquam inquam vehemens amor, quod homo propter hominem dignatus est fieri? Quis potest odire hominem, cuius naturam & similitudinem videt in humanitate Dei? Reuera qui odit illum, odit Deum?& ita perdit, quicquid facit.

3. Deus namque propter hominem factus est homo, vt esset redemptor qui est & creator, vt de suo redimeretur homo. Et vt familiariu di

diligeretur ab homine, Deus in similitudine hominis apparuit; & vt vterque sensus hominis in ipso beatificaretur, & reficeretur oculus cordis in eius diuinitate, & oculus corporis in eius humanitate; vt siue ingrediens, siue egrediens, in ipso pascua inueniret natura humana condita ab ipso.

CAPVT XXVII.

Quid in nobis operetur missio Spiritus sancti.

1. Saluator namque noster natus est nobis, crucifixus & mortuus est pro nobis, vt morte sua mortem nostram destrueret. Et quia botrus carnis portatus fuerat ad torcular crucis, & expressione facta fluere cœperat mustum diuinitatis; missus est Spiritus sanctus, quo vasa cordiũ præpararentur; & vinum nouum in vtres nouos poneretur: primum vt corda mundarentur, ne infusum pollueretur: & postea ligarentur, ne infusum amitteretur. Mundarentur gaudio iniquitatis, ligarentur contra gaudium vanitatis. Non enim quod bonum est venire potuit, nisi prius recederet, quod malum est. Gaudium iniquitatis polluit, & gaudium vanitatis effundit. Gaudium iniquitatis reddit vas sordidum, & gaudium vanitatis facit rimosum.

2. Gaudium iniquitatis eſt, cu[m] peccatum diligitur: & gaudium v[a]nitatis eſt, cum tranſitoria amant[ur]. Eijce ergo quod malum eſt, vt qu[od] bonum eſt percipere poſſis. Effun[de] amaritudinem, vt dulcedine impl[e]ri poſſis. Spiritus ſanctus gaudiu[m] eſt & amor. Eijce ſpiritum diabo[li] & ſpiritum mundi huius, vt accipi[as] ſpiritum Dei. Spiritus diaboli oper[a]tur gaudium iniquitatis, & ſpirit[us] mundi gaudium vanitatis. Et hæc ga[u]dia mala ſunt, quoniam alterum hab[et] culpam, alterum occaſionem culp[æ]. Veniet autem ſpiritus Dei, cum eie[cti] fuerint ſpiritus mali: & intrabit t[a]bernaculum cordis, & operabitur ga[u]dium bonum & amorem bonu[m] quo expellitur amor mundi, & [a]mor peccati. Amor mundi allicit, [&] decipit: amor peccati polluit, & [ad] mortem conducit. Amor Dei me[n]tem illuminat, conſcientiam mu[n]dat, animam lætificat, & Deum d[e]monſtrat.

CAPVT XXVIII.

De operatione eius qui diligit Deum.

1. IN quo amor Dei eſt, ſemp[er] cogitat quando ad Deum pe[r]ueniat, quando mundum derelinqu[a]

quando carnis corruptionem euadat, vt veram pacem inueniat: semper habet cor suum & desiderium in superna eleuatum. Quando sedet, quando ambulat, quando requiescit, vel quando aliquid agit, cor à Deo non recedit Omnes ad amorem Dei exhortatur, omnibus amorem Dei commendat: & quam dulcis sit Dei amor, & quam malus & quam amarus sit amor sæculi corde, ore, & opere omnibus demonstrat.

2. Deridet huius sæculi gloriam, arguit solicitudinem: & quam stultum sit, in iis quæ transeunt, fiduciam habere, ostendit. Miratur cæcitatem hominum, qui hæc diligunt. Miratur etiam quomodo vniuersa hæc transitoria & caduca omnes non derelinquunt. Omnibus æstimat dulce, quod sibi sapit: omnibus placere, quod diligit: omnibus quidem esse manifestum quod cognoscit. Frequenter Deum suum contemplatur, & in eius contemplatione suauiter reficitur, tanto felicius, quanto frequentius. Dulce est enim semper ad considerandum, quod ad amandum & laudandum semper est suaue.

CAPVT XXIX.

De vera cordis requie.

1. **R**Euera hæc eſt vera cordis requies, cum totum in amorem Dei per deſiderium figitur. Nec quicquam aliud appetit, ſed in eo quod tenet, fœlici quadam dulcedine delectatur, delectando iucundatur. Si vero vana aliqua cogitatione vel rerum occupatione inde aliquantulum abſtractum fuerit, ſumma cum feſtinatione illuc redire feſtinat ; exilium reputans alibi quam ibi moram facere. Nam ſicut nullum eſt momentum quo homo non fruatur vel vtatur pietate diuina ; ſic nullum debet eſſe momentum, quo eum præſentem non habeat in memoria.

2. Idcirco non breui crimine tenetur aſtrictus, quiſquis in oratione cum Deo loquitur, & ſubito abſtrahitur ab eius conſpectu, quaſi ab oculis non videntis, nec audientis. Hoc autem fit, quando cogitationes ſuas malas & importunas ſequitur ; & aliquam viliſſimam creaturam, ad quam mentis intuitus facile diſtrahitur, e præfert : illam videlicet in cogitatione ſæpius reuoluendo vel cogitando quam Deum, quem aſſiduè debet recolere Creatorem, adorare Redemptorem, expectare Saluatorem, timere

é Iudicem.

CAPVT XXX.

Quidquid mentis aspectum à Deo retrahit, omnino fugiendum est atque execrandum.

1. QVisquis amas mundum, tibi prospice quò sit eundum.
Hæc via, qua vadis, via pessima, plenaque cladis.

Age ergo, ô homo, paululum occupationes tuas, & absconde te modicum à tumultuosis cogitationibus tuis. Abijice nūc onerosas curas; postpone laboriosas dissensiones; vaca aliquantulum Deo, & paululum requiesce in eo. Intra in cubiculum mentis tuæ; exclude omnia præter Deum,& quæ valent ad quærendum eum; & clauso ostio quære eum. Dic nunc totum cor tuum Deo: Quæsivi vultum tuum, vultum tuum Domine requiro.

2. Eia nunc ergo Domine Deus meus, tu doce cor meum, vbi & quomodo te quærat, vbi & quomodo te inueniat. Domine, si hic non es, vbi te quæram absentem? si autem vbique es, cur te non video præsentem? Sed certe habitas lucem inaccessibilem. Et quomodo accedam ad lucem inaccessibilem? Aut quis me deducet & inducet in illam, vt videam te in illa?

Deinde, quibus ſignis, qua facie
quæram? Nunquam te vidi Domi
Deus meus, nunquam noui facie
tuam. Quid faciet altiſſime Domine
quid faciet iſte longinquus exul tuus
Quid faciet ſeruus tuus anxius amo
re tui, & longe proiectus à facie tua
En anhelat videre te, & nimis illi ab
eſt facies tua. Accedere ad te deſide
rat, & inacceſſibilis eſt habitatio tu
Inuenire te cupit, &, neſcit locu
tuum quærere: affectat, & ignora
vultum tuum.

CAPVT XXXI.

Quod viſio Dei perdita ſit propter pec catum & miſeria inuenta ſit.

1. DOmine, Deus meus es tu &
Dominus meus, & nunquã vi
di te: tu me feciſti, & refeciſti, & om
nia bona tua mihi contuliſti; & non
dum vidi te, neque noui. Denique a
te videndum factus ſum, & nondu
feci id, propter quod factus ſum. O
miſera ſors hominis, cum hoc perdi
dit, ad quod factus eſt! O dirus ac du
rus caſus ille! Heu, quid perdidit, &
quid inuenit? Quid abſceſſit, & qui
remanſit? Perdidit beatitudinem, a
quam factus eſt: & inuenit miſeriã, a
quã factus non eſt. Abſceſſit ſine qu
nihil fœlix eſt; & remanſit, quod pe
ſe non niſi miſerum eſt. Manduca-
bat

bat tunc homo panem Angelorum, quem nunc esurit : manducat nunc panem dolorum, quem tunc nesciebat.

2. O tu Domine, vsquequo obliuisceris in finem? vsquequo auertis faciem tuam à nobis? Quando respicies & exaudies nos? Quando illuminabis oculos nostros, & ostendes nobis faciem tuam; quando restitues te nobis? Respice Domine & exaudi; & illumina nos, & ostende nobis teipsum. Restitue te nobis, vt bene sit nobis, sine quo tam male est nobis. Inuita nos, adiuua nos, obsecro te Domine. Amaricatum est cor meum sua desolatione. *Indulcora* illud tua consolatione, obsecro Donine. Esuriens cœpi quærere te, ne deserar impastus à te. Famelicus accessi, ne recedam impastus. *Pauper* veni ad diuitem, miser ad misericordem, ne recedam vacuus & contemptus.

3. Domine, incuruatus sum, & *non* possum nisi deorsum aspicere. Erige me, vt possim sursum videre vel intendere. Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, obuoluerunt me, & sicut onus graue grauant me. Euolue me, & exonera me, ne vrgeat super me puteus os suum. Doce me

quærere te, & ostende te quærenti; quia nec quærere te possum, nisi doceas tu; nec inuenire, nisi te ostendas. Quæram te desiderando, desiderem te quærendo, inueniam amando, amem inueniendo.

CAPVT XXXII.

De bonitate Dei.

1. FAteor, Domine, & gratias ago qui creasti me ad hãc imaginem tuam; vt tui memor, te cogitem, te amẽ. Sed sicut est abolita corruptione vitiorum, sic est obfuscata fumo peccatorum, vt non possit facere ad quod facta est, nisi tu renoues & reformes eam. Rogo Domine, qui das fidei intellectum, da mihi vt quantum scis expedire, intelligam; quia es sicut credimus & hoc es, quod credimus. Et quidem credimus te esse aliquid, quo nihil maius aut melius cogitari possit. Quid ergo es, Domine Deus, quo vnum maius meliusque nihil valet cogitari; nisi id quod summum bonum omnium, solum existens per seipsum, omnia alia fecit ex nihilo? Quod ergo bonum deest summo bono, per quod omne bonum? Tu es itaque iustus, verax, beatus; & quicquid aliud est, melius est esse quam non esse.

2. Verum malis quomodo parcis, si

ī es totus ſumme iuſtus? An quia bonitas tua eſt incomprehenſibilis? Latet hoc in luce inacceſſibili, quam inhabitas. Vere in altiſſimo & ſecretiſſimo bonitatis tuæ profundo latet fons, vnde manat fluuius miſericordiæ tuæ. Nam, cum totus & ſumme iuſtus ſis, tamen idcirco etiam malis benignus es, quia totus & ſumme bonus es. Minus namque bonus eſſes, ſi nulli malo eſſes benignus. Melior eſt enim qui & bonis ſimul & malis bonus eſt, quam qui bonis tantum bonus eſt. Et melior eſt qui malis & parcendo & puniendo bonus eſt, quam qui puniendo tantum. Ideo ergo miſericors es, quia totus & ſumme bonus es.

CAPVT XXXIII.

De delectabili fruitione Dei.

1. O Immenſa bonitas, quæ omnium intellectum excedis; veniat ſuper me miſericordia illa, quæ de tanta opulentia procedit. *Inſinuat* in me, quæ profluit de te. Parce per clementiam, ne vlciſcaris per iuſtitiam. Excita te nunc anima mea, & erige totum intellectum tuum, & cogita quantum potes, quantum & quale ſit illud bonum, quod Deus eſt.

2. Si enim ſingula bona delectabilia

bilia sunt,cogita intentè, quam delectabile sit illud bonum, quod continet iucunditatem omnium bonorum: & non quale in rebus creatis sumus experti,sed tanto differentem, quanto differt à creatura Creator. Si enim est bona vita creata, quam bona est vita creatrix?Si iucunda est salus facta, quam iucunda est salus, quæ fecit omnem salutem? Si amabilis est sapientia in cogitatione vel cognitione rerum cognitarum, quam amabilis est sapientia, quæ omnia fecit & condidit ex nihilo? Denique,si multæ & magnæ sunt delectationes in rebus delectabilibus, qualis & quanta est delectatio in eo, qui ipsa delectabilia fecit? O qui hoc bono fruetur, quid illi erit,quid illi non erit? Certe quicquid voluerit illi erit, & quidquid noluerit, non erit. Ibi quippe illi erunt bona animæ & corporis, qualia nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.

CAPVT XXXIV.

Summum bonum appetendum est.

1. CVr ergo per multa vagaris homuncio, quærendo bona animæ tuæ & corporis tui? Ama vnum bonum, in quo sunt omnia bona, & sufficit. Desidera simplex bonum, quod est omne bonum, & satis est.

Quid

Quid enim amas caro mea ? Quid deſideras anima mea ? *Ibi* eſt quicquid amas : Ibi eſt quicquid deſideras. Si delectat pulchritudo , fulgebunt iuſti ſicut Sol : Si velocitas , aut fortitudo , aut libertas corporis tui , nihil obſiſtere poterit , erunt ſimiles Angelis Dei ; quia ſeminatur corpus animale, ſurget corpus ſpirituale ; poteſtate vtique, non natura.

2. Si longa aut ſalubris vita , ibi erit ſana æternitas,& æterna ſanitas ; quia iuſti in perpetuum viuent , & ſalus iuſtorum à Domino. Si ſatietas , ſatiabuntur cum apparuerit gloria Domini.Si ebrietas,inebriabuntur ab vbertate domus Dei. Si melodia , ibi Angeli concinent ſine fine Deo. Si quælibet non immunda , ſed munda voluptas , torrente voluptatis ſuæ potabit eos Dominus. Si ſapientia , ipſa Dei ſapientia oſtendet eis ſeipſam ſapientiam. Si amicitia ; diligent *Deum* plus quam ſeipſos , & inuicem tanquam ſeipſos ; & Deus illos pluſquam illi ſeipſos : quia illi illum ſe & inuicem per illum ; & ille ſe, & illos per ſeipſum Si concordia , omnibus illis erit vna voluntas ; quia nulla erit , niſi Dei ſumma voluntas.

3. Si poteſtas , omnipotentes erunt

[f]uæ voluntatis, vt Deus suæ. Nam sicut Deus poterit quod volet per seipsum: ita poterunt illi quod volent per illum. Quia sicut illi non aliud volent, quam ille volet, ita ille volet quicquid illi volent: & quod ille volet, non poterit non esse. Si honor & diuitiæ; Deus seruos suos bonos & fideles supra multa bona constituet: immo filij Dei & Dij vocabuntur; & erunt hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi. Si vero securitas certa; ita certi erunt nunquam vllatenus illud bonum sibi defuturum, sicut certi erunt se non sua sponte illud amissuros, nec dilectorem Deum illud dilectoribus suis inuitis ablaturum, nec aliquid Deo potentius, Deum & illos separaturum. Gaudium vero quale quantumue est, vbi tale ac tantum bonum est!

CAPVT XXXV.

De mutua charitate Sanctorum in cœlis.

1. COr humanum, cor indigens, cor expertum ærumnas & miserias, imo obrutum miseriis, quantum gauderes, si in his omnibus abundares? *Interroga* vltima intima tua, si capere possent gaudium suum de tanta beatitudine sua. Sed certe, si quis alius, quem omnino sicut teipsum

ſum amares, eandem beatitudinem haberet, duplicaretur gaudium tuum: quia non minus gauderes pro eo, quam pro teipſo. Si vero duo, vel tres, vel multo plures idipſum haberent, tantum pro ſingulis quantumdem pro te ipſo gauderes, ſi ſingulos ſicut teipſum amares. Ergo quid erit in illa perfecta charitate innumerabilium beatorum Angelorum & hominum, vbi nullus diliget alium minus quam teipſum? Non enim aliter gaudebit vnuſquiſque pro ſingulis aliis, quam pro ſeipſo.

2 Si ergo cor hominis de tanto bono ſuo vix gaudium ſuum capiet, quomodo capax erit tot & tantorum gaudiorum? Et vtique quoniam quãtum quiſque diligit aliquem, tantum de bono eius gaudet; ſicut in illa beata fœlicitate vnuſquiſque ſine comparatione plus amabit *Deum*, quam ſe, & omnes alios ſecũ: ita plus gaudebit abſque æſtimatione de fœlicitate Dei, quam de ſua, & omnium aliorum ſecum. Et ſi Deum ſic diligent toto corde, tota mente, tota anima; vt tamen totum cor, tota mens, tota anima, non ſufficiat dignitati dilectionis; profecto ſic gaudebunt toto corde, tota mente, tota anima; vt tamen totum cor, tota mens, to-

ta

ta anima, non sufficiat plenitudi gaudij.

CAPVT XXXVII

De pleno gaudio vitæ æternæ.

1 DEus meus, & Dominus meus spes mea, & gaudium cordi mei: dic animæ meæ, si hoc est gaudium, de quo nobis per filium tuum dicis: Petite,& accipietis,vt gaudium vestrum sit plenum. Inueni namque gaudium quoddam plenum, & plus quam plenum. Pleno quippe corde plena mente, plena anima, pleno toto homine, gaudio illo, adhuc supra modum supererit gaudium. Non ergo totum illud gaudium intrabit in gaudentes; sed toti gaudentes intrabunt in gaudium Domini sui.

2. Dic Domine, dic seruo tuo intus in corde meo; si hoc est gaudium in quod intrabunt serui tui, qui intrabunt in gaudium Domini sui? Sed certe gaudium illud, quo gaudebunt electi tui, nec oculus vidit, nec auris audiuit,nec in cor hominis ascendit. Nondum ergo cogitaui aut dixi, Domine, quantum gaudebunt electi tui. Vtique tantum gaudebunt, quantum amabunt: tantum amabunt, quantum te cognoscent, Domine. Et quantum amabunt? Certe nec oculus vidit, nec auris audiuit,nec in cor hominis ascendit

cendit in hac vita, quantum te co-
gnoſcent & amabunt te in illa vita.

3. Oro te Deus meus, vt cognoſ-
cam te; amem te, vt gaudeam de te,
et ſi non poſſum in hac vita ad ple-
num, vel proficiam de die in diem vſ-
que dum veniat illud ad plenum. Pro-
ficiat in me hic notitia tua, vt ibi fiat
plena. Creſcat in me hic amor tuus,
vt ibi ſit plenus; vt hic gaudium meũ
ſit in ſpe magnũ, & ibi in re plenum.
Deus verax, peto vt accipiam quod
promittis, vt gaudium meum ſit ple-
num. Meditetur inde interim mens
mea; loquatur inde lingua mea; amet
illud cor meum; ſermocinetur os
meum. Eſuriat illud anima mea; ſi-
tiat illud caro mea; deſideret illud
tota ſubſtantia mea, donec intrem in
gaudium Domini mei, ibi permanſu-
rus per ſæcula.

Manualis Finis.

LIBER

MEDITATIONVM

B. ANSELMI ARCHIepiscopi Cantuarienſis.

CAPVT I.

DOmine Deus meus, da cordi meo te deſiderare, deſiderando quærere, quærendo inuenire, inueniendo amare, amando mala mea redimere, redempta non iterare. Da Domine Deus cordi meo pœnitentiæ compunctionem, ſpiritui contritionem, oculis lachrymarum fontem, manibus eleemoſynæ largitatem. Rex meus, extingue in me deſideria carnis, & accende vim tui amoris. Redemptor meus expelle à me ſpiritum ſuperbiæ, & concede mihi propitius theſaurum humilitatis tuæ. Saluator meus amoue à me furorem iræ; & indulge mihi ſenſum patientiæ. Creator meus, euelle à me animi rancorem, & largire mihi mentis dulcedinem. Da Pater

er clementissime, solidam mihi fidem, spem congruam, charitatem perfectam.

2. Rector meus, auerte à me animi vanitatem, mentis inconstantiam, cordis vagationem, oris scurrilitatem, oculorum elationem, ventris ingluuiem, opprobria proximorum, scelera detractionum, curiositatis pruriginem, diuitiarum cupiditatem, potentatuum rapinam, inanis gloriæ appetitum, hypocrisis malum, adulationis venenum: contemptum inopum, oppressionem debilium, auaritiæ ardorem, inuidiæ rubiginem, blasphemiæ morem. Reseca in me temeritatem, meorum factorum iniquam pertinaciam, inquietudinem, otiositatem, somnolentiam, pigritiam, mentis hebetudinem, cordis cæcitatem, sensus obstinationem, morum truculentiam, boni inobedientiam, consilij repugnationem, linguæ effrenationem; pauperum prædam, impotentum violentiam, innocentum calumniam, subditorum negligentiam, circa subditos seueritatem, aduersus domesticos impietatem, ergo proximos duritiam.

3. Deus meus, misericordia mea, oro te per dilectum filium tuum, da mihi opera misericordiæ, *pietatis*

studia

ſtudia: compati afflictis, ſubuenir egenis, ſuccurrere miſeris: conſuler erroneis, conſolari mœſtos, releuar oppreſſos, pauperes recreare, fleb les refouere, dimittere debitoribus parcere in me peccantibus, odiente me diligere, pro malis bona reddere neminem deſpicere ſed honorare bonos imitari, malos cauere, virtute amplecti, vitia reijcere: in aduerſ patientiam, in proſperis continen tiam, cuſtodiam oris, & oſtium cir cumſtantiæ labiis meis; terrena ca care, cæleſtia ſitire.

CAPVT II.

1. ECce plaſmator meus, multa re gaui, cum nec pauca promeru Fateor, heu fateor, non ſolum qu poſtulo non debentur bona, ſe multa mihi debentur & exquiſit ſupplicia. Animant me publicani meretrices, & latrones, qui à fauc bus hoſtis momentaneè eruti, ſin recipiuntur paſtoris. Tu enim om nium factor Deus, licet in cunct tuis ſis mirabilis operibus, mirab lior tamen in viſceribus creder pietatis. Vnde tu met per quenda tuum dixiſti: Miſerationes eius ſu per omnia opera eius. Et quaſi d ſingulo loquente, de vniuerſo popu lo tuo dixiſti confidenter: Miſer cordia

cordiam meam non dispergam ab eo. Nullum enim spernis,nullum abijcis, nullum perhorrescis, nisi qui te forte mens exhorruerit. Ergo non modo non iratus percutis ; sed te irritantibus,dona si quæsierint, tribuis, Deus meus,cornu salutis meæ, & susceptor meus.

2. Ego infelix te irritaui, ego malum coram te feci, furorem tuum prouocaui, iram promerui : peccaui, & passus es:deliqui, & adhuc sustines. Si pœnitet, parcis ; si reuertor, suscipis ; insuper dum differo, præstolaris. Reuocas errantem, inuitas repugnantem,excitas torpentem,amplecteris redeuntem, doces ignorantem,mœrentem mulces, à ruina suscitas, post lapsum reparas, petenti largiris, quærenti inueniris, pulsanti aperis. Ecce Domine Deus salutis meæ:quid opponam,nescio, quid respondeam, ignoro : nullum confugium, nullum à te patet latibulum. Ostendisti bene viuendi viam, dedisti gradiendi scientiam, minatus es mihi gehennam, & pollicitus es paradisi gloriam. Nunc Pater misericordiarum & totius consolationis, confige timore tuo carnes meas, quatenus quæ minaris, metuendo euadam;

& redde mihi propitius lætitiam sa-
lutaris tui,vt quæ spondes , diligendi
participem. Fortitudo mea Domine
firmamentum meum Deus , & refu-
gium meum , & liberator meus : sug-
gere quid de te cogitem : doce qui-
bus sermonibus inuocem , de quibu
operibus te placem.

3. Scio namque , scio vnum qu
placaris, & aliud quod non sperni
Est vtique spiritus contribulatus tib
sacrificium, & acceptas cor contr
tum & humiliatum. His me , Deu
meus , adiutor meus, dita muneribu
His contra inimicum muni prote
ctionibus ; hoc de flammis vitioru
præsta refugium : hoc à desiderio
rum passionibus pande pius refugiur
Fac Domine virtus salutis meæ , n
sim in eorum ordine, qui credũt pro
pero tempore , & recedunt tentatio
nis tempore. Obumbra caput meu
in die belli : esto spes mea in die affl
ctionis meæ , & salus in tempo
tribulationis meæ.

CAPVT III.

1. Ecce Deus illuminatio mea,&s
lus mea:rogaui quibus egeo : i
timaui quæ timeo : sed remordet m
conscientia, reprehendunt me cord
secre

ecreta: & quod amor miniſtrat, ti-
nor diſſipat: zelus incitat, metus in-
repat actæ vitę formidinem; ſed tua
ngerit pietas fiduciam. Tua horta-
ur benignitas, mea dehortatur mali-
nitas: & vt verius fatear, occurrunt
nemoriæ phantaſmata peccatorum,
uæ reuerberant aciem vel audaciam
ræſumentium animorum. Cum enim
dio quis dignus ſit, qua fronte gra-
iam requirit? Cum pœna debetur,
ua temeritate gloria poſcitur? *La-*
eſſit iudicem, qui poſtpoſita ſatis-
actione delicti, præmiis quærit hono-
ari. Regi inſultat obnoxius ſuppli-
io, qui flagitat donari indebito præ-
nio. Et dilecti patris affectum, ſtultus
xacerbat filius; qui poſt illatas con-
umelias, ante pœnitudinem hæredi-
atis vſurpat celſitudinem. Quod, mi
ater, me egiſſe recolo: merui mor-
em, & vitam peto: commoui regem
meum, cuius impudens nunc inuoco
auxilium: contempſi iudicium iudi-
cis, quem temere poſtulo adiutorem:
inſolens renui audire patrem, quem
demum præſumo habere tutorem.

2. Heu mihi, quam ſero venio.
Heu, heu, quam tarde feſtino. Heu,
quia curro poſt vulnera, dedignatus

incolumis præcauere iacula. Negle
xi prospicere tela, modo sollicito
de morte vicina. Vulnera vulneri
bus inflixi, quia scelera sceleribu
addere non timui. Recenti tabe ci
catrices resperfi, quia prisca flagiti
modernis inquinationibus recipro
caui: & quæ diuina solidauerat gra
tia vel medicina, mea dissoluit pru
rigo phrenetica. Cutis, quæ superdu
cta vulneribus morbum celauerat
sanie erumpente putruit: quia itera
ta iniquitas, concessam misericor
diam exinaniuit. Noui quippe scri
ptum: In quacunque die iustus pec
cauerit, omnes iustitiæ eius in obli
uione erunt. Si iustitia aboletur iust
ruentis, quanto magis peccatoris, i
adipsum ruentis. Quoties vt canis re
dii ad vomitum, & vt sus petii vo
lutabrum? Fateri mihi itaque & re
cordari impossibile est, quot mor
talium homines peccare ignorante
docui, nolentibus delinquere persua
si, resistentes coëgi, volentibus con
sensi, quot sane gradientes in laqueum
duxi, viam quærentibus foueam rete
xi, mala patrare non horrui, donorum
Dei obliuisci non metui.

3. Sed tu iuste iudex, signasti quasi
in sæculo pecuniam peccata mea, &
obseruasti

obseruasti omnes semitas meas, & cũctos gressus meos dinumerasti. Tacuisti sẽper,siluisti,patiens fuisti. Væ mihi demum loqueris quasi parturiens. Deus deorum, Domine præstabilis super nequitiam, noui quia manifestus venies,noui quia non semper silebis,cum in conspectu tuo ignis exardescet, & in circuitu tuo tempestas ingruerit valida, cum aduocaueris cælum de sursum,& terram, discernere populum tuum. Ecce tot millibus populorum nudabuntur omnes iniquitates meæ: Tot agminibus patebunt scelera mea, non solum actuum, sed etiam cogitationum, simulque locutionum. Tot iudicibus inops astabo, quotquot me præcesserunt in bono opere. Tot arguentibus confundar, quotquot mihi præbuerunt sancta viuendi exempla. Tot vincar testibus, quot me monuerunt proficuis sermonibus, seseque imitandos iustis mihi dederunt sermonibus.

CAPVT IV.

1. DOmine mi Deus, non suppetit quod dicam; non occurrit quod respondeam:& ecce iam illi intersum discrimini: vrget me conscientia; cruciant cordis arcana; coarctat auaritia,accusat superbia,consumit in-

uidia,inflāmat cōcupifcentia, infeftat luxuria, dehoneftat gula, confutat ebrietas,detractio lacerat,ambitio fupplantat, rapacitas obiurgat, difcordia diffipat,ira perturbat; leuitas deijcit, torpor opprimit,hyprocrifis fallit, adulatio frangit,fauor extollit, calumnia pungit. Ecce liberator meus de gentibus iracundis. Ecce cum quibus vixi à die natiuitatis meæ, quibus ftudui, quibus fidem feruaui, ipfa me ftudia quæ dilexeram damnant, quæ laudaueram vituperant. Hi funt quibus acquieui amici,quibus parui magiftri, quibus feruiui domini, confules quibus credidi, ciues quibus cohabitaui; domeftici quibus confenui.

2. Heu mihi,Rex meus, & Deus meus, quia incolatis meus prolongatus eft. Væ mihi, illuminatio mea, quia habitaui cum habitantibus Cedar. Et cum fanctus dixerit multum, quanto magis ego infelix dicere poffum. Nimis incola fuit anima mea! Firmamentum meum, non iuftificabitur in confpectu tuo omnis viuens. Spes mea,non eft in filiis hominum, quem fi remota pietate iudicaueris, iuftum vix inuenias: & nifi præueneris miferando impium, non erit quem glorifices pium. Credo namque falus

ſalus mea, quod audiui, quomodo benignitas tua ad pœnitentiam me adducit. Turris fortitudinis, ſonuerunt nectarea mihi labia tua. Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater qui miſit me, traxerit eum. Enimuero quia inſtruxiſti me, tantaque propitius inſtitutione formaſti, totis medullis cordis, toto anniſu mentis, te omnipotens pater cum dulciſſimo puero, teque dulciſſima proles cum ſereniſſimo inuoco paracleto. Trahe me quatenus poſt te currere in odorem vnguentorum tuorum delecter.

3. Quam magna, Domine Deus meus, multitudo dulcedinis tuæ, quam abſcondiſti timentibus te! Abſcondiſti quia conſeruaſti, non quia abſcōdiſti Abſtuliſti, cum eam magis multiplicaſti. Solet aliquando, quod abſconditur, diligentius inueſtigari, & inuentum arctius amari. Dilata in te non minuuntur ſed magis creſcunt deſideria Non eſt ergo tuus amor tranſitorius, ſed æternus. Qui te diligunt, non tepeſcunt, ſed feruеſcunt. Non eſt tuus amor ocioſus: memoria tua ſuper mel dulcis: meditatio de te, pluſquam cibus ſuauis. De te loqui, plena eſt refectio: te noſſe, perfecta conſolatio: tibi adhærere, vita æter-

na:à te separari, mors perpetua. Fo[ns]
viuus his, qui te sitiunt; esca inde[fi-]
ciens, his qui te esuriunt. Gloria
quærentibus, gaudium inuenientibu[s].
Odor tuus suscitat mortuos, resp[e-]
ctus curat ægrotos; lux tua omnẽ fu[-]
gat caliginem, visitatio tua cuncta[m]
repellit tristitiam. Nullus apud [te]
mœror, procul à te omnis dolor[;]
nulla tecum mœstitia, nulla indigen[-]
tia; nulla, vbi es, necessitas: nulliu[s]
boni est difficultas: nunquam ibi te[-]
nebræ, nec terror nominatur gehen[-]
næ: nullius noctis tetra cæcitas, nec tu[-]
multus improbitas. Nunquam fami[s]
sitisque inopia, frigoris nec æstus circ[a]
te moratur penuria: non inualitud[o]
corporis prorsus, nec corruptio men[-]
tis; non zelus, neque contentio, ne[c]
omnino ambitio. Illinc abest solici[-]
tudo finis, & cura mortis, labor sene[-]
ctutis, languor ægritudinis: ibi nes[-]
citur passio aëris, & varietas tempo[-]
ris. Hæc est enim magna multitud[o]
dulcedinis tuæ Domine, quam abscon[-]
disti timentibus te, sed perfecisti spe[-]
rantibus in te.

CAPVT V.

1. O Quam bona absconsio, qua[m]
efficitur perfectio. Non enim
hæc absconsio æstimatur perditio,
sed

ed magis conſeruatio, qua fit perfe-
ctio. O glorioſe Rex, quam vera
unt tua iudicia, iuſtificata in ſemet-
pſa; vere deſiderabilia ſuper aurum
c lapidem pretioſum multum, vti-
ue & dulciora ſuper mel & fauum.
) vita mea Deus meus, rogo te per
omen Redemptoris mei, dilecti fi-
j tui, largire propitius, vt cuſtodiam
a. Cognoui namque, quia in cuſto-
iendis illis retributio multa. Gloria
ıea Deus, abſcondis theſaurum tuum,
t incites cupidum; recondis marga-
tam, vt augeas quærentibus amo-
em; differs dare, vt doceas petere;
iſſimulas audire petentem, vt facias
erſeuerantem. Poſtremo incipienti-
us quærere promittis, vt non niſi vere
erſeuerantibus ſalutem tribuas; quod
lane indicat illa flebilis, quæ tuum
ı ſepulchro natum Chriſtum, inter
ıortuos quærebat viuum, duranti-
us adhuc tenebris; quam accende-
is vt quæreret, te quærenti diſpare-
as vt perſeueraret; perſeuerauit
erans, & ſperauit perſeuerans; &
uia in ſpe perſeuerauit, videre te
ıeruit, beata viſio, & plena exulta-
o.

2. O ſummum gaudium, & con-
ımmatum deſiderium, deſiderabilis

vultus, iocundus aspectus. O spes
fœlix perseuerantia; nisi enim sper
ret, non perseueraret; & nisi perseu
raret, spei fructum non perciperet. S
enim Deus meus, misericordia mea
absconderis timentibus te, vt inu
niaris sperantibus in te; sic elonga
quærentibus, vt appropinques pers
uerantibus. Qui elongant se à te, p
ribunt: qui autem expectant te, n
confundentur. Qui timent te, spere
in te; quoniam protector & adiut
eorum es: Per timorem, venitur
amorem. Timendus es, vt Dominus
amandus, vt pater. Timor tuus sa
ctus permanet, quia sãctos perman
re facit quos possidet Nihil deest t
mentibus te; quia oculi tui super eo
& aures tuæ in preces eorum. Miser
cordia mea & refugiũ meũ, suscept
meus, & liberator meus: sic timorẽ a
hibe mihi, vt amorem subinferas: s
irroga metũ, vt tui augeas desideriũ
sicque me participem timentium te
vt & custodientium mandata tua, fa
cias, vt per timoris seruitutem ad a
moris pertingere merear gratiam.

3. Inuoco te Deus meus, inuoc
te; quia prope es omnibus inuocant
bus te, sed inuocantibus in veritat
tu enim veritas es. Da mihi quæso
clementiam tuam sancta veritas in
uocar

ıocare ; quia quomodo hoc fieri o-
ɔorteat, neſcio: ſed doceri à te, beata
/eritas, humiliter imploro. Abs te
ıpere, deſipere eſt; te vero noſſe, per-
ectum eſt ſcire. Erudi me, ô diuina
apientia, & doce me legem tuam.
Credo ſane quia quem tu erudieris
beatus eſt, & de lege tua docueris eũ.
Deſidero inuocare te, quod quæſo vt
iat in veritate. Quid eſt inuocare in
/eritate veritatem; niſi in Filio Pa-
rem ? Ergo ſancte Pater, ſermo tuus
/eritas eſt ; principium verborum
uorum veritas. Hoc quippe eſt
/erborum tuorum principium ; quod
n principio erat verbum. In ipſo
orincipio te ſummum adoro princi-
pium. In ipſo veritatis verbo, te
perfecta inuoco veritas : quod in ip-
ſa tandem dirigas me, & doceas in
veritate. Quid enim dulcius, quam
genitorem in nomine vnigeniti exo-
are, Patrem recordatione filij ad
pietatem flectere, Regem chariſſi-
mæ prolis denotatione mitigare ?
Sic rei ſolent carceribus eripi : ſic
mancipati vinculis liberari : ſic tri-
ſtem capitis excipientes ſententiam,
non ſolum vitam ſed inſuper nanciſci
nſolitam gratiam, dummodo iratis
patribus dilectæ prolis intimauerint
charitatem. Sic delinquentes ſeruuli
euadunt

euadunt supplicia dominorum, du
pro eis interuenit dulcedo filiorun
Sic te Pater omnipotens per omn
potentis filij tui postulo charitatem
educ de carcere animam meam a
confitendum nomini tuo: libera m
à vinculis peccatorum, per coæte
num tibi vnicum natum: meque c
propria merita lethalem minant
sententiam, preciosæ ad dexteran
tuam consedentis prolis interpella
tione restaura placatus ad vitam.

CAPVT VI.

1. QVem alium enim dirigam in
tercessorem pro me tibi, nes
cio: nisi hunc, qui est pro peccatis no
stris propitiatio: qui sedet ad dexte
ram tuam, qui etiam in communi fil
gloria pietatem tuam interpellat pr
nobis. Ecce aduocatus meus apud t
Deum & patrem. Ecce Pontifex sum
mus, qui non eget alieno expiari san
guine, quia proprio fulget perfusu
cruore. Ecce hostia sancta, benepla
cens & perfecta, in odorem suaui
tatis & oblata & accepta. Ecce a
gnus sine macula, qui coram se ton
dentibus obmutuit; qui plagis cæsus
sputis illitus, probris affectus, os suum
non aperuit. En qui peccatum no
fecit, peccata nostra pertulit, &
languore

anguores noſtros ſuo liuore ſanauit. Aſpice, pie Pater, piiſſimum filium uum, pro me tam impio paſſum. Reſ-ice, Pater clementiſſime, eum qui atitur: & reminiſcere benignus, ro quo patitur.

2. Nonne hic eſt ille innocens, mi Domine, quem vt ſeruum redimeres, lium tradidiſti? Nunquid non au-or vitæ hic eſt, qui vt ouis ad occi-onem ductus, tibique obediens vſ-ue ad mortem factus, atrocis non muit necis ſubire genus? Recole, to-us ſalutis diſpoſitor, quia hic ipſe t, quem etſi ex tua virtute genuiſti, icæ tamen infirmitatis participem eri voluiſti. Vere hæc eſt tua Dei-ts, quæ meam induta naturam, cru-s aſcendit patibulum, aſſumpta-ue carne, triſte tulit ſupplicium. Re-ic, Deus meus, oculos maieſtatis ſu-er opus ineffabilis pietatis; intuere ilectum natum, toto corpore exten-m; cerne manus innocuas, pie ma-antes ſanguine: & remitte placatus elera, quæ patrauerunt manus meæ. onſidera inerme latus, crudeli ilum cuſpide: & renoua me ſa-oſancto fonte illo, quem inde flu-ſſe credo. Vide immaculata veſti-a, quæ non ſteterunt in via pecca-rum, ſed ſemper ambulauerunt in lege

lege tua, diris confixa clauis; & perf
ce gressus meos in semitis tuis. Fa
me odio habere omnem viam iniqui
tatis, viam iniquitatis amoue à me
facque me propitius viam veritat
eligere.

3. Oro te Rex sæculorum per hũ
redemptorem meum, fac me currer
viam mandatorum tuorum; vt ei va
leam spiritu vniri qui non horru
mea carne vestiri. Nunquid non a
tendis, pie Pater, adolescentis fil
charissimum caput, niuea ceruic: d
flexa pretiosa resolutum in morte
Aspice mitissime conditor, dilect
sobolis humanitatem, miserere s
per infirmi plasmatis debilitaten
Candet nudatum pectus, rubet cruer
tum latus, tensa arent viscera, deco
languent lumina, regia pallent or
procera rigent brachia; pendent cru
marmorea, rigat terebratos pedes sa
ctisãguinis vnda. Specta, gloriose gen
tor, gratissimę prolis lacerata mẽbra
& memorare benignus, quæ mea su
stantia. Conspice Dei hominis pœ
nam, & releua conditi hominis mis
riam. Vide redemptoris suppliciun
& remitte redempti delictum. Hic
Domine mi, quem propter pecca
populi tui percussisti, licet ipse
dilectus in quo tibi bene complaci

ti. Hic eſt ille innocens, in quo do-
us inuentus non eſt, & tamen cum
niquis deputatus eſt.

CAPVT VII.

QVid commiſiſti dulciſſime
puer, vt ſic iudicareris? Quid
ommiſiſti amantiſſime iuuenis, vt
c tractareris? Quod ſcelus tuum,
uæ noxa tua, quæ cauſa mortis, quæ
ccaſio tuæ damnationis? Ego enim
im tui plaga doloris, tuæ culpa oc-
iſionis. Ego tuæ liuor paſſionis, tui
ruciatus labor. Ego tuæ mortis me-
tum, tuæ vindictæ flagitium. O mi-
abilis cenſuræ conditio, & ineffabi-
s myſterii diſpoſitio! peccat iniquus
: punitur iuſtus: delinquit reus, &
apulat innocens: offendit impius,
amnatur pius: quod meretur ma-
us, patitur bonus: quod perpetrat
eruus, exſoluit dominus: quod com-
iittit homo, ſuſtinet Deus. Quo na-
e Dei, quo tua deſcendit humilitas?
uo tua deflagrauit charitas? quo
roceſſit pietas? quo excreuit beni-
nitas? quo tuus attigit amor? quo
eruenit compaſſio? Ego enim ini-
ue egi, tu pœna mulctaris: ego fa-
inus admiſi, tu vltione plecteris:
go crimen edidi, tu torturæ ſubijce-
is: ego ſuperbiui, tu humiliaris, ego
imui, tu attenuaris: ego inobediens
extiti

extiti, tu obediens Patri scelus in obedientiæ luis: ego gulæ parui, t inedia afficeris: me ad illicitum ra puit concupiscentia ardorem, t perfecta charitas duxit ad crucem Ego præsumpsi vetitum, tu subiis eculeum: ego delector cibo, tu labo ras in patibulo: ego fruor delitiis, t laniaris clauis. Ego pomi dulcedi nem, tu fellis gustas amaritudinem Mihi reo ridens congaudet Eua, tib pie plorans compatitur Maria. Ecc Rex gloriose, ecce impietas mea, & claret pietas tua: en mea iniustitia, & tua liquet iustitia.

2. Quid Deus meus, & Rex meus Quid retribuam tibi pro omnibu quæ retribuisti mihi? Non enim in ueniri potest in corde hominis, quo condigne talibus referatur præmiis Nunquid potest sagacitas machinar humana, cui comparetur miseratio diuina? Nec est creaturæ, moliri officium, quo iuste creatoris recompenset præsidium. Est autem nate Dei in hac tua admirabili dispositione, cu mea fragilitas in aliquo suppeditet si tua visitatione compuncta mens carnem suam crucifigat cum vitiis & concupiscentiis. Et si hoc à te conceditur, quasi iam tibi incepit compati vel viuere, quia & tu pro peccatoribu

atoribus dignatus es mori:ficque per
nteriorem victoriam hac duce arma-
itur ad exteriorem palmam : qua de-
icta perfecutione fpiritali non ve-
eatur.pro amore tuo fubijci gladio
nateriali. Ita exiguitas conditionis,
tuæ complaceat pietati, magnitu-
ini valebit pro viribus refpondere
onditoris. Et hoc cæleftis medici-
æ,bone Iefu,hoc tui antidotum amo-
is.

3. Oro te per antiquas mifericor-
ias tuas,infunde vifceribus meis, vt
eiecta vipereæ cogitationis labe, re-
ntegret me incolumitati priftinæ;
uo guftato nectare tuæ fuauitatis,
aciat me illecebrofa mundi profpe-
a, toto affectu defpicere, & nulla
ius aduerfa pro te formidare; me-
norque perpetuæ nobilitatis fem-
er faftidiam ventos huius tranfito-
ij timoris. Nihil quæfo fine te mihi
lulcefcat, nihil complaceat, nihil
pretiofum, nihil præter te arrideat
peciofum. Vilefcant obfecro abs te
mihi omnia, fordefcant vniuerfa.
Quod tibi aduerfum eft, mihi mole-
ftum fit; & beneplacitum tuum fit
mihi indeficiens defiderium; tædeat
me gaudere fine te, & delectet me
triftari pro te. Sit mihi nomen tuum
refocillatio, & memoria tua mea

consolatio. *Fiant* mihi lacrymæ m
panes die ac nocte, tuas inuest
gando iustificationes. Sit bonum m
hi lex oris tui, super millia auri & ar
genti. Sit obedire, mihi amabile, re
sistere execrabile. Rogo te, spes mea
per omnes pietates tuas, vt prop
tieris omnibus iniquitatibus mei
Adaperi aures meas mandatis tuis
& ne declines, flagito per nome
sanctum tuum, in verba malitiæ co
meum, ad excusandas excusationes i
peccatis. Peto etiam per admirabi
lem humilitatem tuam, non venia
mihi pes superbiæ, & manus peccato
ris non moueat me.

CAPVT VIII.

1. ECce omnipotens *Deus* pate
Domine mi, dispone benignus,
quo mihi miserearis: quomodo quid-
quid pretiosius inueni, deuote tibi
obtuli: quidquid carius reperi sup-
pliciter præsentaui? Mihi nihil reli-
qui, quin tuæ exposuerim maiestati:
nihil iam superest quod adijciam, quia
totam tibi delegaui spem meam. Di-
rexi tibi aduocatum meum, tuum
dilectum filium; misi gloriosam pro-
geniem inter me & te mediatorem.
Misi inquam intercessorem, per quem
confido veniam. Misi verbis, quia
pro meis dixi missum factis. Enume-
raui

aui sanctissimæ tibi sobolis mortem
quam pro me fuisse credo perpessam.
Credo à te missam Deitatem, nostram
uscepisse humanitatem: in qua ci-
gnum duxit, vincula, alapas, sputa,
rrisionesque perferre, nec non cru-
em clauosque suscipere. Hanc olim
nfantiæ vagitibus demolitam, pue-
itię pannis astrictam, sudoribus
exatam, ieiuniis maceratam, vigiliis
fflictam, itineribus fessam, post af-
ectam flagris, laceratam suppli-
iis, deputatam cum mortuis, di-
atam vero gloria resurrectionis,
œlorum gaudiis induxit, & in dex-
era tuæ celsitudinis collocauit. Tu
lacatio mea, & propitiatio mea. Hic
ntende pius, quomodo genueris fi-
ium, & quem redemeris seruum. Hic
spice factorem, & ne despicias fa-
turam. Amplectere serius pastorem,
& recipe misericors allatam propriis
umeris ouem.

2. Hic ipse est fidelissimus pastor
lle, qui dudum errabundam ouem
per abrupta montium, præcipitia val-
ium, multis variisque quæsierat la-
boribus. Qui iam morienti, iam per
onga exilia deficienti, tandem in-
uenta gaudens, se supponit, & miro
ibi adnisu charitatis innixam, de cō-
usionis abysso leuauit: piisque con-

ſtrictam complexibus; ad nonaginta nouem, vnam quæ perierat deportauit ouem. Ecce Domine mi, Rex omnipotens Deus, ecce paſtor bonus refert tibi ouem, quam commiſiſti ei. Suſcepit te diſponente ad ſaluandum hominem, quem tibi reſtituit omni labe immunem. Ecce tibi tuum chariſſimus plaſma filius reconciliat, quod à te procul deuiauerat. En gregi tuo mitis paſtor reformat, quod prædo violentus abegerat: Reddit tuis conſpectibus ſeruum, quem ſua propria fecerat conſcientia fugitiuum; vt qui per ſe pœnam meruit, per factorem mundi mereatur veniam: quique pro culpis ſuis ſperabat gehennam, tanto duce iam confidat reuocari ad patriã. Potui per me te ſancte Pater offendere, ſed non potui per me te mihi placare. Factus eſt adiutor meus tuus dilectus filius, meam participans humanitatem, vt curaret infirmitatem; quatenus vnde culpam emiſerat offenſionis, inde tibi immolaret ſacrificium laudis, meque per hoc tuæ redderet pietati placabilem: quo ſedens ad dexteram tuam, ſemper me ſubſtantiæ oſtenderet eſſe conſortem. Ecce ſpes mea, ecce tota fiducia.

3. Si

3. Si me pro mea, vt dignum est, despicis iniquitate, respice saltem misertus in me pro dilectæ sobolis charitate: in filio attende, quid propitieris in seruo. Vide carnis sacramentum, & carnis remitte reatum. Recole quod bonus perpessus est filius; & obliuiscere, quod malus operatus est seruus. Quoties beatæ prolis tibi saucia patent vulnera, delitescant obsecro vulnera mea. Quoties rubet pretiosus sanguis pio de latere, deleantur supplicio tabes meæ pollutionis. Et quia te caro lacessiuit ad iram; caro te inflectat, precor, ad misericordiam: vt sicut caro seduxit ad culpam, caro deducat ad veniam, Multum quidem est, quod mea meretur impietas; longe autem maius est, quod Redemptoris mei possit pietas: Magna enim est mea iniustitia, multo vero maior est Redemptoris mei iustitia. Quanto enim superior est Deus homine, tanto mea malitia est inferior bonitate eius, et qualitate, ita etiam quantitate. Quid enim delinquere posset homo, quod nō *Dei* filius redimeret, factus homo? Quæ tantum superbia tumeret, quā non tanta humilitas sterneret? Quodnam esset mortis imperium, quod pati Dei nō destrueret crucis suppli-

ciú? Nimirum: Deus meus, si æqua lanc iniquitas peccantis hominis & redimentis gratia librentur authoris: non tantum oriens distat ab occidente seu inferior separatur infernus à sūmo cæli cardine: quantum pietas redemptoris superat malitiam peccatoris.

4. *Iam lucis optime creator*, iam culpis ignosce meis, pro dilecti filii tui laboribus immensis. Iam quæso eius pietati mea impietas, eius modestiæ mea peruersitas, & mansuetudini donetur ferocitas. Iam sua humilitas, meam superbiam; patientia eius, meam impatientiam; benignitas, duritiam; obedientia, inobedientiam; tranquillitas, inquietudinem; dulcedo, amaritudinem; suauitas iram, charitas lucrifaciat crudelem obstinationem. *Iam* diuini amor numinis *Patris* omnipotentis, prolisque beatissimæ sancta communicatio, paraclete sancte Spiritus, mœrentium clementissima consolatio, Spiritus alme: Iam cordis mei penetralibus potenti illabere virtute: & tenebrosa quæque neglecta lucis latibula, luminis corusci fulgore, pius habitator, lætifica; tuique roris abundantia, longæ ariditatis marcescentia squalore visitando fœcunda.

Saucia

Saucia interioris hominis arcana tui amoris jaculo;& tepentis iecoris medullas flammis salutaribus penetrando succende; sanctique feruoris igne illustrando, mentis & corporis vniuersa depasce: pota tuæ voluptatis torrente, vt iam nihil mundanorum degustare libeat venenatæ dulcedinis. *Iudica me, & discerne de gente non sancta causam meam. Doce me, quia Deus meus es tu, facere voluntatem tuam.*

5. Credo ergo quemcumque inhabitaueris,in eo patris ac pariter filij domicilium condis. Beatus, qui te merebitur hospitem habere: quoniam per te Pater & Filius apud eum faciēt mansionem.Veni iam, veni benignissime dolentis animæ consolator, in opportunitatibus & tribulationibus adiutor. Veni mundator sceleris, curator vulneris; veni fortitudo fragilium,releuator labentium. Veni doctor humilium, destructor superborum Veni orphanorum pius pater, consolator miserorum, viduarum dulcis iudex. Veni spes pauperum,refocillator deficientium. Veni sydus nauigantium, portus naufragantium. Veni, ô omnium viuentium decus singulare, morientium vnica salus. Veni sanctissime Spiritus, veni, &

miferere mei. Apta me tibi, & condefcende propitiùs mihi: vt mea tuæ magnitudini exiguitas, tuoque robori mea imbecillitas, fecundum tuarum multitudinem complaceat miferationum. *Per* Iefum,&c.

ORATIONES.

1. MIferere Domine famulis & famulabus tuis N. & dirige actus eorum quotidie in bonum; & omnia peccata eorum dimitte. Et dimitte in cor eorum talem intellectum, vt ex toto corde tibi fideliter feruiant,& tibi placeant,& omni tempore in tuo fancto feruitio permaneant. Per Dominum noftrum.

2. Famulos & famulas tuas,quæfumus *Domine*, fratres & forores meas,omnefque debitores meos, corpore pariter & mente purifica; vt in tua infpiratione compuncti, noxias delectationes vitare præualeant. Per Dominum noftrum *Iefum* Chriftum.

3. Dignus eft mercenarius vel operarius mercede fua: orationibus tuis credit, & optat iuuari, & farcina peccatorum à te fubleuari. *Per* Dominum noftrum.

MEDI

MEDITATIONES B. ANSELMI. Archiepiscopi Cantuariensis.

DE REDEMPTIONE generis humani.

CAPVT I.

Quid sit virtus saluationis, & vbi.

ANima Christiana, anima de graui morte resucitata: anima de misera seruitute Christi sanguine redẽpta & liberata excita mentem tuam, memento resuscitationis tuæ, recogita redemptionem & liberationem tuam. Retracta vbi & quæ sit virtus saluationis tuæ: versare in meditatione eius: delectare in contemplatione eius. Excute fastidium tuum; fac vim cordi tuo: intende in hoc mentem tuam. Gusta bonitatem Redemptoris tui, accendere in

amorem saluatoris tui. Mande satium verborum; suge plusquam mellitum saporem: gluti salubrem dulcorem. Mande cogitando, suge intelligendo, gluti amando & gaudendo. Lætare mandendo, gratulare sugendo, iucundare glutiendo.

2. Vbi ergo, & quæ est virtus, & fortitudo Saluatoris tui? Certe Christus te suscitauit: ille bonus Samaritanus te sanauit: ille bonus amicus anima sua te liberauit: Christus inquam. Ergo virtus saluationis tuæ virtus est Christi. Vbi est virtus Christi? Vtique cornua in manibus ibi abscondita est fortitudo eius. Cornua quidem in manibus eius: quia brachiis crucis confixæ sunt manus eius. Quæ autem fortitudo in tanta infirmitate? Quæ altitudo in tanta humilitate? Quid venerabile in tanto contemptu? Sed certe ideo absconditum, quia in infirmitate: & ideo celatum, quia in humilitate: ideo occultum, quia in contemptu.

3. O fortitudo abscondita: hominem in cruce pendentem suspendere mortem æternam genus humanum prementem: hominem in ligno confixum defigere mundum perpetuæ morti affixum! O celata potestas: hominem damnatum cum latronibus, saluare

ſaluare homines damnatos cum dæmonibus : hominem in patibulo extenſum , omnia trahere ad ſe ipſum! O virtus occulta : vnam animam emiſſam in torm nto , innumerabiles extrahere de inferno ; hominem mortem corporis ſuſcipere , & mortem animarum perimere !

CAPVT II.

Cur ſit occulta , & tam diu dilata.

1. CVr bone Domine , pie redemptor, potens ſaluator; cur tantam virtutem operuiſti tanta humilitate? An vt falleres diabolum, qui fallendo hominem deiecit de paradiſo? Sed vtique veritas nullum fallit. Qui ignorat, qui non credit veritatem, ipſe ſe fallit. Qui videt veritatem, & odit, & contemnit , ipſe ſe fallit. Veritas neque nullum fallit. An ideo vt ipſe diabolus ſe falleret? Sed vtique , ſicut veritas nullum fallit, ita non intendit, vt aliquis ſe fallat : quamuis dicitur hoc facere, cum permittit. Non enim aſſumſiſti hominem vt te notum operires, ſed vt ignotum aperires. Verum Deum , verum hominem te dixiſti, & operibus oſtendiſti.

2. Res per ſe occultata fuit, non ſtudio occulta ; non ſic eſt facta , vt abſconderetur, ſed vt ſuo ordine perficeretur

ficeretur; nec aliquem deciperet, sed vt quemadmodum oportebat, fieret. Et si dicitur occultata: non est aliud, quam non est omnibus reuelata. Nam etsi veritas non omnibus se manifestat, nulli tamen se negat. Ergo Domine, nec vt falleres, nec vt aliquis se falleret, sic fecisti: sed vt faceres, quod & quomodo faciendum erat per omnia in veritate perstitisti. Qui ergo se fefellit in tua veritate, non de te, sed de propria curatur falsitate. An diabolus habebat aliquid iuste aduersus Deum, vel aduersus hominem, propter quod Deus prius deberet aduersus eum pro homine hoc modo agere, quam aperta fortitudine: vt dum illectum illum hominem iniuste occideret, iuste potestatem, quam super iniustos habebat perderet?

3. Sed certe diabolo nec Deus debebat aliquid nisi pœnam, nec homo nisi vincere. Ita vt quemadmodum ab illo se facile permisit vinci peccando, ita illum vinceret vsque ad difficultatem mortis, iustitiam integram seruando. Sed & hoc non nisi Deo debebat homo. Nam non peccauit aduersus diabolum, sed aduersus Deum: nec homo diaboli erat, sed & homo & diabolus Dei erant. Sed & quod

diabolus

iabolus vexabat hominem, non hoc
aciebat zelo iustitię sed nequitiæ;nec
ubente Deo, sed permittente: non
iaboli, sed Dei iustitia exi-
tente. Nihil ergo erat in diabolo,
ur Deus aduersus eum ad saluandum
ominem, fortitudinem suam celare
ut differre deberet.

CAPVT III.

Qua & cuius necessitate se sic humiliauit.

1. AN aliqua necessitas coëgit, vt altissimus sic se humiliaret, & omnipotens ad faciendum aliquid antum laboraret? Sed omnis necessitas & impossibilitas eius subiaet voluntati. Quippe quod vult, ecesse est esse: & quod non vult, mpossibile est esse: Sola ergo vountate. Et quoniam omnis eius vountas semper bona est, sola fecit hoc voluntate. Non enim Deus egebat, vt oc modo hominem saluum faceet: sed humana natura indigebat, t hoc modo Domino Deo satisfaeret. Non egebat Deus vt tam laboiosa pateretur: sed indigebat homo, t sic Deo reconciliaretur. Nec egebat eus vt sic humiliaretur: sed indiebat homo vt sic de profũdo inferni ueretur. *Diuina natura* humiliari

aut laborare non eguit, nec potuit hæc omnia humanam naturam, vt ad hoc restitueretur propter quod facta erat, necesse erat facere: sed nec illa nec quidquid Deus non est, potera ad hoc sufficere. Nã homo ad quod institutus est, non restituitur, si non ad similitudinem Angelorum, in quibus nullum est peccatum, prouehitur.

2. Quod est impossibile fieri, nisi omni percepta peccatorum remissione: quæ non fit, nisi præcedente integra satisfactione: quam satisfactionem talem oportet esse, vt peccato aut aliquis pro illo det aliquid Deo de suo, quod debitum non sit, quod superet omne quod Deus non est. S enim peccare est Deum exhonorare & hoc homo facere non deberet etiam si necesse esset, quicquid est quod Deus non est, perire: Vtiqu veritas immutabilis, & aperta ratio exigit, vt qui peccat, reddat aliqui Deo pro honore ablato maius, quam sit hoc pro quo illum exhonorare no debuit. Quod quoniam humana natura sola non habebat, nec sine debita satisfactione reconciliari poterat: sic nec illa, nec quicquid Deus non est, ad hoc sufficeret.

3. Ne ergo iustitia Dei in regno su

suo peccatum inordinatum relinqueret, subuenit bonitas Dei, & eam in suam personam assumsit filius Dei: vt in ea persona esset homo Deus, qui haberet, quod superaret non solum omnem essentiam, quæ Deus non est, sed & omne debitum, quod soluere peccatores debent: & hoc cum nihil pro se deberet, solueret pro aliis; qui quod debebant, reddere non habebant. Preciosior est namque vita hominis illius, quam omne quod Deus non est, & superat omne debitum, quod debent peccatores pro satisfactione. Si enim filij interfectio superat omnem multitudinem & magnitudinem peccatorum, quæ cogitari possunt extra personam Dei, palam est, quia vita eius magis est bona, quam omnia peccata sint mala, quæ extra personam Dei sunt.

4. Hanc vitam, homo iste, cum ex debito mori non debebat, quoniam peccator non erat, sponte dedit de suo, ad honorem patris; cum eam sibi auferri propter iustitiam permisit, vt exemplum hominibus aliis daret, iustitiam Dei ab illis non esse deserendam propter mortem, quam ex necessitate aliquando soluere debent; cum iste, qui eam non debebat, &

seruata

seruata iustitia vitare posset, eam sibi illatam propter iustitiam, sponte sustineret. Dedit itaque humana natura Deo in illo homine sponte, non ex debito, quod suũ erat; vt redimeret se in aliis, in quibus, quod ex debito exigebatur, reddere non habebat. In omnibus his diuina natura non est humiliata, sed humana est exaltata, nec est illa imminuta, sed ista misericorditer est adiuta.

CAPVT IV.

Quomodo dicatur factus obediens, & huiusmodi, cum sola libera voluntate hoc fecerit.

1. NEc humana natura in isto homine passa est aliquid vlla necessitate, sed sola libera voluntate. Nec alicui violentiæ succubuit: sed spontanea voluntate, ad honorem Dei & vtilitatem aliorum hominum, quæ illi mala voluntate sunt illata, laudabiliter & misericorditer sustinuit. Nec vlla cogente obedientia, sed potenti disponente sapientia, Non enim illi homini pater, vt moreretur, cogendo præcepit: sed ille, quod patri placiturum & hominibus profuturum intellexit, hoc sponte fecit. Non enim ad hoc eum cogere potuit pater, quod ab eo exigere non debuit. Nec patri tantus hon-

honor potuit non placere, quem tam bona voluntate filius sponte obtulit. Sic itaque patri liberam obedientiam exhibuit, cum hoc quod patri placiturum sciuit, sponte facere voluit. Denique quoniam pater illi hanc voluntatem bonam dedit, quamuis liberam, non immerito dicitur, quia eam velut præceptum patris accepit. Hoc itaque modo obediens fuit patri vsque ad mortem. Et sicut mandatum dedit illi Pater, sic fecit: & calicem quem dedit illi Pater, bibit.

2. *Hæc* est enim perfecta & liberrima humanæ naturæ obedientia, cum voluntatem suam liberam sponte voluntati Dei subdit; & cum acceptam bonam voluntatem sine omni exactione spontanea libertate opere perficit. Sic homo ille redemit omnes alios, cum hoc quod sponte dedit Deo, computat pro debito, quod illi debebant. Quo precio non semel tantum à culpis homo redimitur, sed etiam quoties cum digna pœnitentia redierit, recipitur. Quæ tamen pœnitentia peccati non promittitur. Quod quoniam in cruce factum est, per crucem noster Christus nos redemit. Qui ergo ad hanc gratiam volunt cum digno affectu accedere, saluantur. Qui vero illum contēnunt,

quia debitum quod debent non reddunt, iuste damnantur.

CAPVT V.

De meditatione circa hoc, & de quo gaudendum circa paßionem Christi.

1. Ecce anima Christiana, hæc est virtus salvationis tuæ; hæc est causa libertatis tuæ: hoc est pretium redemptionis tuæ. Captiua eras, sed hoc modo es redempta. Ancilla eras & sic es liberata. Sic es exul reducta, perdita restituta, & mortua resuscitata. Hoc mandat homo, hoc ruminet, hoc sugat, hoc glutiat cor tuum, cum eiusdem Redemptoris tui carnem & sanguinem accepit os tuum, Hoc fac in hac vita quotidianum panem, & victum & viaticum tuum: quia per hoc, & non nisi per hoc, & tu manebis in Christo, & Christus in te; & futura vita erit plenum gaudium tuum.

2. Sed ô tu Domine, tu qui vt ego viuerem, mortem suscepisti: Quomodo lætabor de libertate mea quæ non est nisi de vinculis tuis? Qualiter gratulabor de salute mea, cum non sit nisi de doloribus tuis? quomodo gaudebo de vita mea, quæ non est nisi de morte tua? An gaudebo de his, quæ passus es; & de crudelitate illorum,

orum,qui ea tibi fecerunt?Quoniam
iisi illi fecissent, tu passus non esses.
it, si tu passus non esses,hæc mea bo-
na non essent. Aut si de illis dolebo ;
quomodo de istis , propter quæ illa
uerunt , & quæ non essent , nisi illa
uissent, gaudebo? Sed certe illorum
equitia nihil facere potuit, nisi quia
u sponte permisisti ; nec tu passus
sses , nisi quia piè voluisti. Illorum
taque debeo crudelitatem execrari ,
nortem & labores tuos compatien-
lo imitari ? piam voluntatem tuam
gratias agendo amare,ac sic secure de
bonis mihi collatis exultare.

CAPVT VI.

De beneficiis homini à Christo exhibitis.

1. ERgo homuncio , illorum cru-
delitatem relinque Dei iudicio,
& tracta de his , quæ debes saluatori
uo. Considera,quid tibi erat,& quid
ibi factum sit ; & pensa , qui hoc tibi
ecit,quo amore dignus. *Intuere* ne-
cessitatem tuam , & benignitatem
ius, & vide, quas gratias reddas , &
quantum debeas amori eius. In tene-
bris , in lubrico , in descensu subter
irremeabile chaos inferni eras im-
nersus ; & quasi plumbeum pondus ,
endens à collo tuo,te deorsum tra-
hebat. Onus importabile desuper te

premebat, hostes inuisibiles te toto conatu impellebant. Sic eras sine omni auxilio, & nesciebas, quia sic conceptus & natus eras. O quid tibi tunc erat, & quo te ista rapiebant? Expauesce memorando; contremisce cogitando: O bone Domine Iesu Christe, sic posito, nec petenti, nec opinanti, vt Sol mihi illuxisti: & quomodo eram, ostendisti. Abiecisti plumbum, quod deorsum me trahebat: & remouisti onus, quod desuper me premebat. Impellentes me repulisti, ac illis te pro me opposuisti.

2. Vocasti me nomine nouo, quod mihi de tuo nomine dedisti; & incuruatum ad aspectum tuum erexisti, dicens: Confide, ego te redemi; animam meam pro te dedi. Si adhæres mihi, & mala in quibus eras, euades, & in profundũ, quo properabas, non cades, sed perducam te ad regnum meum, & faciam te hæredem Dei, & cohæredem meum. Exinde accepisti me in tuitionem tuam, vt nihil noceret animæ meæ contra voluntatem suam. Et ecce, licet adhuc non adhæserim tibi, sicut consuluisti, nondum tamen in infernum me cadere permisisti: sed adhuc expectas vt adhæream, & facias quod promi-
sisti

ſiſti. Certe Domine ſic eram, & hoc feciſti mihi. In tenebris eram, quia nihil nec meipſum ſciebam in lubrico: quia imbecillis & fragilis ad lapſum à peccatis eram, in deſcenſu ſuper chaos inferni. Quia in primis parentibus deſcenderam de iuſtitia ad iniuſtitiam, per quam deſcenditur ad infernum; & de beatitudine ad temporalem miſeriam, de qua caditur ad æternam miſeriam.

3. Pondus originalis peccati deorſum me trahebat; & onus importabile iudicii Dei me premebat: & inimici mei dæmones, vt me aliis peccatis damnabiliorem facerent, quantum in ipſis erat vehementer inſiſtebant. Sic deſtituto omni auxilio, illuxiſti mihi, & quomodo eram oſtendiſti. Quia & cum ego nondum hoc noſcere poteram, alios qui pro me noſſent. & poſtea meipſum antequam poſtularem, hæc omnia docuiſti; plumbum trahens, & onus grauans, & hoſtes impellentes reieciſti. Quia peccatum in quo natus & conceptus eram, & damnationem eius, amouiſti, & malignos ſpiritus ne vim animæ meæ facerent, prohibuiſti. Chriſtianum me feciſti vocari de nomine tuo, per quod & ego confiteor, & tu cognoſcis me inter redemptos

tuos,& erexisti & eleuasti me ad notitiam & amorem tuum. Fecisti m confidere de salute animæ meæ, pr qua dedisti animam tuam:& mihi, te sequerer,promisisti gloriam tuam Et ecce, cum nondum sequar te,sicu consuluisti,sed insuper multa peccata fecerim, quæ tu prohibuisti: adhuc expectas, vt te sequar, & done quod tu promisisti.

CAPVT VII.

De gratiis agendis super his.

1. CONsidera anima mea: Intendi te omnia intima mea, quantun illi debeat substantia mea tota. Cert Domine,quia me fecisti, debeo amori tuo meipsum totum; quia me redemisti, debeo meipsum totum: qui tantum promittis debeo meipsum totum:imo tantum debeo amori tu plus quam meipsum, quantum tu e maior me, pro quo dedisti teipsum & cui promittis teipsum. Fac(precor Domine me gustare per amorem quod gusto per cognitionem. Sentiam per affectum, quod sentio pe intellectum. Plus debeo quam meipsum totum; sed nec plus habeo, ne hoc ipsum possum per me redder totum. Trahe me Domine in amor tuum, & hoc ipsum totum. Totun quod sum, tuum est conditione: fa totum

totum tuum dilectione.

2. Ecce Domine coram te est cor meum: conatur, sed per se non potest. Fac tu, quod ipsum non potest. Admitte me intra cubiculum amoris tui; peto, quæro, pulso. Qui me facis petere, fac & accipere: Das quærere, da inuenire: Doces pulsare, aperi pulsanti. Cui das, si negas petenti? Quis inuenit, si quærẽs frustratur? Cui aperis, si pulsanti claudis? Quid das nõ orãti si amorem tuum negas oranti? A te habeo desiderare, à te habeam impetrare. Adhære illi, adhære importune, anima mea. Bone Domine, pie Domine, ne reijcias eam: fame amoris tui languet; refocilla eam: satiet eam dilectio tua, impinguet eam affectus tuus, impleat eam amor tuus, occupet me totum, & possideat me totum; quia es tu cum Patre & Spiritu sancto Deus solus benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

Finis Meditationum B. Anselmi.

DIVI
BERNARDI
MEDITATIONES
deuotissimæ.

Ad humanæ conditionis cognitionem.

Alias, Liber de Anima.

CAPVT I.

De dignitate hominis.

MVlti multa sciunt, & seipsos nesciunt: alios suscipiunt, & seipsos deserunt. Deum quærunt per ista exteriora, deserentes sua interiora quibus interior est Deus. Idcirco ab exterioribus redeam ad interiora, & ab interioribus ad superiora ascendam: vt possim cognoscere vnde venio, aut quo vado, quid sim, vel vnde sim & ita per cognitionem mei, valeam peruenire ad cognitionem Dei. Quanto namque

in

in cognitione mei proficio tanto ad cognitionem Dei accedo.

2. Secundum interiorem hominem tria in mente mea inuenio, per quæ Deum recolo, conſpicio, & concupiſco. Sunt autem hæc tria; memoria, intelligentia, voluntas ſiue amor. Per memoriam reminiſcor, per intelligentiam intueor, per voluntatem amplector. Cum Dei reminiſcor, in memoria mea eum inuenio; & in ea, de eo, & in eo delector, ſecundum quod ipſe mihi donare dignatur. *In*telligentia intueor quid ſit Deus in ſeipſo, quid in Angelis quid in Sanctis, quid in hominibus, quid in creaturis. *In* ſe ipſo eſt incomprehenſibilis, quia principium & finis, principium ſine fine, finis ſine fine. Ex me intelligo, quam incomprehenſibilis ſit Deus, quoniam meipſum intelligere non poſſum, quem ipſe fecit. In Angelis eſt deſiderabilis, quia in eum deſiderant proſpicere. *In* Sanctis eſt delectabilis, quia in eo aſſidue fœlices lætantur. In creaturis eſt admirabilis, quia omnia potenter creat, ſapienter gubernat, benigne diſpenſat

3. *In* hominibus eſt amabilis, quia eorum Deus eſt, & ipſi ſunt populus eius. Ipſe in eis habitat tanquam in

templo suo,& ipsi sunt templum eius Non dedignatur singulos atque vni uersos. Quisquis eius meminit, eum que intelligit,ac diligit, cum illo est Diligere eum debemus, quoniam ip se prior dilexit nos. Ad imaginem & similitudinem suã nos fecit, quo nulli alij creaturæ donare voluit. A imaginem Dei facti sumus,hoc est,a intellectum & notitiam Filij,per qu intelligimus & cognoscimus Patrem & accessum habemus ad eum. Tant cognatio est inter nos & Dei filium quod ipse Dei filius imago Dei est, & nos ad imaginem eius facti sumus Quam cognitionem, etiam ipsa similitudo testatur: quoniam non solum ad imaginem, scilicet & ad similitudinem eius facti sumus. Oportet itaque id, quod ad imaginem est, cum imagine conuenire, & non in vacuum nomen imaginis participare.

4. Repræsentemus ergo in nobis imaginem eius in appetitu pacis, in intuitu veritatis, & in amore charitatis. Teneamus eum in memoria, portemus in conscientia, & vbique præsentem veneremur. Mens siquidem nostra eo ipso eius imago est, quo eius capax est, eiusque particeps esse potest. Non propterea eius imago,

go,quia ſui meminit mens, ſeque intelligit, ac diligit: ſcilicet, quia poteſt meminiſſe, intelligere, ac diligere, à quo facta eſt: quod cum facit, ſapiens ipſa fit, Nihil enim tam ſimile eſt illi ſummæ ſapientiæ, quam mens rationalis:quæ per memoriam, intelligentiam, & voluntatem, in illa Trinitate ineffabili conſiſtit. Conſiſtere autem in illa non poteſt, niſi eius meminerit, eamque intelligat ac diligat. Meminerit itaque Dei ſui,ad cuius imaginem facta eſt;eumque intelligat, diligat atque colat, cum quo poteſt ſemper eſſe beata.

5. Beata anima, apud quam *Deus* requiem inuenit,& in cuius tabernaculo requieſcit.Beata, quæ dicere poteſt:Et qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo, negare ſiquidem requiem cæli ei non poterit. Cur ergo nos deſerimus,& in his exterioribus Deum quærimus, qui apud nos eſt, ſi nos velimus eſſe apud Deum? Reuera nobiſcum eſt,& in nobis ſcilicet adhuc per fidem, donec videre mereamur per ſpeciem. Nouimus, inquit Apoſtolus, habitare Chriſtum per fidem in cordibus noſtris; quia Chriſtus in fide, fides in mente, mens in corde, cor in pectore. Per fidem ergo recolo Deum creatorem, adoro redem-

redemptorem, expecto saluatorem: credo videre in omnibus creaturis habere in meipso; & quod his omnibus ineffabiliter iucundius atque beatius est, cognoscere in seipso. Patrem namque & Filium cum sancto Spiritu cognoscere, vita est æterna beatitudo perfecta, summa voluptas.

6. Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit quanta claritas, quanta suauitas, & quanta iucunditas maneat nos in illa visione; quando Deum facie ad faciem videbimus, qui est lux illuminatorum, requies exercitorum, patria redeuntium, vita viuentium, corona vincentium. Ita in mente mea, quandam imaginem illius summæ Trinitatis recolendam, inspiciendam & diligendam, vt eius recorder, ea delecter, & eam complectar & contempler, totum id quod viuo debeo referre. Mens imago Dei est, in qua sunt tria, id est, memoria, intellectus, & voluntas. Memoriæ attribuimus omne quod scimus, etiamsi non inde cogitemus. *Intelligentiæ* tribuimus omne, quod vero cogitando inuenimus, quod etiam memoriæ commendamus. Per memoriam Patri similes sumus; per intelligentiam, Filio, per voluntatem,

em, Spiritu sancto. Nihil in nobis tam simile Spiritui sancto est, quam voluntas, vel amor, siue dilectio, quæ excellentior voluntas est. Dilectio namque donum Domini est, ita quod nullum hoc dono Dei est excellentius. Dilectio namque quæ ex Deo est, & Deus est, proprie Spiritus sanctus dicitur, per quem charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per quem tota Trinitas in nobis habitat.

CAPVT II.

De miseria hominis, & examinatione extremi iudicii.

1. SEcundum exteriorem hominẽ, de parentibus illis venio, qui me ante fecerunt damnatum quam nascerer. Peccatores peccatorem in peccato suo genuerunt, & de peccato nutriuerunt. Miseri miserum in hanc lucis miseriam induxerunt. Nihil ex eis habeo nisi miseriam, & peccatum; & corruptibile hoc corpus, quod gesto. Ad illos vero festino, qui morte corporis hinc exierunt. Cum eorum sepulchra respicio, non inuenio in eis nisi cinerem & vermem, fœtorem & horrorem. Quod ego sum, ipsi fuerunt: & quod ipsi sunt

ſunt,ego ero. Quid ſum ego? Homo de humore liquido. Fui enim in momento conceptionis de humano ſemine conceptus: deinde ſpuma illi coagulata modicum creſcendo caro facta eſt. Poſtea plorans & eiulans, traditus ſum huius mundi exilio; & ecce iam morior plenus iniquitatibus, & abominationibus. Jam iam præſentabor ante diſtrictum iudicem, de operibus meis rationem redditurus.

2. Væ mihi miſero, cum venerit dies illa iudicij & aperti fuerint libri, in quibus omnes mei actus & cogitationes*, Domino preſentandæ, recitabuntur. Tunc demiſſo capite, pro confuſione malæ conſcientiæ, in iudicio coram Domino ſtabo trepidus & anxius; vt pote cõmemorans ſcelerum commiſſa meorum. Et cum dicetur de me, Ecce homo & opera eius; reducam ante oculos omnia delicta & peccata mea. Quadam namque vi diuina fiet, vt cuique ſua opera, bona vel mala, in memoriam reuocentur, & mentis intuitu mira celeritate cernantur, vt accuſet vel excuſet ſcientia conſcientiam, atque ita ſimul & ſinguli, & omnes iudicentur. Iudicium faciet iuſtorum quiſque ſuorum, Cunctaque cunctorum

cunctis

cunctis arcana patebunt. Quod enim nunc cōfiteri erubeſcimus, tunc omnibus manifeſtabitur: & quicquid hic diſſimulando palpamus, totum illic vindex flamma comburet. Ignis vbique ferox ruptis regnabit habenis. Quantoque diutius Deus nos expectat, vt emendemur, tanto diſtrictius iudicabit, ſi neglexerimus.

3. Cur ergo tantopere vitam iſtam deſideramus, in qua quanto amplius viuimus, tanto plus peccamus? Quanto eſt vita longior, tanto culpa numeroſior. Quotidie namque creſcunt mala, ſubtrahuntur bona. Aſſidue variatur homo per proſpera & aduerſa, & ignorat quando moriatur. Sicut enim in cœlo ſtella coruſcans velociter currit, & repente deficit; & ſicut ſcintilla ignis ſubito extinguitur, & in cinerem redigitur: Sic ito finitam datur iſtam cernere vitam. Dum enim libenter ac iocundiſſime moratur homo in mundo, diuque ſe victurum arbitratur, ac multa in longa tempora diſponit agenda, ſubito rapitur in mortem, & ex improuiſo anima aufertur à corpore. Veruntamen, cum magno metu, magniſque doloribus, anima ſeparatur à corpore. Veniunt enim Angeli aſſumere illam, vt perducant eam

ante

ante tribunal iudicis metuendi. E
tunc illa memorans opera sua mal
& pessima, quæ die noctuque ges
sit, contremiscit, & quærit illa fu
gere, induciasque petere, dicens: D
mihi vel vnius horæ spatium.

3. Tunc quasi loquentia simul c
pera dicent: *Tu nos egisti, opera tu
sumus: non te deseremus, sed tecu
semper erimus, tecum pergemus a
iudicium.* Vitia quoque multis
multiplicibus criminibus eam accu
sabunt, multaque falsa testimonia ad
uersus illam inuenient, quanquai
vera ad damnationem eius satis po
sent sufficere. Dæmones vero terr
bili vultu & horribili aspectu ea
terrebunt. Ingenti furore eam pe
sequentur & comprehendent, ta
terribiliter quam horribiliter, volen
tes retinere & possidere, nisi sit qu
eripiat. Tunc anima inueniens ocu
los clausos, & os, aliosque corpor
sensus per quos solebat egredi & de
lectari in his exterioribus: reuerte
tur ad se, & videns se solam & nu
dam, ingenti horrore concussa, des
peratione deficiet in se, & cadet su
se. Et quia amore mundi & carni
voluptate, Dei amorem dereliqu
rat; derelinquetur à Deo misera, i
hora tantæ necessitatis, atque dæmo
nibu

ibus tradetur in inferno crucianda. ic anima peccatoris in die qua ignoit, & hora qua nescit, rapitur à orte, & segregatur à corpore, pertque miseriis plena, tremens & dons. Et cum nullam excusationem abeat, quam pro peccatis suis post ostendere, contabescit & pertiiescit ante Deum apparere.

4. Ingenti horrore concutitur, multiplicibus cogitationum æstius agitatur; cum vrgente solutione arnis, & subductis è medio omnibus, & illum terminum considerat, cui pppropinquat, & post paululum hoc nuenit, quod in perpetuum mutari on poterit. Considerat plane, quam istrictus veniat æternus iudex; & nte seueritatem tantæ iustitiæ quas ationes vitæ suæ ponat. Sic enim uncta opera, quæ intelligere potuit, euitauit; ventura tamen coram diricto iudice, illa magis quæ in senetipsa non intelligit, pertimescit. Crescit pauor cum cogitat, quod iam vitæ huius nequaquam sine ulpa transire potuit. Nec hoc quiem quod laudabiliter vixit, sine aiquo reatu est, si remota pietate iuicetur. Quis enim considerare vaeat, quanta mala per momenta tem-

poium perpetramus, & quanta bon facere negligimus? Sicut enim peccatum eſt perpetratio mali, ſic delictum eſt deſertio boni. Grauis ſi quidem iactura eſt, cum nec bona facimus, nec bona cogitamus, ſed cor noſtrum per vana & inutilia ſinimus vagari. Nimis tamen difficile eſt cor tenere, & ab illicita cogitatione ſeruare. Nimis etiam difficile eſt terrenas occupationes, abſque peccati miniſtrare. Quapropter nullus ſe metipſum diiudicare & comprehendere perfecte poteſt: ſed multis cogitationibus occupatus, ſibimetipſi aliquo modo manet incognitus, vt omnino quod tolerat, neſciat. Propterea vrgente exitu ſubtiliori terretur metu. Quia etſi illa, quæ ſcit, nunquam ſe prætermiſiſſe meminit, formidat tamen ea, quæ neſcit.

CAPVT III.

De dignitate animæ.

1. O Anima, Dei inſignita imagine, decorata ſimilitudine, deſponſata fide, dotata ſpiritu, redempta ſanguine, deputata cum Angelis, capax beatitudinis, hæres bonitatis, ditionis particeps; quid tibi cum carne, vnde iſta pateris? Propter carnem, aliena peccata tibi imputantur: & tuæ iuſtitiæ quaſi pannus menſtruata

: reputantur : atque tu ipsa ad ni-
ilum es redacta, & quasi nihilum
inane reputata : Nihil aliud est ca-
› (cum qua tanta est tibi societas)
isi spuma caro facta, fragili vestita
:core : sed erit, quando erit cadauer
iiserum & putridum, cibus vermium.
lam quantumcumque excolatur,
:mper caro est. Si diligenter consi-
eres, quid per os, & nares, cæterosq-
ue corporis meatus egrediatur, vi-
us sterquilinium nunquam vidisti.
i singulas eius miserias enumerare
elis, quam sit onerata peccatis, ir-
etita vitiis, pruriens concupiscentiis,
ccupata passionibus, polluta illusio-
ibus, prona semper in malum, & in
mne vitium procliuis, plenam omni
onfusione & ignominia inuenies.
ropter carnem, homo vanitati simi-
nilis factus est, quia ex illa vitium
:oncupiscentiæ traxit, quo captiuus
eneatur; & incuruatur, vt diligat
ranitatem, & iniquitatem operetur.

2. Attende, homo, quid fuisti ante or-
tũ, & quid es ab ortu vsq; ad occasũ,
atq; quid eris post hãc vitã. *Profecto*
fuit, quod non eras: postea de vili
materia factus, & vilissimo panno in-
volutus, menstruali sanguine in vte-
ro materno fuisti nutritus, & tunica

tua fuit pellis secundina. Sic indutu & ornatus venisti ad nos; nec memor es, quam sit vilis origo tua. Forma, fauor populi, feruor iuuenilis opesque, subripuere tibi noscere quid sit homo. Nihil aliud est homo, quam sperma fœtidum, saccus stercorum, cibus vermium. Post hominem vermis, post vermem fœtor & horror. Sic in non hominem vertitur omnis homo. Cur ergo superbis, homo non attendens quod fuisti vile semen, & sanguis coagulatus in vtero? deinde miseriis huius vitæ expositus & peccato, postea vermis, & cibus vermium futurus in tumulo? Quid superbis, puluis & cinis, cuius conceptus culpa, nasci miseria, viuere pœna, mori angustia? Vnde superbit homo, cuius conceptio culpa, nasci pœna, labor vita, necesse mori? Cur carnem tuam preciosis rebus impinguas, & adornas, quam post paucos dies, vermes deuoraturi sunt in sepulchro? animam vero tuam non adornas bonis operibus, quæ *Deo* & Angelis eius præsentanda est in cælis?

3. Quare animam tuam vilipendis, & ei carnem præponis? Dominam ancillam, & ancillam dominari, magna abusio est. Totus quidem iste mundus

undus ad vnius animæ precium æ-
imari non poteſt. Non enim pro
oto mundo Deus animam ſuam da-
e voluit, quam pro anima humana
edit. Sublimius ergo animæ preciũ ;
uæ non niſi ſanguine Chriſti redi-
ni potuit. Quam ergo commutatio-
nem dabis pro anima tua, qui pro
ihilo das illam? Nonne Dei filius,
cũ eſſet in ſinu Patris, à regalibus ſe-
dibus pro ea deſcendit, vt eam libe-
raret à poteſtate diaboli? Quam cum
vidiſſet peccatorum funibus irreti-
tam; iam iamque dæmonibus tra-
dendam, vt morte perpetua damna-
retur: fleuit ſuper illam, quæ flere ſe
neſciebat. Nec ſolum fleuit, ſed etiam
occidi ſe permiſit, vt pretio eam re-
dimeret. Aſpice mortalis, pro te da-
tur hoſtia talis. Agnoſce homo, quam
nobilis eſt anima tua, & quam gra-
uia fuerunt eius vulnera, pro quibus
neceſſe fuit Chriſtum Dominũ vul-
nerari. Si non eſſent hæc ad mortem,
& mortem ſempiternam, nunquam
pro eorum remedio Dei filius more-
retur. Noli ergo vilipendere animæ
tuæ paſſionem, cui à tanta maieſtate
tantam vides exhiberi compaſſioné.
Fudit ipſe lachrymas pro te; laua &
tu per ſingulas noctes lectum tuum
cordis compunctione, & lachryma-

rum assiduitate. Fudit ipse sanguine
suum ; funde & tu tuum quotidia
corporis afflictione. Quem si sem
ponere pro Christo non potes, sa
tem mitiori quodam, sed longio
martyrio, pone. Noli attendere qu
caro velit, sed quid spiritus posc
Tunc enim gloriosus erit, cum a
Deum suum redierit : ita tamen si d
corpore nullum peccatum secum t
lerit, & deterserit omne sordidum.

4. Si vero dicis, Durus est hic se
mo; non possum mundum spernere
& carnem meam odio habere: d
mihi vbi sunt amatores mundi, q
ante pauca tempora nobiscum eran
Nihil ex eis remansit, nisi cineres
vermes. Attende diligenter qui sunt
vel quid fuerunt. Homines fuerur
sicut tu; comederunt, biberunt, risc
runt, duxerunt in bonis dies suos,
in puncto ad inferna descenderun
Hic caro eorum vermibus, & illic a
nima ignibus deputatur, donec rur
sus infœlici collegio colligati, sem
piternis inuoluantur incendiis, qu
socij fuerunt in vitiis. Vna namqu
pœna implicat, quos vnus amor i
crimine ligat. Quid profuit illis ina
nis gloria, breuis lætitia, mundi po
tentia, carnis voluptas, falsæ diuitiæ
magn

magna familia,& mala concupiſcen-
ia ?Vbi riſus, vbi iocus, vbi iactan-
ia,vbi arrogantia ? De tanta lætitia,
quanta triſtitia ? Poſt tantillam vo-
uptatem, quam grauis miſeria ? De
lla exultatione ceciderunt in ma-
gnam miſeriam, in grandem ruinam,
& in magna tormenta. Quicquid il-
lis accidit, tibi accidere poteſt, quia
homo es. Homo de humo, limus de
limo. De terra es,& de terra viuis, &
in terram reuerteris; quando vene-
rit dies illa vltima, quæ ſubito ve-
niet,forſitan hodie erit. Certum eſt,
quia morieris; ſed incertum, quan-
do, aut quomodo, vel vbi. Quoniam
mors vbique te expectat: tu quoque
ſi ſapiens fueris,vbique eam expecta-
bis. Si carnem ſequeris, punieris in
carne. Si in carne delectaris, crucia-
beris in carne. Si curioſas veſtes re-
quiris, pro ornatu veſtium ſuper te
ſternetur tinea, & operimentum tuũ
erunt vermes. Iuſtitia enim Dei
aliud iudicare non poteſt, niſi quod
merentur opera noſtra. Qui enim
plus diligit mundum quam Deum, ſæ-
culum quam clauſtrum, gulam quam
abſtinentiam, luxuriam quam caſti-
tatem; ſequitur diabolum,& ibit cum
eo in ſupplicium æternum.

5. Quis putas tunc mœror erit, quis luctus, quæ tristitia, cum separabuntur impii à consortio Sanctorum & visione Dei; & traditi in potestatem dæmonum, ibunt cum ipsis in ignem æternum, ibique semper erunt sine fine in luctu & gemitu? Procul quippe à beata Paradisi patria exulati, cruciabuntur in gehenna perpetua, nunquam lucem visuri, nunquam refrigerium adepturi; sed per millia millium annorum in inferno cruciandi, nec inde vnquam liberandi. Vbi nec qui torquet aliquando moritur. *Sic enim ignis ibi consumit*, vt semper reseruet: sic tormenta aguntur, vt semper renouentur. Iuxta vero qualitatem culpæ, pœnam sustinebit vnusquisque gehennæ: & similis culpæ rei sui similibus iungentur cruciandi. Nihil aliud ibi audietur, nisi fletus & planctus, gemitus & vlulatus, mœrores atque stridores dentium: nihilque ibi videbitur, nisi vermes, & laruales facies tortorum, atque teterrima monstra dæmonum. Vermes crudeles mordebunt intima cordis. Hinc dolor, inde pauor, gemitus, stupor, & timor horrens. Ardebuntque miseri in igne æterno, in æternum & vltra. In carne cruciabuntur per ignem, in spiritu per conscientiæ

cientiæ vermem. Ibi erit dolor into-
erabilis, timor horribilis, fœtor incó-
arabilis, mors animæ & corporis, ſi-
e ſpe veniȩ & miſericordiæ. Sic ta-
ıen morientur, vt ſemper viuant: &
c viuent, vt ſemper moriantur. Ita
nima peccatoris, aut in inferno pro
eccatis cruciatur; aut in Paradiſo
ro bonis meritis collocatur. Nunc
rgo alterum è duobus eligamus, aut
emper cruciari cum impiis, aut per-
etualiter lætari cum Sanctis. Bonum
i quidem & malum, vita & mors, ante
ıos ſunt poſita; vt ad quod volueri-
nus, manum extendamus. Si tor-
nenta non terrent nos, ſaltem inui-
ent præmia.

CAPVT IV.

De præmio patriæ cœleſtis.

1. PRęmium eſt videre Deum, viuere cum Deo, viuere de Deo, eſſe cum Deo, eſſe in Deo, qui erit omnia in omnibus: habere Deum, qui eſt ſummum bonum. Et vbi eſt ſummum bonum, ibi eſt ſumma fœlicitas, ſumma iucunditas, vera libertas perfecta charitas, æterna ſecuritas, & ſecura æternitas. Ibi eſt vera lætitia, plena ſcientia, omnis pulchritudo, & omnis beatitudo. Et ibi pax, pietas, bonitas, lux, virtus, honeſtas. Gaudia, lætitiæ, dulcedo, vita peren-

nis. Gloria, laus, requies, amor & cō-
cordia dulcis. Sic cum Deo hom-
beatus erit, in cuius conscientia pec-
catum inuentum non fuerit. Videbi-
Deum ad voluntatem, habebit a-
voluptatem, fruetur ad iucunditatem.
In æternitate vigebit, in veritate ful-
gebit, in bonitate gaudebit. Sicut ha-
bebit permanendi æternitatem, si-
cognoscendi facilitatem, & quies-
cendi fœlicitatem. Ciuis siquiden-
erit illius sanctæ ciuitatis, cuius An-
geli ciues sunt, Deus Pater templum
Filius eius splendor. Spiritus sanctus
charitas. O ciuitas. cœlestis, mansio
secura, patria fertilis & ampla, totum
continens quod delectat, populus sine
murmure, incolæ quieti, homines nul-
lam indigentiam habentes. Quam
gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei:
sicut lætantium omnium habitatio
est in te. Omnes lætantur in lætitia &
exultatione, omnes delectantur de
Deo, cuius aspectus pulcher, facies de-
cora, eloquium dulce, delectabilis est
ad videndum, suauis ad habendum,
dulcis ad perfruendum. Ipse per se
placet, & per se sufficit ad meritum:
sufficit ad præmium, nec extra illum
quicquam quæritur: quia totum in il-
lo inuenitur quicquid desideratur.
Semper libet eum aspicere, semper
habere,

habere, ſemper in illo delectari, & illo perfrui. In illo clarificatur intellectus, & purificatur affectus ad cognoſcendam& diligendam veritatem. Et hoc eſt totum bonum hominis, noſſe ſcilicet & amare creatorem ſuum.

2. Quæ ergo nos angit veſania, vitiorum ſitire abſynthium, huius mundi ſequi naufragium, vitæ labentis pati infortunium, impiæ tyrannidis ferre dominium: & non magis conuolare ad ſanctorum fœlicitatem, ad Angelorum ſocietatem, ad ſolemnitatem ſupernæ lætitiæ, & ad iucunditatem contemplatiuæ vitæ; vt poſſimus intrare in potentias Domini, & videre ſuperabundantes diuitias illas bonitatis eius? Ibi vacabimus & videbimus, quam dulcis eſt Dominus, & quam magna multitudo dulcedinis eius. Videbimus gloriæ decorem. Sãctorum ſplendorem, & regiæ poteſtatis honorem. Cognoſcemus Patris potentiam, Filij ſapientiam, Spiritus ſancti benigniſſimam clementiam: & ita habebimus notitiam illius ſummæ Trinitatis. Nunc corpora per corpus videmus; imagines etiam corporum, ſpiritu cernimus; tunc vero ipſam Trinitatem puro mentis intuitu videbimus.

mus. O beata visio, videre Deum in seipso, videre in nobis, & nos in eo fœlici iucunditate, & iucunda fœlicitate! Quicquid desiderabimus, totum habebimus, nihil amplius desiderantes. Et quicquid videbimus, amabimus, ipso amore beati. Beati dulcedine amoris, & suauitate contemplationis. Hæc erit summa illius contemplationis: hæc erit summa illius fœlicitatis. Quoniam intelligetur in suo puro esse sincera diuinitas, comprehendetur in ea incomprehensibilis Trinitas. *P*atebunt arcana diuinitatis, videbitur & amabitur Deus; & hæc visio & delectatio, totum cor hominis implens & satians, tota erit illius beatitudinis consummatio. Vna erit omnium lingua, iubilatio indefessa, vnus affectus, amor æternus. *P*atebit veritas, implebitur charitas, & erit integra corporis & animæ societas, fulgebit sicut Sol humanitas glorificata. Quieta erit & concors carnis & spiritus societas. Angelorum & hominum vnum erit gaudium, vnum colloquium, vnum conuiuium. Non languebit amor, nec liquefiet dilectio. Præsentibus omnibus bonis, nulla erit dilationis afflictio; quoniam beatifica diuinæ maiestatis præsentia, omnibus erit omnia: & erit com-

communis omnium omnipotentia, ſapientia, pax, iuſtitia, & intelligentia. Non erit in illa pace diuerſitas linguarum, ſed pacifica & concors concordia morum & affectuum. In torrente illius voluptatis, nihil vltra appetet cumulata ſatietas; tanta erit fœlicitas. Ibi ſiquidem erit cumulus fœlicitatis, ſupereminens gloria, & ſuperabundans lætitia.

3. Sed ad hæc quis idoneus? Profecto verus pœnitens, bonus obediens, amabilis ſocius, fidelis ſeruus. Verus pœnitens ſemper in labore & dolore, dolet de preteritis, laborat pro futuris cauendis. Vera ſiquidem pœnitentia eſt, ſine temporis intermiſſione de peccatis dolere; ſic plangere commiſſa, vt non committantur plangenda. Irriſor namque eſt & non verus pœnitens, qui adhuc agit, quod pœniteat. Si ergo vis verus pœnitens eſſe, ceſſa à peccato, & noli amplius peccare: quoniã inanis eſt pœnitẽtia, quã ſequẽs coinquinat culpa. Omnis bonus obediẽs dat ſuum velle & ſuũ nolle, vt poſſit dicere: *Paratum cor meum.* Paratum quodcunque præceperis facere: paratum ad nutum, nutu citius obedire: paratum tibi vacare, proximis miniſtrare, meipſum cuſtodire, & in cœleſtium contem-

platione requieſcere. Amabilis ſo
cius omnibus eſt officioſus, & nul
onerofus. Omnibus eſt officioſus
quia deuotus ad Deum, benignus a
proximum,ſobrius ad mundum : Do
mini ſeruus, proximi ſocius, mun
Dominus: Superiora habet ad gau
dium, æqualia ad conſortium, infe
riora ad ſeruitium. Nulli eſt onero
ſus, ſed inferiora redigit ad vtilita
tem mediorum, & ad honorem ſu
periorum; ſuperiora ſequens, infe
riora trahens;ab illis poſſeſſus, iſt
poſſidens. Fidelis ſeruus eſt in con
templatione Dei,& cuſtodia ſui.

4. Cuſtodiæ ergo tuæ adhibe pri
omnem diligentiam : deinde intelli
gens te nunquam poſſe ſufficere ad t
cuſtodiendum tua induſtria, diuina
implora clementiam : itemque a
contemplandam in te Creatoris tu
voluntatem bonam & beneplacen
tem atque perfectam, Angelicā exo
ra tutelam; patrociniumque omniu
cum Chriſto regnantium ſuper t
roga: curre per ſingulos,ſupplica ſin
gulis,& ſimul omnibus clama, & dic
Miſeremini mei, miſeremini mei,ſal
tem vos amici mei. Recipite fugiti
uum veſtrum,ſed fratruelem,ſed con
ſanguineum in ſanguine Redempto

ris. En, pauper ſtat ad oſtium, clamat & pulſat: Aperire pulſanti, & conducite eum vſque ad Regem; vt proſtratus coram eo, indicem ei omnes miſerias & omnes neceſſitates, quas patior. Ad extremum vero, Prælato tuo cor tuum cum omni ingenio conſigna: nullum in eo remaneat peccatum, quod non pura confeſſione deleatur. Ieſum Chriſtum etiam ſuper cor tuum ſicut ſignaculum pone. Cum enim Chriſtus cordis oſtium cuſtodit, & eſt cordis oſtiarius, vt per illum ingrediantur & egrediantur omnes familiæ cordis, conſequenter adſunt millia millium Angelorum, ad fores exteriorum ſenſuum excubantium: nec audet alienigena irrumpere terribiles illas acies, propter oſtiarij reuerentiam & Angelorum cuſtodiam.

CAPVT V.

Quomodo homo debet ſe examinare.

1. Integritatis tuæ curioſus explorator vitam tuam in quotidiana diſcuſſione examina. Attende diligenter quantum proficias, vel quantum deficias; qualis ſis in moribus, & qualis in affectibus; quam ſimilis ſis Deo, vel quam diſſimilis; quam prope, vel quam longe, non locorum

inter

interuallis, sed morum affectibu
Stude cognoscere te, quia multo m
lior & laudabilior es, si te cognosci
quā si te neglecto cognosceres cu
sum siderum, vires herbarum, com
plexiones hominum, naturas an
malium, & haberes omnium cæl
stium & terrestrium scientiam. Red
de ergo te tibi: & si non semper v
sæpe, saltem interdum. Rege tuo
affectus, dirige actus, corrige gressu
In te nihil remaneat indisciplina
tum: pone omnes transgression
tuas ante oculos tuos. Statue te an
te tanquam ante alium, & sic te
metipsum plange. Plora iniquita
tes & peccata, quibus Deum offen
disti: indica ei miserias tuas, ostend
illi malitiam aduersariorum tuo
rum. Cumque coram eo in lacrymi
te maceraueris, precor te, vt memo
sis mei.

2. Ego enim ex quo cognoui te, i
Christo diligo te; & illuc mentionem
tui defero, vbi & illicita cogitati
supplicium, & honesta promeretu
præmium. Ad altare namque De
cum peccator isto, sed sacerdos, t
me comitatur memoria. Tu vero
mihi vicem reddes, si me amaueris,
& orationum tuarum participem
feceris. Ibi recordatione tecum esse
præsens

præsens desidero, vbi pro te, & tuis
amiliaribus; deuotas preces coram
Deo fundis. Nec mireris, si dixi, præ-
ens: quoniam, si me amas, & ideo
mas quia imago Dei sum, ita tibi
præsens sum, vt tu ipse tibi. Quicquid
nim tu es substantialiter, hoc ego
um. Imago enim Dei est omnis ani-
na rationalis. Proinde, qui in se
maginem Dei quærit, tam proxi-
num quam se querit. Et qui illam
a se quærendo inuenerit, in omni
omine eam cognoscit. Visio enim
nimæ intellectus est. Si ergo te vi-
les, me vides, qui nihil aliud sum,
uam tu. Et si Deum diligis, me ima-
inem Dei diligis; & ego Deum di-
igendo, dil go te Et ita dum vnum
uærimus, & ad vnum tendimus,
emper inuicem præsentes sumus, sed
n Deo, in quo nos diligimus.

CAPVT VI.

Quod homo debet esse intentus psalmodiæ.

CVm ad adorandum siue ad psallendum Ecclesiam intra-
eris, fluctuantium cogitationum tu-
nultus exterius relinque, curam-
que exteriorum penitus obliuisce-
e, vt soli Deo possis vacare. Fieri
nim non potest, vt aliquando cum
Deo loquatur, qui cum toto mundo

etiam tacens fabulatur. *Intende* ei
illi, qui intendit tibi: audi illum
quentem tibi, vt ipse exaudiat
loquentem sibi, ita fiet, si diuinis la
dibus soluendis, debita reuerentia
solicitudine assistas, super singu
verba diuinæ scripturæ diligen
intendas. Non quod ego ista facia
dico, sed quod facere vellem: & n
fecisse pœnitet, & non facere pig
Tu vero, cui maior gratia conce
est, votis & deuotis precibus pias a
res Domini ad te flecte; lachrymis
suspiriis pro tuis excessibus illum cl
menter exora; atque canticis spi
tualibus, in omnibus operibus su
illum lauda & glorifica. Nil eni
magis supernis ciuibus spectare libe
nil Regi summo iucundius exhib
tur, sicut ipse testatur: Sacrificiu
laudis honorificabit me. O quam fe
lix esses, si spiritualibus oculis sem
intueri posses, quomodo præueniun
principes, coniuncti psallentibus i
medio iuuenculatum tympanistria
rum? Videres procul dubio, qu
cura quoue tripudio intersunt can
tantibus, assistunt orantibus, adsun
meditantibus, supersunt quiescenti-
bus, prouidentibus atque procuran
tibus præsunt. Diligunt siquidem
suos conciues supernæ potestates, &
pro

pro iis, qui hæreditatem capiunt ſalutis, ſolicite congaudent, omnes confortant, inſtruunt, protegunt prouidentque omnibus. Omnes enim ipſi deſiderant aduentum noſtrum quoniam ipſi de nobis expectant ciuitatis ſuæ ruinas reſtaurari. Diligenter quærunt, & audiunt libenter bona de bonis, ſoliciti diſcurrunt, medij inter nos & Deum, noſtros gemitus fideliſſime ad eum portantes, ipſiuſque gratiam deuotiſſime ad nos reportantes. Non dedignabuntur eſſe ſocij noſtri qui iam facti ſunt miniſtri noſtri. Exultare eos fecimus, quando conuerſi ſumus ad pœnitentiam. Feſtinemus ergo de nobis eorum lætitiam adimplere.

2. Væ tibi quicunque es, qui deſideras redire ad vomitum, reuerti ad lutum. Putaſne placatos eos habebis in iudicio, quos tanto & tam ſperato priuare vis gaudio? Exultauerunt, quando venimus ad religionem, tanquam ſuper his, quos ab ipſa inferni porta cernerent reuocari. Quid vero tunc erit, ſi ab ipſa ianua Paradiſi viderint redire, & retrorſum abire eos, qui iam alterum pedem habebant in cœlo? Nam ſic corpora inferius, ſed corda ſurſum. Curramus ergo non paſſibus corporis, ſed affectibus, ſed

deſideriis,ſed ſuſpiriis? quoniam no
ſolum Angeli, ſed & Angeloru
creator nos expectat. Expectat n
Deus Pater tanquam filios & hær
des, vt conſtituat nos ſuper omn
bona ſua. Expectat nos Dei Filius
tanquam fratres & cohæredes,
fructum ſuæ natiuitatis & preciu
ſui ſanguinis Deo Patri offerat. Ex
pectat nos Spiritus ſanctus; ipſe
quidem eſt charitas & benignitas,
qua ab æterno prædeſtinati ſumu
nec dubium, quin prædeſtinatio
nem ſuam adimpleri velit. Ergo qu
omnis cæleſtis curia expectat no
& deſiderat;deſideremus eam, qua
to poſſumus deſiderio. Cum magn
namque confuſione & rubore ad i
lam veniet quiſquis videre eam v
hementer non deſiderat. Quicunqu
vero iugi oratione & aſſidua cogita
tione in illa conuerſatur; & ſecur
hinc egredietur, & cum magna læt
tia recipietur in illa. Vbicunque er
go fueris, intra temetipſum ora.
longe fueris ab oratorio, noli quæ
rere locum,quoniam tu ipſe locus es.
Si fueris in lecto,aut in alio loco,ora,
& ibi eſt templum.

3. Frequenter orandum, & flex
corpore mens eſt erigenda ad Deum.
Sicut enim nullum eſt momentum
qu

quo homo non vtatur vel fruatur Dei bonitate & miſericordia : Sic nullum debet eſſe momentum, quo eum præſentem non habeat in memoria. Sed dicis : Ego quotidie oro, & orationis meæ nullum fructum video ; ſed ſicut accedo ad illam, ſic & redeo : nemo mihi reſpondet, nemo loquitur, nemo quippiam donat, ſed in caſſum laboraſſe videor. Sic loquitur humana ſtultitia, non attendens, quid inde Veritas promittat, dicens : Amen dico vobis ; quia quicquid orantes petitis, credite quia accipietis, & fiet vobis. Noli ergo vilipendere orationem tuam, quoniam ille ad quem oras, non vilipendit eam ; ſed antequam egrediatur de ore tuo, ipſe ſcribi eam iubet in libro ſuo. Et vnum è duobus indubitanter ſperare debemus, quoniã aut dabit nobis quod petimus, aut quod nobis nouerit eſſe vtilius. Cogita itaque de Deo, quicquid melius potes ; & de te, quicquid deterius vales. De illo amplius credere debes, quam cogitare potes. Omne tempus in quo de Deo non cogitas, hoc te computes perdidiſſe. Omnis ſiquidem res aliena eſt à nobis, tempus autem tantum noſtrum eſt. Vaca ergo ; & vbicunque fueris,

tuus esto. Noli te tradere, sed com-
modare. Quocunque loco consistis
cogitationes tuas iacta in Deum, &
aliquid salutare in animo tuo versa
Omnis siquidem locus ad meditan-
dum congruus est. Tota ergo fœlici-
tate animum colligens, libere tecum
habita; & in latitudine cordis tu
deambulans, ibidem cœnaculum
grande stratum Christo exhibe. Men
namque sapientis semper est apud
Deum. Illum semper ante oculos
habere debemus, per quem sumus
viuimus & sapimus. Ipsum namque
vt essemus, habemus authorem; ipsum
etiam vt sapientes simus, debemus
habere doctorem; & vt beati simus
internæ suauitatis largitorem. Et in
hoc imaginem eius, hoc est, illius
summæ Trinitatis, in nobis cognos-
cimus. Nam sicut ille est, & sapiens
est, & bonus est: sic & nos pro modu-
lo nostro & sumus, & nos esse scimus,
& id esse & nosse diligimus.

4. Vtere igitur teipso velut *Dei*
templo, propter illud quod in te est
simile Deo. Honor siquidem Deo
summus est, illum venerari & imita-
ri. Imitaris, si pius es. Templum enim
sanctum est Deo, mens pia; & altare
optimum, cor eius. Veneraris, si mi-
sericors es, sicut ipse omnibus miseri-
cors

cors est. Hostia siquidem acceptabilis est Deo, facere bonum omnibus pro Deo. Fac omnia sicut filius Dei, vt dignus sis eo, qui te dignatus est filium vocare. In omnibus vero quæ agis, Dum esse præsentem cognosce. Caue ergo, ne in eo quod male delectat, vel visio tua vel cogitatio tua te moretur: nec dicas neque facias quod non licet, etiam si libet; nec aliquo facto vel signo Deum offendas, qui vbique præsens cernit quicquid facis. Magna custodia tibi necessaria est, quoniam ante oculos iudicis viuis, cuncta cernentis. Cum illo tamen semper es securus, si talem te praparaueris, vt tecum esse dignetur. Si tecũ non est per gratiam, adest per vindictam. Sed væ tibi, si ita tecum est. *Imo* væ tibi si ita tecum non adest. Illi namque irasciturDeus, quem peccantem non flagellat. Nam quem flagellando non emendat, in futuro damnat.

CAPVT VII.

Mortis consideratio.

1. CErtum est, quoniam mors vbique minatur tibi, diabolus insidiatur, vt rapiat animam tuam, quãdo egredietur de corpore. Tu vero noli timere: quoniam Deus, qui in te habitat (si tamen in te habitat) eripiet

te & à morte, & à dæmone. Fide
enim socius est, nec deserit spera
tes in se, nisi ipse prior deseratur. D
seritur autem, cum cor per prauas
inutiles cogitationes vaga men
discurrit. Idcirco omni solicitudi
& custodia illud custodire & tene
debes, vt in illo Deus requiescere p
sit. In omni namque creatura, q
sub Sole mundi vanitatibus occup
tur, nihil humano corde sublimiu
nihil nobilius, nihil Deo similius r
peritur. Quapropter, nihil ali
quærit à te, nisi cor tuum. Mun
ergo illud per puram confessionem
& assiduam orationem; vt mun
corde Deum videre possis, per cont
nuam Dei circumspectionem. In om
ni loco esto ei subiectus & intentus
& compone mores tuos, vt sis in t
placatus. Dilige omnes homines,
omnibus te amabilem exhibe, vt si
pacificus, & Dei filius. Sic eris bo
nus monachus, sanctus, humilis, &
rectus: & cum talis fueris, memen-
to mei.

2. Væ mihi, qui ista dico, & ist
non facio: & si aliquando facio
non diu perseuero. Ista habeo i
memoria, & non seruo in vita. Ha-
beo in sermonibus, & non in mori-
bus. Legem in corde & in ore tota di
rumin

rumino, & contraria legi ago. Lego de religione in ea, & plus diligo lectionem quam orationem. Veruntamen, nihil aliud me docet diuina scriptura, nisi religionem amare, vnitatem seruare, charitatem habere. Ego autem miser & miserabilis, citius curro ad lectionem quam ad orationem; libentius volo legere, quam Missas auscultare. Expectat me aliquis volens de necessitate sua mihi loqui: ego vero librum aliquem accipio, quem ille vel ille vellet habere, lego in eo, & legendo amitto fructus charitatis, pietatis affectus, compunctionis fletus, Missarum vtilitatem, cælestium contemplationem. Nil tamen in hac vita dulcius sentitur, nihil auidius sumitur, nil ita mentem ab amore mundi separat, nil sic animam contra tentationes roborat, nil hominem ita excitat & adiuuat ad omne opus bonum & ad omnem laborem, quam gratia contemplationis.

CAPVT VIII.

Qualiter homo debeat intente orare.

1. Miserere mei Deus, quoniam ibi plus pecco, vbi peccata mea emendare debeo. In monasterio namque sæpe dum oro, non attendo quid dico. Oro quidem ore, sed

mente foris vagante, orationis fructu priuor. Corpore sum interius, sed corde exterius; & ideo perdo quod dico. Parum enim prodest, sola voce cantare, sine cordis intentione. Propterea magna peruersitas, imo magna insania est, quando cum Domino maiestatis loqui in oratione præsumimus, & insensati aurem auertimus, & ad nescio quas ineptias conuertimus cor. Magna quoque insania, & grauiter vindicanda, cum vilissimus puluis loquentem ad se audire dedignatur creatorem vniuersitatis. Ineffabilis vero est dignatio diuinæ bonitatis, quæ quotidie conspicit nos infelices aures inuertentes, obdurantes corda, & nihilominus clamat ad nos, dicens: Redite præuaricatores ad cor. Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus.

2. Loquitur mihi Deus in psalmo, & ego illi, nec tamen cum Psalmum dico, attendo cuius Psalmus sit. Idcirco magnam iniuriam Deo facio, cum illum precor, vt meam precem exaudiat; quam ego, qui fundo, non audio. Deum precor, vt mihi intendat, ego vero, nec mihi nec illi intendo sed quod deterius est, immunda & inutilia in corde versando, fœtorem horribilem eius aspectibus ingero.

CAPVT

CAPVT IX.

De instabilitate cordis humani.

1. Nihil est in me corde meo fugacius; quod quoties me deserit, & per prauas cogitationes defluit, toties Deum offendit. Cor meum, cor vanum, vagum, & instabile: dum suo ducitur arbitrio, & diuino caret consilio, in seipso non potest consistere, sed omni mobili mobilius per infinita distrahitur, & hac atque illac per innumera discurrit. Et dum per diuersa requiem quærit, non inuenit, sed in labore miserum, à requie vacuum manet. Sibi non concordat, à se dissonat, à se resilit, voluntates alternat, consilia mutat, ædificat noua, destruit vetera, destructa reædificat, eadem iterum atque iterum alio & alio modo mutat & ordinat; quia vult & non vult, & nunquam in eodem statu permanet. Sicut enim molendinum velociter voluitur, & nihil respuit, sed quicquid imponitur molit, si autem nihil apponitur, seipsum consumit: sic cor meum semper est in motu, & nunquam requiescit: sed siue dormiam, siue vigilem, somniat & cogitat, quicquid ei occurrit. Et sicut molendinum arena, si imponatur, exterminat, pix inquinat, palea occupat: sic cor meum cogitatio amara turbat,

turbat, immunda maculat, vana inquietat & fatigat. Ita cor meum dum futurum non curat gaudium, nec diuinum quærit auxilium, ab amore cæleſtium elongatur, & in amore terreſtrium occupatur.

2. Cumque elabitur ab illis, & inuoluitur in iſtis, vanitas illud recipit curioſitas deducit, cupiditas allicit voluptas ſeducit; luxuria polluit, torquet inuidia, turbat iracundia, cruciat triſtitia: ſicque miſeris caſibus ſubmergitur omnibus vitiis, quoniam vnum Deum (qui ei ſufficere poterat) dimiſit. Per multa diſpergitur, & huc illucque quærit vbi requieſcere poſſit; & nihil inuenit, quod ei ſufficiat, donec ad ipſum redeat. A cogitatione in cogitationem ducitur, & per varias occupationes & affectiones variatur; vt ſaltem varietate ipſarum rerum impleatur, quarum qualitate ſatiari non poteſt. Sic labitur cordis miſeria, ſubtracta diuina gratia. Cumque ad ſe reuertitur, & diſcutit quod cogitauit, nil reperit, quia non opus fuit, ſed importuna cogitatio, qua componit multa de nihilo: ſic denique decipit imaginatio, quam dæmonum format illuſio. Imperat mihi Deus, vt præbeam illi cor meum; & quia imperanti

peranti Deo non sum obediens & subditus, mihi sum rebellis & contrarius. Vnde mihi subiugari non potero, donec illi fuero subiectus; mihique seruiam nolens qui ei nolo seruire volens. Idcirco plura machinatur cor meum vno momento, quam omnes homines perficere possent vno anno. Cum Deo non sum vnitus, & ideo in meipso sum diuisus. Cum illo vero vniri non possum, nisi per charitatem; nec subijci, nisi per humilitatem; nec vere humilis esse, nisi per veritatem.

3. Expedit ergo vt in veritate me discutiam; & cognoscam, quam vilis, quam fragilis, & quam labilis sum. Deinde, cum omnes miserias meas cognouero, necesse est, vt illi inhæream, per quem sum, sine quo nihil sum, & nihil facere possum. Et quia à Deo peccando recessi; nisi per veram confessionem ad illum redire non possum. Fateri ergo oportet quod fatendum est: quia nunquam eo modo, aut ea intentione qua peccaui, peccata confessus sum; nec omnium recordatus sum, aut propter vetustatem, aut propter multitudinem: si autem confessus sum, non pure confessus sum propter turpitudinem: confessionem etiam

etiam meam diuisi, vt diuersis Sace-
dotibus diuersa manifestare, & i
venia carui, ad quam per part
peruenire putaui. Execranda namq
fictio est, peccatum diuidere, & f
perficie tenus radere, non intrinsec
eradicare. Non enim vtilis est co
fessio, nisi sit in oris veritate, & cord
puritate. Et vt tres sint, qui testim
nium nobis dicant in cælo, *Pater*, F
lius, & Spiritus sanctus: addamus t
stes sacerdotes cordi nostro, & ori,
in ore duorum vel trium testium st
omne verbum.

4. *Sed dicis*: *Sufficit mihi soli De*
confiteri, quia sacerdos sine eo
peccatis me absoluere non potest. A
quod non ego, sed beatus *Iacob*
respondet, dicens: Confitemini alte
utrum peccata vestra. Conuenie
namque valde est, vt nos, qui pecc
do Deo contumaces fuimus, pœn
tendo supplices sacerdotibus & m
nistris eius simus; vt homo, qui
gratiam conseruandam mediato
non eguit, iam eam recuperare n
nisi per mediatorem hominē poss
. Gemat ergo & suspiret, & anxius p
peccato timeat & expauescat; solic
tus discurrat, auxiliatores & inte
cessores quærat: prosternat se hum
liter homini, qui humiliter asta
nol

noluit creatori. Nam & hoc saluberrimum est, vt homo corde pœniteat, & ore delictum suum confiteatur: quatenus Deus, qui pius adest per gratiam, cor ad pœnitentiam compungat, deinde adsit vt cōfitenti peccatorum veniam tribuat. Quod si forte peccator vere pœniteat, sed intercurrente articulo necessitatis ad confessionem peruenire non possit, confidenter credere debemus, quod summus sacerdos cōplet in eo, quod mortalis non potuit. Et iam apud Deum factum constat, quod homo quidem vere voluit, sed non valuit adimplere; quia confessionem non contemptus exclusit, sed impediuit necessitas.

CAPVT X.

De peccato non excusando.

1. IN capitulo, vbi peccata mea emendare debui, peccata peccatis addidi. Cum de illis accusatus fui aut aliquo modo excusaui, aut ex toto negaui, aut quod deterius est, defendi, & impatienter respondi, cum nullum sit peccatum à quo non sim contaminatus, aut contaminari non possim. Iustum est ergo, vt omni occasione remota emendationem promittam, vndecunque aut à quocunque accuser, quatenus sic liberari

valeam à peccato perpetrato vel pe-
petrando.

CAPVT XI.

Quam sit malum alios non corrigere.

1. MVltitudinem iniquitatu[m] mearum expauescens, alio-
rum transgressionem reprehende[re]
timui; & ideo mortis auctor exiti[,]
quia virus, quod clamando expelle[re]
potui, non expuli. Indignatus fu[i]
aduersus alios, qui me de vitiis me[is]
reprehendebant, & quos amare d[e]-
bui, odiui. Illa quæ mihi noceba[nt]
vel displicebant, desideraui vt n[on]
essent: sciebam tamen, quod in n[a]-
tura sui erant bona, & à bono facto[re]
facta; sed ideo mihi nocebant, qu[ia]
malus eram,& male illis vtebar. N[i]-
hil enim mihi contrarium est, ni[si]
ego ipse. Mecum est quicquid mi[hi]
nocere potest, & ego ipse mihi sarc[i]-
na sum. Optaui etiam, vt Deus pe[c]-
cata mea nesciret,aut punire nolle[t]
aut non posset; & ita volui Deu[m]
esse insipientem, iniustum, & imp[o]-
tentem: quod si esset, Deus non e[s]-
set. Non est superbia super supe[r]-
biam meam. Propterea longe à s[a]-
lute mea, verba delictorum me[o]-
rum. Suspecta est siquidem Deo s[u]-
perbia,& odiosa: nec fieri potest,
cum eo in gratiam reuertatur. D[i]-
uersu[m]

uersum vtriusque hospitium; nec in eodem cohabitant animo, quibus non licuit cohabitare in cælo. *In* cælo nata est; sed velut immemor, qua via inde cecidit, illuc postea redire non potuit. Cum aër pluuia vel nimio frigore aut calore turbatus fuit, contra Deum inique murmuraui. Omnia namque quæ ad vsum vitæ accepimus, ad vsum culpæ conuertimus. Quapropter iustum est, vt qui in cunctis peccauimus, in cunctis feriamur. Sæpe ad sacrum mysterium vocem meam fregi, vt dulcius cantarem; & magis delectabar in vocis modulatione, quam in cordis compunctione: Deus vero, cui non absconditur quicquid illicitum perpetratur, non quærit vocis lenitatem, sed cordis puritatem. Nam dum cantor mulcet populum vocibus, Deum irritat prauis moribus.

2. *Licentiam* loquendi vel aliquid faciendi, sæpe nimia importunitate vel calliditate à prælatis meis extorsi: non attendens miser, quoniam ille se decipit, qui occulte vel aperte satagit, vt hoc ei pater spiritualis iniungat, quod ipse desiderat. Acum vel cultellum, vel aliquid vile, multoties nimium desideraui, nec confessus sum, quia peccatum non æsti-

mabam, propter rei vilitatem. Verū tamen non multum distat, quæcunque substantia vilis vel preciosa requiratur, dum æqualiter sit corruptus affectus. Non enim cultellus in vitium est, sed cultelli appetitus; neque aurum in vitium est, sed auri cupiditas. In labore non laboraui quātum debui, vel quantum potui. In silentio etiam fui otiosus, quod est maximum peccatum. In silentio namque nemo sic debet esse otiosus, vt in eodem ocio vtilitatem non cogitet proximi; nec sic actuosus, vt contemplationem non requirat Dei. Parum enim proficit, qui alteri non prodest, cum potest. De vitiis meis multoties me iactaui, putans, esse insigne virtutis, vbi erat lapsus criminis. De virtutibus etiam vitia feci. Iustitia namque dum suum modum excedit, crudelitatis vitium gignit: & nimia pietas, dissolutionem disciplinæ parturit: sic sæpe vitium est quod virtus putatur. Sic remissa segnities, mansuetudo creditur; & pigritiæ vitium, quietis virtutem imitatur. Finxi me esse quod non eram: dixi me velle quod nolebam, vel nolle quod volebam. Aliud ore dicebam, & aliud corde volebam: & ita sub ouina pelle, vulpinam conscien-

tiam

tiam conſeruabam. Vulpina plane conſcientia eſt tepida conuerſatio, animalis cogitatio, ficta confeſſio, breuis & rara compunctio, obedientia ſine deuotione, oratio ſine intentione, lectio ſine ædificatione, ſermo ſine circumſpectione.

3. O quam dura mihi ſunt iſta, quæ loquor! quoniam meipſum loquendo ferio. Veruntamen, quia me peccatorem non nego, ſed peccatum meum cognoſco: erit fortaſſe apud Deum pium iudicem ipſa cognitio culpæ, impetratio veniæ. Dicam ergo, dicam miſeriam meam, ſi forte ſua pietas moueat illum. Dicam peccatum meum; quoniam notitia peccati, initium eſt ſalutis. Magnam porto coronam, & veſtem rotundam; regulam ſeruo ieiuniorum, ſtatutis pſallo horis; ſed cor meum longe eſt à Deo meo. Exteriorem ſuperficiem intuens, ſalua mihi omnia arbitror, non ſentiens vermem interiorem, qui interiora corrodit. Vnde Oſeas: Comederunt alieni robur meum, & ignoraui; & ideo pergens totus in ea, quæ foris ſunt, & ignarus interiorum meorum, ſicut aqua effuſus ſum, & ad nihilum redactus ſum, præteritorum obliuiſcens, præſentium negligens, futura non pro-

videns, Ingratus sum ad beneficia, pronus ad mala, & tardus ad bona.

CAPVT XII.

Quomodo se debet vnusquisque considerare.

1. SI me non inspicio, nescio me ipsum: Si autē me inspicio, tolerare non possum: Tanta inuenio in me quæ digna sunt reprehensione & confusione; & quanto me subtilius & sępius discutio, tanto plures abominationes in angulis cordis mei inuenio. Ex quo namque peccare cœpi, nunquam vnum diem sine peccato transire potui; nec adhuc peccare cesso: sed de die in diem peccata peccatis addo, & ea, quæ præ oculis habeo, inspicio, nec gemo: erubescenda video, nec erubesco: dolēda intueor, nec doleo, quod est mortis signum, & damnationis indicium. Membrum enim quod dolorem non sentit, mortuum est; & morbus insensibilis est incurabilis. Leuis sum & dissolutus, nec me corrigo, sed ad peccata quæ confessus sum, quotidie redeo: nec caueo foueam in quam miser ego cecidi, vel alios cadere feci, aut vid[i]. Cumque plorare & orare deberem pro malis quæ feci, & bonis quæ neglexi, proh dolor! versum est mihi in contrarium. Nam tepui & frigui

feru[...]

ruore orationis, & iam sine sensu
igidus remansi: & ideo flere meip-
m non possum, quoniam gratia la-
rymarum recessit à me.

CAPVT XIII.

De præsentia conscientiæ vbique.

PEccata mea celare non possu
quoniam quocunque vado co.
ientia mea mecum est, secum por-
nsquicquid in ea posui, siue bonum,
ie malum. Seruat viuo, restituet
:functo depositum, quod seruandum
cepit. Si male facio, adest illa;
autem benefacere videor, & inde
tollor, adest illa. Adest viuo, se-
uitur mortuum: vbique mihi gloria
:l confusio est inseparabilis, pro
ıalitate depositi. Sic sic in domo
opria & à propria familia habeo
cusatores, testes, iudices, & torto-
s. Accusat me conscientia, testis est
emoria, ratio iudex, voluptas car-
r, timor tortor, oblectamentum
rmentum. Quotquot enim fuerint
olectamenta mala, tot erunt tormen-
dira in pœna. Nam inde punimur
ıde delectamur.

CAPVT XIV.

De tribus inimicis hominis.

1. ADiuua me Domine Deus meus, quoniam inimici mei animam meam circundederunt: corpus scilicet, mundus & diabolus. Corpore fugere non possum, nec ipsum à me fugare. Circumferre illud necesse est, quoniam alligatum est mihi: perimere non licet, sustentare cogor; & cum illud impinguo, hostem meum aduersum me nutrio. Si enim satis comedero, & id robustum fuerit, sanitas & fortitudo eius mihi aduersatur. Mundus vero circumcingit & obsidet me vndique: & per quinque portas, videlicet per quinque corporis sensus, scilicet visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum, sagittis suis me vulnerat, & mors intrat per fenestras meas in animam meam. Respicit oculus, & mentis sensum auertit. Audit auris, & intentionem cordis inflectit. Odoratus cogitationem impedit. Os loquitur, & fallit. Per tactum, ardor libidinis, pro aliqua parua occasione excitatur, & nisi illico respuatur, subito totum corpus occupat, vincit, & incendit. Primo carnem cogitatione modicum titillat: deinde, delectatione turpi mentem maculat; & ad

ad extremum per conſenſum praui-
tatis, ſibi mentem ſubiugat. Porro
diabolus, quem videre non poſſum,
& ideo minus ab eo mihi cauere, te-
tendit arcum ſuum; & in eo parauit
ſagittas ſuas, vt vulneret me repen-
te. Narrauit vt abſconderet laqueos
ſuos, & dixit: Quis videbit eos? La-
queum poſuit in auro & argento, &
in omnibus quibus abutimur, cum
illis male delectamur & illaquea-
mur. Nec ſolum laqueum poſuit, ſed
& viſcum. Viſcus eſt amor poſſeſſio-
nis, affectus cognationis, cupiditas
honoris, & carnis voluptas; quibus
anima inuiſcatur, & irretitur, ne
pennis contemplationis per plateas
ſupernæ Sion volare poſſit. Sagittæ
diaboli ſunt, ira, inuidia, luxuria, &
cætera, quibus anima vulneratur.
Et quis eſt ille, qui iacula eius ignea
extinguere poſſit? Proh dolor! his
telis ſuperatur ſæpe anima fidelis.

2. Heu mihi, quia vndique bella
mihi video, vndique tentamenta, vn-
dique pericula. Quocunque me ver-
tam, nulla ſecuritas eſt. Et quæ mul-
cent, & quæ triſtant vel moleſtant,
omnia timeo; eſuries & refectio,
ſomnus & vigiliæ, labor & quies, pu-
gnant contra me. Non minus ſuſpe-
ctus eſt mihi iocus, quam ira: multos

ſiquidem iocando ſcandalizaui. Ne minus proſpera vereor, quam ad uerſa: Proſpera namque ſuauitate ſua incautum me faciunt, & decipiunt: aduerſa vero, quia aliquid amaritudinis habent, velut potione amaræ me ſuſpectum & timidum faciunt. Magis timeo malum quod facio in abſcondito, quam quod in aperto. Malum namque quod nemo videt, nullus reprehendit: & vbi non timetur reprehenſor, & ſecurius accedit tentator, & facilius perpetratur iniquitas. Nimirum vtrobique bellum, vtrobique periculum, vtrobique timendum: & ſicut in hoſtili regione verſantibus, hac illacque circumſpiciendum eſt, & ad omnem ſtrepitum circumagenda eſt ceruix. Caro ſuggerit mihi mollia, mundus vana, diabolus amara. Quia quoties carnalis cogitatio mentem importune pulſat, de cibo & potu, de ſomno, cæteriſque ſimilibus ad carnis curam pertinentibus, caro mihi loquitur. Cum de ambitione ſæculi, de iactantia, de arrogantia, cogitatio vana in corde verſatur, de mundo eſt. Quando autem ad iram, & iracundiam, & amaritudinem animi prouocor, diabolica ſuggeſtio eſt; cui non aliter quam ipſi diabolo reſiſten-

dum

dum est: nec aliter ab eo cauendum, quam ab ipsa damnatione. Dæmonũ officium est, suggestiones malas ingerere: nostrum est, illis non consentire. Nam quoties resistimus, diabolum superamus, Angelos lætificamus, Deum honorificamus. Ipse enim nos hortatur, vt pugnemus: adiuuat, vt vincamus. Certantes in bello spectat, deficientes subleuat, vincentes coronat.

CAPVT XV.

Caro hominis vnde sit, & quid pariat.

CAro mea de luto est, & ideo lutosas & voluptuosas cogitationes ab illa habeo: vanas & curiosas à mundo, à diabolo malas & malitiosas. Isti tres inimici me impugnant & persequũtur, nunc quidem aperte, nunc vero occulte; semper autem malitiose. Diabolus namq; plus confidit in adiutorio carnis; quoniam magis nocet domesticus hostis. Illa vero ad subuersionem meam cum illo fœdus iniit; vt pote de peccato nata, & in peccato nutrita; vitiis corrupta ab ipsa origine, sed multo amplius vitiata praua consuetudine. Hinc est, quod tam acriter concupiscit aduersus spiritum; quod assidue murmurat & impatiens est

disciplinæ:quod illicita suggerit, ne rationi obtemperat, nec inhibetu vllo timore. Huic accedit, hanc ac iuuat, hac vtitur tortuosus ille sei pens, hostis humani generis cui nul lum aliud est desiderium, nullum ne gotium,nullum studium, nisi per de re animas nostras.

2. Hic est, qui iugiter malum ma chinatur, argute loquitur, artificio se suggerit, callide decipit. Illicito motus insufflat, & venenatas cogita tiones inflammat; mouet bella, nutri odia, incitat gulam, mouet libidi nem,desideria carnis instigat, & pec cati occasiones parat, & mille no cendi artibus corda hominum pulsa re non cessat. Hinc est,quod baculo nostro nos cædit, & manus nostras proprio cingulo ligat; vt caro, qua data est nobis in adiutorium, fiat nobis in ruinam & scandalum. Gra uis lucta & graue periculum est ad uersus domesticum hostem pugnare, maxime cum nos aduenæ simus, & ille ciuis. Ille suam inhabitat regio nem, nos exules sumus, & peregrini. Magnum quoque discrimen est ad uersus diabolicæ fraudis astutiam, tam crebros, imo continuos sustine re conflictus; quem astutum fecit tam natura subtilis, quam longa

exercitatio

exercitatio malitiæ huius.

CAPVT XVI.

Deprecatio pro ſeipſo.

1. ERipe me de inimicis meis, Deus meus, & ab his qui oderunt me : quoniam confortati ſunt ſuper me. Ego vero, qui vſque ad hunc diem contra me vixi, iamiam per tuam gratiam mihi viuere incipiam. Sic enim in hoc mundo viuere debemus, vt cum corpus cœperit à vermibus deuorari in ſepulchro, anima lætetur cum *Sanctis* in cœlo Illuc ſpiritus dirigendus eſt, quo eſt iturus. Illuc feſtinare debemus, vbi ſemper viuamus, & vbi mori amplius non timeamus. Si ſic amamus iſtam labilem & caducam vitam, vbi cum tanto labore viuimus, vbi comedendo, bibendo, dormiendo, vix carnis neceſſitatibus ſatisfacimus: multo magis amare debemus vitam æternam, vbi nullum laborem ſuſtinebimus, vbi ſumma ſemper iucunditas, ſumma fœlicitas, fœlix libertas, & fœlix beatitudo; vbi ſimiles erunt homines Angelis Dei, & fulgebunt iuſti ſicut Sol in regno Patris eorum. Qualis putas tunc erit ſplendor animarũ, quando Solis ſplendorem habebit lux corporum? Nulla erit ibi triſtitia, nulla anguſtia, nullus dolor, nullus

lus timor, nullus ibi labor, nulla mors, ſed perpetua ſanitas ſemper ibi perſeuerat.

2. Non ſuggerit ibi malitia, nec carnis miſeria, nulla eſt ibi ægritudo, nulla omnino neceſſitas: non eſt ibi fames, non ſitis, non frigus, non æſtus, non laſſitudo ieiunij; nec vlla tentatio inimici, nec peccandi voluntas, nec delinquendi facultas: ſed totum lætitia, totum exultatio poſſidet: homines quoque Angelis ſociati, ſine vlla carnis infirmitate in perpetuum manebunt. Ibi erit iucunditas infinita, beatitudo ſempiterna; in qua, qui ſemel ſuſcipitur, ſemper tenetur. Ibi eſt requies à laboribus, pax ab hoſtibus; amœnitas de nouitate, ſecuritas de æternitate, ſuauitas atque dulcedo de Dei viſione. Et quis non illic habitare vehementer deſideret, & propter pacem, & propter amœnitaté, & propter æternitatem, & propter Dei viſionem? Nullus eſt ibi peregrinus, ſed quicunque illuc venire merebuntur, ſecuri in propria patria manebũt, ſemper læti, & ſẽper ſatiati de viſione Dei Et quanto plus aliquis hic Deo obediens fuerit tanto ampliorem ab eo mercedem ibi recipiet: quantoque amplius Deum amabit, tanto propius videbit, quem cernere cupit.

CAPVT

CAPVT XVII.

De breui vita hominis.

1. DIes hominis ſicut vmbra ſuper terram,& nulla eſt mora, & tunc propriè nihil eſt, cùm ſtare videtur. Cur ergo theſaurizat in terra homo,cùm ſine dilatione tranſeat, & illud quod colligitur, & ipſe qui colligit. Et tu homo, quem fructum expectas in mundo; cuius fructus ruina eſt, cuius finis mors eſt? Vtinam ſaperes & intelligeres,ac nouiſſima prudenter prouideres! Scio quendam, qui per annos plurimos tecum familiariter vixit, ad menſam tuam ſedit,cibum de manu tua ſumpſit; in ſinu tuo dormiuit; cùm voluit tecum colloquium habuit. Hic iure hæreditario ſeruus tuus eſt. Sed quia ab ineunte ætate delicate nutriſti eum,& virgæ peperciſti, contumax effectus eſt. Leuauit calcaneũ ſuum ſuper caput tuum, & te in ſeruitutem redegit, & tui crudeliter dominatur. Sed fortaſſe dices: Quis eſt hic? Vetus homo tuus: qui conculcat ſpiritum tuum: qui pro nihilo habet terram deſiderabilem: qui ſola, quæ carnis ſunt,ſapit. Homo iſte à natiuitate cæcus eſt; & ſurdus & mutus; inueteratus dierum malorum: rebellis virtuti & veritati;

inimicus

inimicus crucis Chriſti. Deridet i
nocentem & ſimpliciter trãſeuntem
Ambulat in magnis & mirabilibu
ſupra ſe : arrogantia eius eſt pl
quam fortitudo eius ; nullum reu
retur:dicit in inſipientia ſua , Non e
Deus. Tabeſcit bonis , & malis paſc
tur alienis : immundus cogitation
bus paſcitur , non fatigabitur in ill
tranſgrediens vſque ad finem : diſpe
git & diſſipat propria ſicut prodigus
cupit & rapit aliena ſicut auarus:tu
pitudinẽ,ignominiam congregat ſib
ſimulans & callidus prouocat irã De

2. Homo iſte totus in peccatis na
tus eſt,& ſic nutritus , amicus iniqu
tatis, filius mortis , vas iræ in cont
meliam, aptus ad interitũ. Qui cu
talis ſit,enarrat iuſtitias Dei , & aſſu
mit teſtamentum eius per os ſuum
Odit diſciplinam , proijcit Domi
num ſuum poſt dorſum ſuum. Cu
videt furem , currit cum eo , & cu
adulteris portionem ſuam ponit ad
uerſus filium matris ſuæ ponit ſcan
dalum ; ſuper terram etiam theſau
rizat iram in die iræ. Vult à te hæ
reditatem tuam tollere , & deſupe
terram auferre ; & tu tantam iniu
riam non vindicas , ſed diſſimulas
nec ei verbum durum loqueris , ne
vultum iratum oſtendis , ſed blan-

dienti tibi arrides. Ludis cum illusore; nescis quia Ismaël est, qui tecum ludit. Ludus iste non est pueritiæ, nec simplicitatis, vel innocentiæ; sed illusio est animæ, sed persecutio, sed mors. *Iam* te in foueá quam fecit, præcipitauit. Iam effœminatus es, iam iugo miserrimæ seruitutis pressus, sub pedibus eius misere & viliter conculcaris. O miser, & miserabilis homo, quis te liberabit de vinculo improperij huius? Exurgat Deus, & cadat armatus iste: cadat & conteratur inimicus homo, contemptor Dei, cultor sui, amator mundi, seruus diaboli. Quid tibi videtur? Si recte sentis, mecum dices: Reus est mortis: crucifigatur. Noli ergo dissimulare, noli differre, noli parcere; sed festinanter, audacter, instanter crucifige hominem istum, sed cruce Christi, in qua est salus & vita; ad quem si ex corde clamaueris, crucifixus tuus audiet te, benigne respondens: Hodie mecum eris in Paradiso.

3. O Christi pietas, ô inopinata salus miseri! Tam gratuita est & prōpta dilectio *Dei*, tam stupenda dulcedo, tam inopinata dignatio, tam inuicta mansuetudo: vt qui ad eum clamauerit, exaudias illum: quoniam misericors est. O quanta est misericordia

cordia Dei, quam ineffabilis mutatio dexteræ excelsi! Heri eras in tenebris, hodie in splendore lucis. Heri in ore leonis, hodie in manu mediatoris. Heri in porta inferni, hodie in deliciis paradisi. Sed quid prosunt hæ litteræ admonitionis, nisi deleas de libro conscientiæ tuæ literas mortis? Quid prosunt hæc scripta, lecta & intellecta, nisi temetipsum legas, & intelligas? Da ergo operam internæ lectioni, vt legas, inspicias, & cognoscas teipsum. *Legas*, vt diligas *Deum*, vt pugnes & vincas mundum & omnem inimicum: quatenus labor conuertatur in requiem, luctus in gaudium; & post tenebras huius vitæ, videas ortum surgentis auroræ, videas etiam meridianum Solem iustitiæ; in quo sponsum cum sponsa prospicies vnum eundemque Dominum gloriæ, qui viuit & regnat per infinita sæcula.

Finis Meditationum S. Bernardi.

IDIOT.

IDIOTÆ,
VIRI DOCTI
ET SANCTI
CONTEMPLATIONES
de Amore diuino.

Quid sit amor.

CAPVT I.

AMor (dulcissime Domine *Iesu* Christe, fons veri amoris) est affectio vehemens cordis & animæ, ac mentis applicatio ad aliquid diligendum: inclinat enim amantem. Neque enim in hoc laborat, licet labor non amantibus grauis sit. Neque difficultatem non nouit, sed impatiens est, nisi inueniat quod desiderat; nec aliud cogitat, quam quod diligit; nec accipit de dilatione solatium. *Lucerna* fulgoris est verus amor, ardens in mente per desi-

derium, & ſplendens in facie p
exemplum. Et hic amor iam nud
non eſt pure naturalis, ſed indut
fontani amoris radio ;iam infuſus
iam purgatus,iam illuminatus & el
uatus ſupra naturę potentiam ; ia
patiens, iam formatus ; qui quu
forma eſt, pure naturalis & per
agens informis eſt, impotens & d
preſſus. Amor naturalis, fulgor ocu
li in tenebris; amor infuſus oculi i
lumine, vel verius lumen efficax
fulgore. Amor cæteros affectus in
ducit & captiuat: Viget namque ip
ſe amor,quum præſto eſt quod ama
tur;& languet, cum abeſt : Quod ni
hil aliud eſt Domine Deus, quam tæ
dium quoddam impatientis deſideri,
quo neceſſe eſt affici mentem vehe
menter amantis, abſente eo quem a
mat. Natura quippe amoris eſt, ſem
per amare, proprium poſtponere,
commune præferre, diuerſa corda v
nire,extraneum domeſticum facere
corda iracundia ignita extinguere
pacem ſemper procurare.

2. Amor confracta ſolidat,depreſ
ſa ſubleuat, nutantem animum con
ſtantem reddit. Amor docet & ad
diſcit, & inimicum neſcit. Amo
laudat, amor reprehendit, amor pra
ua ſuſpicione caret. Vbi amor defue
ri

t, nihil valet quicquid agitur ; con-
a omnia valent quæ cum amore a-
intur. Amor hominem lætificat, &
terrenis subleuat. Amor nunquam
t otiosus, sed semper aliquid opera-
r, semper crescit & augetur. Amor
ita est animæ ; & qui non amat
ortuus est. Verus amor non requi-
t præmium, etsi mereatur. Sine a-
ore nec eleemosynæ largitio, nec
artyrij susceptio, nec aliquorum
onorum operatio proficere ad ha-
endam salutem potest. Amor ho-
inem perficit, omnia sustinet, om-
ia patienter portat. Amor facilis res
t, omnibus se exhibet, nulli se ne-
at. Capit eum bonus & malus, iu-
enis & senex, vir & mulier, sanus &
ifirmus, diues & pauper, summus &
ifimus, liber & seruus, secularis &
eligiosus, debilis & fortis ; nec est
ui se valeat excusare, quin in alios
rigat radios puri amoris. O aman-
ssime Domine Iesu Christe, vnde
mnis defluit amor, ego sceleratissi-
ius peccator semper frigidus fui, &
o amore multipliciter elongatus ;
ngularis fui & sequestratus, ac sine
more & delectatione degens ; adeo
uod frequenter etiam vixi cum o-
io & simultate. Adiuuare ergo me
igneris per tuum dulcissimum amo-

Cc 2

rem,& accendere cor meum ad amorem tibi placitum; vt amem & diligam,quæ amare & diligere debeo: viam amoris in te amando consequar sempiternam. Amen.

CAPVT II.

Vnde oriatur amor Dei.

1. ORitur amor (dulcissime Domine Iesu Christe fons veri amoris) velut lachrymæ quæ ab oculis in pectus cadunt: quia ab intellectu amor oritur, & cadit in cor per fidem. *Sic Sancti per fidem vicerunt regna.* Fides enim sanctissimum bonum est humani pectoris; quę nulla necessitate ad fallendum cogitur nec vllo corrumpitur præmio, sed est firmamentum stabilitatis & constantiæ in animo. Oritur amor à gratia Dei Patris, sicut tu Domine Iesu Christe amantium vita dixisti. *Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit illum:* Scilicet per gratiam, ad mei amorem. Intrat vero amor mentem hominum per auditum aurium. Quia dum de aliquo bona aliqua audiuntur, ex ipso auditu concipitur amor in corde audientis, ad diligendum illum. Oritur amor per locutionem bonam; quia principium amicitiæ est bene loqui: male vero dicere, exordium inimicitiarum. O-

ritur

ritur amor per bona obſequia, præſtita inuicem & recepta. Nam qui obſequium præſtare neſcit, iniuſte petit, imo etiam in odium cadit.

2. O miſericordiſſime Domine *Ieſu* Chriſte, qui omnia diligis: ſi ita in corde meo continua meditatione cogitarem, ſuper omnia diligere te deberem: videlicet per fidem, quæ ſic tibi placet, quod per ipſam omnes ſanas & ſaluas, quia dicis: *Fides tua te ſaluum fecit*, & ſine illa nemo tibi placere poteſt. Oritur etiam amor ad te amandum per auditum, quia de te ſcriptum eſt: *Qui audit me non confundetur.* Sed beati ſunt qui audiunt, & qui te vero amore diligunt. Oritur etiam amor ad te diligendum, per beneficia à te multipliciter nobis collata. Quia quicquid boni habemus, à te habemus: & vltra multa dona teipsũ nobis dediſti; quũ de cœlo propter nos deſcendiſti, teipsum exinaniens, & formam ſerui accipiens, minoratus paulo minus à Deo; quum etiam propter nos conuicia, flagella, opprobria, contumelias, sputa & tandem mortem turpiſſimam crudeliſſimamque ſuſtinuiſti. Sed ego ingratiſſimus peccator, licet tanta & tam magnifica dona tua co-

gnouerim, & originem tanti amor[illegible] viderim, tibi tamen pauca aut nul[illegible] dona rependere curaui. Sed totus in[illegible] gratitudine plenus, tãquam quodam modo inimicus aduersum te me p[illegible] sui: tibi contraria & displicentia, co[illegible] de, voce, & opere exercendo. Adiu[illegible] uet, igitur me (clementissime Domin[illegible] Iesu Christe) amor tuus, remitten[illegible] do quæ inique egi; & inflammet a[illegible] amorem tuum dulcissimum: vt te t[illegible] mendo & efficaciter diligendo, tib[illegible] placita agã fœliciter, & adimplean[illegible] iniqua autem toto corde & oper[illegible] respuam: vt ad regnum perpetuo [illegible] amantium perueniam sempiternum[illegible] Amén.

CAPVT III.

Qualiter nos Deus dilexit.

1. Dilexisti & amasti nos dulciter (benignissime Domine Ies[illegible] Christe fons veri amoris) dum car[illegible] nem nostram mortalem humilite[illegible] induisti sola dil ctione & amore in[illegible] ductus. Dilexisti nos sapienter, ô a mantium vita Domine Iesu Christe quia carnem nostram mortalem in duendo, omni peccato caruisti. Dile xisti nos fortiter, quia mortem tur pissimam & crudelissimam pro no bis miseris voluntariè sustinuisti. E[illegible] licet nos in carne visitaueris, non ta men

men carnaliter amasti, sed in pruden-
a spiritus. Itaque quos in carne
uæsiuisti, dilexisti in spiritu, & re-
emisti in virtute. In carnis autem
ssumptione accommodasti te no-
is, in culpæ vitatione consuluisti ti-
i, & in mortis susceptione satisfeci-
ti Deo Patri: Et sic Domine Iesu
Christe, vita nostra, amicus dulcis,
consiliarius prudens, & adiutor for-
is fuisti. Et nisi amasses nos dulciter,
non requisisses in carcere. Sed ad-
unxisti affectioni & dilectioni sa-
pientiam, qua tyrannum decepisti:
Adiunxisti etiam patientiam, qua of-
ensum Deum Patrem placasti. Et si-
ut ad operandum salutem in medio
erræ, ex nimia dilectione semel ve-
nisti in carne visibilis: ita quotidie
propter maximam dilectionem, quam
habes ad animas nostras, venis in-
uisibilis ad saluandas eas, mentes no-
stras tua potentia inuisibili illustran-
lo.

2. O clementissime Domine Ie-
su Christe, indeficiens amor; si tuam
infinitam dilectionem considerarem,
non oporteret me transfretare ma-
ria, penetrare nubes, montes transire,
quia non grandis mihi restat via ad
te amandum: solum enim opus est
vt curram ad meipsum; scilicet, ad

compunctionem & confessionem: vt sic excam de sterquilinio miserrimæ conscientiæ, vt illuc intrare valeam per gratiam & amorem. O mis ricordissime Domine Iesu Christe, ego iniquissimus peccator dignus sum & dignum me sentio odio, non amore tuo, pœna, non gloria. Quia licet cognouerim ex tua immensa pietate tuam exuberantem dilectionem & amorem dulcissimum; tamen his obliuioni quodammodo traditis, gratias tibi non rependi, nec meipsum dispofui, vt tuam dilectionem in me ampliori gratia augeres. Sed tempus ad iracundiam & vindictam prouocaui ob miserabilem vitam meam, quam diuersis vitiis & peccatis contaminaui. Succurre mihi Domine Iesu, per tuum sanctum amorem: & sic me misericorditer dispone, vt amor tuus dulcissimus reformetur in me, per quem hic viuendo in gratia tua, in fine amore tuo perfruar sempiterno. Amen.

CAPVT IV.

Qualis est amor Dei.

1. O Amor præceps, amor flagrans, amor vehemēs, amor te intra te cohibere non valens: qui prę- te aliud cogitare non sinis; fastidis cætera, contemnis omnia præter te. Dulciter

Dulciter capis,ſtrenue ſtringis,ſapiē-
ter erudis,glorioſe illaqueas, oneras
delectabiliter, fœliciter vris, in dicto
expectaris. Nec conſilio tēperaris,nec
pudore refrenaris, neque rationi ſub-
ijceris. Affectu es deſiderabilis,expe-
rientia dulcis,iucūditate plenus, frui-
tione æternus, ſatians & reficiens,
nunquam faſtidium generans. Nihil
(Dn̄e Ieſu Chriſte,fōs veri amoris)a-
more tuo ſuauius, nihil dulcius,nihil
vtilius,nihil iucundius. Amor tuus Do-
mine non moleſtat, ſed cum exulta-
tione & gaudio ſtringitur,& cum ſe-
curitate deſideratur. Vbi tuus amor
eſt, Domine,labor non eſt, ſed ſapor.
Seipſo contentus eſt; confundit or-
dines, diſſimulat riſum, ignorat mo-
dum: totumque quod opportunita-
tis,quod rationis, quod pudoris, &
quod conſilij iudiciiue eſſe videtur
triumphat in ſeipſo, & redigit in ca-
ptiuitatem.

2. Amor tuus Domine libertatem
donat, timorem pellit, laborem non
ſentit; meritum non reſpicit, præ-
mium non requirit; feſſos alleuiat,
debiles roborat, mœſtos lætificat,
eſurientes reficit, & deficientes iu-
cundos reddit. Amor tuus Domine
Ieſu Chriſte,qui es fons amoris, imo
amor ipſe, diſſimulat & expectat &

fustinet delinquentem, cumque beni-gne trahit, adducit, & conuerti facit ab errore viæ eius. Amor tuus Domine Iesu Christe fons vitæ est; nec viuere anima potest, quæ non hauserit ex illo: neque haurire potest, nisi præsens fuerit ipsi fonti, scilicet tibi, qui es fons totius amoris.

3. O fons veri amoris, & immensæ dulcedinis, qui nunquam deficis sed semper reficis. Ego miserabilis peccator, oneratus magno pondere peccatorum, magnam sitim amoris patior: quia à te fonte viuo nimium sum elongatus, Respicere ergo me digneris misericorditer, & deducere me ad te fontem amoris & dilectionis, vt hauriam aquam tanti amoris tui; illam bibam, illa recreer, illius suauitatem & saporem degustem. Ex illa lauetur & mundetur anima mea ab omni macula peccati; vt mundata ab omni inquinamento, tibi placeat & tibi seruiat, ac tecum viuat per amorem in infinita sæculorum sæcula. Amen.

CAPVT V.

De violentia amoris Dei.

1. O Violentia diuini amoris, qua summus omnium, infimus factus est. Hoc namque fecit verus amor

mor, dignitatis nescius, dignatione diues, affectu potens, suasu efficax. Nihil enim Domine *Iesu* Christe, fons, imo abysse amoris, violentius triumphat de te, quam amor. *Propter* quem temetipsum exinanisti, vt sciremus plenitudinem effusam esse, altitudinem adæquatam, & singularitatem associatam. Atque violentia tui amoris, nos *fœdos* & deformes amauit: non sic tamen vt nos tales dimitteres; sed vt ex fœdis pulchros, & ex deformibus formosos faceres. Amasti enim nos, Domine *Iesu* Christe, abyssalis amor ex abysso amoris; & fecisti te propter nos hominem: subiecisti te, & suscepisti nos, inclinasti te, vt nos erigeres; exinanisti te maiestate, vt impleres nos diuinitate, descendisti vsque ad nos, vt ascēderemus ad te. Non enim est pater, non mater, non amicus, non alius quisquam, qui nos tantum dilexerit quātum tu, Domine, qui fecisti nos. Absorbeat igitur, quæso amantissime Domine, mentem meam ab omnibus quæ sub cælo sunt, ignita & melliflua vis tui amoris; vt totus tibi inhæreā, solaque suauitatis tuæ dulcedine pascar, delecter, & inebrier.

2. O Domine *Iesu* Christe, quam fœlix bonum est, & quam desiderabile,

rabile, violentiam tui amoris sentire, quæ pectora nostra radiis tanti amoris quotidie illustrat, pestes mentis sanat, secreta cordis illuminat, mentem fouendo saginat, & animam exhilarando corroborat. O quam dulcis est misericordia & suauitas amoris tui, Domine Iesu Christe, largitor amoris; qua perfruūtur illi, qui præter te nihil diligunt, nihil quærunt, nihil etiam cogitare concupiscunt? Ad amorem tuum præueniendo nos inuitas, proripis, & pertrahis; tanta est violentia tui amoris. Nulla enim est maior inuitatio, proreptio, & pertractio ad amorem, quam præuenire amando; quia animus, qui prius torpebat, cum se præamari sentit, excitatur. Quod si iam feruebat, quum se amari & præamari didicit, magis accenditur.

3. O amantissime Domine Iesu Christe, licet me indicibiliter amaueris, ego tamen impiissimus peccator, cor lapideū & ferreum gerens, amorē tuum ignitum in pectore meo frigido non recognoui. Et licet tuam dilectionem quā vltro impendebas, desiderarem mihi impendi: nolui tamen vice versa dilectionem tibi rependere. Auxiliari igitur mihi dignare, piissime Dñe Iesu Christe, qui non potes non

non amare; & per violentiã tui dulcissimi amoris, compelle rebellem animum meum ad te amandum; vt tibi placide seruiam; & vitam obtineã in amore sempiternam.

CAPVT VI.

Quomodo cognoscit anima se diligi à Deo.

1. SCio (benignissime Domine *Iesu* Christe, amor & amantium vita) quod qui vehementer diligit te, etiam à te infinities vehementius diligi non ambigit. Quique sua singulari intentione, solicitudine, cura, opera, diligentia ac studio, incessanter & ardenter inuigilat quo pacto placeat tibi, multo magis omnia hæc in te indubitanter agnoscit. Amor enim tuus amorem animæ parit; & tua præcurrens intentio, intentam animam facit, solicitudoque solicitam. Qualem igitur se præparauerit anima tibi, talis & tu eminenter per tuam infinitam misericordiam appares. Quia scriptum est: Cum sancto sanctus eris, & cum peruerso peruerteris. Quare, & cum amante amans, cum vacante vacans, cum intento intentus, & cum solicito solicitus.

2. Tanta est, Domine *Iesu* Christe, amantium summe, benignitas

&

& misericordia tua erga animas nostras; quod si anima ad te vigilat, multo prius vigilas & tu. Si anima consurgit in nocte in principio vigiliarum, & accelerat quantum potest etiam ipsas longe anticipare vigilias inueniet te, nec poterit te preuenire. Semper enim in tali negotio plus aliquid tribuis gratiæ tuæ, & plus semper amas: plus quoque extenditur & dilatatur amor tuus ad ipsam animam & ante & post. Quæ omnia deuota & tibi grata anima considerans, & sic admirans tuam ineffabilem Maiestatem, cætera non curat; sed tibi soli intendere gloriatur, & se tibi soli (te donante) postpositis curis omnibus tota deuotione custodit.

3. O mater amorum, ô amantissime Domine Iesu Christe, tanta & tam inæstimabili bonitate redundas, quod semper amando nos præuenis nos, quærentibus te exhibes & occurris, diligis, imo tua immensa dilectio vsque ad inimicos se extendit. Nulli te negas, nullum spernis; sed omnes manu amica vocas & recipis, nisi quantum per peccatum à te inuito & nolente contumaciter & inobedienter recedunt. Sed adhuc tam immensa & exuberans est tua dilectio, quod in peccatis miserabiliter iacentes

iacentes, expectas ad pœnitentiam, & interdum rebelles redire compellis. Adiuuare igitur me digneris, misericordissime Domine *Iesu* Christe, ignis & lux amoris. Et accende & illumina cor meum durum & rebelle ad amorem tuum: quo adiuuante, de peccatis & malis meis propter te doleam, digne per te satisfaciam. Opera studiosa & tibi placita, corde puro, humili & amanti exerceam: Vt tua gratia præueniente, assistente, & subsequente, sic in præsenti vita amore tuo viuam, vt illa finita, ad te gloriose amandum, misericorditer vitam obtineam sempiternam. Amen.

CAPVT VII.

De operatione amoris Dei.

1. O Admiranda diuinæ propitiationis dilectio. Serui digni non sumus. Tu autem benignissime Domine *Iesu* Christe, plenitudo amoris, amorem tuum & dilectionem ostendendo & operando in indignis seruis tuis, & (vt de ceteris taceam) in me miserabili creatura tua, à multis variisque periculis me liberasti. Quia me deuiantem reduxisti, ignarum docuisti; dum peccarem, ad pœnitentiam expectasti, prostratum erexisti; & ad te venientem, largissima pietate tua suscepisti. Omne meritum

meũ nihil omnino esse potest, in cõparatione operationis amoris tui. Amor tuus, dulcissime & amantissim Iesu christe, operatur in me, sine sp recipiendi à me. *Quia bonorum meor non eges.* Neque quicquam condign amori tuo conferre possum, nec cur explicare sermone. Quia tantus est & tam immensus amor tuus, quod dum peccabam, tu silebas; dum non continebam à vitiis & peccatis, tu à verberibus abstinebas; dum perseuerabam in iniquitatibus multis & diuersis, t vindictam differebas.

2. Ad omnem tribulationem & necessitatem apertus mihi fuit dulcissimus amor tuus, & sinus tuæ infinit dilectionis expãsus; nec considerau indignũ, sed necessitatibus meis omnibus subuenit. O amoris inæstimabilis operatio! Sic enim Domine m visitasti, & cor meum durum mutasti, vt amara sentiam nũc illa, quæ ant male dulcia mihi erãt; & qui lætaba tunc, cum male in rebus pessimis gebam, nunc incipiam tibi recogitare annos meos in amaritudine anim meæ. Quare ô Dñe *Iesu* Christe, amator bone, qui cõmoues terram cordis mei, & conturbas eam, sana (obscro) contritiones eius, quia commota est. Non recedat operatio tui dulci-

simi amoris à me creatura tua. Intret in animam meam, & mundet eam à fæcibus peccatorum. Illustret eam incendio veræ dilectionis. Excitet eam à tepore ignauiæ. Tollat ab ea ignorantiam, & doceat quę agere & exercere debeam.

3. O misericordissime Domine Iesu Christe, qui omnem amorem superas, cogitare non valeo, quanta dilectione me amasti, & quam liberaliter & gratis. Quia licet te diuersis modis offenderem, nec à peccatis cessarem; tu tamen dissimulabas, nec ad puniendũ me accelerabas. Imo tanquam ouem errantem & pereuntem, vt sacris humeris imponeres, requirebas præ incomprehensibili amore, quo cuncta, quæ fecisti, amas. Gratias itaque tibi ago, & tuo immenso amori, tuæque immensæ pietati & clemẽtiæ; & te humili corde ac simplici precor, vt tua dilectio me non deserat, sed mecum sit, me adiuuet, & me defendat ab omni periculo animæ & corporis. Vt hic ad tuum placitum viuendo tibi semper seruiam, te incessanter diligam, & tandem ad dilectionem tuam perueniam sempiternam. Amen.

CAPVT VIII.

De magnitudine amoris Dei.

1. LIcet (Domine Deus meus) mũdus in maligno positus esset, & plenus miseria: tamen pro nobis in mundum, tuum benedictum filium misisti. Imo etiam ex abundantia tuæ amoris, illum in infernum transmisisti, vt inde suos extraheret. Ad hoc enim misisti ipsum in mundum, vt venditus nos redimeret, occisus viuificaret, iniurias passus honoraret, & in filios adoptaret. Misisti igitur Verbum tuum, misisti Spiritum tuum, promittis vultum. Et ne quid in cælestibus vacet, ad opera nostra solicitanda etiam illos beatos spiritus propter nos mittis in ministerium, & insuper humanam naturam in eadem persona diuinæ naturæ associari voluisti. Dilexisti nos Domine gratis, morti destinatos, & vita indignos. Omnes enim ducebamur tanquam latrones ad supplicium, quia ad infernum trahebamur: Sed filius tuus superbenedictus nobis subuenit, & pro nobis fideiussit; quem fideiussorem semper in memoria habere debemus, sicut scriptum est: *Gratiam fideiussoris tui ne obliuiscaris: dedit enim pro te animam suam.*

2. Tu Domine Deus meus, præ-

magnitudine

magnitudine amoris tui, non pepercisti filio tuo vnigenito, sed pro nobis omnibus illum tradidisti. Et ad te nos attraxisti, dum sororem nostrã, scilicet humanam naturam, benedicto filio tuo inseparabiliter copulasti, sic enim scribitur: *In charitate perpetua dilexi te; ideo attraxi te, miseratus tui.* O Domine Deus meus, ignis amoris consumens, gloriosius non potuit nubere caro nostra. Vnde, si matrimonium inter homines sic attrahit eos, vt de inimicis valde amicos faciat, quantum deberet homines id attrahere ad amandum te, quod sororem nostram, scilicet humanam naturam, tuo benedicto filio inseparabiliter copulasti? Scilicet Domine Deus meus, ego sum ingratissimus ille, & superbissimus peccator, qui tantam ingratitudinem amoris non considerans, & tam mirabilem copulam non contemplans, me ad reamandum tuum Filium & Spiritum Sanctum, vnum Deum & vnum Dominum, non disposui: sed ad amanda mala, noxia & iniqua, fui multipliciter inclinatus, & illa ad effectum frequenter perduxi. Adiuuare ergo me dignare, misericordissime Domine indultor amoris. Et dirige me, vt te super omnia diligam;

& tua infinita beneficia recognoſcam mente teneam, & pro ipſis gratias tibi agam: & in fine vitam in amore mihi miſericorditer concede ſempiternam. Amen.

CAPVT IX.

De cauſa diligendi Deum.

1. O Miſericordiſſime Domine Ieſu Chriſte, cauſa diligendi te, tu ipſe es. Et te diligendi modus eſt ſine modo: quia cum infinite bonus ſis, & omnis modus noſter diligendi finitus, diligendus es ſupra omnem modum: Et ideo nihil te iuſtius nihilque fructuoſius diligi poteſt. Infinitum namque Domine Ieſu Chriſte, vere amantium amor, meritus es de nobis; quia nobis immeritis temetipſum dediſti. Tu es cauſa efficiens & finalis amoris & dilectionis, vt occaſionem habeas glorificandi nos; quia tu occaſionem das, tu affectionem creas, tu deſiderium consũmas. Tu enim feciſti hominem, imo factus es homo, vt te amemus. Tuus amor amorem noſtrum præparat & remunerat: & præcedit benignius, & expectatur ſuauius, & diues eſt in omnibus qui inuenit illum.

2. Se dat in meritum, ſe ſeruat in præmium ſanctorum, & ſe diſtrahi

a redemptionem captiuorum. Si uum meritum quæritur, illud est præ-ipuum; quia tu prior dilexisti nos. Et ideo dignum & iustũ est, vt te re-lamemus: præsertim si mente humili & deuota desiderare velimus tutam misericordiam, gratuitam dilectio-em, inopinatam dignationem, in-ictam mansuetudinem, & stupendam lulcedinem. Quid enim aliud ista aciunt, benignissime & superamabi-is Domine Iesu Christe, diligenter onsiderata; nisi vt consideratis ani-num ad te viscerabiliter rapiant, ve-ementer afficiant, faciantque con-emnere omnia præter te Domine? Verus amor tuus, clementissime Do-nine Iesu Christe, vacuus esse non otest: sed eius præmium incipienti roponitur, amanti promittitur, & per-eueranti redditur. Anima te Do-nine veraciter amans, aliud præter e sui amoris præmium non requirit; ut si aliud requirit, profecto te non ligit.

3. O mitissime Domine *Iesu* hriste, ego sum ille peruersissimus eccator, qui te posthabendo, in trã-itoriis & caducis amorem cordis ei posui: & illa quæ diu conseruare on poterã, tota mẽte dilexi. Adiuua

me, piissime *D*omine Iesu Christe amator fortis: & dirige cor meum vt te amem & diligam, mundana contemnens; ea tanquam inutilia & noxia penitus derelinquam; peccata odio habeam, de præteritis doleam & condigne virtute amoris satisfaciam, & à futuris malis & peccatis præcaueam: vt tibi amore syncero & assiduo seruiendo & placendo tandem tuam dilectionem per infinita sæculorum sæcula adipiscar immortalem. Amen.

CAPVT X.

Qualiter Deus diligatur.

1. NOn mirum est, Domine *D*eus meus, si infidelis minus diligit te; minus enim te cognoscit. Sed quid est Domine de me miserabili creatura tua? Te enim per veram fidem agnosco, & te teneo, vitæ meæ non solum gratuitum largitorem, largissimum administratorem, pium consolatorem, solicitum gubernatorem: sed insuper etiam copiosissimum Redemptorem, æternum conseruatorem, ditatorem, & glorificatorem. Vrget namque ratio & iustitia naturalis, vt totum me per amorem tradam tibi, à quo me totum habeo. Et si totum me debeo tibi quia me fecisti; ad magis amandum sun

um tibi obligatus, quia me refecisti; nec tam facile me refecisti, quam fecisti. Nam semel dicendo me fecisti, sed reficiendo & dixisti multa, & gessisti mira, & pertulisti dura; nec tantum dura, sed & indigna.

2. O benignissime Domine *Iesu* Christe, amor meus, quid retribuam tibi pro omnibus quæ retribuisti mihi? *In* primo enim opere, me mihi: in secundo vero, teipsum mihi dedisti: & tunc te mihi dando, me mihi tradidisti. Datus ergo & redditus, me pro me debeo, & bis quidem debeo. Quid ergo tribuam pro te? Nam etiamsi me infinities rependere possem, nihil sum ego ad te. O Domine Iesu Christe, languentes animos amore reficiens, si intelligentia, quam mihi dedisti, uti vellem sicut deberem, cernerem manifeste quo modo, imo quam sine modo, à me creatura tua amari merueris, qui prior dilexisti me, tantus & tantum & gratis, pusillum & talem & ingratum. Scio Domine, quod dilectio tua tendit in immensum & in infinitum, quia tu immensus es & infinitus.

3. Quæso igitur Domine, qualis finis debet esse mei, vel modus amoris? Amor enim meus Domine non est gratuitus, sed rependitur de-

bitus. O clementissime Domine Ie-
su Christe, amicos tuos viuificans a-
more, extende ad me peccatore
miserabilem, tuam exuberantem d
lectionem; vt te diligam pro don
tuo & modo meo minus quam iusto
Nam etsi quantum debeo, non pos
sum; non possum tamen vltra, quar
possum. Potero autē plus, cum plu
donare dignaberis, nunquam tame
prout dignus haberis. Da igitur mih
tuum amantissimum amorem, qu
te donante, te diligam & amem; ti
bi placeam, tibi seruiam, tua præ
cepta adimpleam: à te non separe
in præsenti & in futuro, sed tecun
maneam agglutinatus amore in sem
piternum.

CAPVT XI.

De triplici modo diligendi Deum.

1. O Immensitas amoris, dulcissime Domine Iesu Christe, doce me quemadmodum diligam te. Fa mecum tuam misericordiam, vt t amem dulciter, prudenter, fortiter Dulciter, ne amaritudine auertar prudenter, ne decipiar; fortiter, n opprimar, aut ab amore tuo vllo modo, siue mundi gloria, siue carnis illecebris, aut voluptatibus, abducar. Informes me Domine, tu qu sapientia es, ne seducar spiritu men

daci

dacij & erroris. Lucescas in me tu, qui es veritas, ne aduersitatibus & scandalis offendar. Conforta me tu, qui es virtus, ne deficiam in tuo seruitio. Zelum meum inflāmet charitas tua, tua scientia cognitionem meam dirigat, & constantia tua propositum bonum firmet; vt prædictis munitus, sim in tuo amore feruidus, circumspectus, & inuictus: ne teporem habeam, ne careant discretione, & ne timidus efficiar; sed diligam te Deum meum toto & pleno cordis affectu. Diligam te tota rationis vigilantia & circumspectione: Diligam te tota virtute, adeo vt nec mori pro tuo amore pertimescam.

4. Sis suauis & dulcis Domine affectui meo, contra fallaces & male dulces vitæ carnalis illecebras; & vincat falsam dulcedinem dulcedo tua vera, quemadmodum clauum clauus extrudit: & sis intellectui præuia lux, & lux rationi; non solum ad cauendas hæreticæ fraudis decipulas, & ab eorum versutiis fidei veritatem vindicandam; verum etiam vt nimiam & indiscretam vehementiam in mea conuersatione deuitem: Tu namque Domine sapientia es, & vis amari non solum dulciter, sed & sapienter: alioqui facillime zelo meo

ſpiritus illudet erroris, ſi ſcientiam negligam. Scio namque Domine, quod non habet callidus hoſtis machinamentum vllum efficacius ad tollendam de corde dilectionem, quam ſi efficere poſſit, vt in ea incaute & ſine ratione ambulem.

3. Domine Ieſu Chriſte amantium fortitudo, robur & firmamentum, ſim fortis & conſtans ad te amãdum; non cedens terroribus, nec ſuccumbens laboribus. Diligam te Domine fortitudo mea, quia tu es firmamentum meum & refugium meum, liberator meus, Deus meus, adiutor meus, amor æternus, amor ſupereminens; amor cuius magnitudinis non eſt finis; amor, cuius ſapientiæ non eſt numerus; amor, cuius pax exuperat omnem ſenſum. Diligam te non verbo ſolum ac lingua, ſed opere & veritate. Vt tua gratia in præſenti ſuffultus, in fine ad amantium gloriam, te miſericorditer donante, perueniam ſempiternam. Amen.

CAPVT XII.

Quid ſit diligere Deum ex toto corde.

1. TOto corde te diligere (clementiſſime Domine Ieſu Chriſte, immenſitudo amoris) eſt, non abduci blanditiis, non ſeduci fallaciis, non frangi

rangi iniuriis;sed integre te sic dili-
ere ex toto corde, vt ad nullius rei
ilectionem cor magis inclinetur,
uam ad te; nec delectetur in aliqua
e magis,quam in te. Minus enim te
mat, qui aliquid tecum amat, quod
on propter te amat. Totum nam-
ue exigis, qui totum hominem feci-
i. Diligi enim debes Domine ex to-
o corde, ratione & creationis, & re-
reationis. Quia enim hominem fe-
isti,debet seipsum amori tuo:& quia
um redemisti, debet se amori tuo. Et
anto magis debet se amori tuo, quã
ibi ipsi; quanto tu maior es ipso, pro
uo teipsum dedisti.

2. O benignissime Domine Iesu
Christe,amor immense:frange, mol-
ifica cor meum durissimum; vt si
d alium non valet eleuari,saltem,ad
urum amorem sensibilem flectatur;
cilicet ad benedictam carnem tuam,
t ad illa quæ in carne gessisti, vt om-
ia libenter audiam; studiose legam,
requenter recolam, suauiter medi-
er, te annuntiatum contempler de-
ote, aut nascentem, aut lactantem,
ut docentem, aut ieiunantem, aut
rædicantem, aut miracula facien-
em, aut morientem, aut resurgen-
em, aut ascendentem, aut ad iudi-
ium venientem. Sic animus meus
stringatur

ſtringatur in amore tuo, vt carnis deuitet vitia, fugiat illecebras, deſideria maligna extirpet; & in te aſſidue recreetur, atque tuo dulciſſimo amore paſcatur.

3. Scio Domine, quod per amorem tuum vita carnalis excludetur, mundus contemnetur & efficietur ac perficietur vita ſpiritualis. Vt ipſa in omnibus quæ oportet ſentire, te ſentiat, & vera fide firmetur; puritas conſeruetur, diabolica circumuentio euitetur; augeatur exercitium virtutum, & amor tuus mihi dominetur, nec poſthæc ſeparetur à me, ſed ſic in præſenti me gubernet, conſeruet, & viuere faciat, vt te adiuuante & donante, amor in regno tuo ſit mihi vita ſempiterna. Amen.

CAPVT XIII.

Quid ſit diligere Deum ex tota anima.

1. Diligendus es (Domine Ieſu Chriſte, totius amoris plenitudo) ex tota anima, ſcilicet fideliter, ſicut nos dilexiſti; qui maluiſti animam tuam ſeparari à corpore, quam animas noſtras ſeparari à te. Qui enim diligit tota anima, non timet mortem; quia dilectio eſt condimentum dulcorans: nam nihil

ılcius aut delectabilius amore. Sine
nore omnia sunt insipida & ama-
ı: quæ autem sunt amara, quantum-
ımque sunt amara, fiunt dulcia amo-
:, sicut sancti Patres in desertis pro-
auerunt, vtentes pro alimento her-
s & arborum corticibus, sicco pane
aqua frigida; terra pro lecto, lapi-
: pro ceruicali, & cilicio pro vesti-
ento: in quibus omnibus propter
norem tuum, saporem, & delecta-
ɔnem, & dulcedinem magnam sen-
:bant. Omnia namque grauia & dif-
:ilia verus amor facit facilia, &
ıasi nulla. Ideo sancti Martyres om-
a tormentorum genera, tanquam
lcia, non solum patienter, sed etiã
lariter pro ardenti amore sustine-
nt. Labor namque non fatigat a-
ɔrem, tormẽtum amorem non su-
rat: amor quiete fit inquietior.
ıiescit afflictio; quiescit tentatio;
l dilectio quiescere nescit; requies
im est ei inquietudo.

. Qui huius amoris gustus inebria-
fuerit, ad omnẽ opus bonũ hila-
scit: dolet, & non sentit: laborat,
non lassatur: deridetur, nec ad-
tit. Amorem animæ thesau-
nullus superat. Nescit enim
no precium eius: quia omne au-
ı in cõparatione amoris, arena est
ua. Sine amore, diues pauper est:

& cum illo, pauper diues est. Qui qui Deum tota anima amat & diligit, iam habet quem amat. Nec eum vere diligere posset, si eum quem diligit, non haberet. Amorem tuum Domine alienus amor non occupat nec ei commiscetur; quia non possunt commisceri vera vanis, terrena caducis, spiritualia corporalibus summa imis.

3. O clementissime Domine Iesu Christe incomprehensibilis, dilectionis author & infusor, ego miserrimus peccator omni iniquitate plenus, te non dilexi ex tota anima mea: imo quod damnabilius mihi est, tuo amore spreto & derelicto, amorem meum posui in mundanis, vanis, & noxiis damnabilibusque rebus. Et sic iste miserabilis amor ducet me ad odium tuum perpetuum; nisi infinita tua misericordia, infinitus amor tuus, adiuuare me dignetur. Augeatur igitur in me tuus gloriosus amor qui me trahat ad te, relicto isto transitorio amore, vt in tua dilectione perpetuo valeam manere. Amen.

CAPVT

CAPVT XIV.

Quid sit diligere Deum ex tota mente.

Pliſſime Domine Ieſu Chriſte, totius exaltatio amoris, diligere te
ebemus ex tota mente; ſcilicet, me-
oranter, perpetuo, ac perſeueran-
r; vt omnes ſenſus hominis, ſcili-
t voluntas, intellectus, memoria, &
nnes eorum operationes tibi va-
nt. Quod ſi in aliorum dilectione
cupentur, iam ex tota mente, qui
occupatur, te non diligit. Scri-
um eſt enim; *Omni tempore diligit,*
i amicus eſt. Talis igitur dilectio
tius eſt mentis ligamen, viſcum &
utinum, hominem tibi indiſſolu-
liter vniens atque ligans. Quia a-
or eſt quædam vis vnitiua & virtus
glutinatiua, ſumma mouẽs ad infi-
a, & nouiſſima, id eſt, ſubiecta, ad
eliorum, id eſt, ſuprapoſitorum
firmationem; vt anima hoc gluti-
glutinata, tibi dicat: *Dilectus meus*
bi, & ego illi. Tantus eſt nãq; amor
ota mente procedens, quod anima
i vnita tali dilectionis glutino, nec
na, nec tormento, nec igne, nec
ro, nec vllo alio ſupplicio poteſt
olui, niſi adueniat peccati morta-
immunditia. Imo citius, Domine
Chriſto, amantium portus, ma-

nus

nus à brachio, caput à collo soluer- tur, & moueretur, quā anima tali glu- tino amoris tibi vnita & cōiuncta, te aliquo modo separaretur. Res e- nim forti glutino glutinata, citiu rumpitur & frangitur in aliis locis, quam in ipsa coniunctura.

2. Sic etiam est de anima, vt pate in sanctis Martyribus, qui à tuo amo re nullis pœnis poterant auelli, ve quantulumcunque separari. Facili enim pes separaretur à tibia, & capu à ceruice, quam ipsi à te. O dilectio quam magnum est vinculum tuum quo ligari potuit Deus! O piissim Domine Iesu Christe, opifex amoris hoc vinculum te in cruce tenuit quem omnes funes totius mūdi nu- latenus tenuissent. Amor, benigniss- me Domine, ex mente procedens, *triplex funiculus, qui difficile rump- tur.* Quia te diligere debemus ex t- to corde, id est, intellectu, sine err- re, tota anima, id est, voluntate, si contradictione, & tota mente & vi- tute, id est, memoria, sine obliuion Concede mihi misericordissime D- mine Iesu Christe, largitor am- ris potentissime, gratiam te ama- di toto corde, tota anima, & to- mente, vt à te nunquam valea separari, sed tecum perpetuo p

perfecto amore permaneam. Amen.

CAPVT XV.

Quod amor est fortis armatura animæ.

I. HOmo scuto & armatura munitus amoris tui, benignissime Domine Iesu Christe, in tentationis prælio stat inconcussus, inuincibilis atque firmissimus: non timens; etiamsi cum ea tota acies dæmonica decertaret. Tu enim piissime Domine Iesu, homini amorem habenti, bonus adiutor & fortis defensor assistis, quia tu amor es: & qui in tuo amore stat, tecum stat. Assistis etiam homini dilectionem habenti, vt verus & fidelis amicus, qui libenter subuenit amico suo, & eum defendit, sicut scriptum est: *Custodit Dominus omnes diligentes se, & omnes peccatores* (id est, dæmones infernales vel homines pestilentes) *disperdet*. Sed Domine non sic est de alia virtute: quia tu, si quis sine dilectione aliquid faciat, non sic præsto es ei, nec assistis ad adiuuandum. Dilectio vera in te Domine Iesu Christe, amator verissime, hominem inuincibilem reddit: Eum enim ex omni parte protegit & defendit, quod nulla facit alia virtus, scilicet ex vna parte tantum. Nam abstinen-

tia à gula tantum defendit, pudiciti
à luxuria,& ita de cæteris. Imo ali
virtus sine dilectione ex vna part
defendit,& ex altera succumbit, du
scilicet de eius actu & opere orit
iactantia,& nascitur vana gloria. V
patet in eleemosyna & ieiunio, qu
nihil valent; nisi tua dilectione dir
cta sint & procecta.

2. Et ideo diabolus hanc armat
ram dilectionis inuadere summop
re studet. Nam si castitas in nob
fuerit sine dilectione,non timetQu
ipse in carne non premitur, vt in l
xuriam dissoluatur. Abstinentia
non timet,quia cibo non vtitur, q
necessitate corporis non vrgetu
Distributionem rerum terrenaru
non timet,si dilectio desit, quia diu
tiarum subsidiis non eget. Sed val
timet in nobis dilectionem veram
qua te diligimus & proximum:
semper concordiæ inuidet, quia dil
ctionem quam tenemus in terris, i
se tenere nolens, corruit è cælis. D
lectio tua, *Domine Iesu* Christe,
omnibus diligi dignissime, omn
tentationem repellit, non alia virt
nam alia virtus cum peccato & i
formis esse potest, vt etiam moral
virtutes in philosophis fuere; ide
que non ab omni peccato, nec
om

omni tentatione defendunt. Sed dilectio tua omni peccato contrariatur, & omni tentationi resistit; imo nec morti, nec tormento succumbit. Vinci nequit; imo de morte obtinet victoriam & triumphum. Hanc veram dilectionem tribue mihi misericorditer, *Domine Iesu Christe*, tota virtus & vigor amātium, vt tecum in amore maneam in sempiternum. Amen.

CAPVT XVI.

Quod per amorem peccatum dimittitur.

TAnta est vis amoris, superamande Domine *Iesu* Christe, quod per amorem peccata remittuntur. Non est enim peccatum, quod dilectione tua non remittatur. Non culpa, non noxa tam grauis vel enormis, quæ adueniente dilectione tua, non expellatur. Non macula tam fœda, tenax, ac etiam inueterata, quæ non tua dilectione & amore dissoluatur. Quia tua dilectio omni culpæ mortali contrariatur, nec cum aliqua esse potest. Habet enim tua vera dilectio omnem culpam expellere, sicut calidum frigus expellit. Sed non sic est de alia quacunq; virtute. Vt patet de beata peccatrice, quæ tot peccata habuit; & tamen di-

lectionis virtute omnia sunt ei dimis-
sa, quia ab ore Veritatis dictum est:
*Remittuntur ei peccata multa, quoniam
dilexit multum.* Licet enim abunda-
ter fleuerit, pedes lachrymis lauerit,
capillis terserit, pedes osculata fuerit
& vnxerit: tamen istis non attribui-
tur remissio, sed soli dilectioni. Qu
sine dilectione parum valuissent, s
fuerunt signa quædam & scintil
ignis, à dilectione præparata. Qu
eatenus tibi grata fuere, quatenus
amore imperata. Dilexit namque
multum, quia ex toto corde, ex to
anima, & ex tota mente. Quod eu-
denter patet in iis dilectionis signis,
quæ ostendit. Dilexit enim te sup
omnia, sed non nimis; quia tu Do
mine nimis diligi non potes, im
modus diligendi te, sine modo e
2. Et in hoc etiam patet nobil
tas & valor dilectionis eius. Quia
excessu non amittitur, nec augmen
tum eius in vitium vertitur, sed
commodum & profectum. Cont
tamen homo potest nimis ieiunare
eleemosynas dare, orare, & sper
re. Virtutes quoque morales si tran
cendant modum vel medium,
vitium & malitiam conuertuntu
O clementissime Domine Iesu Chri
ste, amator bone, ego malus & v
tios

iosus peccator, ista mente reuolens, nec mente nec opere ad effectum perduxi, sed à vero amore & dilectione elongatus, & totus frigidus actus, in peccatis & vitiis innumerabilibus, tempus meum miserabiliter consumpsi. Adiuuare me digneris, misericordissime Domine Iesu Christe, immense fons amoris: & vt peccata mea benigne remittas, dilectionem tuam mihi digneris infundere sempiternam. Amen.

CAPVT XVII.

Quod amor est via rectissima ad Deum.

VEra dilectio (benignissime Domine *Iesu* Christe, qui es merces amoris) est via rectissima veniendi ad te. Nec opus est aliqua alia virtute, in cuius exercitio potest esse via obliqua. Sed solum amore & dilectione, quæ ad cælestem patriam vere ducunt. Quia alia quæcunque virtus informis esse potest, & cum peccato: Et ex eius actu sæpe oritur vana gloria, quæ vt ventus impedit viatorem, imo impellit in chaos inferni. Nam peregre pergens, carnis afflictionem assumēs, eleemosynas erogans, sæpe vento

vanæ gloriæ impetitur, & dum a pœnitentiam ire credit, labitur in infernum. Non ergo Domine Iesu Christe, susceptor amoris & largitor, ieiunium, oratio, eleemosyna, est via recta omnino: sed amor & dilectio tua est via rectissima absque deuio: via breuis absque tædio: via plana absque tumulo: via clara absque nubilo: via secura absque periculo: via iucunda cum bono socio, scilicet cum te Domine amantissimo duce: via veniendi ad æterna gaudia quæ non permittit viatorem ad dexteram, quæ est prosperitas, nec a sinistram, quæ aduersitas est, declinare.

2. *Ista* via amoris, Domine Iesu Christe, dux amantium æterne, est vera, non ficta, neque palliata: via cordialis, non verbalis; via fructuosa non ociosa; via non solum sermonis sed etiam operis; via cauta, non improuida; prudens, non fatua: ita quod persona ametur, & culpa refutetur. Via magna, non modica: ita quod animam suam ponat quis pro amicis suis. Via constans, non momentanea, sicut tu *Domine* in fine ostendisti: quia cum dilexisses tuos, in fine dilexisti eos. Si quis igitur, Domine *Iesu* Christe amator constantissime,

ſſime, ad patriam cæleſtem velit
celeriter peruenire; per viam dile-
ctionis & amoris ambulare debet.
Quia qui amat ardentius, currit ve-
locius, & peruenit citius. O miſeri-
cordiſſime Domine Ieſu Chriſte, qui
ob nimium amorem, etiam non a-
mantium miſereris: iniqua & peruer-
ſa atque falſa fuit dilectio mea. Quia
non fuit cordialis, ſed verbalis: non
vera, ſed ficta: meos amicos in ſuis
ſceleribus & peccatis defendi, & ſic
iniquos odio non habui. Amaui for-
tunam, & ea mutata, amorem muta-
ui. Parce mihi, piiſſime Domine Ie-
ſu Chriſte, miſericordiſſime amator,
& veniam dare mihi dignare; & con-
cede mihi miſericorditer tantam ad
te amandum gratiam, vt relicto va-
no amore tibi non placito, te ſuper
omnia amem, & diligam aſſidue; &
ſine alicuius temporis interpoſitione
nec à tua dilectione ſeparer, ſed cum
ea permaneam per infinita ſæcula.
Amen.

CAPVT XVIII.

Quod amor obtinet, quæ iuſte petuntur à Deo.

1. AMor & dilectio. (clementiſſi-
me Domine Ieſu Chriſte, qui
es ipſe amor) poſtulata à te, prom-
pte & facile obtinet. Quia illum qui

te veraciter diligit, libenter exaudis & postulata ei concedis. Quia scriptum est: *Dilexi quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ.* Tam exuberans est amor tuus, dulcissime Domine Iesu Christe, spiritualis amator, quod tu diligenti te, vna cum spiritualibus bonis, bona etiam temporalia tribuis & concedis, sicut dictum est à te: *Si obedieritis mandatis meis, vt diligatis Dominum Deum vestrum: & seruiatis ei in toto corde vestro, anima & mente vestra: dabo pluuiam temporaneam & serotinam, vt colligatis fructum vini & olei, & fœnum ex agris.* Ostendis etiam & extendis diligenti te misericordiam, sicut scriptum est: *Faciens misericordiam in millia millium iis, qui diligunt me.* Infundis etiam sapientiam tuam diligenti te, sicut scriptum est: *Vnus est altissimus, & sapientiam suam* (id est, datum suum) *præbet diligentibus se.* Tribuis etiam & liberaliter concedis diligenti te gaudium & lætitiam, sicut scriptum est: *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem: propterea vnxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ.*

2. Diligentes igitur te, Domine Iesu Christe, amantium remunerator largissime, exaudis, & eisdem multa

ulta bona impertiris. Sed non sic
is euenit, qui te non diligunt, nec
ligere volunt. Non enim eos exau-
s, sed potius te prouocant ad iram,
m aliqua à te petunt. Quia cum
dignus ad intercedendum mitti-
r, irati animus ad deteriora pro-
catur. O misericordissime Domi-
, quoties prouocaui? Quia indi-
issimus, & nefandissimus peccator,
ulta à te petij, & nullo dignus e-
m: quia te non dilexi corde & ope-
, sed solum verbo & lingua. Quare
on amore sed odio dignus eram,
ena, & non gloria. Sed in tuo in-
cibili amore confido, piissime Do-
ine Iesu Christe; tu fons inexhau-
bilis amoris: quem à me obsecro
n retrahas: sed illũ mihi clemen-
r concedas, quo inflammare digne-
s cor meum frigidum, ad amandum
diligendum te, vt spreta dilectio-
transitoria & caduca huius mise-
vitæ, ad te eleuer per puram dile-
onem in te manentem, per assi-
am contemplationem, in sæcula
culorum, Amen.

CAPVT XIX.

Quod amor Dei defendit & liberat à malis.

1. FIdelis & verus amicus es, (Domine Iesu Christe, amator vigilantissime) qui diligentes te custodis, liberas & defendis à malo & periculo; sicut ostendisti in seruo tuo Daniele, te toto corde diligente; qui coniectus in lacum leonum, illæsus te protegente fuit extractus, & penitus liberatus. Vnde dixit: *Recordatus es mei, Domine, & non dereliquisti me.* Liberas igitur Domine diligentem à malo, & à leonis infernalis insultu & illæsum eripis ab eodem. Et quia sicut fidelissimus amicus liberas à malo, protegis & defendis, clamat Propheta in persona cuiuslibet te amantis: *Diligam te Domine fortitudo mea. Dominus firmamentum meum, & liberator meus; Deus meus adiutor, & sperabo in eum. Protector meus & cornu salutis meæ, & susceptor meus*

2. O misericordissime Domine Iesu Christe, ineffabilis dulcedo amoris: inæstimabilis est dilectio tua, quæ semper adiuuat peccatorem, & defendit. Peccat enim miserabilis peccator praua suggestione & cogitatione; sed tu es diligẽti te *fortitudo* n

ne cogitatio possit introire. Quod si peccator vltra procedat, scilicet ad delectationem, tu es tunc ei *firmamentum*, ne possit delectatio inualescere. Cum autem peccator ad consensum voluptati laxat habenas, tu Domine illi es *refugium*, vt consensui contradicat. Quando vero descendit peccatum, tu ei *liberator* es, vt ab audacia abhorreat. Si latenter peccare vult, tu illi es *adiutor*, qui vbique præsens es, ne id faciat: Sed si patenter, tu es ipsius aduersus nequitiam *protector*. Si autem inducatur in consuetudinem, tu es ei *cornu salutis*, Si vero falso seducatur, vel desperatione aut induratione conficiatur, tu eius, ne desperet, neque induretur, *susceptor* es.

3. Fidelissimus igitur amicus es Domine, & tua vera amicitia omnem aliam excedit amicitiam. Tu semper diligis, in vita & morte. Tu diligis in prosperitate & aduersitate, & etiam magis fœlicem mortuum, quam infœlicem viuum. Tu Domine plus in immensnm amas, quam amaris; & etiam amas, licet non ameris. Tu propter patres amas filios; imo propter vnum bonum in ciuitate vel societate, amas multos malos. O amantissime Domine *Iesu* Christe,

ste, ego miserrimus & prauissimus peccator omni dilectione vacuus, sed malitia & iniquitate plenus, te vt debuissem, non dilexi: sed cor durum & vagum habendo, ad diligenda frequenter mihi damnosa & noxia ipsum applicui, quod erigere digneris Domine ad te amandum semper: vt vita mea & gloria mea sit dilectio tua sempiterna. Amen.

CAPVT XX.

Quod amor Dei reficit hominem.

1. NOn honor, non pecunia, neque aliqua terrena substantia, nec etiam virtus, nec ars aliqua vel scientia, (benignissime Domine Iesu Christe, plenitudo amoris) potest implere animam, & satiare conscientiam, sed sola & vera dilectio tua. Nam dilectio, aut est cum gratia, aut sine: at sine ea non potest esse dilectio vera. Illud autem quod in via potest solum reficere & quietare animas, est gratia, cum qua similiter est dilectio vera. Et quia qui diligit te Domine, habet te, sicut scriptum est: *Si diligimus inuicem, Deus in nobis manet*: non potest esse pauper, quia Deum habet quem amat. Et quomodo potest esse pauper, qui te, qui es omne bonum, habet in conscientia? Qui habet aurum in arca, diues non est: sed

qui

qui te habet in conscientia, diues est. Vnde scribitur de te: *In me sunt diuitiæ & gloria; vt ditem omnes diligentes me, & thesauros eorum repleam.*

2. O misericordissime Domine Iesu Christe, in amore ditissime, qui ditari cupit & satiari, dilectionem veram debet habere, quæ mentem replicit, perficit, & eidem sufficit. Nam qui vera dilectione caret, etiamsi omnes diuitias mundi haberet, & insuper sapientiam, fortitudinem, simplicitatem, pulchritudinem, omnes denique virtutes à Philosophis conscriptas, pauper tamen & miserabilis esset; quia illis non contentus, alia semper appeteret. Ideo de quodam diligente terrena scribitur: *Tu dicis, quia diues sum & locuples, & nullius egeo: & nescis quia tu es miser, & miserabilis, pauper, nudus, & cæcus? Suadeo tibi emere aurum ignitum, vt locuples fias.* O clementissime Domine Iesu Christe, amor consumens, quantam doctrinam nobis peccatoribus ostendisti pro saluatione nostra moriendo; vt emamus aurum ignitum, per quod intelligitur amor & dilectio? Quia sicut aurum excedit omnia alia metalla, sic dilectio omnes alias virtutes.

3. Debet autem hoc aurum esse

ignitum amore tuo, & delectation tua summe inflammatum. Nequ emitur nummo vel denario, sed bon voluntate, bono desiderio, bono af fectu. Vnde hac dilectione nihil me lius emitur, & nihil charius est, cun possidetur. O piissime Domine *Ies* Christe, locuples in amore, ego sun miser & miserabilis, pauper, nudus, & cæcus. Da mihi hoc aurum igni tum, hoc est, dilectionem tuam, qu inflammetur mens mea, vt reficiatu & quietetur in te, & ipse ditatu gratia & dilectione tua, ad regnun amoris perueniam sempiternun Amen.

CAPVT XXI.

Quod amori Dei est insistendum.

1. INsistendum est (clementissim Domine *Iesu* Christe, amato bone) dilectioni tuæ; quia dilectio non est nisi boni, & tu es fons totiu bonitatis. Tu es pater creatione & deitate: Tu es frater redemption & humanitate. Tu es Dominus natu ralis, non extraneus. Quicquid ha bemus à te habemus; & in fine à te expectamus præmium sempiternum Et ideo conueniens est, vt te diliga- mus, & tuæ dilectioni continue insi- stamus, sicut scribitur: *Audi Israel quid nunc requirit Dominus, aut qui peti*

petit à te ? Nisi vt timeas Dominum Deum tuum, & ambules in viis eius : & diligas eum, & seruias ei in toto corde tuo, anima, & mente tua : custodiasque mandata Domini, vt bene sit tibi. Israel est quilibet fidelis Christianus, per fidem te videns: qui ad diligendum te maxime est astrictus, qui à te magis dilectus. Nam dilexisti nos, & lauisti in sanguine tuo. Tu consulis nobis, & mones dulciter, non acriter, quæ à nobis requiris: scilicet, vt te timeamus, dum dicitur: *Vt timeas Dominum Deum tuum.* Vnde in timore tui originem suam habet dilectio : quia scriptum est : Timor Domini initium dilectionis. Quæ vires accipit & augetur exercitio aliarum virtutum, dilectione imperato. Et ideo dicitur : *Et ambules in viis eius* : id est, bonis operibus; vt pote, eleemosyna, ieiunio, oratione, & cæteris. Et his enim vegetior redditur dilectio, sicut ignis lignorum appositione.

2. Completur autem dilectio tui Domine ex affectu interioris amoris; ideo dicitur : *Vt diligas Dominum Deum tuum.* Completur etiam ex actu exterioris honoris; ideo dicitur : *Vt seruias ei toto corde tuo, anima, & mente tua.* Conseruatur denique

denique mandatorum tuorum obse-
uatione ; ideo dicitur : *Custodiasq*
mandata Domini, vt bene sit tibi. O b
nignissime Domine Iesu Christe, qu
iustissimum est amari, vtilem & sal
brem regulam te diligendi nobis cle
menter dedisti. Nam summæ æquita
tis est, vt te timeamus ; summæ leu
tatis, vt in viis tuis ambulemus ; sum
mæ bonitatis, vt te diligamus ; summ
dignitatis, vt tibi seruiamus ; summ
æquitatis & sanctitatis, vt manda
tua custodiamus. O piissime Dom
ne Iesu Christe, amator miserico
& iuste, non ponderes peccata me
ad vindictam, sed misericorditer m
hi ea condonare digneris : desqu
mihi gratiam tuam, vt per timore
tui, oriatur in me vera dilectio p
affectum interioris amoris, & per
ctum exterioris honoris compleatu
& per obseruationem mandatoru
tuorum conseruetur, vt mihi bene
te amando, nunc & in perpetuu
Amen.

CAPVT XXII.

De vtilitate & facilitate amoris Dei.

1. VErba tua verissima sunt, mis
ricordissime Domine Ie
Christe (exemplum & forma am
ris) qui dixisti : *Iugum meum sua*
est, & onus meum leue. Hoc est D
m

me te veraciter diligere & amare, uod summe suaue est & leue, adeo uod nullus habet, nec habere po- est causam, aut excusationem ali- uam te non diligendi. Vnde si alicui icatur quod ieiunet, dicere potest: orpus habeo fragile. Si dicatur ei, uod det, potest dicere: pauper um. Si dicatur ei, vt oret, & limina anctorum visitet, potest dicere: in- rmus sum. Sed cum ei dicitur: Di- ige Deum & proximum, nullam ha- et excusationem. Quare benignissi- ne Domine Iesu Christe, dilector moris; scio, quod tam facile est te iligere, quod ex hoc corpus non ffligitur, pes non pungitur, caput on dolet, venter non læditur, lingua on vexatur, crumena non euacua- ur; quia dilectio propriè consistit in nima, & inde sequitur, quod qui amat on laborat.

2. Non est dilectio supra faculta- em hominis, ita quod non possit am perficere. *Nec* est dilectio lon- e ab eo, scilicet vltra cognitionem ius, ita quod non possit eam appre- endere: sed est iuxta hominem, cilicet in ore eius & in corde, vt im- leat eam, & diligat te Domine, qui s summè gloriosus, summè delecta- ilis, & summè preciosus. Amicitia

namque est respectu boni honest
delectabilis aut vtilis : quæ omn
sunt in te Domine Iesu Christe, s
peramabilis & superbone. Ex dil
ctione homo viuit vita gratiæ,
multiplicat bona opera, vt terra
viuentium possideat. Facilis res e
(Domine Iesu Christe superamand
dilectio, à qua nullus, cuiuscunq
status, gradus aut conditionis ex
stat, excusari potest. O miser & mi
rabilis peccator, quid faciam? Oc
lata enim fide hoc video & cogno
co, quod facere deberem, & non fa
cio. Scio, clementissime Domine, m
nullo modo aliter tibi placere poss
nisi per dilectionem. Ad illam meu
animum non conuerto, illam vil
pendo. Ad illam habendam me n
dispono, sed inclinationes meas
vitia & peccata perficio. In illis pe
maneo, in illis delector, in illis fe
continue prostratus miserabilit
iaceo. Respicere ergo me dignare
piissime Domine *Iesu* Christe, an
marum per amorem purgator, ocu
tuæ pietatis & misericordiæ. De
iniquitatem meam maximam, & i
clina cor meum prauum & peruer
sum ad te diligendum & amandu
Non recedam à te neque à tua ben
gnissima voluntate; sed quicqu
prohib

ohibes, euitem totis viribus, cogitione, locutione, & opere; vt te onante, dilectionem tuam obtineam mpiternam. Amen.

CAPVT XXIII.

uod diligere Deum, est summe leue;

FRuctus & vtilitas, Domine *Iesu* Christe, totius dilectionis auor, quæ ex dilectione tua acquirir, non solum est æterna gloria, de a dictum est: *Quod nec oculus vidit, c auris audiuit, nec in cor hominis cenderunt, quæ præparasti diligenti-s te.* Sed etiam est vtilitas magna in ic vita, quia diligens te Domine, si ontingat eum deficere vel errare, ciliter corrigitur & castigatur, à te, cut dilectus filius à patre, qui de tuo extraneo non curat. Vnde maum signum amoris tui est Domi-, correptio & immissio flagelli. Sed omines desperatos & peruersos uolibet ire permittis, & in præcipium peccatorum incidere. Quia em diligis castigas; & flagellas nnem filium quem recipis. Diliens te Domine pacifice conuersar: est enim in pace conscientiæ, & anquillitatis iucunditate, non in multate & odio.

2. Diligens te Domine diligenter te à malo præseruatur. Sicut

enim homo pupillam oculi sui st
dulò custodit, & eam summè diligi
sic tu Domine Iesu Christe, amat
bone, amicum & dilectum tuum pro
tegis, & defendis, & custodis; ne
peccatum labatur, neve à diabo
affligatur. Scriptum est enim: *Q
diligitis Dominum, odite malum: cu
stodit animas Sanctorum suorum, de ma
nu peccatoris liberabit eas.* Custodis
nimas, non cutem carnis splendidam
non possessiones & terras, quia tal
tibi chara non sunt. Sed custodis an
mas sanctorum, ne in peccatum la
bantur: & de manu peccatoris lib
ras eas, ne à dæmone affligantu
Diligens te (Domine *Iesu* Christe
amantium gloria) multum honor
tur: quia actus diligendi, est acti
tuus & Angelorum, non dæmonum
Tu enim diligis, quia scriptum est
Ego diligentes me diligo. In Angel
autem est vis & actus maximi amo
ris, quo ad te Domine, quo ad eos, q
sui sunt consortij, & quo ad nos. D
ligunt enim adeo, quod ordo supre
mus, ab ardore charitatis nominatu
Seraphim. Diligentem te Domin
suscipis ad pœnitentiam, eidem re
mittis offensam; & tua maxima pie
tate inenarrabilique benignitate, a
inæstimabili largitate, gratiam mise
ricordite

corditer donas & tribuis
3. O misericordissime Domine Ie- Christe, semper amari plus quam gnissime, quanta miseria ego ne- rissimus peccator plenus sum? qui erspecta tanta vtilitate tui amoris, propter temetipsum diligere de- bam! Quod si propter teipsum di- gere nolebam, saltem propter mei- um & vtilitatem meam te dilige- debebam. Vt ex inordinato amo- tandem venirem ad verum amo- m tuum; qui est diligere te non ob iud, sed propter teipsum solum. ihi ergo digneris succurrere beni- nissime, & creare in me cor mun- um; vt ab iis quæ tibi displicent, horrendo, & ea penitus exe- ando, te diligam & amem, tibi ser- am, tibi obediam, præcepta tua ad- ipleam; vt te vere, ordinate, non alind quam ob teipsum, diligam r infinita sæculorum sæcula. Amen.

CAPVT XXIV.

Quod amor est vestis preciosa animæ.

1. INuitatus ad tuas cœlestes nuptias (dulcissime Domine Iesu Christe, nantissime cælestis sponse) vestem uptialem deferre debet: ne si forte teret sine veste nuptiali, eijciatur ssu tuo extra, & proijciatur in te-

nebras exteriores, vbi ſemper eſt erit fletus, & ſtridor dentium. *Iſ* veſtis (ô benigniſſime Domine) e amor & dilectio, quæ excellit omn alias virtutes. *Iſta* veſtis ex precio ſilis, id eſt, tuis beneficiis homini co latis, eſt contexta, & ſubtili magiſt rio facta, & decorata; quæ deſignatu per tuam tunicam inconſutilem quæ nec ſciſſa fuit, nec diuiſa. Qu amor neque diuidi debet, neque ſcin di. Et qui eum diuidunt vel ſcin dunt, peiores videntur quam milit te crucifigentes, qui tuam tunica diuidere noluerunt.

2. *Iſta* veſtis nuptialis, Domin Ieſu Chriſte, ſponſe amoris, ſumm potens & efficax exiſtit. Quia defer elit hominem à frigore cupiditatis, ad tuum amorem hominem inflam mat, ipſumque ornat plurimum venuſtat. *Iſta* veſtis nuptialis ſo diſtinguit filios regni, & perditioni Quia qui eam defert, regnum tuu intrabit, vt conuiua tuus & filiu chariſſimus; qui vero ea caruerit etiam ſi deferat omnes alias veſtes id eſt, omnes alias virtutes, expelle tur à regno tuo. *Iſta* veſtis operi multitudinem peccatorum. *Iſta* ve [illegible]commendabilis eſt colore & va lore; eſt enim deaurata, vel potiu aurea

rea, iuxta illud : *Astitit Regina à* [dex]*tris tuis in vestitu deaurato.* Et sic [ist]a vestis ornat animam, quod sine [e]o ornatu, indigna est anima cæ[lu]m ingredi. *Ista* vestis nuptialis in[uin]cibilem hominem, quia fortis est vt mors [dile]ctio. Eius etiam preciositas patet, [ex] materia. Quia si preciosum sit [qu]od trahitur ex metallis, gemmis [&] animalibus, longe preciosius est [qu]od ex te trahitur. Ista autem ve[stis] nuptialis ex te venit, & à te pro[ce]dit. Ex ea quoque tegimur, viui[mu]s, & ditamur. Qui enim hanc ve[ste]m habet, nihil ei deest : & sine ista [ni]hil ei prodest.

[3]. O misericordissime Domine *Ie*[su] *Christe*, cælestis sponse, ego mise[ra]bilis peccator nudus sum, & cum [ha]nc vestem nuptialem nō habeam, [no]n sum dignus vt intrem ad tuas [cæ]lestes nuptias, sed proijciar in te[ne]bras exteriores. Succurre ergo mi[hi] piissime Domine *Iesu Christe*, æ[te]rni nuptialis conuiuij dispensa[to]r largissime ; & da mihi tua beni[gn]itate hanc vestem gloriosissimam, [vt] inuitatus & vocatus ad tuas sem[pi]ternas nuptias, illuc cum veste nu[pt]iali intrem, ibique cum amicis [tu]is amore tuo perpetuò fruar, te [vi]deam, te admirer, te glorificem æ-

ternitatis Regem, & gloriosissimum sponsum, viuentem & regnantem in sæcula sæculorum. Amen.

CAPVT XXV.

Quod amor à malis animam custodit.

1. VErus amor (Domine Iesu Christe, amantium conseruator) custodit hominem à peccatis. Custodit namque ab æmulatione, siue inuidia, quæ vehementer corrumpit animam. *Inde* enim prouenit, vt anima in malis proximi delectetur, & in bonis contristetur. Sicut verus amor facit, vt in bonis proximi delectetur, & in malis contristetur: quia sicut viror naturaliter delectat visum corporis, sic bona naturaliter delectant animam. Custodit Domine verus amor ab ambitione, quæ est cum quis quærit sui exaltationem, & proximi deiectionem. Vt sic altior factus, à pluribus videri possit, & in admiratione haberi. Nam verus amor, sui exaltationem & proximi deiectionem non quærit. Custodit Domine verus amor ab amore nimio proprij boni; ex quo solet fieri, vt homini nullo modo cura sit de bonis proximi, imo cum scandalo sua repetat: quærit namque propria commoda, & negligit aliena. Verus autem amor, quæ sua sunt non quæ-
ric,

rit, sed quæ tua sunt, Domine.

2. Custodit etiam verus amor à maligna cogitatione super iniuriis vindicandis: Talis autem cogitatio, quasi ferrum in vulnere semper hæret. Et ideo scribitur: Auferte malum cogitationum ab oculis meis. Verus namque amor, Domine, omnia remittit propter te; repellitque non solum actum, sed etiam omnem cogitationem. Custodit Domine verus amor, ne gaudeat homo super iniquitate, quod est diabolicum, & signum magnæ corruptionis animæ, & elongationis à te, cum talis iniquitas summe tibi displiceat. Sed verus amor, Domine, semper gaudet de bono, & non de malo. O misericordissime Domine Iesu Christe, amantium custos fidelissime, dum præmissa omnia & singula mente reuoluo, sentio me à vero amore elongatum. Quia inuidia plenus fui, & sum, me ipsum exaltaui, & proximum deieci. Me nimis dilexi, animum habui vindictæ cupidum, in malitia gaudium concepi. Et denique ad omne malum, propter amoris tui defectum, multipliciter pronus fui. Adiuua me, piissime Domine Iesu Christe, largitor & conseruator amoris. Et da mihi verum amorem

indeficientemque; vt ab iis quæ tibi displicent, abhorream; & quæ tibi placent recipiam, teneam, & adimpleam; vt in fine tuam gloriam perenniter & sine fine diligam. Amen.

CAPVT XXVI.

Quod amor in se continet doctrinam veritatis.

1. PErfectus amor, clementissime Domine Iesu Christe, qui omnes perficis amantes, docet veritatem; quia in dilectione tota lex pendet & prophetæ. Quicquid latet, & quicquid patet in diuinis sermonibus & in tota sacra scriptura, dilectio ipsa comprehendit: Quia scriptum est: Plenitudo legis est dilectio. Nam tota lex, imo tota scriptura, aut præcipit & consulit ea quæ faciunt ad tuã & proximi dilectionem, sicut patet in præceptis affirmatiuis; aut inhibet & dissuadet illa, quæ impediunt & dirimunt dilectionem, vt liquet in præceptis negatiuis. Quid ergo est quod scribitur: Qui proximum diligit, legem implet: nisi, quod qui diligit proximum, diligit & te Deum? Quia eadem est virtus & dilectio, qua quis vtrumque diligit. Vt idem est radius, quo quis Solem & terram intuetur: sed illum in imo tuæ dilectionis radio diligit, te autem in illius

illius summo. Aliarum autem rerum dilectio, qualis est in mundo, ô Domine Iesu Christe, Sol amoris, miserabilis profecto est & stulta, & exprobrabilis insania; quod scilicet relicto tuo amore, dilectioni aliarũ rerum homo adhæreat. Sed benignissime Domine Iesu Christe, ad verum amorem reluctor ego grauissimus peccator, dando meipsum voluntarie quodammodo in reprobum sensum: tuam veram & animæ meæ contemnendo dilexi vanam voluptatem, interdum fortunam & temporalem facultatem, non considerans, quod qui amat diuitias, fructum non capiet ex eis.

2. Dilexi frequenter mundanam vanitatem, contra consilium scripturæ, dicentis: Filij hominum vt quid diligitis vanitatem? Interdum dilexi irrationabiliter cognationem & propinquitatem meam plus quam te, & sic non eram te dignus. Qui amat patrem aut matrem plus quam te, non est te dignus. Aliquoties dilexi munera & dona, sæpe etiam superstitiones & deliramenta; frequenter contumelias, detractiones, ac conuicia. Et ideo dignus eram vt maledictio mihi veniret, sicut scriptum est: Dilexit maledictionem & veniet ei.

Dilexi

Dilexi interdum vindictam, & malitiam, & iniquitatem, quas reprehendit scriptura, dicens: Dilexisti malitiam super benignitatem, iniquitatem magis, quam loqui æquitatem. Ista fuit, ô superamande Domine Iesu Christe, miserabilis & iniqua vita mea, non attendens scripturam, dicentem: nolite diligere mundum, nec ea quæ in mundo sunt. Sed tu misericors & miserator Domine, ignoscere misericorditer mihi dignare; & illustra mentem meam, vt te perfectè diligam, vt sic informetur anima mea doctrina veritatis; vt tecum, qui es amor & veritas in amore & veritate viuam per infinita sæculorum sæcula. Amen.

CAPVT XXVII.

De amore, quo Deus diligit hominem.

1. Amantissime Dñe Iesu Christe, tu diligis hominem, qui seruat munditiæ puritatem. Simile enim suum diligit. Et quia tu purus es, & omnium maximè purus, ideo diligis puros, sicut scriptum est: Qui diligit cordis munditiam, habebit amicum regem. Sic enim dilexisti beatum Ioannem Euangelistam, de quo scribitur; Hic est discipulus ille, quem diligebat Iesus. Diligis etiam Domine

ne hominem, qui tenet sapientiæ claritatem atque veritatem. Quia scriptum est: Neminem diligit Deus, nisi qui cum sapientia est; quia non potest venire commodum neque honor de amicitia stulti. Ideo Domine dilexisti Salomonem, sicut scribitur: Vocauit Dominus Salomonem, & dilexit eum. Diligis Domine Iesu Christe, amator innocentissime, illum qui amat innocentiæ leuitatem, sicut dicitur: Scio Domine Deus (ait Dauid) quod probas renes & corda, & simplicitatem & non dolositatem diligis. Diligis etiam Domine amicitiam amicitiæ rependentem, & seruantem amicitiæ firmitatem, sicut tu Domine dixisti: Ego diligentes me diligo. Hoc namque iustum est, quod qui diligitur, diligat. Sic enim Moysen dilexisti, sicut scribitur: Dilectus Deo & hominibus Moyses.

2. Diligis Domine Iesu Christe, amantium liberalissime, illum, qui ostendit effectu beneficentiæ suæ largitatem. Quia hilarem datorem diligit Deus. Largi enim & pij diliguntur à te. Sicut patet etiam de Martha, cuius animus erat largitate & pietate fœcundus. *Ideo* scribitur: Diligebat Martham *Iesus*. Diligis

Domine

Domine illum, qui sectatur iustitia & æquitatem, quia scriptum est: Qui sectatur iustitiam, diligitur à Domino. Sic enim dilexisti Domine Samuelem æquitate solidum; sicut scriptum est: Dilectus à Deo Samuel Propheta. O dulcissime Domine Iesu Christe, omnium perfecte amator, dum omnia prædicta in mentis meæ secreto considero, erubesco, im corde deficio præ timore: Quia non sentio in me miserabili peccatore aliquam ex causis prædictis, ob quam tu debeas me diligere, sed potius ob opposita odio habere. Sed tamen ad tuam immensam clementiam confidenter accedo, vt parcere mihi digneris, & remittere misericorditer omnia peccata mea. Et sic me disponere in cogitatione, locutione & opere, vt per innouationem tibi placeam; & causam habeas me diligendi: vt te diligentem me, per infinita sæculorum sæcula vicissim diligam. Amen.

CAPVT XXVIII.

Quod amor est excellentissima virtus.

1. INter cæteras virtutes (benignissime Domine Iesu Christe, semper amabilis, excellentissime) vera dilectio est excellentissima; & ideo oleo comparatur: Quia sicut oleum aliis

liquoribus ſupernatat, ſic vera dile-
ctio alias virtutes vel gratias ante-
cellit. *Iſta* vera dilectio ſic reddit ti-
bi Domine hominem charum &
pretioſum; vt filius tuus nominetur.
Qui autem illam non habet, deſpe-
ctus eſt, & erit coram te ſicut ſtilla
ſitulæ, de quo & ſimilibus ſcribitur:
Ecce gentes quaſi ſtilla ſitulæ, &
quaſi momentum ſtateræ reputatæ
ſunt, & quaſi puluis exiguus. *Scio*
Domine Ieſu Chriſte, operum &
virtutum æſtimator iuſtiſſime, quod
licet talis exerceat opera de genere
bonorum, parui tamen valoris ſunt,
ſi dilectionem non habeat; nec ex
ipſis operibus, quamtumcunque fue-
rint precioſa, obtinere valebit re-
gnum cœlorum, niſi ea faciat in dile-
ctione & amore. Hæc enim vera di-
lectio vnit hominem tibi tanquam
capiti, & fidelibus tanquam mem-
bris. Ideo hæc vnio valde chara de-
bet eſſe homini. Sicut enim vnitas,
quę eſt inter caput & corpus, diligi-
tur; ſic etiam incomparabiliter dili-
gi debet vnitas, quę eſt ex vera di-
lectione inter te & hominem; & ab-
ciſſionem & ſeparationem tantæ
vnitatis ſummopere cauere debet
homo, & fugere plus quam proprii
capitis abſciſſionem. Sine hac vera
dilectione,

dilectione, nullum verum bonum a-
dest homini; imo in vanum & fru-
stra habentur cætera bona, saltem
quantum ad salutem æternam obti-
nendam. Si autem homini adsit vera
dilectio, habet omnia bona vel in se
vel in aliis.

2. Vera dilectio, Domine, est
scientia & sapientia, de qua scribitur:
Dilectio Dei honorabilis sapientia.
Vnde non solum scientia esse vide-
tur, quia scientia in multis hominem
regere non potest, vera autem dile-
ctio potest. O misericordissime Domi-
ne Iesu Christe, amantium rector &
gubernator, quoties hanc vnionem
veræ dilectionis ego miser & scele-
ratus diuisi & fregi perpetratione
multorum & diuersorum peccato-
rum: Et proinde opera mea inutilia
feci, & tempus mihi datum ad ope-
randum bonum perdidi. Adiuua me
piissime Domine, & dele iniquitates
meas. Et reforma in me veram dile-
ctionem, qua mediante opera tali
hic impleam, quod ad regnum amoris
æternum tandem pertingere valeam.
Amen.

CAPVT XXIX.

De amore Dei & proximi.

1. ORdinata dilectio (clementissi-
me Domine Iesu Christe, qui
omn

mnia per amorem ordinas) est a-
ıor verusad te,& proximũ.Nam ho-
ıinis amor ordinatus ad te est , si te
met propter te , & super omnia. Si
utem amor quo quisquam te amat ,
t propter temporalia , non est amor
rdinatus , sed tibi contumeliosus.
uia qui te amat propter temporalia
lus amat temporalia quam te. Vnde
ım tali amore præponatur creatura
bi creatori, non est hoc sine contu-
elia & offensa tui. Non enim est a-
ıor ordinatus, nisi tu super omnia a-
eris, cum tu in infinitum melior sis
nni creatura. Amor vero proximi
dinatus ast , si ametur proximus
ropter te,& quia æque ad te ordina-
: amandum creatus est. Si autem
ırentes aut propinqui plus quam tu
nentur, non est talis amor ordina-
ıs : neque sic amans est te dignus.
uo enim sunt præcepta à te nobis
ıta ; dilectio Dei & proximi. Et li-
et duo sint præcepta, tamen vnus est
mor , quia alius amor non est quo
uis diligit proximum , & quo diligit
, alioqui non esset propter te. Nec
otest te te quisquam diligere, qui in
roximi dilectione noscitur oberrare.

2. Cogitatio namque hominis ,
Domine Iesu Christe , veræ dilectio-

nis ordinator, semper debet esse à te diligendum, & proximum: te quidem ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente; proximum autem sicut seipsum: vt scilicet caueat inferre proximo, quę sibi inferri nolet: & impendat ei beneficia quæ sibi vellet impendi. Ista namque, benignissime Domine, semper sunt attendenda, semper cogitanda, semper retinenda, & semper totis viribus exercenda, & adimplenda. Per amorem autem proximi cognoscitur amor tuus, Domine, conseruari & nutriri: nam qui vere te amare negligit, diligere proximum nescit. O misericordissime Domine Iesu Christe, qui solam amas ordinatam dilectionem, quid dicam aut quid faciam ego durissimus peccator, qui præ maxima duritia cordis mei non te ordinate dilexi, neque proximum propter te, sed frequenter propter vtilitatem propriam consequendam, aut damnũ euitandum: & ita non fuit in me verus amor, sed adulterinus. Auxiliari mihi digneris, piissime Domine Iesu Christe, charitatis & pulchræ dilectionis ordinator, parcendo mihi peccatori, & misericorditer impatiendo immensam clementiam tuam, & cor meum lapideum sic mollifi-

cando, vt ad te tota mente conuertar, te diligam, & proximum propter te; vt tecum in ordinata charitate viuam in æternum. Amen.

CAPVT XXX.

De amore inimicorum.

MAgnum est, (dulcissime Domine *Iesu* Christe, qui nihil dis) si erga hominem, qui nihil mali mihi fecit, sum beneuolus, & pacificus. Sed Domine illud multo maius est, & magnificentissimæ benignitatis tuæ similius, si meum diligam inimicum: & ei, qui malum mihi intulit, & adhuc inferre vult si possit, bonum semper velim, & faciam si possim, à tua gratia & benignitate *Domine* hoc procedit. Nihil tibi in natura similius est, quam homo, qui maleuolis & inimicis lædentibus placabilis est. Qui enim diligit inimicum, imitatur te, qui dilexisti nos cum adhuc inimici essemus. Et non solum dilexisti, sed & tunc pro nobis mori morte turpissima, voluisti, & pro crucifixoribus rogasti. Nobis quoque præcepisti, vt inimicos diligeremus, sicut scriptum est: Diligite inimicos vestros, & benefacite iis qui oderunt vos. Et sequitur præmium, quod promittis. Vt sitis filij patris vestri, qui in cælis est. Vna

namque eſt & ſumma (Domine Ie- Chriſte, cui proprium eſt miſereri parcere) probatio dilectionis, ſi n eum diligamus, qui nobis aduerſatur & bona noſtra impedit. Probari et ſolet dilectio per ſolam odij aduerſ tatem. Vnde ſicut homo vincitur hu mana fœlicitate, ſic diabolus vinc tur inimici dilectione.

2. O Domine Ieſu Chriſte, in a more miſericordiſſime, & in miſer cordia amantiſſime; ſcio, quod ſepa ratio à te, mors eſt animæ: & contra vnio per dilectionem tecum, vita. Si cut igitur quilibet naturaliter ama vitam corporalem, & mortem ti met: ſic & amare debet veram dile ctionem, & vitare odium. Quia, qu non diligit, manet in morte: in mort enim culpę iam talis eſt, & debito eſt mortis æternæ. O clementiſſim Domine Ieſu Chriſte, à quo exulare non potuit amor, licet tibi non ſint occulta, quæ ego nefandiſſimus pec- cator geſſi; tamen corde & ore con- fiteor, me iniquè vixiſſe, & præ mea malitia & iniquitate, vera dilectione caruiſſe. *I*nter alia, Domine quæ ma- lè concepi & egi, eſt quod inimicum odio habui. Et licet ſcirem ex man- dato tuo, quod eum diligere debe- rem, vilipendi tamen & ſpreui man-

datum

datum tuum. Simultatem contra multos concepi, & conceptam corde & animo compleui. Et si quandoque facto non compleuerim, ad detractiones tamen & infamationes processi. Succurre mihi, piissime Domine Iesu Christe, per tuum benedictum & misericordem amorem, veniam mihi concedēdo, vt vitam meam miserabilem emendem; & sic te diligam, & alios propter te, vt hic amor nunquam deficiat, sed in vitam perduret sempiternam. Amen.

CAPVT XXXI.

Contra amorem sui ipsius.

1. QVis est (benignissime Domine Iesu Christe per quem & cum quo æternus processit amor) qui se vere diligit? Credo & scio Domine, quod ille solus nouit se vere diligere, qui veraciter te amat, & sedulo agit, vt te, qui es summum & verum bonum, amando fruatur. A te Domine manat vera amicitia, quam non temporalibus commodis, sed gratuito amore metiri conuenit. Nemo enim potest veraciter seipsum amare, qui te veraciter non amauerit. Nam te amando, seipsum amat; te autem non diligendo, seipsum non diligit. Quia amor proprius & priuatus, oculum mentis vehementer clau-

dit; & est omnium causa, radix, & fomes malorum. O Domine Iesu Christe, Sol vnde fluunt radij amoris, quanta insania plenus est ille, qui solummodo seipsum amat? Nam talis peruersio amoris, est fundamentum abiectæ charitatis, & crescit vsque ad contemptum tui. Duo namque amores, ciuitates duas faciunt, scilicet *Hierusalem* & Babylonem. Cæleste Hierusalem facit amor tui vsque ad contemptum sui; sed infernalem Babylonem facit amor sui vsque ad contemptum tui.

12. O iniquum & peruersum amorem, qui sic me miserum peccatorem colligauit & incitauit, vt verum amorem abijcerem & contemnerem; & se toto corde amplecterer, se desiderarem, se tenerem, se vterer totis viribus: & se celando in occulto pectoris, in culpam facile praui cordis laberer & operis. O misericordissime Domine *Iesu* Christe, qui solus amari dignissimus es, quid faciam ego iniquissimus peccator? Quem amatorem potero inuenire, qui me diligat, cum nullum dilexerim nisi meipsum, & in peccatis innumerabilibus vixerim? Quis me liberabit à ventura ira, à rugientibus præparatis ad escam, & à laqueo infernali?

Meipsu

Meipſum iuuare non poſſum, neque te requirere audeo, cum te non dilexerim. *Imo* quia neminem dilexi, neminem audeo in adiutorium meũ inuocare Sed ad tuam immenſam pietatẽ recurro, ô amor, qui errantes reducis; qui miſericors es & miſerator, & neminem vis perire, ſed ſaluas ſperantes in te. Succurre ergo mihi, & da veniam de peccatis; & gratiam, vt nunquam me reſpiciam, ſed te, vel me in te; vt diligam te toto corde, nec à tua dilectione vnquã recedere valeam, ſed ipſam conſeruem nunc, & in vitam ſempiternam. Amen.

CAPVT XXXII.

Contra amorem mundi.

1. SCio & expertus ſum ego ingratiſſimus peccator, clementiſſime Domine *Ieſu* Christe, ſupercæleſtis amator, quod amor mundi, animas quas ingreditur, quietas eſſe non patitur: ſemper enim ſuſpicionibus vaniſque terroribus ſolicitat eas. Talis namque amor mundanus premit amatores ſuos, & non adducit eos ad bonum; ſed qui tali amore vtitur, à tuo amore Domine excluditur. Talis amor mundanus cum tuo amore non iungitur, nec ei congruit; neque ad ſocietatem filiorum tuorum per-

uenit? qui se à carnali generatione non diuidit.

2. Amor mundi Domine sese cum suis consolationibus, ne dicam desolationibus, vndique ingerit per auditum, namque quasi per fenestras irruit: & mentes suorum amatorum vehementer occupat. Animam polluit, charitatem violat, proximum lædit; te Dominum spernit, amorem tuum repellit, totum hominem capit, ac eundem decipit. Cum labente labitur: & cum eum tenere quispiam credit, de facili euanescit. Non consolatur, sed contristat; non permanet, sed fugit. Eius dulcedo in amaritudinem vertitur; eius pulchritudo in horrorem mutatur, eius desiderium in pœnam conuertitur. Qui huiusmodi amorem amplectitur, decipitur, & præcludit sibi ipsi ingressum tui amoris: quia vbi amor mundi inhabitat non ingreditur amor tuus.

3. O benignissime Iesu Christe amor increate, væ mihi impiissimo peccatori, qui creaturam amando, te creatorem deserui, propter conditum conditorem reliqui, transitoria dilexi, & sempiterna spreui. Desolationes pro consolationibus suscepi, pœnam pro gloria, mortem pro vita peccatum

peccatum pro virtute, & mendacium pro veritate. O misericordissime Domine, respicere me dignare oculo pietatis & misericordiæ, & mihi misericorditer ignoscere. Aufer à me amorem sæculi: & da mihi gratiam, vt te amem & diligam corde & opere: nec ab amore tuo separer, sed in ipso permaneam in perpetuum.

CAPVT XXXIII.

Contra amorem diuitiarum.

1. CErta experientia didici (benignissime Domine Iesu Christe, sine mensura in amore diues) quod nihil laboriosius est in hoc mundo, quam terrenis æstuare desideriis. Nam terrenarum diuitiarum amor insatiabilis est; & longe amplius desiderio torquet animam, quam refrigeret vsu suo. Talium quoque diuitiarum acquisitio, magni laboris est; possessio, magni timoris; & amissio, magni doloris. Qui illas amat, te Dominum amare non potest; sed cum ipsis labentibus, labitur in perditionem: & qui eis innititur per amorem, cum ipsis defluit in mœrorem. Qui enim eas inuenit, requiem perdit; & cum vigilat, augmentum cogitat: cum dormit, fures somniat. In die est afflictus, & in nocte pauidus, semper autem mendicus. O clementissi-

me Domine Iesu Christe, cuius amor nullum fallit; video per effectum, quod laqueus est in auro, viscum in argento, & pedica in prædio. Quia qui aurum petit, strangulatur; qui argentum, visco hæret: & qui prædia, alligatur. Qui mane quærit lucrum, vesperi reperit animæ detrimentum, & sic deperit quicquid agitur.

2. Ad tuum Domine extremum iudicium sine vlla temporis intercapedine & continue volens nolens properat: & amat quod necessario relinquit; id vero negligit, ad quod necessario peruenit. Amat namque illa, quæ possessa onerant, amata inquinant, & amissa cruciant, quæque arctius parta quam concupita constringunt. O misericordissime Domine Iesu Christe, qui solus vere amandus es, ego nefandissimus peccator, quæ scripsi & scribo, sciui & veraciter scio talia esse. Sed tanta est malitia mea & iniquitas, ingratitudo & superbia, quod omnia tibi placita consilia & præcepta tua proteruo animo contempsi & spreui; & ad miseras diuitias mundi, cor meum penitus inflexi. Illas concupiui & desideraui: & vt eas acquirem, laboraui & ad hoc ipsum vigilaui; & quascunque vias adinuenire valui, adinueni.

ueni. O piiſſime Domine, adiuuare me digneris, & delere tua maxima miſericordia omnia peccata mea; ſegregare mentem meam à deſideriis terrenis; eleuare illam ad diuitiarum cæleſtium deſiderium, quæ in ſolo tuo conſiſtunt amore vt eas auxilio tuo conſecutus, te perpetuo diligam, & tuo amore fruar in ſæcula ſæculorum. Amen.

CAPVT XXXIV.

Contra amorem peruerſum mulierum.

1. AMor carnalis (benigniſſime Domine Ieſu Chriſte, ſpiritualis amator, & vere in ſpiritu & ſpiritualiter amande) inſatiabilis eſt. Quia extinctus reaccenditur, & poſt copiam rurſus inops fit, animumque virilem effæminat; & præter paſſionem quam ſuſtinet, nihil finit aliud cogitare: quia rationis obliuio eſt, & inſaniæ eſt proximus. Talis peruerſus amor turbat conſilia, altos & generoſos ſpiritus frangit; à magnis & altiſſimis cogitationibus ad paruas & humillimas attrahit, iracundos & temerarios facit. Inſuper, qui tali amori coniungitur, tentationibus continuis ſubjacet. Talis amor eſt laqueus animæ, diſcrimen vitæ, mors ſuauis, blanda percuſſio, interfectio leniens, mel felleum, pernicies deli-

caia,

cata dulce venenum, malum spontaneum, sapida iugulatio, & omnium rerum calamitas. Nam Adam & Euam de paradisi deliciis eiecit, cælestes terrenos fecit, humanum genus in infernum demersit. Vitam absulit mundo, laborem & pressuram inuenit, & malum quod ad mortem perducit. Fœdat pueritiam, perdit iuuentutem, & incitat ac inquietat amor tuam carnem, & senectutem.

2. Talis amor (Domine Iesu Christe, sanctitatis, munditiæ, & puritatis amator) est veræ amicitiæ inimicus, ineffugabilis pœna; noxium malum, naturalis tentatio, desiderabilis calamitas; domesticum periculum; mali natura, boni colore depicta; continua solicitudo, indeficiens pugna, quotidianum damnum; domus tempestatis, solitudinis & orationis impedimentum; continentis viri naufragium, adulterij vas, perniciosum prælium, & pondus grauissimum. O misericordissime Domine Iesu Christe, casti conditor amoris, qui me de nihilo creasti, & tuo preciosissimo sanguine redemisti; tuam misericordiam supplex imploro, corde & opere efflagito, vt cor meum fragile longe facias à tali amore.

3. Erue me à tanto periculo, defende

fende me à tam miserabili casu: protege me à tanta circumuentione inimici. *Libera* me misericordissime Domine à tanto laqueo perditionis. *Da* mihi fortitudinem resistendi, concede mihi veniam peccatorum. Eleua mentem & cor meum, vt te amem & timeam, tibi placeam & seruiam: te verum Deum corde, ore, & opere confitear, & agnoscam, & à tua infinita misericordia me non repellas. Fac me perseuerare in bonis & tibi acceptis operibus, vt in præsenti sic viuam, & semper ad vlteriora procedam; vt in fine huius transitoriæ vitæ meæ, vitam inueniam in amore tuo sempiternam. Amen.

Finis Contemplationum Idiotæ, de amore diuino.

INDEX

INDEX CAPITVM MEDITATIONVM DIVI AVRELII Auguſtini Hipponenſis Epiſcopi.

INDEX CAPITVM
Soliloquiorum D. Augustini Hipponensis Episcopi.

D

Hh

INDEX CAPITVM MANVALIS DIVI Aurelij Augustini Hipponensis Episcopi.

De

INDEX CAPITVM MEDITATIONVM B. Anselmi.

De redemptione generis humani.

LIBRI I.

LIBRI II.

INDEX CAPITVM MEDITATIONVM D. BERNARDI.

INDEX CAPITVM. IN IDIOTÆ CONtemplationes de Amore diuino.

FINIS.

INDEX IN HVNC DIVINI amoris fasciculum.

A

C

Con-

D

Laus

L

M

N

O

P

T

V

FINIS

APROBATIO.

HAsce diui Aureli j Augustini Hipponensis Episcopi *Meditationes*, *Soliloquia & Manuale*, *Meditationes B. Anselmi cum tractatu de humani generis redemptione. D. Bernardi, Idiota viri docti de amore diuino*, toties in communi fidelium animarum bonum typis mandatas, denuò iuxta exemplar à *Lutetiæ* Bibliopolis mutuatum & à Doctoribus approbatum, syncere & fideliter in lucem emissas & ex toto conformes testamur. Lugduni 13. Iuin. 1647.

DEVILLE Prouicarius, Generalis.